

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΓΕΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΜΟΝΤΕΡ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ»

Συγγραφική ομάδα

Θεοδώρα Μαλλιάρου
Βασιλική Αϊντζή
Αικατερίνη Γραμματικοπούλου
Γραμμένος Δελιοτζάκης
Χριστίνα Ζαχοπούλου
Φώτης Λαζαρίνης
Πηνελόπη Μπούσκα
Άννα Ποδάρα

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης του εκπαιδευτικού εγχειριδίου Ζήσιμος Λυκούδης

Γλωσσική επιμέλεια Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	14
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	14
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	17
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	21
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	22
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	23
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	23
2 . 1 . A	ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ – ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ Ι	23
2 . 1 . B	ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ Ι	30
2 . 1 . Γ	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Ι	36
2 . 1 . Δ	ΦΩΤΙΣΜΟΣ Ι	42
2 . 1 . Ε	ΜΗΧΑΝΗ ΛΗΨΗΣ Ι	48
2 . 1 . ΣΤ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ Ι	54
2 . 1 . Ζ	ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΟΝΤΑΖ Ι	62
2 . 1 . Η	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ Ι	68

2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	75
2 . 2 . Α	ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ – ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ II	75
2 . 2 . Β	ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ II	81
2 . 2 . Γ	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ II	87
2 . 2 . Δ	ΦΩΤΙΣΜΟΣ II	93
2 . 2 . Ε	ΜΗΧΑΝΗ ΛΗΨΗΣ II	99
2 . 2 . ΣΤ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ II	105
2 . 2 . Ζ	ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΟΝΤΑΖ II	112
2 . 2 . Η	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ II	120
2 . 2 . Θ	ΣΕΝΑΡΙΟ I	125
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	133
2 . 3 . Α	ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ III	133
2 . 3 . Β	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ III	138
2 . 3 . Γ	ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΟΝΤΑΖ III	144
2 . 3 . Δ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ III	151
2 . 3 . Ε	ΣΕΝΑΡΙΟ II	156
2 . 3 . ΣΤ	ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ I	163
2 . 3 . Ζ	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΟΝΤΑΖ I	170
2 . 3 . Η	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	176
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	185
2 . 4 . Α	ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ IV	185
2 . 4 . Β	ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΟΝΤΑΖ IV	190
2 . 4 . Γ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ IV	197
2 . 4 . Δ	ΣΕΝΑΡΙΟ III	202
2 . 4 . Ε	ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ II	209
2 . 4 . ΣΤ	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΟΝΤΑΖ II	215
2 . 4 . Ζ	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	221
3	Διδακτική μεθοδολογία	228
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	231
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	231
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	231
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	232
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	233
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	235
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	235

2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης	235
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	237
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	238
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	239
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	244
5 . 1 . Α	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΝΤΑΖ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	244
5 . 1 . Β	ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	244
5 . 1 . Γ	ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	245
5 . 1 . Δ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ	246
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	247
	Βιβλιογραφία	249
Α	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	250
Β	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	260
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	263

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ-ΣΑΕΚ, (πρώην ΙΕΚ)» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281], η οποία υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και την ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης, την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση COVID-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδιώξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών,
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της

εκπαίδευσης και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του προγράμματος κατάρτισης, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση, η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως εστιάζεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα όπως και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων, αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και τη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, όπως και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες, τις οποίες θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας¹.

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Η μεθοδολογία αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μια κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

1 Καρακάσης, Π., Μαλλιαρού, Θ., Παπαδαντωνάκης, Α. & Τσιρώνη, Γ. (2022). *Οδηγός Κατάρτισης ειδικότητας ΙΕΚ «Μοντάζ Οπτικοακουστικών Έργων»*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας.

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας²

«Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων»

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «Εφαρμοσμένων Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών» του τομέα «Καλλιτεχνικών Σπουδών και Εφαρμοσμένων Τεχνών».

-
- 2 Ο παρών Οδηγός Σπουδών αφορά την ειδικότητα «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων» της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχεται στα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) του Ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 193/Α/17-09-2013), όπως εκάστοτε ισχύει και είναι αντίστοιχη με την ειδικότητα των ΙΕΚ «Χειριστής ηλεκτρονικής συνάρμωσης εικόνας (monter)» (παλαιά ειδικότητα βάσει Ν. 2009/1992). Ανακτήθηκε από: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/N_4186_2013_fek193.pdf

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η μοντέρ/-έξ οπτικοακουστικών έργων (αντίστοιχοι αγγλικοί όροι: “Video Editor”, “Film Editor”) ασχολείται με την επιλογή, την ταξινόμηση, τη συνάρμωση, την περικοπή ή και την αναδιάταξη πρωτογενούς ακατέργαστου υλικού (βίντεο, εικόνων, ήχων), με παράλληλο συγχρονισμό τους σε μια λογική και καλαίσθητη σειρά, με ροή και νόημα, συνδυάζοντας τέχνη και τεχνική, με σκοπό τη δημιουργία ενός οπτικοακουστικού έργου (κινηματογράφος, τηλεόραση, διαδίκτυο), σύμφωνα με τις απαιτήσεις του εκάστοτε σεναρίου και τις καθορισμένες σκηνοθετικές οδηγίες.

Συνεργάζεται στενά κυρίως με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια, αλλά και τον/τη μουσικό επιμελητή/-τρια, τον/την υπεύθυνο/-η ηχητικού σχεδιασμού, τον/την παραγωγό οπτικοακουστικών έργων, δημοσιογράφους και άλλους/-ες επαγγελματίες συναφών αντικειμένων.

Οι απόφοιτοι/-ες της ειδικότητας «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων», έχοντας αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες κατά την εκπαίδευσή τους, είναι ικανοί/-ές να παράγουν ένα τεχνικά και αισθητικά άρτιο οπτικοακουστικό έργο, ως τελικό προϊόν, μέσω της ηλεκτρονικής επεξεργασίας των επιμέρους στοιχείων του που αφορούν την επιλογή σειράς με χρονική αλληλουχία των πλάνων, τη δημιουργία συνδέσεων μεταξύ των σκηνών (ενοτήτων), την προσθήκη μουσικής, ήχων, ειδικών εφέ, υποτίτλων κ.λπ.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η «μοντέρ/-έξ οπτικοακουστικών έργων» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Καθορίζει σε συνεργασία με άλλους συντελεστές της παραγωγής, της σκηνοθεσίας κ.ά. την ενδεικνυόμενη μεθοδολογία και διάρκεια της εργασίας του μοντάζ,
- Ελέγχει και μεριμνά για την επάρκεια του εξοπλισμού του συστήματος μοντάζ για την εκάστοτε εργασία,
- Λαμβάνει γρήγορες αποφάσεις σε συνδυασμό με τις υποδείξεις του/της σκηνοθέτη/-τριας,
- Επιλύει απλά τεχνικά προβλήματα λειτουργίας του εξοπλισμού, τα οποία μπορεί να προκύψουν σε μια παραγωγή, όταν δεν υπάρχει επιμέλεια από ειδικούς τεχνικούς σε κάποιες από τις τεχνικές ειδικότητες που πλαισιώνουν μια οπτικοακουστική παραγωγή κατά την παραγωγή του έργου,
- Συνδέει και ρυθμίζει όλα τα μηχανήματα που είναι απαραίτητα για το μοντάζ, σύμφωνα με μια ρουτίνα ελέγχων που εξασφαλίζει την ορθή λειτουργία τους,

- Ασχολείται με τα είδη και τη λειτουργία των συστημάτων μοντάζ που χρησιμοποιούνται σήμερα, καθώς και με τα μέρη μιας σουίτας μοντάζ (editing suite), μιας κονσόλας μίξης εικόνας και ήχου, εγγραφών βίντεο (video recorders), οθονών αναφοράς (waveform monitors), μονάδων ψηφιακών εφέ (digital video effects units), μόνιτορ χρωματικών διορθώσεων (colour correction), μονάδων ψηφιακής αποθήκευσης και επεξεργασίας του οπτικοακουστικού υλικού κ.λπ.,
- Ασχολείται επίσης με τις διάφορες τεχνικές ηλεκτρονικής μίξης πλάνων για κάθε είδος τηλεοπτικού φορμά, όπως ειδήσεις, τηλεπαιχνίδια, πολυκάμερα αθλητικά, ζωντανές ή μαγνητοσκοπημένες συναυλίες, talk shows κ.λπ.,
- Παραλαμβάνει, ελέγχει και φορτώνει στον Η/Υ όλα τα αρχεία βίντεο, εικόνας και ήχου που θα αποτελέσουν την πιθανή πρώτη ύλη για τη σύνθεση ενός οπτικοακουστικού έργου,
- Αρχαιοθετεί και επιλέγει το πρωτογενές υλικό, σύμφωνα με τη μεθοδολογία και το λογισμικό που θα χρησιμοποιήσει,
- Συγχρονίζει ταυτόχρονες λήψεις από διαφορετικές πηγές εικόνας και ήχου,
- Αξιολογεί και επιλέγει σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια τις καταλληλότερες λήψεις και γενικότερα το μέρος του πρωτογενούς υλικού που θα ενταχθεί στο οπτικοακουστικό έργο,
- Ενώνει σε μια χρονική αλληλουχία το οπτικοακουστικό υλικό (εικόνες, ήχοι, οπτικά εφέ) και διαμορφώνει σύμφωνα με το σενάριο και σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια τις επιμέρους σκηνές (ενότητες) του οπτικοακουστικού έργου,
- Ενώνει σε μια χρονική αλληλουχία (ρυθμό) τις σκηνές (ενότητες) και συναρμόζει το ολοκληρωμένο οπτικοακουστικό έργο, σύμφωνα με το σενάριο και σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια,
- Συμμετέχει με προτάσεις, στον βαθμό στον οποίο του/της ζητείται, στον καθορισμό της τελικής δομής του σεναρίου του οπτικοακουστικού έργου,
- Προτείνει σημεία του έργου όπου κρίνεται αναγκαία η μουσική επένδυση και επιμελείται την εφαρμογή της,
- Εμπλουτίζει το έργο με τίτλους και βασικά εφέ εικόνας, όπου απαιτείται,
- Εκτελεί μια βασική επεξεργασία χρωματικής διόρθωσης μιας εικόνας,
- Εκτελεί μια βασική επεξεργασία μίξης του ήχου,
- Διοχετεύει υλικό σε εξειδικευμένα εργαστήρια εικόνας και ήχου για περαιτέρω επεξεργασία, εφόσον απαιτείται, και συνεργάζεται με το αντίστοιχο προσωπικό καλλιτεχνικών συντελεστών με σκοπό την άρτια καλλιτεχνική παρέμβαση,
- Εξάγει το τελικό οπτικοακουστικό έργο προς παράδοση σε οποιοδήποτε υλικό εγγραφής και οποιοδήποτε φορμά (standard definition, high definition, 4K, 8K κ.λπ.).

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων» δραστηριοποιείται κυρίως στον χώρο του κινηματογράφου, της τηλεόρασης και του διαδικτύου και δύναται να εργαστεί στους κάτωθι τομείς απασχόλησης, που αφορούν θέσεις στον χώρο του πολιτισμού, των τεχνών, των ΜΜΕ, της μουσικής παιδείας, του θεάτρου και γενικότερα των θεαμάτων:

- Οπτικοακουστικές παραγωγές (κινηματογράφος, τηλεόραση, διαδίκτυο),
- Κινηματογραφικές ή τηλεοπτικές ταινίες μυθοπλασίας,
- Τηλεοπτικά ή κινηματογραφικά ντοκιμαντέρ,
- Εταιρείες παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων,
- Δημόσια και ιδιωτική τηλεόραση,
- Τηλεοπτικές σειρές μυθοπλασίας,
- Μαγνητοσκοπημένα τηλεοπτικά προγράμματα κάθε είδους,
- Ειδήσεις, ρεπορτάζ και λοιπές τηλεοπτικές ενημερωτικές εκπομπές,
- Εταιρείες που εξειδικεύονται στην αποπεράτωση ή μεταπαραγωγή (post-production),
- Στούντιο παραγωγής και επεξεργασίας εικόνας ή ήχου,
- Στούντιο ηχογραφήσεων,
- Παραγωγές για πολυμέσα (multimedia),
- Θεατρικές παραγωγές,
- Διαφημιστικές εταιρείες,
- Εταιρείες παραγωγής διαφημιστικών ταινιών, διαφημίσεων, βίντεο-κλιπ,
- Συναυλιακούς χώρους,
- Παραγωγές άλλου είδους (π.χ. κοινωνικών εκδηλώσεων),
- Οπτικοακουστικές παραγωγές με οποιοδήποτε μέσο που προορίζονται για προβολή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή για χρήση στο διαδίκτυο.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- Γαλλική Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (France Travail):
<https://www.francetravail.fr/accueil/>
- Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας (ΕΚΚΟΜΕΔ):
<https://www.ekkomed.gr/>
- Επαγγελματικό Περίγραμμα «Συναρμολογητής/-τρια Εικόνας (Μοντέρ)»:
<https://ergonesti.eopep.gr/>
- Εταιρεία Ελλήνων Σκηνοθετών (ΕΕΣ):
<https://ees.org.gr/>

- Ένωση Εργαζομένων ΕΡΤ:
<https://eeert.gr/>
- Ένωση Τεχνικών Ιδιωτικής Τηλεόρασης Αττικής (ΕΤΙΤΑ):
<https://www.etita.gr/>
- Ένωση Τεχνικών Ιδιωτικής Τηλεόρασης Βόρειας Ελλάδας (ΕΤΙΤΒΕ):
<https://etitbe.gr/>
- Ένωση Τεχνικών Κινηματογράφου Τηλεόρασης (ΕΤΕΚΤ):
<https://www.etekt.gr>
- Federation of Film Editors Associations:
<https://www.tempo-filmeditors.com>
- Profession monteur audiovisuel:
<http://www.lavoixdesparents.com/?p=2605>
- Χειριστής ηλεκτρονικής συνάρμωσης εικόνας – Κατάλογος επαγγελματιών:
<https://epagelmata.com/>
- European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO):
<https://esco.ec.europa.eu/>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων». Επιδιώκεται, μέσω της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης αλλά και της πρακτικής άσκησης, να αποκτήσουν τις αναγκαίες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες για την άσκηση της ειδικότητας «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που καλύπτουν το σύνολο του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας.

Πιο συγκεκριμένα, για την ειδικότητα «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων» διακρίνουμε τις παρακάτω ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων:

- α) «Προετοιμασία εξοπλισμού για το μοντάζ του οπτικοακουστικού έργου»,
- β) «Προεργασία πριν από τη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου»,
- γ) «Συνάρμωση του οπτικοακουστικού υλικού έως την πρώτη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου»,
- δ) «Δημιουργία της τελικής μορφής του οπτικοακουστικού έργου».

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα, που προσδιορίζουν με σαφήνεια όσα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίζουν ή/και θα είναι ικανοί/-ές να πράττουν, αφού ολοκληρώσουν το πρόγραμμα κατάρτισης της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Προετοιμασία εξοπλισμού για το μοντάζ του οπτικοακουστικού έργου» συνέχεια >>	• Εκτιμούν τις τεχνικές απαιτήσεις του εκάστοτε έργου, • Καθορίζουν τον ενδεικνυόμενο εξοπλισμό του συστήματος μοντάζ για την εκάστοτε εργασία, σύμφωνα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά των πρωτογενών υλικών και των παραδοτέων, • Επιλέγουν και προτείνουν το κατάλληλο λογισμικό για την εκάστοτε εργασία, σύμφωνα με τις τεχνικές απαιτήσεις του έργου, • Συνδέουν τα επιμέρους τμήματα του εξοπλισμού του συστήματος μοντάζ σύμφωνα με τις οδηγίες και τα εγχειρίδια των κατασκευαστών, • Ελέγχουν και μεριμνούν για την καλή λειτουργία του συστήματος μοντάζ,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια A. «Προετοιμασία εξοπλισμού για το μοντάζ του οπτικοακουστικού έργου»	- Επιλύουν απλά προβλήματα λειτουργίας του εξοπλισμού του συστήματος μοντάζ, ανατρέχοντας στα εγχειρίδια των κατασκευαστών και σε ειδικές ιστοσελίδες τεχνικής υποστήριξης, - Επικοινωνούν και συνεργάζονται με την τεχνική υποστήριξη για την αντιμετώπιση πιθανών βλαβών στη λειτουργία του συστήματος μοντάζ, τηρώντας τους κώδικες επαγγελματικής επικοινωνίας.
B. «Προεργασία πριν από τη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου» συνέχεια »	- Παραλαμβάνουν και ελέγχουν το πρωτογενές υλικό αρχείων βίντεο και ήχου, αντιπαραβάλλοντάς τα με την αναφορά των γυρισμάτων, - Παραλαμβάνουν και ταυτοποιούν τα αρχειακά υλικά που ενδέχεται να αξιοποιηθούν στη σύνθεση του έργου, αντιπαραβάλλοντάς τα με τους καταλόγους των πνευματικών τους δικαιούχων, - Μετατρέπουν αρχεία βίντεο, εικόνες και ήχου σύμφωνα με τις ενδειγμένες από το λογισμικό μοντάζ προδιαγραφές, - Φορτώνουν στον Η/Υ τα αρχεία (βίντεο, εικόνες και ήχου), τα οποία θα αποτελέσουν την πρώτη ύλη για τη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου, - Δημιουργούν αντίγραφα ασφαλείας σε τακτά χρονικά διαστήματα, - Αρχειοθετούν το πρωτογενές υλικό σε σκηνές ή ενότητες, σύμφωνα με τη μεθοδολογία σύνθεσης και το λογισμικό μοντάζ που χρησιμοποιούν, - Ελέγχουν ποιοτικά το πρωτογενές υλικό, εντοπίζουν προβληματικά σημεία και εκτιμούν τη δυνατότητα αντιμετώπισής τους, - Μελετούν το σενάριο και τη σκηνοθετική προσέγγιση, αναγνωρίζοντας τις προθέσεις του έργου, - Καθορίζουν σε συνεργασία με άλλους συντελεστές (της παραγωγής, της σκηνοθεσίας, της δημοσιογραφικής επιμέλειας κ.ά.) την ενδεικνυόμενη δημιουργική μεθοδολογία και διάρκεια της εργασίας του μοντάζ, ανάλογα με το είδος του έργου και τις συνθήκες παραγωγής, - Αξιολογούν το δυναμικό και τη συνολική αξία κάθε επιμέρους λήψης και αρχείου στην κατεύθυνση της σύνθεσης του έργου, - Διενεργούν την πρώτη επιλογή λήψεων – το λεγόμενο «ξεσκαρτάρισμα»,

συνέχεια »

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Β. «Προεργασία πριν από τη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου»	• Συγχρονίζουν εικόνα και ήχο σύγχρονων λήψεων, • Συγχρονίζουν πολυκάμερες λήψεις.
Γ. «Συνάρμωση του οπτικοακουστικού υλικού έως την πρώτη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου»	• Επιλέγουν σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια τις λήψεις και γενικότερα το μέρος του πρωτογενούς υλικού κινούμενων εικόνων και ήχων που είναι καταλληλότερο για να ενταχθεί στην ταινία, σύμφωνα με τη λειτουργία και το ύφος της, • Επικοινωνούν με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια δημιουργικά στο πλαίσιο μιας μη ανταγωνιστικής, επαγγελματικής συμπεριφοράς, • Μοντάρουν σκηνές έργων μυθοπλασίας, ενώνοντας μεμονωμένα πλάνα και ήχους, σύμφωνα με τους κανόνες συνέχειας και τις αρχές της δραματοουργίας, • Μοντάρουν σκηνές ντοκιμαντέρ τεκμηρίωσης, ενώνοντας μεμονωμένα πλάνα και ήχους, σύμφωνα με τις τεχνικές του επεξηγηματικού μοντάζ, • Μοντάρουν σκηνές του εκάστοτε είδους οπτικοακουστικού έργου, ενώνοντας μεμονωμένα πλάνα και ήχους, σύμφωνα με τον σχεδιασμό του σεναρίου και τις συνήθειες πρακτικές του κάθε είδους, • Δημιουργούν ενότητες σκηνών (σεκάνς), ενώνοντας σε σειρά τις σκηνές, • Διαμορφώνουν την πρώτη σύνθεση (rough cut) του οπτικοακουστικού έργου σύμφωνα με το σενάριο και τις συνήθειες πρακτικές του εκάστοτε είδους οπτικοακουστικού έργου, • Αξιολογούν σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια τα αποτελέσματα δοκιμαστικής προβολής σε ενδεικτικό κοινό και εισηγούνται διορθώσεις για τη βελτίωση του έργου, • Συζητούν και διατυπώνουν προτάσεις αλλαγών και διορθώσεων στο μοντάζ και στην τελική δομή του σεναρίου του οπτικοακουστικού έργου, στον βαθμό στον οποίο τους ζητείται, • Προτείνουν και περιγράφουν με σαφήνεια τυχόν συμπληρωματικό υλικό που απαιτείται για την αποπεράτωση του έργου, • Εντοπίζουν τα σημεία όπου εμφανίζονται τεχνικές αδυναμίες και όπου χρειάζεται ειδική επεξεργασία εικόνας και ήχου.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Δ. «Δημιουργία της τελικής μορφής του οπτικοακουστικού έργου»	• Δημιουργούν βασικά εφέ εικόνας, • Δημιουργούν τίτλους και υπότιτλους βάσει του σεναρίου και της μεταφρασμένης λίστας διαλόγων, • Εκτελούν βασική χρωματική διόρθωση (colour correction), ώστε να υπάρχει ομοιογένεια των εικόνων που ανήκουν στην ίδια σκηνή, • Εκτελούν βασική χρωματική διαβάθμιση (colour grading), ώστε να υπηρετείται το αισθητικό όραμα της διεύθυνσης φωτογραφίας, • Εντοπίζουν σημεία του έργου όπου κρίνεται αναγκαία η μουσική επένδυση και κάνουν προτάσεις σε ό,τι αφορά το είδος της μουσικής, • Ερευνούν και εντοπίζουν τα ηχητικά εφέ και τις ηχητικές ατμόσφαιρες που χρειάζονται για την επένδυση της ταινίας, αναζητώντας σε αρχεία και ηχητικές βιβλιοθήκες, • Οργανώνουν το σύνολο του ηχητικού υλικού σε ξεχωριστά κανάλια για τη μίξη του ήχου (track laying), διαχωρίζοντας πρόζα, ηχητικά εφέ, ηχητικές ατμόσφαιρες και μουσική, • Εκτελούν βασική επεξεργασία μίξης του ήχου, παράγοντας ένα ισορροπημένο και άρτιο συνολικό ηχητικό αποτέλεσμα, • Προετοιμάζουν και αποστέλλουν υλικό σε εξειδικευμένα εργαστήρια εικόνας και ήχου για περαιτέρω επεξεργασία, σύμφωνα με τις ενδειγμένες προδιαγραφές, • Συνεργάζονται με το αντίστοιχο προσωπικό καλλιτεχνικών συντελεστών των εργαστηρίων ήχου και εικόνας, ώστε να επιτευχθεί το προσδοκώμενο αποτέλεσμα, • Επανεντάσσουν τα υλικά μετά την ειδική επεξεργασία στο μοντάζ μιας ταινίας, • Εξάγουν το τελικό οπτικοακουστικό έργο σε μια ποικιλία παραδοτέων μορφοτύπων, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του εκάστοτε μέσου προβολής και τις σχετικές συμβάσεις παραγωγής.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε), καθώς και του συνόλου τους (Σ) ανά μαθησιακή ενότητα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
A/A	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ – ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ Ι, ΙΙ	2		2	2		2						
2	ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV		3	3		3	3		3	3		3	3
3	ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Ι, ΙΙ, ΙΙΙ		3	3		2	2		2	2			
4	ΦΩΤΙΣΜΟΣ Ι, ΙΙ		2	2		2	2						
5	ΜΗΧΑΝΗ ΛΗΨΗΣ Ι, ΙΙ		2	2		2	2						
6	ΠΑΡΑΓΩΓΗ Ι, ΙΙ	3		3	2		2						
7	ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΟΝΤΑΖ Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV		2	2		2	2		3	3		4	4
8	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, ΙV		3	3		3	3		4	4		4	4
9	ΣΕΝΑΡΙΟ Ι, ΙΙ, ΙΙΙ					2	2		2	2		2	2
10	ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ Ι, ΙΙ							2		2		3	3
11	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΟΝΤΑΖ Ι, ΙΙ							2		2	2		2
12	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ							2		2			
13	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ										2		2
ΣΥΝΟΛΟ		5	15	20	4	16	20	6	14	20	4	16	20

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ – ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ Ι

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ιστορία κινηματογράφου – τηλεόρασης Ι» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους βασικούς σταθμούς της ιστορίας του κινηματογράφου, με έμφαση στην εξέλιξη του μέσου, από τα οπτικά παιχνίδια και τις πρώτες μηχανές του 19ου αιώνα μέχρι και την εφεύρεση του έγχρωμου φιλμ στον εμπορικό κινηματογράφο, κατά τα τέλη της δεκαετίας του 1930. Σκοπός της ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν την τεχνολογική πρόοδο των οπτικο-ακουστικών μέσων, μέσα από ιστορικές εφευρέσεις, όπως είναι η εμφάνιση του ήχου, του χρώματος και της τηλεόρασης. Επιπρόσθετα, μέσα από οπτικά παραδείγματα και ασκήσεις κατανόησης, σκοπός είναι να διακρίνουν διαφορετικά κινηματογραφικά στυλ που αναπτύχθηκαν καθ' όλη αυτή τη χρονική περίοδο, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε στοιχεία που σχετίζονται με το μοντάζ, όπως οι βασικές τεχνικές του παράλληλου, ιδεολογικού και «αόρατου» μοντάζ ή μοντάζ συνέχειας. Μέσα από την προβολή ταινιών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν αυτές τις τεχνικές και αναλύουν την αφηγηματική τους λειτουργία. Αλλά και γενικότερα, συζητούν το κλίμα που επικρατεί στον κινηματογράφο σε ολόκληρο τον κόσμο και κατανοούν τις προϋποθέσεις που χρειάστηκαν για την ανάπτυξη της παγκόσμιας παραγωγής και διανομής κινηματογραφικών έργων, όπως η εμφάνιση των στούντιο και η οργάνωση της κινηματογραφικής βιομηχανίας. Η μαθησιακή ενότητα απαιτεί την προβολή αποσπασμάτων σε κάθε συνάντηση και προτείνεται η ανάθεση σύντομων εργασιών κριτικής έρευνας και ανάλυσης σημαντικών φιλικών έργων της περιόδου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρονται στις προκινηματογραφικές εφευρέσεις και ανακαλύψεις (π.χ. έννοια μετεικάσματος, φωτογραφία, φαινακιστοσκόπιο, οπτικό θέατρο κ.λπ.), εξηγώντας τους μηχανισμούς τους,
- Αναγνωρίζουν τα εκφραστικά μέσα των πρώτων ταινιών (π.χ. Lumières, Edison) και τις τεχνικές των πρώτων ειδικών εφέ (π.χ. Méliès),
- Διαχωρίζουν τις ταινίες καταγραφής από τις πρώτες ταινίες μυθοπλαστικής αφήγησης,

- Περιγράφουν το κινητοσκόπιο και τη λειτουργία του,
- Συζητούν τις απαρχές του μοντάζ (π.χ. η σχολή του Brighton), αναφέροντας συγκεκριμένα παραδείγματα,
- Εξηγούν τη δημιουργία του συστήματος των στούντιο και τον έλεγχο της διανομής, ανατρέχοντας σε συγκεκριμένα παραδείγματα,
- Αναλύουν την αφηγηματική λειτουργία του κλασικού, αόρατου μοντάζ συνέχειας, αναφέροντας παραδείγματα (π.χ. Griffith),
- Εκτιμούν τη συμβολή του σοβιετικού κινηματογράφου στο μοντάζ, εντοπίζοντας παραδείγματα (π.χ. πείραμα Κουλέσωφ, κάμερα-μάτι κ.λπ.),
- Ανιχνεύουν τις εκφραστικές δυνατότητες του ρυθμικού μοντάζ και την επίδραση του πειραματισμού στον κινηματογράφο μέσω παραδειγμάτων (π.χ. Buñuel, Gance, Richter),
- Καταγράφουν τους βασικούς περιορισμούς της λογοκρισίας που επιβλήθηκε από τα τέλη της δεκαετίας του 1920 (π.χ. κώδικας Hays),
- Συσχετίζουν την ενσωμάτωση του ήχου στις ταινίες με το σύστημα παραγωγής και διανομής στις αίθουσες,
- Προσδιορίζουν τις εκφραστικές δυνατότητες που δημιουργεί ο ήχος σε αντιδιαστολή με τον βουβό κινηματογράφο,
- Αναλύουν τα βασικά κινηματογραφικά είδη και την εξέλιξή τους μετά την καθιέρωση του ήχου κατά τη δεκαετία του 1930 (π.χ. κωμωδία, μιούζικαλ, γουέστερν),
- Εκτιμούν την επίδραση της ενσωμάτωσης του λόγου στις εθνικές κινηματογραφίες (π.χ. εθνικά στούντιο, μεταγλώττιση και εθνικισμός),
- Εντοπίζουν τις εκφραστικές δυνατότητες που δημιουργεί το χρώμα στον κινηματογράφο σε αντιδιαστολή με την ασπρόμαυρη απεικόνιση.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οπτικά παιχνίδια / Κινητοσκόπιο / Μοντάζ συνέχειας και ασυνέχειας / Σοβιετικό μοντάζ / Σύστημα των στούντιο / Κώδικας Hays / Πείραμα Κουλέσωφ / Ήχος / Χρώμα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΟΠΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ
2	ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΜΟΝΤΑΖ
3	Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ 1910-1920
4	ΤΟ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΣΙΚΟ ΧΟΛΙΓΟΥΝΤΙΑΝΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
5	ΤΟ ΜΟΝΤΑΖ ΤΩΝ ΑΤΡΑΞΙΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
6	ΤΟ ΜΗ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΑΖ
7	Ο ΕΡΧΟΜΟΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΤΟ 1927
8	Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1945

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΟΠΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν την πρώτη περίοδο του βωβού κινηματογράφου, όπου διάφορες εφευρέσεις κάνουν την εμφάνισή τους. Οπτικά παιχνίδια όπως η πρώιμη *laterna magica*, το φαινακιστοσκόπιο και το ζωοτρόπιο τους βοηθούν στην κατανόηση των βασικών προϋποθέσεων για την εφεύρεση του κινηματογράφου, όπως είναι η ικανότητα του ματιού να εκλαμβάνει μια σειρά στατικών εικόνων σαν ένα κινούμενο πλάνο, εφόσον κινούνται με συγκεκριμένη ταχύτητα και έχουν μικρή διαφορά μεταξύ τους (μετείκασμα).

Μέσα από την προβολή ταινιών γνωρίζουν τους πρωτοπόρους κινηματογραφιστές αδελφούς Auguste και Louis Lumière με τις ταινίες *The arrival of a train at La Ciotat*, *Workers leaving the Lumière factory*, *The baby's meal* (1895), τους Αμερικανούς Thomas Edison και W. K. L. Dickson και τις ταινίες που γύρισαν στο στούντιο Black Maria, την ταινία του George Méliès, *A trip to the moon* (1902), όπου χρησιμοποιούνται πρώιμα οπτικά εφέ. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν τις διαφορές στο ύφος των πρώτων αυτών ταινιών και να είναι σε θέση να ξεχωρίζουν τις ταινίες καταγραφής των αδελφών Lumière από τη φανταστική μυθοπλασία του Méliès. Μέσα από συζήτηση στην αίθουσα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να καταδείξουν σε παραδείγματα αυτές τις διαφορές και σε άλλες ταινίες των συγκεκριμένων δημιουργών.

Επιπλέον, στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν και μπορούν να περιγράψουν τη λειτουργία ενός κινητοσκοπίου, μιας πρώιμης μηχανής προβολής ταινιών όπου οι θεατές βλέπουν σε ατομικές προβολές τα έργα της εποχής.

2.1.A.2 | ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΜΟΝΤΑΖ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν ταινίες του πρώιμου βωβού κινηματογράφου σε σχέση με καινοτομίες που εφαρμόζουν στο μοντάζ.

Παρακολουθούν τις ταινίες του πρωτοπόρου της αμερικανικής φιλμογραφίας Edwin Stanton Porter, που εμπνέεται από το αμερικανικό αστικό λαϊκό μυθιστόρημα και δημιουργεί τις πρώτες ταινίες δράσης, όπως *The great train robbery* (1903) και *Life of an American fireman* (1903). Οι ταινίες παρέχουν στους εκπαιδευόμενους/-ες σημαντικές γνώσεις, καθώς χρησιμοποιούν για πρώτη φορά το παράλληλο μοντάζ (cross-cutting), δηλαδή ενώνουν δράσεις που γίνονται σε παράλληλο χρόνο, δημιουργώντας σασπένς στους/στις θεατές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εντρυφούν στην πρώιμη χρήση αυτής της τεχνικής, μελετώντας συγκεκριμένα φιλμικά παραδείγματα, όπως την ταινία *The runaway horse* (1907) του Louis J. Gasnier. Η εξέλιξη αυτής της τεχνικής είναι το μοντάζ συνέχειας, που ο Porter εφάρμοσε σε πρωτόλεια μορφή στην ταινία *The trainer's daughter or a race for love* (1907), που αργότερα θα αναπτύξει ακόμη περισσότερο ως τεχνική ο D. W. Griffith.

Τέλος, γνωρίζουν τη σημασία αλλά και τις τεχνικές του μοντάζ, όπως τις πρότεινε η αγγλική Σχολή του Brighton, με παραδείγματα από τις ταινίες που προβάλλονται στην αίθουσα, *The X-rays* (1897), *Grandma's reading glass* (1900), *The sick kitten* (1903) του George Albert Smith και *The big swallow* (1900) του James Williamson.

2.1.A.3 | Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ 1910-1920

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στα γεγονότα που οδήγησαν στη ραγδαία ανάπτυξη της κινηματογραφικής βιομηχανίας.

Γνωρίζουν τις συνθήκες που ώθησαν στη δημιουργία μεγάλων εταιρειών και την ίδρυση των στούντιο. Μέσα από προβολές αποσπασμάτων διακρίνουν αλλαγές στην ποιότητα των ταινιών που πλέον γυρίζονται μέσα στα στούντιο. Αναγνωρίζουν διάσημες εταιρείες, όπως η Pathé, η Gaumont, η Motion Pictures, που δημιουργούνται εκείνη την περίοδο και επιβιώνουν μέχρι σήμερα. Συζητούν για τις δικαστικές διαμάχες που πλήττουν τον κόσμο του κινηματογράφου, καθώς γίνονται διάφορες παραβιάσεις δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας. Γνωρίζουν και μπορούν να περιγράψουν τι είναι τα nickelodeons –οι πρώτες κινηματογραφικές αίθουσες στην Αμερική– και πώς λειτουργούσαν. Για να μπορέσουν να κατανοήσουν τον τρόπο που δουλεύει η βιομηχανία του κινηματογράφου στην ελεύθερη αγορά, συζητούν για τη συσπείρωση ανεξάρτητων εταιρειών, που, σε συνδυασμό με καταδικαστικές αποφάσεις, συνέβαλαν στον περιορισμό των τραστών όπως της Motion Pictures (MPPC) και στη σταδιακή δημιουργία ενός νέου ολιγοπωλίου που θα εξελιχθεί στη βιομηχανία του Χόλιγουντ. Οι εταιρείες που είχαν ως έδρα τη Νέα Υόρκη μεταφέρονται στο Λος Άντζελες, λόγω καλύτερων καιρικών συνθηκών αλλά και για να μην πληρώνουν δικαιώματα. Η Paramount, η Warner Bros, η 20th Century Fox και η Metro-Goldwyn-Mayer είναι εταιρείες που δημιουργούνται εκείνη την περίοδο και αρκετές από αυτές επιβιώνουν μέχρι και σήμερα.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να δουν αποσπάσματα και από σύγχρονες ταινίες που αναφέρονται σε αυτή την πρώτη περίοδο της εκβιομηχάνισης του κινηματογράφου, όπως το *Babylon* (Chazelle, 2022).

2.1.A.4 | ΤΟ ΜONTAZ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΣΙΚΟ ΧΟΛΙΓΟΥΝΤΙΑΝΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ανακαλύπτουν το μοντάζ συνέχειας (continuity editing) στον κλασικό χολιγουντιανό κινηματογράφο. Αναγνωρίζουν το σύστημα των οπτικών και αφηγηματικών χαρακτηριστικών που εφαρμόστηκε και καθιερώθηκε στις αμερικανικές ταινίες εκείνης της εποχής και που αποτελούν τη βάση για τη δημιουργία ενιαίου χώρου και χρόνου στην κινηματογραφική αφήγηση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν σε λειτουργίες όπως η χρονική διαδοχή και η χωρική συνέχεια, που χρησιμοποιούνται από σκηνοθέτες/-τριες της περιόδου και δημιουργούν μέσα από το μοντάζ την ψευδαίσθηση της πραγματικότητας. Αναλύουν οπτικά παραδείγματα, από ταινίες όπως *The birth of a nation* (1915) του D. W. Griffith, *Ingeborg Holm* (1913) του Victor Sjöström και *Male and female* (1918) του Cecil de Mille, και αναγνωρίζουν τις σχέσεις διαδοχής και συνέχειας που συνδέουν τα πλάνα αλλά και τις σκηνές μεταξύ τους. Αναλύουν το κλασικό ντεκουπάζ που ξεκινάει από ένα γενικό πλάνο εδραίωσης (establishing shot) και συνεχίζει διαδοχικά στα μεσαία και στη συνέχεια στα κοντινά των χαρακτήρων που ενεργούν. Επίσης, μπορεί να γίνει μια πρώτη αναφορά στην έννοια του άξονα των 180 μοιρών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να διακρίνουν τη διαδοχή στον χρόνο και τον χώρο μέσα από τεχνικές όπως η ένωση στα ρακόρ κίνησης και βλέμματος και η συνεχής αναπαράσταση της δράσης χωρίς έλλειψη. Το «αόρατο» μοντάζ συνέχειας είναι ο κανόνας του κλασικού μοντάζ και είναι απαραίτητο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να τον κατανοήσουν και να τον περιγράψουν.

2.1.A.5 | ΤΟ ΜONTAZ ΤΩΝ ΑΤΡΑΞΙΟΝ ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις θεωρίες του μοντάζ που ανέπτυξαν οι σοβιετικοί θεωρητικοί και σκηνοθέτες S. Eisenstein, V. Pudovkin, L. Kuleshov και D. Vertov.

Το μοντάζ αναγνωρίζεται για πρώτη φορά ως το πιο σημαντικό εκφραστικό μέσο του κινηματογράφου. Οι δημιουργοί της εποχής συνδέουν τη λειτουργία του με την παραγωγή νοήματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν μέσα από τα κείμενα και τις ταινίες της εποχής τις ιδεολογικές δυνατότητες του κινηματογράφου. Βλέπουν και αναλύουν την ταινία *Battleship Potemkin* (1925) του Sergei Eisenstein, όπου προτείνεται να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στη σεκάνς «Σκάλες της Οδησού». Μπορούν να κατανοήσουν και να περιγράψουν τον όρο «μοντάζ των ατραξιόν» που εισάγει ο Eisenstein και μπορούν να τον διακρίνουν από το «αόρατο» μοντάζ συνέχειας των αμερικανικών ταινιών του Χόλιγουντ.

Το πείραμα του Kuleshov αποτελεί επίσης απαραίτητη γνώση για την ειδικότητα, καθώς καταδεικνύει πώς διαφορετικά νοήματα μπορεί να παράγει η διαδοχή των πλάνων και όχι το πλάνο εξ αντικειμένου. Ο Kuleshov βάζει δίπλα στο ίδιο πλάνο του ηθοποιού Ivan Mosjoukine διαδοχικά ένα πλάνο σούπας, μιας ξαπλωμένης γυναίκας

και το πλάνο ενός πεθαμένου κοριτσιού, για να δείξει πώς αντίστοιχα παράγονται τα νοήματα πείνας, ερωτικής επιθυμίας και πένθους. Προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόσουν το πείραμα σε δικές τους εικόνες.

Τέλος, εκτιμούν τη συμβολή του Dziga Verton και την τεχνική κάμερα-μάτι (Kino-Eye), που μελετούν μέσα από την προβολή της ταινίας *Man with the movie camera* (1926). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διακρίνουν τεχνικές κίνησης και θέσης της κάμερας, μαζί με τεχνικές του μοντάζ, όπως η ταχύτητα και οι διπλοτυπίες, που συνέβαλαν στην εξέλιξη της κινηματογραφικής γλώσσας.

2.1.A.6 | ΤΟ ΜΗ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΑΖ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τη δυνατότητα να ανιχνεύσουν στη συγκεκριμένη υποενότητα εκφραστικές δυνατότητες του μοντάζ, τις οποίες ανακάλυψαν και εφαρμόσαν σκηνοθέτες/-τριες του πειραματικού κινηματογράφου των αρχών του 20ού αιώνα.

Γνωρίζουν τον Γερμανό ντανταϊστή Hans Richter, ο οποίος με το έργο *Rhythmus 21* (1921) εγκαινιάζει τον απόλυτο κινηματογράφο. Πρόκειται για το πρώτο έργο μιας σειράς ρυθμικών έργων, που μέσα από τεχνικές του μοντάζ διερευνά την απόλυτη φύση του κινηματογράφου, συγκρίνοντάς τη με τη μουσική. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρατηρούν στο έργο μουσικά στοιχεία που αποκτούν οπτική υπόσταση, μέσα από τη δυναμική, τον ρυθμό και την κίνηση των εικόνων στο μοντάζ.

Γνωρίζουν, επιπλέον, τον Luis Buñuel, σκηνοθέτη του πρωτοποριακού κινήματος του σουρεαλισμού και τα έργα του *Un chien andalou* (1929) και *The golden age* (1930), όπου το μοντάζ ακολουθεί την τυχαιότητα και τον αυτοματισμό του ελεύθερου συνειρμού σαν μέσο έκφρασης του φροϋδικού ασυνείδητου.

Βλέπουν καινοτόμες δοκιμές του μοντάζ στις ταινίες του Abel Gance, όπως *Napoleon* (1927), *The wheel* (1923) και *accuse* (1919). Ο Gance διερευνά τη διπλοτυπία με την ταυτόχρονη χρήση δύο σειρών φιλμ, τον πολυτεμαχισμό της εικόνας σε τρία ή και περισσότερα μέρη και τη γρήγορη εναλλαγή εικόνων στο μοντάζ για τον οπτικό εντυπωσιασμό.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες απαιτείται να διερευνήσουν και επιπλέον χαρακτηριστικά των δημιουργών αυτών, βλέποντας και άλλες ταινίες τους αλλά και εμβαθύνοντας με την παρατήρηση στη χρήση του μοντάζ.

2.1.A.7 | Ο ΕΡΧΟΜΟΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΤΟ 1927

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τον ερχομό του ήχου, μία από τις σημαντικότερες τεχνολογικές εφευρέσεις στην ιστορία του κινηματογράφου. Συζητούν τις αλλαγές που προκάλεσε στο σύστημα παραγωγής και διανομής σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και τις εκφραστικές δυνατότητες που ξεκλείδωσε, ανοίγοντας ένα απολύτως καινούργιο πεδίο δημιουργίας στους/στις καλλιτέχνες/-ιδες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις οικονομικές, τεχνολογικές και υφολογικές παραμέτρους που έπαιξαν ρόλο σε αυτές τις αλλαγές και τις συγκρίνουν με τις ταινίες

του βωβού κινηματογράφου και τους περιορισμούς τους. Επιπλέον, γνωρίζουν το *The jazz singer* (Alan Crosland, 1927), έργο-ορόσημο για τη μετάβαση από τον βωβό στον ομιλούντα κινηματογράφο. Η ταινία *M* (1931) είναι η πρώτη ομιλούσα ταινία του Fritz Lang και είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναλύσουν την ευρηματική χρήση του ήχου που γίνεται εκεί.

Βλέπουν ομιλούσες ταινίες όπως το *The Blue Angel* (1930) του Josef von Sternberg και το *The great dictator* (1940) του Charlie Chaplin και τις συγκρίνουν με τις βουβές ταινίες των ίδιων δημιουργών. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον περιορισμό των κινήσεων της κάμερας που επέφερε η ανάγκη σύγχρονης ηχοληψίας σε ηχομονωμένα στούντιο.

Τέλος, γνωρίζουν τους λόγους που ώθησαν την ανάπτυξη των εθνικών κινηματογραφιών, με σημαντικότερο τον περιορισμό της γλώσσας. Η παγκόσμια αγορά εφόρμωσε τότε τη χρήση υποτίτλων και μεταγλώττισης, κάτι που ισχύει μέχρι και σήμερα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να δουν αποσπάσματα σύγχρονων ταινιών που αναφέρονται στην εποχή, όπως το *Singin' in the rain* (1952) από τους Gene Kelly και Stanley Donen και το *The artist* (2011) του Michel Hazanavicius.

2.1.A.8 | Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1945

Με τη βιομηχανία του κινηματογράφου να αναπτύσσεται με ραγδαίους ρυθμούς, την εδραίωση των στούντιο και την κυριαρχία του Χόλιγουντ, κάνουν την εμφάνισή τους τα κινηματογραφικά είδη (genres) που οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν σε αυτή την υποενότητα.

Ήδη από τη δεκαετία του 1930 εμφανίζονται ταινίες είδους, όπως τα μιούζικαλ, οι κωμωδίες σκρούμπολ, οι γκανγκστερικές ταινίες, οι κοινωνικές ταινίες, οι ταινίες τρόμου και τα φιλμ νουάρ. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να διακρίνουν και να περιγράψουν τα βασικά χαρακτηριστικά του κάθε είδους μέσα από τη θέαση και παρατήρηση παραδειγματικών ταινιών, όπως τη λειτουργία της μουσικής σε ταινίες όπως *42η οδός* (Lloyd Bacon, 1933), τη διακωμώδηση του ρομαντισμού σε κωμωδίες σκρούμπολ όπως *It happened one night* (Frank Capra, 1934), το έγκλημα στις γκανγκστερικές ταινίες όπως *Little Caesar* (Mervyn LeRoy, 1931), τις κοινωνικές συγκρούσεις στο *The grapes of wrath* (John Ford, 1940), τον τρόπο στο *Vampyr* (Carl Theodor Dreyer, 1932) και την ασπρόμαυρη ατμόσφαιρα στο φιλμ νουάρ *The Maltese falcon* (John Huston, 1941).

Επίσης, γνωρίζουν την πιο αυστηρή λογοκρισία που επιβλήθηκε ποτέ στο Χόλιγουντ με τη λίστα των απαγορεύσεων, που έμεινε στην ιστορία με το όνομα «Κώδικας Hays», μέσω του οποίου επιβάλλονταν στις ταινίες λογοκριτικές αρχές, όπως προώθηση ηθικών προτύπων, λογοκρισία διαλόγων, ερωτικών περιπτώσεων κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συζητούν τις εκφραστικές δυνατότητες που φέρνει το χρώμα στον κινηματογράφο και μπορούν μέσα από παραδείγματα να αναπτύξουν σκέψεις γύρω από αυτές. Είναι απαραίτητο να ανακαλύψουν τα χρωματισμένα καρέ

στο χέρι αλλά και τις πρώιμες επεξεργασίες με χρωματισμό ολόκληρου του φιλμ (tinting και toning). Προτείνονται ταινίες όπως *Τα τρία γουρουνάκια* (1933) του Walt Disney, *The wizard of Oz* (1939) των Victor Fleming και King Vidor.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Bordwell, D. & Thompson, K. (2018). *Ιστορία του κινηματογράφου: Μια εισαγωγή* (μτφρ. Ρ. Κολαΐτη & Ν. Λερός). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Reader, K. (2000). *Ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως-Θεονύμφη Βενιανάκη.

Συμπληρωματικές

1. Βαλούκος, Σ. (2008). *Ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
2. Σολδάτος, Γ. (2000). *Ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου* (8η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.

2.1.B • ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ I

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Σκηνοθεσία I» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της κλασικής σκηνοθεσίας απλών αφηγηματικών σκηνών οπτικοακουστικών έργων, ώστε να κατανοήσουν τον ρόλο της σκηνοθεσίας στην αλυσίδα της οπτικοακουστικής δημιουργίας αναφορικά με τις απαιτήσεις της κλασικής προσέγγισης. Πιο συγκεκριμένα, αναλύεται η βασική ορολογία του κινηματογραφικού επαγγέλματος μέσα από ασκήσεις και παραδείγματα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους κανόνες της λεγόμενης «κλασικής αφήγησης», δηλαδή τους κανόνες της γραμμικότητας και της συνέχειας, μέσα από την πρακτική του γυρίσματος αλλά και την ανάλυση επιλεγμένων παραδειγμάτων. Το μάθημα προτείνεται να γίνεται σε αίθουσα τύπου πλατώ και να υπάρχει πρόσβαση σε στοιχειώδη εξοπλισμό κινηματογράφησης, όπως περιγράφεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης της ειδικότητας, καθώς επίσης δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων αλλά και των αποτελεσμάτων των ασκήσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Απαριθμούν τα συστατικά μιας ταινίας: κάδρο, πλάνο, σκηνή, σεκάνς,

- Αναγνωρίζουν τις αναλογίες (aspect ratio) του κινηματογραφικού κάδρου, υπολογίζοντας την αναλογία των πλευρών του κάδρου,
- Περιγράφουν τις γωνίες λήψης της κάμερας,
- Εντοπίζουν τις διαφορετικές κινήσεις της κάμερας,
- Αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη ρακόρ σε μεταβάσεις από ένα πλάνο στο επόμενο,
- Εξηγούν τους βασικούς κανόνες εφαρμογής των ρακόρ μέσα από παραδείγματα,
- Εφαρμόζουν τον κανόνα των 180°,
- Εφαρμόζουν τους βασικούς κανόνες συνέχειας της οπτικοακουστικής γλώσσας,
- Ανιχνεύουν την επίδραση του χώρου εκτός πεδίου,
- Διακρίνουν την επίδραση του σπασίματος του 4ου τοίχου,
- Αξιολογούν τη διαδικασία του ντεκουπάζ και τη χρησιμότητα του στόριμπορντ,
- Καταγράφουν το ραπόρτο ενός απλού γυρίσματος,
- Σχεδιάζουν την κάλυψη μιας σκηνής από διαφορετικές γωνίες,
- Εκτιμούν τον ρόλο του/της σκηνοθέτη/-τριας,
- Συζητούν ενδεχόμενα μοντέλα συνεργασίας μεταξύ σκηνοθέτη/-τριας και βοηθού σκηνοθέτη/-τριας, συγκρίνοντας μελέτες περίπτωσης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κάδρο / Πλάνο / Σκηνή / Σεκάνς / Αναλογίες κάδρου (aspect ratio) / Γωνία λήψης / Ρακόρ / Ντεκουπάζ / Στόριμπορντ (storyboard).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
2	ΓΩΝΙΑ ΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΜΕΡΑΣ
3	ΤΑ ΡΑΚΟΡ
4	ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ
5	ΝΤΕΚΟΥΠΑΖ ΚΑΙ ΣΤΟΡΙΜΠΟΡΝΤ (STORYBOARD)
6	ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ: ΡΟΛΟΙ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικές έννοιες της κινηματογραφικής εικόνας» έχει ως στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίσουν τις βασικές έννοιες της κινηματογραφικής εικόνας, αρχικά το κινηματογραφικό κάδρο και τη σχέση του με το φω-

τογραφικό κάδρο, και να ορίσουν τις αρχές της σύνθεσής του: τον κανόνα των τρίτων, την προοπτική, τις γραμμές και τα σχήματα εντός κάδρου.

Καλούνται να παρουσιάσουν παραδείγματα από πίνακες ζωγραφικής, να τα ερμηνεύσουν και να τα αντιπαραβάλλουν με ταινίες (π.χ. *Πολίτης Κέιν*) όσον αφορά την προοπτική του κάδρου. Σκοπός της υποενότητας είναι να ορίσουν τις αναλογίες του κινηματογραφικού κάδρου (aspect ratio) και να διατυπώσουν τα αισθητικά τους αποτελέσματα, να αναλύσουν αποσπάσματα ταινιών διαφορετικών αναλογιών κάδρου και να αντιπαραβάλλουν σχετικά παραδείγματα από την εξέλιξη της ψηφιακής τεχνολογίας στον κινηματογράφο και τις επιρροές της.

Επιπρόσθετα, καλούνται να παρουσιάσουν απόψεις για τα κριτήρια επιλογής του μεγέθους του κάδρου σε σχέση με την απόσταση της κάμερας από το κινηματογραφούμενο αντικείμενο και, παράλληλα, για τη χρήση των κατάλληλων κινηματογραφικών φακών και την επιλογή του ύψους και της θέσης της κάμερας, αναλύοντας αποσπάσματα ταινιών, π.χ. των Γκρίφιθ, Αϊζενστάιν, Φορντ, Κουροσάβα, Αγγελόπουλου.

Με την εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα, κατανοούν την έννοια της σκηνής στον κινηματογράφο και διευκρινίζουν τις διαφορές με την αντίστοιχη έννοια στο θέατρο. Επίσης, αντιλαμβάνονται τον όρο της σεκάνς και αποκωδικοποιούν τις έννοιες: πλάνο-σεκάνς, μονοπλάνο και υποκειμενικό πλάνο, συζητώντας σχετικά για τον κινηματογράφο του Γουέλς, του Αγγελόπουλου κ.ά.

2.1.B.2 | ΓΩΝΙΑ ΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΜΕΡΑΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, γνωρίζουν τη λειτουργία της κινηματογραφικής μηχανής λήψης και τη συγκρίνουν με αυτή της φωτογραφικής μηχανής.

Οι μέθοδοι σε αυτή την υποενότητα αφορούν τη διάκριση και αξιολόγηση των διαφόρων γωνιών λήψης και των δυνατοτήτων κίνησης της κινηματογραφικής κάμερας. Επίσης, αντιπαραθέτουν τα αισθητικά αποτελέσματα των παρατηρήσεών τους. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκωδικοποιούν τη θεωρία για τη γωνία λήψης ως στοιχείο της «γραμματικής» της κινηματογραφικής γλώσσας, το βάθος πεδίου και τη σχέση του με την επιλογή των φακών. Στο πλαίσιο της υποενότητας, ταξινομούν τις δυνατότητες κινήσεων της κάμερας: πανοραμικό (panoramic), βερτικάλ (vertical), τράβελινγκ (travelling), παράλληλο τράβελινγκ (travelling lateral).

Επιπλέον, αναπτύσσουν σύντομες ασκήσεις και ανακαλύπτουν τις δυνατότητες της κάμερας, αντιπαραβάλλοντάς τες στην αίθουσα. Μέσω των ασκήσεων διακρίνουν τα τεχνικά μέσα με τα οποία επιτυγχάνονται οι κινήσεις της κινηματογραφικής μηχανής λήψης: τρίποδο, ντόλυ, στέντικαμ (steadicam), κάμερα στο χέρι, γερανός, καρ μάουντ (car mount), βεντούζα, ντρώουν (drone), με παρουσίαση φωτογραφικού υλικού και αντιπαραβάλλουν αποσπάσματα ταινιών γυρισμένων ως μονοπλάνο από τους Χίτσκοκ (*Η θηλιά*), Σοκούρωφ (*Ρώσικη κιβωτός*) κ.ά.

Συνολικά, σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκτιμούν τα αισθητικά και ιδεολογικά αποτελέσματα της χρήσης διαφορετικών γωνιών λήψης και κινήσεων της κάμερας, από τον γερμανικό εξπρεσιονισμό, τους Ντράγιερ (*Ζαν ντ'Αρκ*), Χίτσκοκ (*Ψυχώ*), Γουέλς (*Πολίτης Κέιν*), Όζου (*Ταξίδι στο Τόκιο*), Αϊζενστάιν κ.ά., με προβολές ταινιών ή αποσπασμάτων ταινιών στην αίθουσα. Συγκρίνουν ταινίες γυρισμένες με μόνιμα σταθερή κάμερα και διαρκώς κινούμενη κάμερα. Τέλος, αποκωδικοποιούν το πλάνο-σεκάνς και το μονοπλάνο.

2.1.B.3 | ΤΑ ΡΑΚΟΡ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας «Τα ρακόρ», αναγνωρίζουν την έννοια των ρακόρ (ή continuity ή cue) σε σχέση με τις βασικές αρχές της σκηνοθεσίας, ως στοιχείο διατήρησης της συνέχειας της κινηματογραφικής αφήγησης, και κατανοούν την αναγκαιότητα ελέγχου τους. Επίσης, γνωρίζουν τον ρόλο του σκριπτ ως μέλους του συνεργείου που ελέγχει την τήρηση των διαφόρων ρακόρ κατά το γύρισμα.

Στη συνέχεια, αντιπαραθέτουν αποσπάσματα ταινιών σωστής χρήσης αλλά και παραβίασης των ρακόρ. Διατυπώνουν τρόπους «γκρουπαρίσματος» των γυρισμάτων, ως συνέπεια της μη συνεχούς κινηματογράφησης σε σχέση με το σενάριο, και κατανοούν τους λόγους που το επιβάλλουν.

Συμπερασματικά, κωδικοποιούν τις διάφορες μορφές ρακόρ και αναλύουν παραδείγματα: του φροντιστηριακού υλικού, των χώρων και των διαφόρων εκφάνσεων (βλέμματος, κατεύθυνσης, θέσης), φωτογραφικού-φωτιστικού (ομοιομορφία φωτισμού, τονικότητα, γραμμές σύνθεσης, προοπτική, γωνία λήψης κ.λπ.), ηχητικού, ενδυματολογικού, σκηνογραφικού, μακιγιάζ, ερμηνευτικού (ύφος, ένταση κ.λπ.), σκηνοθετικού. Παρουσιάζουν σύγχρονα εργαλεία ελέγχου των ρακόρ (φωτογραφικές μηχανές, κινητά τηλέφωνα κ.λπ.). Κατ' αυτόν τον τρόπο επαληθεύουν αισθητικά και ιδεολογικά συμπεράσματα και συζητούν για την ηθελημένη παραβίαση του κανόνα των ρακόρ στην ταινία *Οκτώβρης* του Αϊζενστάιν, η οποία προτείνεται να προβληθεί στην αίθουσα.

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με σύγχρονες φόρμες κινηματογραφικής αφήγησης σχετικά με την τήρηση των ρακόρ και διακρίνουν περιπτώσεις «λάθος» ρακόρ, συνοψίζοντας συμπεράσματα από ταινίες του Γκοντάρ (*Με κομμένη την ανάσα* κ.ά.), συσχετίζοντάς τες με τους κανόνες του ακαδημαϊκού κινηματογράφου. Τέλος, αξιολογούν τη συμβολή του μοντάζ σε σχέση με την τήρηση και τον έλεγχο των ρακόρ.

2.1.B.4 | ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, προσδιορίζουν τον κανόνα του άξονα και το σύστημα των 180°, ερμηνεύοντας τη σημασία της κατανόησης του φιλικού χώρου από τον/τη θεατή. Επίσης, κατανοούν τη σημασία των κανόνων

της συνέχειας. Ορίζονται και ερμηνεύονται οι όροι «σαμ-κοντρ-σαμ», «αντίστοιχα πλάνα» – “shot/reverse shot” και «αντίστροφη λήψη». Τέλος, διατυπώνουν τον κανόνα των 30° για την κινηματογράφιση με διαδοχικά πλάνα του ίδιου αντικειμένου. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνδέουν την έννοια του σπασίματος του 4ου τοίχου με τα αισθητικά αποτελέσματά του.

Στο πλαίσιο αυτής της μαθησιακής υποενότητας, γίνεται χρήση εποπτικού υλικού με προβολή αποσπασμάτων για την ανάλυση κινηματογραφικών σκηνών και αποκωδικοποιούνται οι τρόποι κινηματογράφησής τους. Επίσης, προβάλλονται αποσπάσματα τηλεοπτικών εκπομπών και αναλύονται σε σχέση με την τοποθέτηση των καμερών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν σύντομες ασκήσεις πειραματιζόμενοι/-ες στο «σπάσιμο» ή «πήδημα» του άξονα. Κατόπιν προβολών στην αίθουσα, αναλύουν κριτικά αποσπάσματα ταινιών δράσης για την εμπέδωση του κανόνα. Επίσης, ασκούνται στο αντίθετο, δηλαδή τη μη τήρηση του κανόνα και τις συνέπειες στην κατανόηση της αφήγησης, αναπτύσσοντας σύντομες ασκήσεις στην αίθουσα και υποστηρίζοντας τα συμπεράσματά τους με επιχειρήματα.

Συμπερασματικά, αυτή η μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τη δυνατότητα διάκρισης της έννοιας της εκτός κάδρου δράσης και αποκωδικοποίησης του φιλικού χώρου, εντός και εκτός κάδρου, πίσω από το σκηνικό και πίσω από την κάμερα.

2.1.B.5 | ΝΤΕΚΟΥΠΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟΡΙΜΠΟΡΝΤ (STORYBOARD)

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κατανόηση της διαδικασίας μετατροπής του γραπτού λόγου (σενάριο) σε κινηματογραφικό λόγο (ταινία), τη διαδικασία του τεμαχισμού μιας σκηνής σε πλάνα, σε θέσεις μηχανής λήψης, γωνίες λήψης, μέγεθος κάδρου, τις κινήσεις της κάμερας και επιμέρους ιδιαίτερα στοιχεία, την πραγματοποίηση δηλαδή του ντεκουπάζ. Παρέχονται οι απαραίτητες δεξιότητες για την κατανόηση της σημασίας του στόριμπορντ (storyboard) και της ανάγκης «οπτικοποίησης» του σεναρίου πριν από την κινηματογράφιση και μετά την ολοκλήρωση του ντεκουπάζ.

Επομένως, αναλύονται παραδείγματα από σκηνές ταινιών (προβολή επιλεγμένων αποσπασμάτων) και ασκούνται οι εκπαιδευόμενοι/-ες, πραγματοποιώντας ντεκουπάζ επί δεδομένων σκηνών. Έτσι, εργάζονται σε παραδείγματα σκηνοθετών οι οποίοι εφάρμοσαν «χαλύβδινο» ντεκουπάζ και άλλων που πραγματοποίησαν ντεκουπάζ τη στιγμή του γυρίσματος, ερμηνεύοντας διαφορετικές απόψεις για το ντεκουπάζ στον αμερικανικό και ευρωπαϊκό κινηματογράφο. Επίσης, αναλύουν υποδείγματα από κινηματογραφικές ταινίες και τα συσχετίζουν με το αποτέλεσμά τους στην ταινία. Ιδιαίτερα δε, παρουσιάζεται η σχέση του στόριμπορντ (storyboard) με τη διαδικασία παραγωγής ταινιών εμψύχωσης (animation) μέσα από παραδείγματα.

Δίνεται έτσι η δυνατότητα να συζητηθεί ο ρόλος του στόριμπορντ ως εργαλείου κατανόησης όλων των λεπτομερειών της παραγωγής πριν από την κινηματογράφιση, τις ανάγκες της και τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων τομέων της παραγωγής,

καθώς και οι συνέπειές του στην οικονομία μιας παραγωγής. Διακρίνουν τη χρήση του στις κινηματογραφικές παραγωγές στην ιστορία του κινηματογράφου, από την έναρξη της χρήσης του μέχρι σήμερα, με αντιπαραβολή ενδεικτικών παραδειγμάτων.

2.1.B.6 | ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ: ΡΟΛΟΙ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εξοικειώνονται με τις ειδικότητες του τομέα της σκηνοθεσίας, σε κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές.

Αρχικά, εξετάζονται οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες του/της βοηθού σκηνοθέτη/-τριας στην προπαραγωγή, την παραγωγή και την αποπεράτωση και οριοθετείται η συνεργασία του/της με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια όσον αφορά την επιλογή των άλλων βοηθητικών συνεργατών του τομέα της σκηνοθεσίας (π.χ. σκριπτ) και τον ρόλο του/της ως συνδετικού παράγοντα μεταξύ των διαφόρων τομέων μιας παραγωγής. Προσφέρονται γνώσεις σχετικά με τον τρόπο καταγραφής ραπόρτου γυρίσματος και συζητείται η συμβολή του στη διαδικασία του μοντάζ.

Δίνεται η δυνατότητα να αποκωδικοποιήσουν τους ρόλους και τις αρμοδιότητες, προβάλλοντας την ταινία *Η αμερικάνικη νύχτα* του Τρυφώ, αναλύοντας τον ρόλο του/της βοηθού σκηνοθέτη/-τριας ως «κέντρο πληροφοριών» της παραγωγής, την ανάγκη συνεργασίας με τον τομέα παραγωγής και τη συνεχή επαφή με τον/τη διευθυντή/-τρια παραγωγής. Επίσης, αναλύεται ο ρόλος του/της δίπλα στον/στη σκηνοθέτη/-τρια και οι τρόποι υπηρέτησης και υποστήριξης του οράματός του/της. Οριοθετούνται οι αρμοδιότητές του/της στην υλοποίηση του ντεκουπάζ και τη χρονομέτρηση σκηνών, την οργάνωση των γυρισμάτων, την αποστολή του όρντινο στους συντελεστές κάθε γυρίσματος, την ανάλυση σεναρίου για την παραγωγή (script breakdown), τη συνεργασία με τους/τις ηθοποιούς και τους/τις βοηθητικούς/-ές ηθοποιούς, την ενημέρωση για την ώρα και τον τόπο εργασίας και την άμεση σχέση και καθημερινή επαφή με γραφεία διάθεσης βοηθητικών ηθοποιών. Αντιλαμβάνονται, μέσα από την επαφή με έμπειρο/-η βοηθό σκηνοθέτη/-τρια, τον ρόλο του/της και τους κώδικες συνεργασίας με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια σε όλα τα στάδια μιας παραγωγής.

Συνολικά, αυτή η μαθησιακή υποενότητα δίνει τα εφόδια για την αξιολόγηση των ρόλων του σκηνοθετικού τμήματος σε μια οπτικοακουστική παραγωγή, σε συνδυασμό με επισκέψεις σε γυρίσματα ταινιών ή/και τηλεοπτικών εκπομπών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καλαμπάκας, Ε. & Κυριακουλάκος, Π. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή* [Προπτυχιακό σύγγραμμα]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2022 από: <http://hdl.handle.net/11419/5709>
2. Σκοπετέας, Ι. (2015). *Η δημιουργία της μυθοπλαστικής αφήγησης και τα είδη των κινηματογραφικών ταινιών* [Προπτυχιακό σύγγραμμα]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2022 από: <http://hdl.handle.net/11419/5729>
3. Σκοπετέας, Ι. (2016). *Κάμερα, φως και εικόνα στην ψηφιακή οπτικοακουστική καταγραφή: Κινηματογράφος, τηλεόραση, νέα μέσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Συμπληρωματικές

1. Bordwell, D. & Thompson, K. (2004). *Εισαγωγή στην τέχνη του κινηματογράφου* (μτφρ. Κ. Κοκκινίδη). Αθήνα: Εκδόσεις Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.
2. Καλογεροπούλου-Kallas, Χ. (2006). *Η τέχνη της επινόησης και της αφήγησης στον κινηματογράφο: 66 ασκήσεις και 1 μέθοδος*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
3. Κολοβός, Ν. (1999). *Κινηματογράφος: Η τέχνη της βιομηχανίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

2.1.Γ • ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Ι

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Τεχνικό εργαστήριο Ι» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές λειτουργίας των υπολογιστικών συστημάτων, τόσο σε επίπεδο υλικού (hardware) όσο και λογισμικού (software). Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τα μέρη του ηλεκτρονικού υπολογιστή που πρόκειται να αποτελέσουν εργαλείο της εργασίας τους, καθώς και με την κατανόηση της λειτουργίας εφαρμογών και προδιαγραφών βασικών τύπων αρχείων που σχετίζονται με την κινούμενη εικόνα και τον ήχο. Παρουσιάζονται τα βασικά εξαρτήματά του, όπως ο επεξεργαστής, η μνήμη RAM, ο σκληρός δίσκος και οι περιφερειακές συσκευές. Εξηγούνται οι μονάδες μέτρησης για τη μνήμη και την ταχύτητα των υπολογιστών. Μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τα λειτουργικά συστήματα Windows και Linux, να διαχειρίζονται παραθυρικές διεπαφές, να επιλέγουν εργαλεία και εφαρμογές και να διαχειρίζονται αρχεία. Μαθαίνουν να εκτελούν βασικές επεξεργασίες σε εικόνες, ήχους και βίντεο με χρήση δωρεάν και εμπορικών εργαλείων και κατανοούν τις ιδιότητες των διαφορετικών μορφοτύπων αρχείων. Ιδιαίτερη έμφαση

δίνεται στην κατανόηση των προϋποθέσεων διαλειτουργικότητας και συμβατότητας μεταξύ διαφορετικών συστημάτων και στη δυνατότητα εξ αποστάσεως συνεργασίας. Το μάθημα πρέπει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τα βασικά μέρη ενός Η/Υ,
- Συγκρίνουν διαφορετικά λειτουργικά συστήματα ως προς τις δυνατότητές τους,
- Προβλέπουν ζητήματα συμβατότητας μεταξύ διαφορετικών λειτουργικών συστημάτων,
- Υπολογίζουν βασικές απαιτήσεις συστήματος για επεξεργασία βίντεο και ήχου (κάρτες, μνήμες, περιφερειακά κ.λπ.),
- Αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη αρχείων εικόνας, βίντεο και ήχου και τις ιδιότητές τους, παρατηρώντας τα χαρακτηριστικά τους,
- Εξηγούν τις βασικές έννοιες και όρους της τεχνολογίας βίντεο,
- Αναγνωρίζουν διάφορες επαγγελματικές και ερασιτεχνικές εφαρμογές επεξεργασίας κινούμενης εικόνας, ήχου και εφέ,
- Εντοπίζουν τη συμβατότητα μεταξύ διαφόρων εφαρμογών επεξεργασίας εικόνας, ήχου και εφέ,
- Εφαρμόζουν μεθόδους εισαγωγής δεδομένων, επεξεργασίας, αλληλεπίδρασης χρήστη-μηχανής, καθώς και μεθόδους εξαγωγής δεδομένων,
- Χρησιμοποιούν διάφορες εφαρμογές αναπαραγωγής αρχείων βίντεο και ήχου,
- Επιτελούν απλές λειτουργίες επεξεργασίας εικόνων, ήχου και βίντεο,
- Διαχειρίζονται βασικά προβλήματα στη χρήση Η/Υ κατά την επεξεργασία βίντεο,
- Διατυπώνουν τις τεχνικές προδιαγραφές οπτικοακουστικών αρχείων και συστημάτων επεξεργασίας τους,
- Ανατρέχουν σε πηγές ανατροφοδότησης και ενημέρωσης για τις τρέχουσες τεχνολογικές εξελίξεις σε θέματα επεξεργασίας βίντεο και ήχου,
- Συνεργάζονται μέσω cloud.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υλικό υπολογιστή / Χρήση λειτουργικού συστήματος / Τύποι αρχείων / Εργαλεία επεξεργασίας εικόνας / Εργαλεία επεξεργασίας ήχου / Εργαλεία επεξεργασίας βίντεο / Διαδικτυακά αποθετήρια εικόνων / Διαδικτυακές υπηρεσίες συνεργασίας και αποθήκευσης δεδομένων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
2	ΧΡΗΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΑ
3	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΙΚΟΝΑΣ
4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ ΗΧΟΥ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ ΒΙΝΤΕΟ
6	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Λογισμικό και υλικό υπολογιστών» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον κόσμο της πληροφορικής και των υπολογιστών, παρέχοντας τις βάσεις για την κατανόηση των βασικών αρχών και διαδικασιών που διέπουν τους υπολογιστές και τα συστήματα πληροφορικής. Πρόκειται για μια εισαγωγή σε βασικές έννοιες και όρους που είναι ουσιαστικοί για την κατανόηση της τεχνολογίας που χρησιμοποιούμε καθημερινά.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα βασικά εξαρτήματα του υπολογιστή, όπως ο επεξεργαστής, η μνήμη RAM, ο σκληρός δίσκος και οι περιφερειακές συσκευές. Εξηγούνται οι μονάδες μέτρησης για τη μνήμη και την ταχύτητα των υπολογιστών. Αναλύονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την ταχύτητα των υπολογιστών και παρουσιάζονται τα κριτήρια επιλογής νέου υπολογιστή με βάση τις ανάγκες ενός χρήστη ή μιας επιχείρησης, με ιδιαίτερη αναφορά στο υλικό και τα χαρακτηριστικά για την επεξεργασία ήχου, εικόνων και βίντεο. Μελετώνται οι μονάδες εισόδου και εξόδου και οι θύρες για συνδεσιμότητα εξωτερικών και περιφερειακών συσκευών.

Παράλληλα, χρειάζεται να γίνει παρουσίαση θεωρητικών εννοιών όπως «δεδομένα» και «πληροφορία» και παρουσίαση βασικών λογισμικών ενός υπολογιστή, ώστε να γνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές δυνατότητες επεξεργασίας. Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να ενημερωθούν για συσκευές αποθήκευσης και βασικά βοηθητικά λογισμικά (π.χ. συμπίεσης ή ανάγνωσης αρχείων PDF) που πρέπει να υπάρχουν σε κάθε υπολογιστή.

Μέσα από την ενασχόληση με αυτά τα θέματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των υπολογιστών και των τεχνολογιών πληροφορικής που τους περιβάλλουν.

2.1.Γ.2 | ΧΡΗΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΑ

Η υποενότητα «Χρήση λειτουργικού συστήματος και αρχεία» αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό τμήμα της εκπαίδευσης στον τομέα της πληροφορικής και της τεχνολογίας

ας πληροφοριών. Σε αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα λειτουργικά συστήματα Windows και Linux, γίνεται αναφορά στο macOS, αλλά και σε λειτουργικά συστήματα κινητών συσκευών, και μαθαίνουν πώς να τα χρησιμοποιούν αποτελεσματικά.

Μαθαίνουν πώς να περιηγούνται στο γραφικό περιβάλλον, να ανοίγουν εφαρμογές, να διαχειρίζονται παραθυρικές διεπαφές και να επιλέγουν εργαλεία και εφαρμογές για τις καθημερινές τους ανάγκες. Ένα σημαντικό μέρος αυτής της υποεπάρκειας είναι η διαχείριση αρχείων και φακέλων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να δημιουργούν, να μετονομάζουν, να μετακινούν, να αντιγράφουν και να διαγράφουν αρχεία και φακέλους. Επιπλέον, η ενότητα ασχολείται με θέματα όπως η αναζήτηση αρχείων, η συμπίεση και αποσυμπίεση, η δικτύωση και η ασφάλεια των δεδομένων.

Μέσα από πρακτικές ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να προστατεύουν τα δεδομένα τους, να διαχειρίζονται τους λογαριασμούς χρηστών και να διατηρούν τα συστήματά τους ενημερωμένα με τις απαραίτητες ενημερώσεις. Οι διαφορετικές εκδόσεις των λειτουργικών συστημάτων Windows και Linux και ζητήματα συμβατότητας μεταξύ τους συζητούνται στο πλαίσιο του μαθήματος. Επιπρόσθετα, γίνεται παρουσίαση των βασικών τύπων αρχείων που χρησιμοποιούνται στους υπολογιστές και διαμοιράζονται στο διαδίκτυο.

Συνολικά, η υποεπάρκεια αυτή προετοιμάζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την αποτελεσματική χρήση και διαχείριση ενός λειτουργικού συστήματος και τους βοηθά να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες στη διαχείριση αρχείων και βοηθητικών προγραμμάτων.

2.1.Γ.3 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΙΚΟΝΑΣ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Βασικές επεξεργασίες εικόνας» επιδιώκει την εισαγωγή των εκπαιδευομένων στον κόσμο της ψηφιακής επεξεργασίας εικόνων, εστιάζοντας στις βασικές έννοιες και τις κοινές διαδικασίες που εφαρμόζονται κατά τη χρήση τους.

Αρχικά, γίνεται διάκριση των ψηφιογραφικών εικόνων (bitmap graphics) και διανυσματικών γραφικών (vector graphics). Η ενότητα παρουσιάζει τη διαδικασία ψηφιοποίησης (π.χ. μέσω διαφόρων ειδών σαρωτών ή μέσω φωτογράφισης) και εξηγούνται τα βασικά χαρακτηριστικά των εικόνων, όπως η ανάλυση, το βάθος χρώματος, το μέγεθος και οι παλέτες χρωμάτων. Παρουσιάζονται τα δημοφιλή μορφότυπα αρχείων εικόνας (π.χ. JPG, PNG, TIFF, GIF κ.ά.) και τα μεταδεδομένα τους. Δίνονται τεχνικές λεπτομέρειες που σχετίζονται με τη χρήση τους, την προβολή τους, τη μετάδοσή τους, την ασφάλεια και τη συμπίεση που προσφέρουν τα αρχεία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν εμπορικά εργαλεία και εργαλεία ελεύθερου λογισμικού για εκτέλεση βασικών επεξεργασιών σε εικόνες. Μαθαίνουν να εκτελούν βασικές ενέργειες, όπως η περικοπή, η αλλαγή του μεγέθους, ο συνδυασμός εικόνων, η εφαρμογή φίλτρων και εφέ σε εικόνες, η διαφάνεια κ.λπ. Γίνεται

αναφορά σε αποθετήρια εικόνων, όπως το unsplash.com, το freepik.com και άλλα παρόμοια, και παρουσιάζονται οι άδειες χρήσης και διαμοιρασμού εικόνων (π.χ. CC BY, CC BY-SA κ.ά.).

Η υποενότητα αποτελεί μια εισαγωγική αναφορά σε θέματα επεξεργασίας και χρήσης εικόνων, με παραδείγματα και χρήση διαφορετικών εργαλείων και υπηρεσιών.

2.1.Γ.4 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ ΗΧΟΥ

Στην υποενότητα «Βασικές επεξεργασίες ήχου» οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στον κόσμο του ψηφιακού ήχου, μαθαίνοντας πώς να τον επεξεργάζονται και να τον δημιουργούν με διάφορα μέσα και εργαλεία. Στη συνέχεια, η ενότητα εστιάζεται στις βασικές δεξιότητες επεξεργασίας ήχου, μαθαίνοντας πώς να περικόπτουν, ενώνουν, επεξεργάζονται και εφαρμόζουν απλά εφέ σε ηχητικά αρχεία.

Παρουσιάζονται δημοφιλή μορφότυπα αρχείων ήχου (π.χ. AIFF, WAV, MP3, AAC κ.ά.) και δίνονται τεχνικές λεπτομέρειες που σχετίζονται με τη χρήση τους, την αναπαραγωγή τους, τα μεταδεδομένα των αρχείων, τη μετάδοσή τους, την ασφάλεια και τη συμπίεση που προσφέρουν τα αρχεία. Συζητούνται θέματα κωδικοποιητών και χρησιμοποιούνται διαδικτυακές υπηρεσίες για μετατροπές αρχείων ήχου. Γίνεται χρήση λογισμικού για εγγραφή, δημιουργία και επεξεργασία ηχητικών αρχείων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε μια πρώτη επαφή με προγράμματα επεξεργασίας ήχου, όπως το Audacity και το Adobe Audition, διαδικτυακές εφαρμογές και βοηθητικά εργαλεία. Επίσης, πρέπει να παρουσιαστούν και εξωτερικές συσκευές για ήχο, που συνδέονται με υπολογιστή, και να αναλυθεί η συνδεσιμότητα και η επικοινωνία τους με τον υπολογιστή.

Στην υποενότητα διερευνώνται πηγές για εύρεση θεμάτων σχετικά με την επεξεργασία ήχου. Η υποενότητα πρέπει να διδαχθεί μέσα από παραδείγματα, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν πρακτικές δεξιότητες και γνώσεις πάνω στην επεξεργασία ήχου.

2.1.Γ.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ ΒΙΝΤΕΟ

Η μαθησιακή υποενότητα «Βασικές επεξεργασίες βίντεο» αποτελεί μια εισαγωγή στις βασικές δεξιότητες και τεχνικές που απαιτούνται για τη δημιουργία, την επεξεργασία και τη βελτίωση αρχείων βίντεο.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη βασική δομή του ψηφιακού βίντεο, κατανοώντας –από τεχνικής άποψης– τις έννοιες των καρτέ, των πλαισίων ανά δευτερόλεπτο (FPS), της ανάλυσης της εικόνας, καθώς και του τρόπου με τον οποίο το μέγεθος του αρχείου και ο ρυθμός μετάδοσης δεδομένων (bitrate) επηρεάζουν την ποιότητα και την αναπαραγωγή του βίντεο.

Έρχονται σε μια πρώτη επαφή με βασικά εργαλεία και λογισμικό για την επεξεργασία βίντεο, όπως το Adobe Premiere Pro, το Final Cut Pro ή και άλλα εργαλεία με λιγότερες λειτουργίες ή βοηθητικά εργαλεία με εξειδικευμένες λειτουργίες. Παρου-

σιάζονται τα δημοφιλή μορφότυπα αρχείων βίντεο (π.χ. AVI, MP4, MKV, WEBM κ.ά.) και δίνονται τεχνικές λεπτομέρειες που σχετίζονται με τη χρήση τους, την αναπαραγωγή τους, τα μεταδεδομένα, τη μετάδοσή τους, την ασφάλεια και τη συμπίεση που προσφέρουν τα αρχεία.

Γίνεται εισαγωγή στους τρόπους μεταφοράς βίντεο από και προς τον υπολογιστή και στην εξέλιξη των τρόπων συνδεσιμότητας, ώστε να γνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κάποιες τεχνικές λεπτομέρειες και κάποια από τα είδη καλωδίων που χρησιμοποιούνται. Γίνεται μια αναφορά σε θέματα ψηφιακού βίντεο, όπως ο λόγος πλευρών, η ανάλυση (Full HD, 4K) κ.ά.

Αναζητούνται πηγές για θέματα σχετικά με την επεξεργασία βίντεο και τα σχετικά εργαλεία. Η υποενότητα πρέπει να διδαχθεί μέσα από παραδείγματα, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν πρακτικές δεξιότητες και γνώσεις.

2.1.Γ.6 | ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Σύγχρονα θέματα πληροφορικής» εξετάζει τον επίκαιρο ρόλο της τεχνολογίας στη σύγχρονη κοινωνία. Παρουσιάζονται κριτικά διάφορα θέματα που αφορούν τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που προκύπτουν από την ψηφιακή εξέλιξη.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να μάθουν πώς να πλοηγούνται με ασφάλεια στο Διαδίκτυο, να αναγνωρίζουν πηγές αξιόπιστης πληροφόρησης και να αναπτύσσουν κριτική σκέψη σε σχέση με τις πληροφορίες που συναντούν online. Επίσης, πρέπει να εξεταστούν τα ηθικά ζητήματα που συνδέονται με την ιδιωτικότητα και την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Πρέπει να γίνει αναφορά σε διαδικτυακές υπηρεσίες και χρήση τους για διαμοιρασμό πληροφοριών και συνεργασία των επαγγελματιών. Παρουσιάζονται υπηρεσίες όπως τα Έγγραφα Google, το Dropbox και το WeTransfer. Μπορούν να παρουσιαστούν ψηφιακές κοινότητες, συνέδρια, εκπαιδευτικές υπηρεσίες (π.χ. <https://www.edx.org/>) που εστιάζουν σε θέματα που αφορούν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες της ειδικότητας. Επίσης, είναι καλό να γνωρίσουν διάφορα κοινωνικά δίκτυα με έμφαση στις επαγγελματικές επαφές, όπως το LinkedIn, και να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στις δυνατότητες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για επιχειρήσεις. Επιπρόσθετα, τεχνικά θέματα όπως αγορά ονόματος τομέα (domain name), δημιουργία ιστοσελίδας ή ιστολογίου (blog) πρέπει να συζητηθούν, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν τις τεχνικές απαιτήσεις και τα οφέλη της παρουσίας τους στο διαδίκτυο. Στην υποενότητα πρέπει να παρουσιαστούν και θέματα σχετικά με τα προσωπικά δεδομένα και να αναλυθεί ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Δεδομένων (ΓΚΠΔ).

Τα παραπάνω γίνονται κατανοητά μέσα από μελέτες περίπτωσης και κριτική ανάλυσή τους από την ολομέλεια.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Λαζαρίνης, Φ. (2015). *Πολυμέσα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/2045>
2. Βουγιούκας, Δ., Δρόσος, Δ., Καλλίγερος, Ε., Κοκολάκης, Σ. & Σκιάνης, Χ. (2015). *Εισαγωγή στην επιστήμη των υπολογιστών & επικοινωνιών* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/4582>

Συμπληρωματικές

1. Δενδρινός, Μ. & Κουής, Δ. (2016). *Βασικές αρχές και τεχνολογίες στην επιστήμη της πληροφόρησης* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/6447>
2. Εθνική Ακαδημία Ψηφιακών Ικανοτήτων. *Μαθήματα*. Ανακτήθηκε από: <https://nationaldigitalacademy.gov.gr/mathimata>

2.1.Δ • ΦΩΤΙΣΜΟΣ Ι

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Φωτισμός Ι» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της διεύθυνσης φωτογραφίας, ώστε να κατανοήσουν τις γενικές αρχές φωτισμού οπτικοακουστικών έργων. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι φωτιστικές συνθήκες σε δεδομένα παραδείγματα με χρήση κατάλληλης ορολογίας και παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία ενός διευθυντή φωτογραφίας. Τέλος, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο στάδιο της αποπεράτωσης και στη συνεργασία του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας, του/της υπευθύνου/-ης χρωματικής διόρθωσης και του/της μοντέρ/-έζ. Το μάθημα προτείνεται να γίνεται σε αίθουσα τύπου πλατώ και να υπάρχει πρόσβαση σε στοιχειώδη εξοπλισμό κινηματογράφησης και φωτιστικών σωμάτων, όπως περιγράφεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης, καθώς επίσης και δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων αλλά και των αποτελεσμάτων των ασκήσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν με κατάλληλη ορολογία τις φωτιστικές συνθήκες ενός πλάνου,
- Εντοπίζουν την κατεύθυνση του φωτός σε ένα πλάνο,

- Εκτιμούν την ποιότητα του φωτός σε ένα πλάνο,
- Περιγράφουν το χρώμα του φωτός σε ένα πλάνο,
- Συγκρίνουν διαφορετικά είδη φωτιστικών πηγών,
- Διακρίνουν τον βασικό εξοπλισμό φωτισμού (π.χ. φωτιστικά σώματα διαφόρων ειδών, τρίποδα, φίλτρα, ανακλαστήρες κ.λπ.),
- Φωτομετρούν,
- Χρησιμοποιούν την κλίμακα Κέλβιν,
- Διενεργούν ρύθμιση ισορροπίας λευκού (white balance),
- Ορίζουν τις έννοιες της φωτεινότητας και της αντίθεσης (κοντράστ),
- Συζητούν την εργασία του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας και τη συνεργασία του/της με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια,
- Εκτιμούν τη συμβολή του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας στο στάδιο της αποπεράτωσης, ειδικά σε σχέση με τις διαδικασίες χρωματικής διόρθωσης (colour correction) και χρωματικής διαβάθμισης (colour grading),
- Αντλαμβάνονται την εκφραστική και αφηγηματική συμβολή του φωτισμού σε ένα οπτικοακουστικό έργο, αναλύοντας το ύφος του.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ορατό φάσμα / Θερμοκρασία χρώματος / Φυσική φωτιστική πηγή / Τεχνητές φωτιστικές πηγές / Μαλακός φωτισμός / Σκληρός φωτισμός / Key light / Low key / Back light / Διεύθυνση φωτογραφίας / Χρωματική διόρθωση / Χρωματική διαβάθμιση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ – ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΧΡΩΜΑΤΟΣ
2	ΦΥΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ
3	ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
4	ΜΑΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΣΚΛΗΡΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ
5	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ
6	Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ – ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΧΡΩΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην ανάλυση του φωτός, με έμφαση στο ορατό φάσμα, το τμήμα δηλαδή εκείνο της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας που μπορεί να αντιληφθεί η ανθρώπινη όραση.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη θερμοκρασία χρώματος που εκπέμπουν οι διάφορες φωτιστικές πηγές (τεχνητές και φυσικές), οι οποίες και αποτελούν σημαντικό στοιχείο διαχείρισης και επεξεργασίας στα οπτικοακουστικά έργα. Τα διαφορετικά μήκη κύματος της φωτεινής ακτινοβολίας που αποτελούν το ορατό φάσμα είναι η αιτία που βλέπουμε χρώματα γύρω μας. Οι υπέρυθρες και υπεριώδεις ακτινοβολίες, που βρίσκονται εκτός του ορατού φάσματος, είναι αυτές που δεν μπορεί να αντιληφθεί ο άνθρωπος, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για κάποιες τεχνικές στην οπτικοακουστική παραγωγή. Η θερμοκρασία χρώματος είναι ο τρόπος με τον οποίο περιγράφεται η χρωματική απόχρωση που δημιουργεί μια φωτιστική πηγή και μετριέται σε βαθμούς Kelvin (K). Επιπλέον, γίνεται μια ανάλυση για τα θερμά και τα ψυχρά χρώματα.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη θερμοκρασία χρώματος των φωτιστικών πηγών: Επιλέγουν να φωτογραφίσουν τον ίδιο άνθρωπο, ο οποίος θα κρατά στα χέρια του μια φωτογραφία ή έναν μικρό πίνακα ζωγραφικής (π.χ. 20 × 30 cm), σε μια σειρά φωτογραφιών, με διαφορετικές φωτιστικές πηγές (λάμπα πυρακτώσεως, φθορίου κ.ά.) αλλά και σε διαφορετικές ώρες της ημέρας (πολύ νωρίς το πρωί, το μεσημέρι, 10 λεπτά πριν από τη δύση και κατά τη διάρκεια της δύσης). Όταν ο καιρός το επιτρέπει, γίνεται μια λήψη το μεσημέρι με συννεφιά. Στη συνέχεια, εξετάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα των φωτογραφιών αυτών.

Σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες πόσο πολύ επηρεάζεται χρωματικά η ανθρώπινη επιδερμίδα από τις φωτιστικές συνθήκες και πώς αυτό συνδέεται άμεσα με την επόμενη υποενότητα.

2.1.Δ.2 | ΦΥΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Έχοντας πραγματοποιήσει την άσκηση της προηγούμενης υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τα χαρακτηριστικά των φωτιστικών πηγών (κυρίως του ήλιου) και των τεχνητών φωτισμών. Διακρίνουν τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους και τα αντίστοιχα Kelvin που εκπέμπουν: οι λάμπες πυρακτώσεως (Tungsten) (2700-3000 K) και το φως του κεριού (1800-2000 K), που παράγουν τα ζεστά χρώματα, με πορτοκαλί και κοκκινωπές αποχρώσεις, τα φωτογραφικά φλας (5500-6500 K), που δίνουν ένα «λευκό φως», οι λάμπες φθορισμού (fluorescent) (3200-3700 K), που ανήκουν στα ψυχρά χρώματα, τα φωτιστικά HMI, που είναι σχεδιασμένα να μιμούνται το φυσικό φως της ημέρας (5600 K) και είναι πολύ διαδεδομένα στις κινηματογραφικές παραγωγές. Επιπλέον, εξετάζουν τις χρωματικές μεταβολές που δίνει το φως της

ημέρας, ανάλογα με την ώρα (το πρωί έχουμε πιο ψυχρές αποχρώσεις, το μεσημέρι έχουμε το λευκό φως και το απόγευμα, όσο πλησιάζουμε προς τη δύση, έχουμε τις υπέροχες κοκκινωπές αποχρώσεις του ηλιοβασιλέματος).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται σε φωτογραφίες με τις φωτιστικές προ-ρυθμίσεις που διαθέτει η ψηφιακή φωτογραφική μηχανή (ενδείξεις φωτιστικών συνθηκών) και πειραματίζονται με το πώς μπορούν να διορθώσουν «κακές» χρωματικά λήψεις σε λογισμικό επεξεργασίας εικόνας (όπως π.χ. το Photoshop).

Στη συνέχεια, επεξεργάζονται και πραγματοποιούν φωτογραφικές λήψεις με το όργανο μέτρησης του φωτός, το φωτόμετρο, αλλά γνωρίζουν και τη χρήση του κελβινομέτρου, του οργάνου που μετρά τις ποιότητες του φωτός. Γνωρίζουν τι είναι η ισορροπία λευκού και μαύρου (white και black balance), η διαδικασία/ρύθμιση που γίνεται πριν ξεκινήσει η εικονοληψία και αφορά την εξισορρόπηση της κάμερας με τις υπάρχουσες φωτιστικές συνθήκες, έτσι ώστε όλα τα χρώματα να αποτυπωθούν σωστά κατά τη διάρκεια των λήψεων.

2.1.Δ.3 | ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Με τα είδη του φωτισμού και τον συνοδευτικό εξοπλισμό τους ασχολείται η παρούσα υποενότητα.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διακρίνουν τα διάφορα φωτιστικά σώματα, τα χαρακτηριστικά τους αλλά και τον συνοδευτικό εξοπλισμό τους (ζελατίνες, φίλτρα, τρίποδα κ.λπ.), όπως είναι: ο προβολέας ανοιχτής προσόψεως (open face), η φωτιστική «σκάφη» (Kino Flo), το blonde light, ο σημειακός προβολέας (spotlight), ο προβολέας Fresnel, ο προβολέας παρακολούθησης (follow spot) και τα φωτιστικά HMI, το φωτιστικό fluorescent, τα LED (και τα διάφορα προβλήματα που μπορεί να δημιουργήσουν στην καταγραφή της εικόνας, όπως όλα τα φωτιστικά σώματα που εκπέμπουν με συχνότητα), τα φορητά φωτιστικά αλλά και τα πρακτικά φωτιστικά (practicals). Τα τελευταία αφορούν όλα τα φωτιζόμενα στοιχεία ενός χώρου (ή μιας σκηνής) που είναι λάμπες του χώρου, οθόνες υπολογιστών, κινητών τηλεφώνων, κεριά κ.ά., τα οποία συνήθως χρησιμοποιούνται με ροοστάτη έντασης. Αναλύουν χαρακτηριστικές σκηνές από ταινίες, προκειμένου να αντιληφθούν τις διαφορετικές ποιότητες του κάθε φωτιστικού που χρησιμοποιείται σε μια σκηνή, έχοντας να διαχειριστούν έναν μεικτό φωτισμό.

Η διαχείριση του μεικτού φωτισμού αποτελεί μια δύσκολη διαδικασία τόσο στη λήψη όσο και στη μετέπειτα επεξεργασία, αφού διαφορετικά σώματα και ποιότητες δημιουργούν χρωματικές ανισορροπίες και ανεπιθύμητες χρωματικές εκπομπές στην τελική σκηνή.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες στην αναγνώριση των χαρακτηριστικών του κάθε φωτιστικού σώματος, έτσι ώστε να μπορούν να τον αναδημιουργήσουν στο στάδιο της αποπεράτωσης με ψηφιακά φίλτρα, προκειμένου να δημιουργηθεί μια φωτιστικά συνεπής σκηνή.

2.1.Δ.4 | ΜΑΛΑΚΟΣ ΚΑΙ ΣΚΛΗΡΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα εστιάζεται στις τεχνικές χρήσης του μαλακού και του σκληρού φωτισμού που χρησιμοποιούνται στη φωτογραφία και στον κινηματογράφο, για να δημιουργήσουν την ιδανική ατμόσφαιρα που απαιτεί το σενάριο σε μια σκηνή έργου ή ακόμη και σε μια οπτικοακουστική παραγωγή (όπως είναι π.χ. τα δελτία ειδήσεων).

Παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί ο μαλακός φωτισμός, ο οποίος παράγει ένα ομοιόμορφο φως, χωρίς σκιές, που μειώνει τις ατέλειες των προσώπων (ηθοποιών, παρουσιαστών/-τριών κ.ά.) και μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση των soft boxes, με ομπρέλες, ανακλαστικές, ριζόχαρτα κ.λπ. Παρουσιάζονται χαρακτηριστικές σκηνές από ταινίες ή εκπομπές ή και φωτογραφίες στις οποίες έχει γίνει χρήση μαλακού φωτισμού και αναλύονται.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται ο σκληρός φωτισμός, που χαρακτηρίζεται από πλάγιο και απευθείας φωτισμό χωρίς να παρεμβάλλεται τίποτα μεταξύ φωτιστικού και ανθρώπου (ή αντικειμένου). Ιδανικά, χρησιμοποιούνται σποτ φωτιστικά, τα οποία δημιουργούν αιχμηρές σκιές, τονίζουν πολύ την υφή και τις όποιες ατέλειες του δέρματος υπάρχουν (π.χ. ρυτίδες) και δημιουργούν έντονα σχήματα και περιγράμματα. Τέτοιου είδους φωτισμό συναντάμε συνήθως σε δραματικές σκηνές ή και σε ταινίες μυστηρίου, θρίλερ κ.λπ. Συζητούνται αντίστοιχα παραδείγματα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν φωτογραφικές λήψεις και με τα δύο είδη του φωτισμού, προκειμένου να αντιληφθούν και να εξοικειωθούν με τα δύο είδη, γεγονός που θα τους/τις βοηθήσει στην κατανόηση της επεξεργασίας (μοντάζ) μιας οπτικοακουστικής παραγωγής στο μέλλον.

2.1.Δ.5 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπενότητα αποσκοπεί στο να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις τεχνικές φωτισμού, έτσι ώστε να μπορούν να διαχειριστούν μετέπειτα, στο στάδιο της αποπεράτωσης, το μοντάζ διαφορετικών πλάνων σωστά και αποτελεσματικά, αλλά και να μπορούν να διορθώσουν φωτιστικά προβληματικά πλάνα που δημιουργήθηκαν στο στάδιο της παραγωγής.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αφού έχουν γνωρίσει πρώτα τις ποιότητες και τα είδη των φωτιστικών πηγών, πειραματίζονται και εξοικειώνονται με τα φωτιστικά σώματα, ως τύπους φωτισμού, δηλαδή ως: key light, high key, low key, fill light, back light, hard light και soft light, bounce light (ανακλαστήρας), chiaroscuro – side light, practical, motivated και ambient light.

Αναλύουν χαρακτηριστικές σκηνές από ταινίες πάνω στις τεχνικές φωτισμού και στη συνέχεια φωτογραφίζουν ή βιντεοσκοπούν ένα πορτραίτο ανθρώπου με ένα μόνο φωτιστικό κάθε φορά, από διαφορετικές γωνίες. Αμέσως μετά, αναλύουν τη σειρά των εικόνων που δημιούργησαν (σε μεγάλη οθόνη, προτζέκτορα ή τηλεόραση), προκειμένου να κατανοήσουν πόσο πολύ αλλάζει η ατμόσφαιρα ενός πλάνου αλλά

και τα χαρακτηριστικά του ανθρώπου που εικονίζεται, ανάλογα με τη θέση και το είδος του φωτιστικού.

Στη συνέχεια, και στην ίδια λογική (φωτογράφιση/βιντεοσκόπηση και ανάλυση), φωτογραφίζουν/βιντεοσκοπούν αντικείμενα από διαφορετικά υλικά, όπως γυαλί, μέταλλο, ύφασμα (γυαλιστερό και βελούδο) και ένα εμπορικό προϊόν (άρωμα, τρόφιμο κ.λπ.) που θα πρέπει να φαίνεται το λογότυπό του. Κάθε υλικό έχει μοναδικά χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες ως προς τη διαχείριση του φωτισμού του και οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να πειραματιστούν με διαφορετικές φωτιστικές πηγές (και με ένα φωτιστικό μέσο μόνο), προκειμένου να αντιληφθούν πόσο μπορούν να αναδείξουν δημιουργικά ένα αντικείμενο μέσα από τον φωτισμό.

2.1.Δ.6 | Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Με τη διεύθυνση φωτογραφίας ασχολείται η παρούσα υποενότητα. Ο/Η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας είναι ο/η επαγγελματίας που αναλαμβάνει την καλλιτεχνική ποιότητα των εξωτερικών ή εσωτερικών λήψεων της παραγωγής και έχει καθοριστικό ρόλο σε όλα τα στάδια μιας παραγωγής. Είναι το πρόσωπο που, στην προπαραγωγή, θα οπτικοποιήσει το σενάριο (φωτισμός, γωνίες λήψης, εφέ, χρωματικές παλέτες, ατμόσφαιρες κ.λπ.) σε άμεση συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και μετά με τον/τη σκηνογράφο, τον/την ενδυματολόγο κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη διαχείριση του χρώματος στον σχεδιασμό της εικόνας, όπως το χρώμα ως αντικείμενο, οι πλαισιωμένοι χαρακτήρες/ηθοποιοί με συγκεκριμένα χρώματα και πώς αυτά δείχνουν στοιχεία του χαρακτήρα τους, την απουσία του χρώματος, το χρώμα που πρέπει να είναι κυρίαρχο σε όλη την ταινία ή και την κυριαρχία του χρώματος σε ένα έργο. Αναλύουν τις χρωματικές παλέτες που συνοδεύουν χαρακτηριστικές ταινίες και μελετούν τη διαδικασία κατά την αποπεράτωση του έργου, όπου ο/η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας μαζί με τον/τη μοντέρ/-έζ, τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και τον/την τεχνικό χρωματικής επεξεργασίας εικόνας ή τον/την τεχνικό ρύθμισης εικόνας επεξεργάζονται χρωματικά το έργο, μέσα από τις διαδικασίες της χρωματικής διόρθωσης (colour correction) και χρωματικής διαβάθμισης (colour grading).

Το colour correction αφορά τις χρωματικές διορθώσεις που χρειάζεται ένα έργο κατά τη διάρκεια της αποπεράτωσής του, ενώ το colour grading αφορά την επιλογή των αποχρώσεων και την τελειοποίηση της κάθε εικόνας (πλάνου) ως προς την υφή της και τις λεπτομέρειές της για τη δημιουργία της ατμόσφαιρας του έργου.

Σκοπός της υποενότητας είναι η εξοικείωση με τα βήματα που ακολουθεί ο/η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας σε μια παραγωγή, από την αρχή μέχρι το τέλος της, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιλαμβάνονται την εκφραστική και αφηγηματική συμβολή του φωτισμού και του χρώματος σε ένα έργο. Η υποενότητα αυτή αποτελεί συνολικά τον συνδετικό κρίκο με τη μαθησιακή ενότητα «Φωτισμός II».

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Zettl, H. (1999). *Εφαρμοσμένη αισθητική στην τηλεόραση και τον κινηματογράφο: Εικόνα, ήχος, κίνηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
3. Σκιαδόπουλος, Σ. (2009). *Ο μαγικός κόσμος της φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.

Συμπληρωματικές

1. CinemaPalette. *CinemaPalette*. Ανακτήθηκε από: <https://cinema-palette.web.app/>
2. Film Riot. (2022, April 28). *Color Grading 101 – Everything You Need to Know* [Video]. YouTube. Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=pAh83khT1no>

2.1.Ε • ΜΗΧΑΝΗ ΛΗΨΗΣ I

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Μηχανή λήψης I» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της βιντεοσκόπησης και λειτουργίας της κινηματογραφικής μηχανής, ώστε να κατανοήσουν τον μηχανισμό λήψης των πλάνων, τα οποία αποτελούν το πρωτογενές υλικό εργασίας στο μοντάζ. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τα μηχανικά μέρη της κάμερας, προσδιορίζονται μερικές στοιχειώδεις αρχές οπτικής και περιγράφονται οι βασικές ρυθμίσεις μιας επαγγελματικής ψηφιακής βιντεοκάμερας και του συναφούς εξοπλισμού. Τέλος, συζητούνται οι ειδικότητες που σχετίζονται με το τμήμα της κινηματογράφησης και η συμβολή τους στο τελικό έργο. Το μάθημα προτείνεται να γίνεται σε αίθουσα τύπου πλατώ και να υπάρχει πρόσβαση σε στοιχειώδη εξοπλισμό κινηματογράφησης, όπως περιγράφεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης, καθώς επίσης και δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων αλλά και των αποτελεσμάτων των ασκήσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναλύουν τα βασικά μέρη μιας φωτογραφικής μηχανής,
- Αναλύουν τα μέρη της κινηματογραφικής μηχανής φιλμ,
- Αναλύουν τα μέρη της ψηφιακής μηχανής λήψης βίντεο,

- Περιγράφουν βασικές αρχές οπτικής,
- Αναλύουν τη λειτουργία του φακού,
- Εξηγούν τους διαφορετικούς μορφότευπους αρχείων βίντεο που δημιουργούνται από μια επαγγελματική κάμερα,
- Εξηγούν τις έννοιες και τους όρους της τεχνολογίας βίντεο (ανάλυση, μορφότευπο, frame rate, κωδικοποίηση, bitrate κ.ά.),
- Εξηγούν τη διαδικασία δημιουργίας ενός ψηφιακού αρχείου βίντεο,
- Εκτιμούν τη ροή εργασίας του τμήματος φωτογραφίας κατά τη διάρκεια ενός γυρίσματος,
- Εκτιμούν τον ρόλο των ειδικοτήτων που απαρτίζουν το τμήμα της φωτογραφίας, από τον/την εικονολήπτη/-τρια μέχρι και τον/την ηλεκτρολόγο και τον/την τεχνικό ψηφιακών μέσων (DIT),
- Εξετάζουν τις τεχνικές προδιαγραφές των φακών,
- Κρίνουν την εκφραστική χρήση των φακών,
- Διακρίνουν τα μέσα κίνησης της κάμερας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διάφραγμα (F) / Ταχύτητα (T) / Ευαισθησία φωτοευαίσθητης επιφάνειας (ISO) / Βάθος πεδίου / Φωτογραφικοί φακοί / Φωτογραφικά αρχεία / Αρχεία βίντεο / Είδη πλάνων / Βιντεοκάμερα / Κινηματογραφική μηχανή.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
2	ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ
3	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΦΑΚΟΙ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ
4	ΔΙΑΦΡΑΓΜΑ – ΤΑΧΥΤΗΤΑ – ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΑ (ISO)
5	ΒΙΝΤΕΟΚΑΜΕΡΑ – ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ – ΨΗΦΙΑΚΑ ΑΡΧΕΙΑ
6	Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΔΡΟΥ: ΠΛΑΝΑ ΚΑΙ ΓΩΝΙΕΣ ΛΗΨΗΣ
7	ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ε.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Στην εκπαιδευτική υποενότητα «Εισαγωγή στις βασικές αρχές της φωτογραφίας» οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις βασικές αρχές της οπτικής και πώς αυτές εφαρμό-

ζονται στη φωτογραφία, από την πρώτη κάμερα, την camera obscura, και την αναλογική τεχνολογία μέχρι τη σημερινή ψηφιακή εποχή του μέσου.

Εξοικειώνονται με την ορολογία της φωτογραφίας και μαθαίνουν πώς λειτουργεί η οπτική αντίληψη του ανθρώπου σε σχέση με το φως, πώς ο άνθρωπος εγκεφαλός αντιλαμβάνεται τα σχήματα, τις εικόνες και τα χρώματα μέσω των ραβδίων και των κωνίων, αλλά και σε ποιο ανθρώπινο «ελάττωμα» (το μετείκασμα) βασίζεται η δημιουργία του κινηματογράφου.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο πλαίσιο μιας «εργαστηριακής θεωρίας», γνωρίζουν την ιστορική εξέλιξη της φωτογραφίας, με έμφαση στη λειτουργία του φιλμ και στον τρόπο με τον οποίο το φως μετατρέπεται σε εικόνα στο φιλμ, καθώς και τη μετέπειτα εξέλιξή του σε ψηφιακό αρχείο, το υλικό που επεξεργάζονται οι μοντέρ/-έζ.

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα έχει καθαρά εισαγωγικό χαρακτήρα και ιδανικά πρέπει να διδαχθεί σε επίπεδο θεωρίας, με τη συνδρομή του αντίστοιχου οπτικοακουστικού υλικού, προκειμένου να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη σχέση ανάμεσα στο φως, την οπτική αντίληψη του ανθρώπου, την αρχή του σκοτεινού θαλάμου, το ανεστραμμένο είδωλο και τη σχέση αρνητικού-θετικού. Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποτελεί μια σημαντική εισαγωγή στο κύριο αντικείμενο κάθε οπτικοακουστικής παραγωγής, αφού αφορά το μέσο καταγραφής της, που είναι η κάμερα.

2.1.Ε.2 | ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα «Τα μέρη της φωτογραφικής μηχανής και οι λειτουργίες της», οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα μέρη αλλά και τις λειτουργίες της ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής, ενώ γίνεται και μια συγκριτική αναφορά στις αναλογικές φωτογραφικές μηχανές και στη διαδικασία λήψης, εμφάνισης, διαχείρισης και επεξεργασίας φιλμ.

Ειδικότερα, γνωρίζουν τις λειτουργίες και τις διαφορές των κουμπιών του αυτόματου προγράμματος (Α ή Ρ) και της χειροκίνητης διαδικασίας (Μ – Manual), καθώς και πότε χρησιμοποιείται το κουμπί της προτεραιότητας διαφράγματος ή το κουμπί της προτεραιότητας ταχύτητας. Επίσης, εξοικειώνονται και πειραματίζονται με τη χρήση των δυνατοτήτων της φωτογραφικής μηχανής τόσο στη στατική εικόνα (φωτογραφία) όσο και στη λειτουργία βίντεο. Γίνεται επιπλέον μια εισαγωγή στη λειτουργία της φωτομέτρησης της φωτογραφικής μηχανής, με το ενσωματωμένο φωτόμετρο που διαθέτει. Επιπλέον, πειραματίζονται με τις προεπιλεγμένες λειτουργίες που διαθέτουν οι φωτογραφικές μηχανές σε σχέση με τις φωτιστικές συνθήκες που επικρατούν σε μια φωτογράφιση.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις αναλογίες κάδρου που διαθέτει στις λειτουργίες της η φωτογραφική μηχανή, αλλά και τα είδη των ψηφιακών αρχείων που μπορεί να εξάγει μια φωτογραφική μηχανή, είτε αυτά είναι φωτογραφίες (JPG, RAW, HEIC, HEIF κ.λπ.) είτε αρχεία βίντεο και ήχου.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να πειραματιστούν με κάθε λειτουργία-κουμπί της φωτογραφικής μηχανής και να παραγάγουν φωτογραφίες αλλά και σύντομα βίντεο (πλάνα), προκειμένου να εξοικειωθούν με την ψηφιακή φωτογραφική μηχανή, που αποτελεί τη βάση για τις λειτουργίες και τη χρήση της βιντεοκάμερας και της κινηματογραφικής μηχανής.

2.1.E.3 | ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΦΑΚΟΙ: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ

Τα είδη των φωτογραφικών φακών, τα χαρακτηριστικά και οι ιδιότητές τους είναι το θέμα το οποίο αναλύεται στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν την ανατομία ενός φωτογραφικού φακού, από τι αποτελείται και πώς λειτουργεί γενικά, πώς λειτουργεί ως συγκλίνων φακός, τι είναι η εστιακή απόσταση του φακού, αλλά και τι καλυπτική ικανότητα έχει ο κάθε φακός που χρησιμοποιείται σε μια φωτογράφιση ή μια οπτικοακουστική παραγωγή. Μέσα από ένα είδος «εργαστηριακής θεωρίας» αναλύουν φωτογραφίες με όλα τα είδη των φωτογραφικών φακών, δηλαδή του νορμάλ, του ευρυγώνιου, του τηλεφακού, του υπερευρυγώνιου (fish-eye), αλλά και του μακροφακού. Μαθαίνουν πώς χρησιμοποιούνται οι ζουμ (zoom) φακοί και τι ιδιαιτερότητες έχουν, ενώ αναλύεται και η σχέση φακού με το φορμά φιλμ και το μέγεθος του αισθητήρα.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται και παράγουν δικές τους φωτογραφίες (ή και σύντομα πλάνα) με διαφορετικά είδη φακών και διαφορετική θεματολογία και στη συνέχεια αναλύουν και αξιολογούν τις φωτογραφίες τους σε σχέση με τον φακό που χρησιμοποίησαν για το συγκεκριμένο θέμα.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, καθώς τα είδη των φωτογραφικών φακών είναι στην πλειονότητά τους τα ίδια με αυτούς που χρησιμοποιούνται στις οπτικοακουστικές παραγωγές.

2.1.E.4 | ΔΙΑΦΡΑΓΜΑ – ΤΑΧΥΤΗΤΑ – ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΑ (ISO)

Το διάφραγμα (F), η ταχύτητα (T) και η ευαισθησία της φωτοευαίσθητης επιφάνειας (ISO), σε συνδυασμό με τους φακούς που επιλέγονται, είναι οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα μιας εικόνας, στατικής ή και κινούμενης, και με αυτούς ασχολείται η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τι είναι η «αργή» ή «γρήγορη» ταχύτητα και πώς μπορούν να δημιουργούν στατικές εικόνες με όλη την κλίμακα των ταχυτήτων που διαθέτει μια φωτογραφική μηχανή, τι είναι και πώς επηρεάζει μια εικόνα το «ανοιχτό» ή το «κλειστό» διάφραγμα αλλά και την κλίμακα των διαφραγμάτων, καθώς επίσης και το τεχνικό αλλά και το αισθητικό αποτέλεσμα που επηρεάζεται από την επιλογή του ISO σε μια εικόνα. Γίνεται επιπλέον μια σύντομη αναφορά στην εποχή του φιλμ και πώς λειτουργούσε αισθητικά και αφηγηματικά ο κόκκος του φιλμ (υψηλά ISO) στην αισθητική μιας ταινίας, ως εκφραστικό μέσο της κινηματογραφικής αφήγησης. Στη

συνέχεια, μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τις τεχνικές εκείνες όπου μπορούν να έχουν τον πλήρη έλεγχο του «βάθους πεδίου» μιας εικόνας.

Στην εν λόγω υποεπενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για τον έλεγχο μιας τεχνικά σωστής φωτογραφίας, ανάλογα με το θέμα που φωτογραφίζουν (ή και βιντεοσκοποούν).

Για τη συγκεκριμένη υποεπενότητα απαιτείται πρώτα μια «εργαστηριακή θεωρία», όπου ο/η εκπαιδευτής/-τρια εξηγεί μέσα από εικόνες και πλάνα το θεωρητικό μέρος, και στη συνέχεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στο εργαστηριακό μέρος με φωτογραφικές μηχανές. Η συγκεκριμένη υποεπενότητα τους/τις βοηθάει να κατανοήσουν τις βασικές αρχές στα πλάνα που αργότερα θα κληθούν να επεξεργαστούν στο μοντάζ.

2.1.E.5 | ΒΙΝΤΕΟΚΑΜΕΡΑ – ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ – ΨΗΦΙΑΚΑ ΑΡΧΕΙΑ

Πέρα από τις ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές που έχουν λειτουργία βίντεο, υπάρχουν και οι βιντεοκάμερες, οι οποίες είναι κατασκευασμένες αποκλειστικά για λήψη βίντεο. Η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπενότητα ασχολείται αρχικά με την τεχνολογία και την ορολογία του βίντεο: ποιοι είναι οι μορφότυποι λήψης, τι είναι η κωδικοποίηση, ο ρυθμός εναλλαγής καρτέ (frames per second – FPS), το bitrate, τα αρχεία βίντεο και ήχου, την εργονομία της βιντεοκάμερας σε σχέση με τις DSLR (ψηφιακές μονοοπτικές φωτογραφικές μηχανές με καθρέφτη), αλλά και τις ηλεκτρομηχανικές κινήσεις των φακών (διάφραγμα και εστιακή απόσταση).

Στη συνέχεια, αναλύεται η δομή και η λειτουργία της κινηματογραφικής μηχανής, που αποτελεί και το υψηλότερο μέσο καταγραφής της εικόνας σε μια οπτικοακουστική παραγωγή, αλλά και το πιο σύνθετο. Γίνεται, επίσης, μια παρουσίαση των ασφαλικών φακών που χρησιμοποιούνται στον κινηματογράφο.

Στη συνέχεια, γίνεται μια συγκριτική παρουσίαση τόσο των δύο καμερών (βιντεοκάμερα – κινηματογραφική μηχανή) όσο και του πλαισίου των παραγωγών στις οποίες χρησιμοποιούνται. Αναλύονται οι ειδικότητες που συμμετέχουν και οι διαδικασίες που γίνονται στις αντίστοιχες παραγωγές, από την αρχική ιδέα έως το τελικό οπτικοακουστικό προϊόν, με έμφαση στον ρόλο των μοντέρ/-έζ στην κάθε παραγωγή.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται στο εργαστήριο τόσο με τις βιντεοκάμερες όσο και με τις κινηματογραφικές μηχανές, προκειμένου να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτεί η συγκεκριμένη υποεπενότητα, η οποία τους/τις βοηθά να κατανοήσουν το πλαίσιο συνεργασίας που θα έχουν με άλλες ειδικότητες σε μια οπτικοακουστική παραγωγή.

2.1.E.6 | Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΔΡΟΥ: ΠΛΑΝΑ ΚΑΙ ΓΩΝΙΕΣ ΛΗΨΗΣ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Η αισθητική του κάδρου: πλάνα και γωνίες λήψης» περιστρέφεται γύρω από τη θεμελιώδη σχέση πλάνου, λήψης και μοντάζ.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις βασικές αρχές της αισθητικής της εικόνας και του κάδρου μέσα από γνωστές φωτογραφίες διάσημων φωτογράφων αλλά και πλάνα

από γνωστές κινηματογραφικές ταινίες, τα οποία θα κληθούν να αναλύσουν, ώστε να εξοικειωθούν με τους κανόνες της αισθητικής της εικόνας. Μαθαίνουν τι είναι το γεωμετρικό και το εικαστικό κέντρο σε ένα κάδρο, τι είναι η «χρυσή τομή» ή ο κανόνας των τρίτων κ.λπ. Στη συνέχεια, γνωρίζουν και αναλύουν όλα τα είδη των πλάνων μέσα από εικόνες [πολύ γενικό (VLS), γενικό (LS), αμερικανικό (AS), μεσαίο (MS), μεσαίο κοντινό (MCU), κοντινό (CU) και πολύ κοντινό/λεπτομέρεια (ECU)] και αμέσως μετά δημιουργούν δικές τους φωτογραφίες με όλα τα είδη των κάδρων, προκειμένου να εξοικειωθούν με αυτά. Πειραματίζονται στη σχέση απόστασης μεταξύ κάμερας και θέματος σε στατικές εικόνες (φωτογραφίες), αλλά και σε κινούμενες (πλάνα), έτσι ώστε να κατανοήσουν τις λειτουργίες του καθραρίσματος στα κινούμενα πλάνα αλλά και στη διάρκεια που πρέπει να έχουν αυτά για να μπορούν μετέπειτα να τα επεξεργαστούν στο μοντάζ.

Επιπλέον, μαθαίνουν και πειραματίζονται με τις διάφορες γωνίες λήψης: ύψος ματιών (eye level), διαγώνια λήψη, υποκειμενικό πλάνο, κοντρ-πλονζέ και πλονζέ, αμόρσα (over the shoulder), το αντίστροφο πλάνο, καθώς και την προσοχή που θα πρέπει να δίνουν, ώστε να εφαρμόζουν τον κανόνα των 180°.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι πολύ σημαντική, γιατί βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν τη σχέση του πλάνου με την εικονοληψία και τη μετέπειτα επεξεργασία (μοντάζ).

2.1.E.7 | ΟΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΜΕΡΑΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Οι κινήσεις της κάμερας» αναλύει όλες τις κινήσεις της κάμερας κυρίως από τεχνική πλευρά, καθώς επίσης τη σχέση που έχουν με τη μετέπειτα επεξεργασία (μοντάζ), σε μια οπτικοακουστική παραγωγή.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν όλες τις κινήσεις της κάμερας γύρω από τον κατακόρυφο άξονά της (πανοραμίκ), από τον οριζόντιο άξονά της (βερτικάλ – tilt up και tilt down), καθώς επίσης και την κίνηση του τράβελινγκ, εξοικειώνονται και πειραματίζονται με αυτές. Μαθαίνουν επίσης τις κινήσεις της κάμερας σε γερανό, κινήσεις κάμερας σε gimbal, αλλά και πώς συμπεριφέρεται μια κάμερα σε βιντεοσκόπηση/κινηματογράφιση με ΣμηΕΑ (drone).

Η εν λόγω υποενότητα πρέπει πρώτα να παρουσιαστεί θεωρητικά, στο πλαίσιο μιας «εργαστηριακής θεωρίας», μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα σκηνών από γνωστές ταινίες. Στο εργαστήριο καλούνται να πραγματοποιήσουν πλάνα με όλες τις κινήσεις της κάμερας, προκειμένου να κατανοήσουν τη σχέση της εικονοληψίας με τη μετέπειτα επεξεργασία του παραγόμενου υλικού (μοντάζ).

Στη συγκεκριμένη υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες, ώστε να μπορούν να πειραματιστούν σε έτοιμα στόριμπορντ (ή και δικά τους) –που μπορούν να πραγματοποιηθούν στο εργαστήριο– και να βιντεοσκοπήσουν/κινηματογραφήσουν πλάνα με τις κύριες κινήσεις της κάμερας, ενώ στη συνέχεια τα επεξεργάζονται και τα αξιολογούν. Το εργαστήριο μπορεί να γίνει σε συνεργασία με τη μαθησιακή ενότητα «Σκηνοθεσία Ι».

Η υποενότητα αυτή αποτελεί τον συνδυαστικό κρίκο με τη μαθησιακή ενότητα «Μηχανή λήψης II», όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες βάσεις για να μπορέσουν να προχωρήσουν σε πιο τεχνικά θέματα που πραγματεύεται η επόμενη μαθησιακή ενότητα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Hedgecoe, J. (2010). *Το νέο βιβλίο του φωτογράφου: Ο απόλυτος οδηγός για την τέχνη της φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
2. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
3. Καρτεζιάδης, Π. (2008). *Βασικά μαθήματα φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Φωτογράφος.

Συμπληρωματικές

1. No Film School. *Cinematography & Cameras*. Ανακτήθηκε από: <https://nofilmschool.com/topics/cinematography-cameras>
2. Καβάγιας, Γ. (1994). *Έτοιμοι... Μοτέρ... Πάμε....* Αθήνα: Εκδόσεις Σχολής Σταυράκου.
3. No Film School. *Movies & TV*. Ανακτήθηκε από: <https://nofilmschool.com/topics/movies-tv>

2.1.ΣΤ • ΠΑΡΑΓΩΓΗ I

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Παραγωγή I» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της παραγωγής οπτικοακουστικών έργων, ώστε να κατανοήσουν τον ρόλο όλων των ειδικοτήτων ενός επαγγελματικού συνεργείου και τον συσχετισμό των αρμοδιοτήτων τους. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι αρμοδιότητες ενός κινηματογραφικού και ενός τηλεοπτικού συνεργείου σε κάθε στάδιο της παραγωγής, επεξηγούνται τα περιεχόμενα μιας συνηθισμένης φόρμας προϋπολογισμού και περιγράφεται η συνήθης διαδικασία εύρεσης χρηματοδότησης. Τέλος, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο στάδιο της αποπεράτωσης και στο επάγγελμα του/της μοντέρ/-έζ ως προς τα εργασιακά δικαιώματα και τις επαγγελματικές προοπτικές. Στο πλαίσιο του μαθήματος προτείνεται να υλοποιηθούν δύο εκπαιδευτικές επισκέψεις, μία σε κινηματογραφικό γύρισμα και μία σε τηλεοπτικό στούντιο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διακρίνουν τα βασικά στάδια κατασκευής ενός οπτικοακουστικού έργου,
- Ορίζουν και να περιγράφουν την παραγωγή μιας κινηματογραφικής ταινίας,
- Αναγνωρίζουν τεχνική ορολογία και δραστηριότητες σχετικά με το επάγγελμα,
- Αναγνωρίζουν διαφορετικές ειδικότητες στην ομάδα παραγωγής,
- Αντιλαμβάνονται τις παραμέτρους της ανάπτυξης σχεδίου παραγωγής (development),
- Ταξινομούν τις αρμοδιότητες των συντελεστών κατά το στάδιο της προπαραγωγής,
- Ταξινομούν τις αρμοδιότητες των μελών ενός συνεργείου γυρίσματος,
- Ταξινομούν τις αρμοδιότητες των συντελεστών κατά το στάδιο της αποπεράτωσης (post-production),
- Συγκρίνουν την παραγωγή διαφορετικών οπτικοακουστικών έργων (π.χ. κινηματογράφος και τηλεοπτική εκπομπή),
- Εκφράζονται με την ενδεδειγμένη ορολογία σχετικά με την οργάνωση παραγωγής,
- Κατανοούν τα περιεχόμενα του προϋπολογισμού ενός οπτικοακουστικού έργου,
- Αναφέρουν τις βασικές πηγές χρηματοδότησης ενός οπτικοακουστικού έργου,
- Ανατρέχουν σε αρμόδιες πηγές για τα επαγγελματικά δικαιώματα και υποχρεώσεις της ειδικότητας,
- Έχουν εμπειρία παρακολούθησης τουλάχιστον ενός κινηματογραφικού γυρίσματος,
- Έχουν εμπειρία επίσκεψης τουλάχιστον ενός τηλεοπτικού πλατώ,
- Αναλύουν τη ροή εργασιών και συνεργασίας κατά το στάδιο της αποπεράτωσης (post-production),
- Συζητούν τις δυνατότητες αναζήτησης εργασίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανάπτυξη σχεδίου παραγωγής (development) / Προπαραγωγή (pre-production) / Αποπεράτωση (post-production) / Προϋπολογισμός / Διανομή (distribution) / Ομάδα παραγωγής / Προωθητικό υλικό (press kit) / Κινηματογραφικά φεστιβάλ / Χρηματοδότηση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (0), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
2	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
3	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΣΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΠΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
4	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΣΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ
5	ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
6	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
7	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΤΟΥΝΤΙΟ
8	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΥΡΙΣΜΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Στην εισαγωγική αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ορίζουν την παραγωγή ενός οπτικοακουστικού έργου ως μια μακρά διαδικασία οργάνωσης που χωρίζεται σε πέντε βασικά στάδια.

Πιο συγκεκριμένα, διακρίνουν το στάδιο της ανάπτυξης (development), της προ-παραγωγής (pre-production), της παραγωγής (production), της αποπεράτωσης (post-production) και της διανομής (distribution), ενώ γίνονται ικανοί/-ές να τα απαριθμούν και να τα περιγράφουν. Μέσα από αναφορές σε ταινίες κατανοούν τη συνθετότητα μιας τέτοιας οργάνωσης και προσδιορίζουν τον ρόλο και τον τρόπο συνεργασίας διαφορετικών ειδικοτήτων σε κάθε στάδιο.

Είναι σημαντικό να προσδιορίσουν τον ρόλο του/της μοντέρ/-έζ σε αυτή τη διαδικασία, τη συνεργασία που θα έχουν με άλλες ειδικότητες και το εύρος των λειτουργιών τους.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν τους διακριτούς ρόλους που έχουν οι εξειδικεύσεις ειδικοτήτων στην παραγωγή, όπως είναι: ο/η παραγωγός, ο/η συμπαραγωγός, ο/η εκτελεστής/-τρια παραγωγός, ο/η συνεργάτης/-ίδα παραγωγός, ο/η οργανωτής/-τρια παραγωγής και ο/η διευθυντής/-τρια παραγωγής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν σε αυτό το σημείο να πραγματοποιήσουν έρευνα στο διαδίκτυο σχετικά με τις υποχρεώσεις και τις δραστηριότητες που έχει κάθε ξεχωριστή ειδικότητα της παραγωγής και να παρουσιάσουν στην τάξη τα αποτελέσματα.

Είναι σημαντικό να γίνει σύγκριση και διάκριση μεταξύ των απαιτήσεων μεγάλων και μικρών παραγωγών, ξένων και εγχώριων, ώστε να κατανοήσουν το εύρος των οργανωτικών δραστηριοτήτων.

2.1.ΣΤ.2 | ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Το στάδιο της ανάπτυξης (development) αναφέρεται στην πρώτη περίοδο προετοιμασίας για την πραγμάτωση μιας ιδέας σεναρίου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε αυτή την υποενότητα συζητούν το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνει το προσχέδιο μιας οπτικοακουστικής παραγωγής και επιχειρούν έναν κατά προσέγγιση προϋπολογισμό του κόστους μιας ταινίας.

Επιπλέον, προσδιορίζουν τη σύνταξη ενός χρηματοδοτικού πλάνου, μέσα από την αναζήτηση χρηματοδοτικών πηγών και συνεργασιών. Σε αυτό το στάδιο οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιολογούν τη γνώση που αποκτά ένας/μία παραγωγός σε αυτό το κρίσιμο για την ταινία στάδιο, καθώς μπορεί είτε να προχωρήσει είτε να εγκαταλειφθεί. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν τις βασικές ειδικότητες που ενεργοποιούνται σε αυτή την περίοδο: του/της σεναριογράφου, του/της σκηνοθέτη/-τριας και του/της παραγωγού, που συνεργάζονται για να προκύψει ένα κοινό όραμα. Ο/Η σεναριογράφος ολοκληρώνει τις σεναριακές γραφές σε συνεργασία με τον/την παραγωγό που κάνει την έρευνα κοινού και τον/τη σκηνοθέτη/-τρια που αρχίζει να στήνει εικόνες. Ο/Η παραγωγός κάνει μια γενική εκτίμηση του κόστους αναζητώντας χρηματοδότηση και ολοκληρώνοντας νομικές εκκρεμότητες δικαιωμάτων, ενώ ο/η σκηνοθέτης/-τρια αρχίζει να αναζητά τοποθεσίες γυρίσματος (ρεπεράζ) και να σκέφτεται ηθοποιούς και καλλιτεχνικούς/-ές συνεργάτες/-ιδες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να αξιολογήσουν μέσα από παραδείγματα στο διαδίκτυο δύσκολες και εύκολες παραγωγές γνωστών ταινιών, όπως για παράδειγμα το *Mad Max: Fury road*, που είχε μακρά περίοδο ανάπτυξης και κυκλοφόρησε το 2015. Μπορούν να συλλέξουν τα παραδείγματα και να τα παρουσιάσουν στην τάξη.

2.1.ΣΤ.3 | ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΣΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΠΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Περνώντας στο στάδιο της προπαραγωγής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν πώς οργανώνονται οι ομάδες και οι αρμοδιότητες ενός οπτικοακουστικού συνεργείου. Μαθαίνουν τις ενέργειες που πρέπει να συντελεστούν, όπως είναι η οικονομική εκτίμηση του συνολικού κόστους παραγωγής (budget), ο καθορισμός της ομάδας του τεχνικού συνεργείου και των καλλιτεχνικών συντελεστών, το σύνολο του τεχνικού εξοπλισμού που θα χρησιμοποιηθεί, ο ορισμός των τοποθεσιών που θα γίνουν τα γυρίσματα καθώς και οι άδειες γι' αυτά, ώστε να οργανωθεί σωστά το γύρισμα. Όροι όπως ντεκουπάζ (découpage), στόριμπορντ (storyboard), ρεπεράζ (repérage) και script breakdown θα πρέπει να γίνουν απόλυτα κατανοητοί, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να δώσουν ορισμούς και την περιγραφή τους. Αναλύουν τις συνεργασίες που προκύπτουν με τους/τις βασικούς/-ές συντελεστές: τον/τη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας, τον/τη σκηνογράφο-ενδυματολόγο, τον/την ηχολήπτη/-τρια, τους/τις βοηθούς σκηνοθέτη/-τριας (σκριπτ) και τον/τη μοντέρ/-έζ, ενώ εντρυφούν και σε πιο ειδικές δραστηριότητες όπως είναι η συμπλήρωση της λίστας

γυρισμάτων, η διαδικασία της ακρόασης (casting) για εύρεση ηθοποιών, η οργάνωση του προγράμματος γυρισμάτων κ.λπ.

Με την ολοκλήρωση του σταδίου της προπαραγωγής οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τι συμβαίνει όταν ξεκινά το γύρισμα. Η ομάδα παραγωγής επιβλέπει την οργάνωση του γυρίσματος: φαγητό, διάρκεια διαλείμματος, προγραμματισμός της επόμενης μέρας, όρντινο (ordino) κ.λπ. Οι υπόλοιπες ομάδες ακολουθούν το πρόγραμμα γυρίσματος, με την ομάδα του σκηνοθετικού να επιβλέπει το υλικό, τους/τις ηθοποιούς, τον συντονισμό ομάδων, τα ρακόρ κ.λπ. Στο σετ το τμήμα φωτογραφίας και φωτισμού επιμελείται τον φωτισμό και την κατάλληλη χρήση του εξοπλισμού, ενώ οι σκηνογράφοι-ενδυματολόγοι επιμελούνται τα σκηνικά, τα ρούχα και τα σκηνικά αντικείμενα (props). Οι ηχολήπτες/-τριες καταγράφουν ήχους και οργανώνουν το ωφέλιμο υλικό.

Προτείνεται η προβολή αποσπασμάτων από υλικό making of γνωστών ταινιών, όπως για παράδειγμα από το *Η Αμερικάνικη νύχτα* (Truffaut, 1973) ή το *Even the rain* (Icía Bollaín, 2010).

2.1.ΣΤ.4 | ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΣΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τα δύο τελευταία στάδια μιας οπτικοακουστικής παραγωγής, την αποπεράτωση και τη διανομή.

Το πρώτο είναι και το σημαντικότερο στάδιο για την ειδικότητα, καθώς εστιάζεται στο μοντάζ. Εικόνα και ήχος συναρμολογούνται για να δημιουργήσουν την ταινία από το υλικό των γυρισμάτων. Ο/Η μοντέρ/-έξ πρωταγωνιστεί σε αυτή τη φάση, βλέποντας όλο το υλικό και διαλέγοντας σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και τον/την παραγωγό πώς θα το αξιοποιήσει, ώστε να εξυπηρετήσει το αρχικό όραμα. Σε αυτή τη φάση, εκτός από το μοντάζ, επιτελούνται και εργασίες όπως το ντουμπλάζ (doublage) ή τα voice-over σε περίπτωση που υπάρχει αφήγηση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα αυτό το στάδιο συνδυάζοντας την υποενότητα με αντίστοιχο του πρακτικού μαθήματος του μοντάζ. Αφού ολοκληρωθεί το πρώτο μοντάζ (first cut), γίνεται μια προβολή και εντοπίζονται προβλήματα ρυθμού, συνοχής κ.λπ. Στη συνέχεια και ανάλογα με τον προϋπολογισμό (budget) της παραγωγής, ακολουθούν επόμενες εκδοχές του μοντάζ (cut) και προβολές αντίστοιχα μέχρι την ολοκλήρωση του έργου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη σημασία που έχει ο ήχος και η τελική επεξεργασία του σε αυτό το στάδιο, με το μίξάζ (mixage) και το μάστερινγκ (mastering). Τέλος, γίνεται χρωματική διόρθωση (colour correction), ενδεχομένως και ψηφιακά εφέ, μπαίνουν τίτλοι και η ταινία ολοκληρώνεται.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν το τελικό στάδιο της οπτικοακουστικής δημιουργίας, αυτό της διανομής και προώθησης, όπου αποφασίζεται η πορεία της ταινίας προς τα φεστιβάλ και τις κινηματογραφικές αίθουσες. Ανάλογα με το πλάνο της παραγωγής, η ταινία θα διαφημιστεί με προωθητικό υλικό, αφίσες, φυλλάδια (flyers), αλλά και συνεντεύξεις συντελεστών για την προσέλκυση του κοινού.

Όλα τα παραπάνω εξετάζονται μέσω παραδειγμάτων και ανάλυσης μελετών περίπτωσης.

2.1.ΣΤ.5 | ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε αυτή την υποενότητα γνωρίζουν διαδικασίες και τρόπους χρηματοδότησης οπτικοακουστικών παραγωγών, που αποτελούν απαραίτητη γνώση, ώστε να μπορούν να κατανοούν τη δουλειά των συνεργατών τους αλλά και λειτουργίες όπως χρονοδιαγράμματα, δικαιώματα διανομής, επαγγελματικά δικαιώματα κ.ά.

Σε μια παραγωγή, ανάλογα με το μέγεθος του εκτιμώμενου κόστους, η ταινία πραγματοποιείται μέσα από έναν συνδυασμό πηγών χρηματοδότησης. Συχνά εθνικά κέντρα κινηματογράφου, όπως το «Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας – ΕΚΚΟΜΕΔ ΑΕ – Creative Greece» στην Ελλάδα, διοργανώνουν περιοδικά χρηματοδοτικά προγράμματα και διαγωνισμούς προσφέροντας στους νικητές χρηματοδότηση. Τις χρηματοδοτούμενες ταινίες επιλέγουν συνήθως ειδικές επιτροπές αναγνωρισμένων επαγγελματιών του οπτικοακουστικού χώρου, με συγκεκριμένα κριτήρια.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιολογούν λιγότερο ακριβές παραγωγές, που αυτοχρηματοδοτούνται μέσα από τη διοργάνωση εκδηλώσεων ή άρτι οικονομικής ενίσχυσης. Προτείνεται να γνωρίσουν, επιπλέον, παραδείγματα χρηματοδότησης ταινιών μέσα από διαδικτυακές σελίδες με χρηματοδότηση κοινού (crowdfunding websites), τα οποία καλούνται να αξιολογήσουν. Οι δωρεές ή επενδύσεις χορηγών (π.χ. με τοποθέτηση προϊόντος) είναι ένας ακόμη τρόπος χρηματοδότησης μιας οπτικοακουστικής παραγωγής, που, ωστόσο, είναι περισσότερο σπάνιος, ειδικά όταν πρόκειται για νέους και άσημους συντελεστές.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν πόσο δαπανηρή είναι μια παραγωγή ταινίας και να συζητήσουν κατά πόσο θα μπορούσε να ολοκληρωθεί έξω από το βιομηχανικό σύστημα διανομής και εκμετάλλευσης δικαιωμάτων, που αποτελεί κερδοφόρα επιχείρηση.

2.1.ΣΤ.6 | ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζονται σε ζητήματα που αφορούν τον ορισμό της επαγγελματικής τους δραστηριότητας –ως μοντέρ/-έζ– με βασικό αντικείμενο το μοντάζ, το οποίο προαπαιτεί τόσο τεχνικές όσο και καλλιτεχνικές γνώσεις. Επιπλέον, συζητούν για το θεσμικό πλαίσιο άσκησης του επαγγέλματος του μοντάζ, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, και τους/τις γνωστοποιούνται οι βασικότεροι φορείς στους οποίους ανήκουν ή μπορούν να απευθυνθούν, όπως για παράδειγμα η Ένωση Τεχνικών Ελληνικού Κινηματογράφου και Τηλεόρασης (ΕΤΕΚΤ).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν, επίσης, τις δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν για την αποκατάστασή τους στον επαγγελματικό χώρο, όπως οι τεχνικές

γνώσεις χρήσης, επεξεργασίας και επίλυσης προβλημάτων σε ηλεκτρονικά προγράμματα, βασικές γνώσεις αισθητικής και ρυθμού αλλά και η δεξιότητα διά βίου εκπαίδευσης και ενημέρωσης στον τομέα. Η εξειδίκευσή τους ως επαγγελματίες του οπτικοακουστικού τομέα διακρίνεται μεταξύ τηλεόρασης, κινηματογράφου, νέων μέσων κ.ά. και είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να προσεγγίσουν τις προοπτικές που έχουν στον κάθε τομέα ξεχωριστά. Για παράδειγμα, η τηλεόραση αφορά κυρίως τη δημιουργία εκπομπών, τα στάδια παραγωγής των οποίων, παρότι μοιάζουν με εκείνα του κινηματογράφου, είναι αισθητά πιο περιορισμένα και πιο σύντομα υλοποιήσιμα. Επίσης, στην τηλεόραση μπορούν να απορροφηθούν στην ειδησεογραφία και να εξειδικευτούν στο ρεπορταζιακό μοντάζ που αποτελεί εντελώς διαφορετική τεχνική από το καλλιτεχνικό μοντάζ. Τέλος, συζητούν την προοπτική εξέλιξης της ειδικότητας στο μέλλον με στενή αναφορά στην καινοτομία και την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών.

2.1.ΣΤ.7 | ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΤΟΥΝΤΙΟ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ειδικότητα του μοντάζ είναι απαραίτητο να επισκεφτούν έναν τηλεοπτικό σταθμό, όπου θα έχουν βιωματική εμπειρία σε έναν οπτικοακουστικό χώρο και θα συνομιλήσουν με επαγγελματίες του χώρου, λύνοντας απορίες και διευρύνοντας τις γνώσεις τους.

Μπορούν να επισκεφτούν διαφορετικές αίθουσες συντονισμού και παραγωγής εκπομπών αλλά και σουίτες μοντάζ και ήχου. Βλέπουν επαγγελματίες της τηλεόρασης όπως τεχνικούς, σκηνοθέτες/-τριες, ηχολήπτες/-τριες και μοντέρ/-ές να δουλεύουν ζωντανά και σχηματίζουν μια εικόνα για τη λειτουργία του σταθμού και τη δομή του. Μπαίνουν σε συγκεκριμένες αίθουσες, όπως το δωμάτιο ελέγχου (control room), όπου ο/η σκηνοθέτης/-τρια, ο/η παραγωγός, ο/η μιξέρ/-έζ, ο/η αρχισυντάκτης/-τρια κ.λπ. συντονίζουν μια εκπομπή που βιντεοσκοπείται ή εκπέμπεται ζωντανά από το στούντιο. Εκεί οι δημοσιογράφοι, παρουσιαστές/-τριες, μακιγιέρ/-έζ, φωτιστές/-τριες, ηχολήπτες/-τριες και εικονολήπτες/-τριες ακολουθούν τις οδηγίες από το δωμάτιο ελέγχου με τον/τη floor manager ως βασικό/-ή συντονιστή/-τρια, για να βγει η εκπομπή στον αέρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επισκέπτονται επίσης το δωμάτιο ειδήσεων (newsroom) όπου δουλεύουν οι δημοσιογράφοι, οργανώνοντας σε συνεχή ενημέρωση με εθνικά και διεθνή πρακτορεία ειδήσεων το δελτίο ειδήσεων και τα ρεπορτάζ της ημέρας. Το κεντρικό δωμάτιο ελέγχου (master control room) είναι το σημείο όπου φτάνουν όλες οι εξωτερικές και εσωτερικές πηγές (δορυφορικά σήματα, σύνδεση με άλλο κανάλι, σύνδεση με ένα γήπεδο κ.λπ.), όπου ελέγχονται και μετέπειτα κατανέμονται όπου χρειάζεται για τις ανάγκες του σταθμού, όπως για παράδειγμα στο μοντάζ, για να δημιουργηθεί ένα ρεπορτάζ ή στο στούντιο για να προβληθούν σε ζωντανή εκπομπή.

Τέλος, επισκέπτονται μια σουίτα μοντάζ όπου παρατηρούν τον τρόπο που μοντάρονται τα ρεπορτάζ εκπομπών και ειδήσεων μαζί με τον/την υπεύθυνο/-η δημοσιογράφο αλλά και την επεξεργασία του ήχου, είτε ως ντουμπλάζ είτε ως μουσική επένδυση.

2.1.ΣΤ.8 | ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΕ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΥΡΙΣΜΑ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επισκέπτονται σε αυτή την υποενότητα ένα κινηματογραφικό σέτ, όπου βλέπουν πώς λειτουργεί ένα συνεργείο κινηματογράφου στο στάδιο της παραγωγής και αποκτούν την εμπειρία παρατήρησης ενός κινηματογραφικού γυρίσματος. Αυτή είναι μια εμπειρία που τους οπλίζει με γνώσεις απαραίτητες για την ειδικότητά τους, όπως η συνεργασία των διαφορετικών ειδικοτήτων μεταξύ τους και η ροή των εργασιών που είναι απαραίτητες για να ολοκληρωθεί ένα γύρισμα.

Αρχικά, βλέπουν το σκηνικό και παρατηρούν σκηνογραφικές και ενδυματολογικές παρεμβάσεις σε ένα μέρος του χώρου. Κατανοούν πώς κατασκευάζεται ένα μέρος του χώρου που θα ενωθεί με κάποιο άλλο μέρος στο μοντάζ και θα παραγάγει την αίσθηση ενότητας. Αυτή η αντίληψη θα βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν τον τρόπο που χειρίζεται τον χώρο ο κινηματογράφος, αλλά και τη σχέση του με τον πραγματικό χώρο. Μελετούν από κοντά τον τεχνικό εξοπλισμό, όπως διάφορα είδη φωτιστικών σωμάτων, φίλτρα, φίλερ κ.ά., καθώς και την κάμερα, τους φακούς, το τρίποδο ή και άλλα μακινιστικά μέσα όπως Ronin, travelling, dolly κ.ά. Η γνωριμία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια εμπλουτίζει την οπτική τους σε ένα σέτ μέσα από την παρακολούθηση του μόνιτορ και την επικοινωνία με τον/τη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας και τους/τις ηθοποιούς. Κατανοούν τον τρόπο που συντάσσει ο/η σκριπτ τα χαρακτηριστικά κάθε πλάνου στα ραπόρτα που θα χρησιμοποιήσουν αργότερα οι μοντέρ/-έζ. Αναγνωρίζουν την ιεραρχία των εργασιών, τον συντονισμό, την επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των μελών του συνεργείου και αποκτούν μια εμπειρική εικόνα για τις συνθήκες εργασίας στον κινηματογράφο.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Cleve, B. (2006). *Film production management* (3rd edition). Burlington: Elsevier/ Focal Press.
2. Bosko, M. S. (2003). *The complete independent movie marketing handbook*. Studio City, CA: Michael Wiese Productions.

Συμπληρωματικές

1. Καλαμπάκας, Ε. & Κυριακουλάκος, Π. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή* [Προπτυχιακό σύγγραμμα]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2022 από: <http://hdl.handle.net/11419/5709>
2. Landry, P. (2017). *Scheduling and budgeting your film: A panic-free guide*. New York: Taylor & Francis.

2.1.2 • ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΟΝΤΑΖ Ι

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ψηφιακό μοντάζ Ι» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα εργαλεία ενός συγκεκριμένου, επαγγελματικού προγράμματος μοντάζ, από τα ενδεικτικά αναφερόμενα στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης της ειδικότητας (στο εξής αναφερόμενο ως «πρόγραμμα μοντάζ Α») και στις κυρίαρχες πρακτικές οργάνωσης και επεξεργασίας υλικού βίντεο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω απλών ασκήσεων εφαρμογής, εξοικειώνονται με τα βασικά εργαλεία μοντάζ και δημιουργούν σύντομα βίντεο διάρκειας 1-2 λεπτών, εξασκώντας τις βασικές αρχές του αφηγηματικού μοντάζ συνέχειας. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εξασκηθούν στον βασικό χειρισμό ενός επαγγελματικού προγράμματος μοντάζ από την εισαγωγή του πρωτογενούς υλικού μέχρι και την εξαγωγή των σύντομων εργασιών τους. Το μάθημα οφείλει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός που προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Χρησιμοποιούν τα βασικά εργαλεία μοντάζ του επαγγελματικού προγράμματος μοντάζ Α,
- Μοντάρουν απλά βίντεο διάρκειας 1-2 λεπτών με το πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Εισάγουν αρχεία βίντεο και ήχου διαφορετικών μορφοτύπων στο επαγγελματικό πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Ταξινομούν τα αρχεία στο πρόγραμμα μοντάζ Α, εισάγοντας μεταδεδομένα (metadata),
- Οργανώνουν τα αρχεία βάσει του ντεκουπάζ και του ραπόρτου γυρίσματος,
- Συναρμολογούν πλάνα διαφορετικών μορφοτύπων στη γραμμή χρόνου (timeline), χρησιμοποιώντας όλα τα βασικά εργαλεία του προγράμματος μοντάζ Α,
- Εφαρμόζουν βασικά είδη μεταβάσεων μεταξύ των λήψεων στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Δημιουργούν απλούς τίτλους και υπότιτλους στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Συγχρονίζουν πλάνα με ήχο, με ή χωρίς κλακέτα, στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Δοκιμάζουν ένα στοιχειώδες μοντάζ ήχου στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Δοκιμάζουν ένα στοιχειώδες μιξάζ ήχου στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Εφαρμόζουν σε μια ολοκληρωμένη σκηνή τις βασικές αρχές του αφηγηματικού μοντάζ συνέχειας,
- Εντοπίζουν την τήρηση ή μη των ρακόρ στις συνδέσεις μεταξύ των πλάνων,
- Εξάγουν βασικούς μορφοτύπους αρχείων βίντεο από το πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Αξιολογούν τεχνικά και αισθητικά το αποτέλεσμα της εργασίας τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ψηφιακό μοντάζ βίντεο / Εισαγωγή οπτικοακουστικών αρχείων / Αρχαιοθήκη υλικού / Μεταβάσεις / Εφέ / Συγχρονισμός ήχου και εικόνας / Τίτλοι / Εξαγωγή οπτικοακουστικών αρχείων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΥΛΙΚΩΝ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
3	ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΟΝΤΑΖ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
4	ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΙΞΑΖ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
5	ΤΙΤΛΟΙ, ΑΠΛΑ ΕΦΕ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΕΙΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
6	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΒΑΣΕΙ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΥΡΙΣΜΑΤΟΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
7	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
8	ΒΑΣΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΡΧΕΙΩΝ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ζ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποτελεί μια εισαγωγική περιήγηση στο περιβάλλον του προγράμματος μοντάζ Α. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν μια επιφανειακή αλλά εποπτική εικόνα του περιβάλλοντος εργασίας και των δυνατοτήτων που προσφέρονται στο πρόγραμμα μοντάζ Α. Παράλληλα, γίνεται συζήτηση σχετικά με τις κύριες ομοιότητες και διαφορές που μπορεί να έχει το πρόγραμμα μοντάζ Α από άλλα προγράμματα επεξεργασίας βίντεο, τόσο ερασιτεχνικά όσο και επαγγελματικά.

Εν συντομία, εξηγείται η γραμμή εργαλείων και τα περιεχόμενά της. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον ορισμό των βασικών ρυθμίσεων του πρότζεκτ και στις δυνατότητες διαμόρφωσης της επιφάνειας εργασίας ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες. Παρουσιάζεται ο χώρος εισαγωγής των οπτικοακουστικών αρχείων και η δυνατότητα οργάνωσής τους σε φακέλους. Δημιουργείται χρονοσειρά και αναλύεται η χρησιμότητά της. Χρησιμοποιείται το μόνιτορ του πρωτογενούς υλικού και το μόνιτορ αναφοράς στη χρονοσειρά. Γίνεται ιδιαίτερη μνεία στην έννοια του ρυθμού εναλλαγής καρέ (Frames per Second, FPS). Γίνεται αναφορά στα βασικά εργαλεία μοντάζ, στην ύπαρξη του περιβάλλοντος εφέ και μεταβάσεων, στην εμφάνιση της κυματομορφής και της ηχητικής έντασης αναφορικά με τα αρχεία ήχου, καθώς και στη δυνατότητα

χρήσης συντομεύσεων πληκτρολογίου. Τέλος, αποσαφηνίζεται η διαφορά της αποθήκευσης του πρότζεκτ από την εξαγωγή αρχείου βίντεο.

Μέσω της παραπάνω παρουσίασης και συζήτησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν εξοικείωση με το βασικό περιβάλλον εργασίας τους, ώστε να περάσουν στην εφαρμογή πιο ειδικών διαδικασιών στις επόμενες μαθησιακές υποενότητες.

2.1.Z.2 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΥΛΙΚΩΝ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Στη μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή και αρχειοθέτηση υλικών (Πρόγραμμα μοντάζ Α)», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να αντιληφθούν πόσο σημαντικές είναι η μελέτη και η οργάνωση του προς επεξεργασία υλικού, πριν από την έναρξη της διαδικασίας του μοντάζ.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια διαμοιράζει υλικό στο τμήμα για τη δημιουργία ενός σύντομου αφηγηματικού βίντεο και ζητά από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να το αρχειοθετήσουν σε σκληρό δίσκο (υπάρχουν διαδικτυακά προσφερόμενα υλικά για τέτοιου είδους ασκήσεις, όπως για παράδειγμα στον ιστότοπο <https://cinestudy.org/2020/05/21/interactive-project-girlfriends-short-film/>). Στη συνέχεια, εξηγείται αναλυτικά η διαδικασία εισαγωγής του υλικού αυτού στο πρόγραμμα μοντάζ Α. Είναι σημαντικό να γίνει εκτενής αναφορά στα μέσα αποθήκευσης και τον τρόπο επικοινωνίας των προγραμμάτων μοντάζ με αυτά. Επίσης, γίνεται επισήμανση σχετικά με την ανάγκη διατήρησης εφεδρικού μέσου αποθήκευσης και αντιγράφων ασφαλείας.

Αφού εισαχθεί το υλικό στο πρόγραμμα μοντάζ Α, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρακολουθούν με προσοχή τα αρχεία, ώστε να τα ονομάσουν κατάλληλα, πάντα σε συνάρτηση με τα ζητούμενα του προς δημιουργία βίντεο. Τα οργανώνουν σε φακέλους (bins) –εάν χρειάζεται– και τα εισάγουν σε χρονοσειρά. Εδώ, καλούνται για πρώτη φορά να παρατηρήσουν τις ιδιότητες των προς επεξεργασία οπτικοακουστικών αρχείων και να ρυθμίσουν τις ιδιότητες της χρονοσειράς κατάλληλα. Γίνεται συζήτηση στην τάξη σχετικά με το πώς επέλεξε ο καθένας/η καθεμία να οργανώσει το υλικό.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα πρέπει να γίνει σαφής η ανάγκη αποθήκευσης και οργάνωσης του υλικού από τον/τη μοντέρ/-έξ πριν από την έναρξη της επεξεργασίας, καθώς οι εν λόγω επιλογές επηρεάζουν το σύνολο του σταδίου της αποπεράτωσης, μέχρι την έναρξη της διανομής του οπτικοακουστικού έργου.

2.1.Z.3 | ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΟΝΤΑΖ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Στη μαθησιακή υποενότητα «Βασικά εργαλεία μοντάζ (Πρόγραμμα μοντάζ Α)» γίνεται εκτενής παρουσίαση των βασικών εργαλείων μοντάζ που προσφέρονται στο πρόγραμμα μοντάζ Α.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια παρουσιάζει τα βασικά εργαλεία, όπως τα εργαλεία κοψίματος και αυξομείωσης. Εξηγεί μέσα από παραδείγματα τη χρήση τους, επεξεργαζόμενος/-η τα αρχεία που έχουν εισαχθεί στη χρονοσειρά. Προτείνεται το προς επεξεργασία υλικό να είναι το ίδιο με την προηγούμενη μαθησιακή υποενότητα. Στη

συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επαναλαμβάνουν ως χειριστές/-τριες του προγράμματος τις εντολές. Έτσι, γίνεται αντιληπτή η επιλογή αποσπασμάτων και η ελεγχόμενη μετακίνηση και σύνδεσή τους μέσω των βασικών εργαλείων στη χρονοσειρά.

Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση της δυνατότητας επιλογής αποσπασμάτων και ένθεσής τους στη χρονοσειρά απευθείας από το μόνιτορ του πρωτογενούς υλικού. Τα παραδείγματα που δείχνει ο/η εκπαιδευτής/-τρια επαναλαμβάνονται ατομικά από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και επιλύονται απορίες που ενδέχεται να προκύψουν.

Οι ως άνω ασκήσεις επαναλαμβάνονται για την επεξεργασία αρχείων στατικής εικόνας και αυτόνομων αρχείων ήχου. Επίσης, τοποθετούνται αρχεία σε διάφορα κανάλια βίντεο και ήχου και γίνεται συζήτηση για το αποτέλεσμα τέτοιων επιλογών. Σε αυτή τη φάση εξηγείται και η διαδικασία προσθαφαίρεσης, απενεργοποίησης και κλειδώματος των επιμέρους καναλιών (tracks).

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες αποκτάται εξοικείωση με τα βασικά εργαλεία μοντάζ και τις συντομεύσεις τους, βοηθώντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να προχωρήσουν με σχετική αυτοπεποίθηση στις επόμενες μαθησιακές υποενότητες.

2.1.Ζ.4 | ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΙΞΑΖ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Η μαθησιακή υποενότητα «Βασικά εργαλεία μιξάζ (Πρόγραμμα μοντάζ Α)» είναι αφιερωμένη στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με στοιχειώδη εργαλεία μίξης ήχου για ένα οπτικοακουστικό έργο, μέσω πρακτικών παραδειγμάτων και ασκήσεων εφαρμογής στο πρόγραμμα μοντάζ Α.

Αρχικά, γίνεται μια αναφορά στις βασικές ιδιότητες του ήχου, αλλά και των ψηφιακών ηχητικών αρχείων. Επίσης, γίνεται μια εισαγωγική συζήτηση για τα επιμέρους στάδια της αποπεράτωσης ενός οπτικοακουστικού έργου, με ιδιαίτερη έμφαση στα υποστάδια της ηχητικής επεξεργασίας. Αφού αποσαφηνιστούν οι έννοιες του ηχητικού σχεδιασμού (sound design), του μοντάζ ήχου και του μιξάζ, παρουσιάζονται εποπτικά οι δυνατότητες που προσφέρει το πρόγραμμα μοντάζ Α για την υλοποίηση των παραπάνω διαδικασιών.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια δείχνει παραδείγματα απλής επεξεργασίας ηχητικών αρχείων στη χρονοσειρά: ελεγχόμενη αυξομείωση της έντασης του ήχου (volume) από το παράθυρο επεξεργασίας εφέ, αλλά και με το εργαλείο της πέννας, ενίσχυση/αποδυνάμωση του ήχου (gain), χρήση μεταβάσεων, αυτόματη αποθορυβοποίηση, εισαγωγή ηχητικών φίλτρων, απλή ρύθμιση αντήχησης (reverb) κ.ά. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εξασκηθούν εφαρμόζοντας τα όσα έμαθαν σε απλές ασκήσεις.

Μέσα από την παραπάνω διαδικασία επιτυγχάνεται η εξοικείωση με απλές εντολές επεξεργασίας ήχου στο πρόγραμμα μοντάζ Α και οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να ελέγχουν σε στοιχειώδες επίπεδο το ηχητικό αποτέλεσμα των εργασιών τους, κάνοντας ένα απλό μιξάζ.

2.1.Z.5 | ΤΙΤΛΟΙ, ΑΠΛΑ ΕΦΕ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΕΙΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τα εργαλεία δημιουργίας τίτλων, απλών εφέ εικόνας και μεταβάσεων (transitions) βίντεο που προσφέρονται στο πρόγραμμα μοντάζ Α.

Η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου οπτικοακουστικού έργου συμπεριλαμβάνει τη χρήση διαφόρων εφέ βίντεο, μεταβάσεων από πλάνο σε πλάνο αλλά και τίτλων. Ο/Η επαγγελματίας μοντέρ/-έξ χρειάζεται να χειριστεί τέτοιου είδους εργαλεία για να φέρει εις πέρας την εργασία του/της. Μεταξύ των πιο συχνά χρησιμοποιούμενων εφέ περιλαμβάνονται κάποια απλά εργαλεία χρωματικής διόρθωσης, η αυξομείωση του μεγέθους του κάδρου, η δημιουργία μάσκας κ.ά. Οι μεταβάσεις αντίστοιχα ενώνουν τα πλάνα μεταξύ τους, εξυπηρετώντας αισθητικούς και αφηγηματικούς στόχους. Τέλος, η ένθεση τίτλων αποτελεί απαραίτητο συστατικό κάθε οπτικοακουστικής δημιουργίας, τουλάχιστον για την αναφορά των δημιουργικών συντελεστών του έργου. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια δείχνει μέσα από παραδείγματα –αξιοποιώντας το υλικό που έχει διαμοιραστεί σε προηγούμενη μαθησιακή υποενότητα– τα βασικά εργαλεία που προσφέρει το πρόγραμμα μοντάζ Α για την επίτευξη των παραπάνω διαδικασιών. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εξασκηθούν σε αυτά μέσα από απλές ασκήσεις εφαρμογής.

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη φιλοσοφία χρήσης πολύ σημαντικών εργαλείων που υπάρχουν σε κάθε πρόγραμμα επαγγελματικής επεξεργασίας βίντεο και δίνει τη δυνατότητα για διεύρυνση της δημιουργικής χρήσης του προγράμματος μοντάζ Α κατά την εκπόνηση των μελλοντικών εργασιών.

2.1.Z.6 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΒΑΣΕΙ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΥΡΙΣΜΑΤΟΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Στη μαθησιακή υποενότητα «Οργάνωση υλικού βάσει οδηγιών γυρίσματος (Πρόγραμμα μοντάζ Α)», οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με βασικά έντυπα της οπτικοακουστικής παραγωγής, όπως το σενάριο, το ντεκουπάζ (shot list), το στόριμπορντ (storyboard), το πρόγραμμα γυρίσματος και τα ραπόρτα.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια διαμοιράζει υλικό στο τμήμα, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει επαγγελματικές λήψεις βίντεο και σύγχρονο ήχο με κλακέτα, καθώς και, ως συνοδευτικά έντυπα, τουλάχιστον σενάριο, ντεκουπάζ και ραπόρτα γυρίσματος, για τη δημιουργία ενός σύντομου αφηγηματικού βίντεο από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Στη συνέχεια, εξηγείται αναλυτικά η διαδικασία εισαγωγής και οργάνωσης του υλικού αυτού στο πρόγραμμα μοντάζ Α, σύμφωνα με τις πληροφορίες που προκύπτουν από τα συνοδευτικά έντυπα.

Αφού εισαχθεί το υλικό στο πρόγραμμα μοντάζ Α, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρακολουθούν με προσοχή τα αρχεία, συγκρίνοντάς τα με τις πληροφορίες των εντύπων, ώστε να τα ονομάσουν κατάλληλα. Τα οργανώνουν σε φακέλους (bins) –εάν χρειάζε-

ται– και τα εισάγουν σε χρονοσειρά. Ακολουθεί ο χειροκίνητος συγχρονισμός εικόνας και ήχου με την κλακέτα και η αντίστοιχη ομαδοποίηση.

Γίνεται συζήτηση στην τάξη σχετικά με το πώς έχουν σημειωθεί οι παρατηρήσεις στα έντυπα από τους/τις συναδέλφους κινηματογραφιστές/-τριες. Είναι πιθανό να παρατηρηθούν όροι και χαρακτηρισμοί που χρειάζονται επεξήγηση.

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποκτάται εξοικείωση με τις σημειώσεις της προπαραγωγής και του γυρίσματος και γίνεται κατανοητή η ανάγκη συνεργασίας και χρήσης κοινών όρων και προτύπων μεταξύ των συντελεστών κάθε σταδίου της οπτικοακουστικής δημιουργίας. Επίσης, γίνεται ένας απλός χειροκίνητος συγχρονισμός εικόνας και ήχου με χρήση κλακέτας.

2.1.Z.7 | ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν τα όσα διδάχθηκαν στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες σχετικά με το πρόγραμμα μοντάζ Α σε συνδυασμό με τους βασικούς κανόνες του κλασικού, αφηγηματικού μοντάζ συνέχειας, το οποίο έχουν συναντήσει και σε άλλα μαθήματα.

Το υλικό που καλούνται να επεξεργαστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλό θα είναι να συμπίπτει με αυτό της προηγούμενης μαθησιακής υποενότητας, ώστε να δημιουργηθούν μέσω του μοντάζ ολοκληρωμένες αφηγηματικές σκηνές σύμφωνα με τους κανόνες του κλασικού, αφηγηματικού μοντάζ συνέχειας, με σύγχρονο ήχο. Η επεξεργασία γίνεται ατομικά, με την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας, αξιοποιώντας τις δυνατότητες του προγράμματος μοντάζ Α. Χρησιμοποιούνται τα βασικά εργαλεία μοντάζ και μιξάζ, τόσο ως κουμπιά όσο και με τις συντομεύσεις τους. Παράλληλα, με οδηγό το σενάριο και τα λοιπά έντυπα γυρίσματος, δημιουργείται η μυθοπλαστική αφήγηση με την κατάλληλη συνάρμωση των πλάνων και την τήρηση του άξονα των 180° και των ρακόρ (κίνησης, βλεμμάτων, χώρου, χρόνου κ.λπ.). Στο τέλος, προβάλλονται οι εργασίες στην ολομέλεια και ακολουθεί κριτικός σχολιασμός για τις προκλήσεις που αντιμετωπίστηκαν και τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν.

Στόχος είναι, μέσα από αυτή την απλή αλλά ολοκληρωμένη άσκηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν άνεση με τον χειρισμό των βασικών εργαλείων μοντάζ και μιξάζ του προγράμματος μοντάζ Α και να κατακτήσουν την έννοια της κινηματογραφικής «συνέχειας».

2.1.Z.8 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΡΧΕΙΩΝ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικές ρυθμίσεις εξαγωγής αρχείων (Πρόγραμμα μοντάζ Α)» αποσκοπεί στην παρουσίαση και κατανόηση των δυνατοτήτων που παρέχει το πρόγραμμα μοντάζ Α για την εξαγωγή οπτικοακουστικών αρχείων. Η διαδικασία εξαγωγής είναι ένα σημαντικό στάδιο κατά το οποίο διαμοιράζεται η δουλειά ενός/μίας μοντέρ/-έξ με τους/τις συνεργάτες/-ιδες ή/και με το κοινό.

Η μορφή και οι ιδιότητες των αρχείων που εξάγονται εξαρτώνται από τις ιδιότητες του πρωτογενούς υλικού και τις απαιτήσεις των αποδεκτών/-τριών. Ανάλογα με τη χρήση που πρόκειται να γίνει σε κάθε αρχείο, αποφασίζεται αν και πώς θα συμπίεστεί, ποιος θα είναι ο όγκος, η ποιότητά του κ.λπ. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια αναθέτει μια ποικιλία ασκήσεων με διαφορετικές παραμέτρους εξαγωγής, ώστε να γίνει σύγκριση των αποτελεσμάτων στην ολομέλεια. Για τους σκοπούς αυτών των ασκήσεων μπορεί να χρησιμοποιηθούν εργασίες προηγούμενων μαθησιακών υποενοτήτων. Καλό είναι να γίνει και μια απλή αναφορά και σε άλλα είδη αρχείων που εξάγονται από τα προγράμματα μοντάζ, όπως π.χ. καρτέ, ήχοι, XML, EDL, AAF κ.λπ.

Συνεπώς, στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξάγουν διαφορετικούς τύπους αρχείων που προορίζονται για διαφορετικά μέσα προβολής, ορίζοντας κάθε φορά τις κατάλληλες παραμέτρους σε σχέση με την ποιότητα, το μέγεθος και τον τύπο του αρχείου. Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν με τη διαδικασία εξαγωγής και να γνωρίσουν τις ρυθμίσεις που θα εξασφαλίσουν την υψηλότερη δυνατή πιστότητα του βίντεο ανάλογα με τις υπάρχουσες συνθήκες προβολής και θέασης, με στόχο την αποφυγή προβλημάτων κατά την τελική προβολή του υλικού, εργασία η οποία αποτελεί αρμοδιότητα ενός/μίας μοντέρ/-έζ.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.
2. Goold, A. (2021). *The Video Editing Handbook: For Beginners*. New York: John Goold.

Συμπληρωματικές

1. Brown, B. (2020). *The basics of filmmaking: Screenwriting, producing, directing, cinematography, audio, & editing*. New York: Routledge.
2. Pinel, V. (2006). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης.

2.1.Η • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ Ι

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα Ι» έχει σκοπό να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με την ειδικότητα του μοντάζ, μέσα από συνθήκες που προσομοιώνουν σε κάποιον βαθμό την επαγγελματική πραγματικότητα και δίνουν τη δυνατότητα δημιουργικής έκφρασης μέσω της χρήσης των εργαλείων και των τεχνικών που έχουν διδαχθεί στις υπόλοιπες μαθησιακές ενότητες του εξαμήνου.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ολοκληρώνουν τουλάχιστον δύο ασκήσεις δημιουργίας σύντομων βίντεο, στις οποίες εφαρμόζονται οι κανόνες του γραμμικού μοντάζ συνέχειας, σύμφωνα με τις οδηγίες και την επίβλεψη του/της εκπαιδευτή/-τριας. Οι ασκήσεις υλοποιούνται στο ίδιο πρόγραμμα μοντάζ που διδάσκεται στη μαθησιακή ενότητα «Ψηφιακό μοντάζ Ι». Τέλος, είναι σημαντικό να αφιερώνεται χρόνος ανάλυσης και κριτικής προσέγγισης των αποτελεσμάτων των εργασιών στην ολομέλεια του τμήματος. Το μάθημα πρέπει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός που προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εισάγουν στον Η/Υ όλα τα αρχεία (βίντεο, εικόνες και ήχου) που θα αποτελέσουν την πρώτη ύλη για τη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου, κάνοντας τις ενδεδεδιγμένες από το λογισμικό μοντάζ μετατροπές,
- Αποθηκεύουν αντίγραφα ασφαλείας σε τακτά διαστήματα,
- Αρχιεθετούν το πρωτογενές υλικό σε ενότητες, σύμφωνα με την ενδεδεδιγμένη μεθοδολογία,
- Κατανοούν τις προθέσεις του σεναρίου και της σκηνοθετικής προσέγγισης,
- Δομούν σκηνές ταινίας, ενώνοντας μεμονωμένα πλάνα και ήχους, σύμφωνα με τους κανόνες της γραμμικότητας και της συνέχειας,
- Εντοπίζουν τα σημεία όπου εμφανίζονται τεχνικές αδυναμίες και όπου χρειάζεται ειδική επεξεργασία εικόνας και ήχου,
- Εφαρμόζουν, εάν χρειάζεται, απλές μεταβάσεις μεταξύ των πλάνων,
- Επιλύουν ενδεχόμενες τεχνικές δυσκολίες που προκύπτουν,
- Υλοποιούν ένα βασικό ηχητικό μοντάζ και μιξάζ,
- Δημιουργούν απλούς τίτλους,
- Εξάγουν το τελικό οπτικοακουστικό έργο προς παράδοση σε μια ποικιλία μορφοτύπων, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του εκάστοτε μέσου προβολής,
- Αξιολογούν την προσπάθειά τους μέσω συζήτησης με την ομάδα,
- Ανταποκρίνονται σε ορισμένο χρονοδιάγραμμα,
- Παράγουν τουλάχιστον δύο ολοκληρωμένα βίντεο σύντομης διάρκειας, εφαρμόζοντας τους κανόνες του κλασικού μοντάζ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εισαγωγή υλικού / Αρχιεθέτηση / Σκηνοθετικές οδηγίες / Ραπόρτα / Μοντάζ συνέχειας / Κλασική κινηματογραφική αφήγηση / Εξαγωγή υλικού.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ
2	ΡΑΠΟΡΤΑ ΚΑΙ ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
3	ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΥΛΙΚΟΥ
4	ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΒΩΒΟΥ ΒΙΝΤΕΟ ΜΕ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ
5	ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΟΡΦΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΒΙΝΤΕΟ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗ ΥΛΙΚΟΥ
6	ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ
7	ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ ΜΕ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Η.1 | ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην ανάλυση των εννοιών «κλασική κινηματογραφική αφήγηση» και «μοντάζ συνέχειας».

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με επιλεγμένα παραδείγματα της ιστορίας του κινηματογράφου και της τηλεόρασης, μέσω των οποίων κατανοούν τη λογική πάνω στην οποία οργανώνονται τα περισσότερα γυρίσματα μυθοπλαστικών οπτικοακουστικών παραγωγών, δηλαδή αυτή της κλασικής, γραμμικής αφήγησης.

Πιο συγκεκριμένα, εξηγούνται οι κανόνες συνέχειας (ρακόρ) και ο τρόπος με τον οποίο η αυστηρή τήρησή τους εξυπηρετεί την επίτευξη του μέγιστου βαθμού πειστικότητας στην ιστορία που παρουσιάζεται μέσα από το οπτικοακουστικό έργο και καθιστά το μοντάζ «αόρατο». Επίσης, αναλύεται το «κλασικό ντεκουπάζ» που έχει καθιερωθεί ήδη από την εποχή του David W. Griffith. Είναι σημαντικό, εκτός από τη θεωρητική προσέγγιση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με δείγματα ντεκουπάζ ή/και στόριμπορντ από παλιές αλλά και πρόσφατες παραγωγές όπου εφαρμόζονται οι παραπάνω κανόνες.

Έτσι, αναπτύσσουν τις ικανότητες να εντοπίζουν τα λανθασμένα ρακόρ και να εκτιμούν τη σημασία της ένωσης των πλάνων πάνω στην κίνηση, δεξιότητες που τους επιτρέπουν να συναρμολόζουν πλάνα με τη λογική του μοντάζ συνέχειας. Μελετώντας τα παραδείγματα που τους προβάλλει ο/η εκπαιδευτής/-τρια, συγκρίνουν περιπτώσεις και σχολιάζουν κριτικά τον τρόπο που επιδρά η τήρηση ή μη της απόλυτης συνέχειας στο μοντάζ, τόσο μεταξύ των πλάνων που αποτελούν μια σκηνή όσο και μεταξύ των διαφορετικών σκηνών. Επίσης, συνειδητοποιούν πόσο σημαντική είναι η προεργασία που γίνεται κατά το στάδιο της προπαραγωγής και του γυρίσματος από το

υπόλοιπο συνεργείο, προκειμένου να παραδοθεί στο μοντάζ υλικό κατάλληλο για τη σύνθεση ενός οπτικοακουστικού έργου κλασικής αφήγησης.

2.1.H.2 | ΡΑΠΟΡΤΑ ΚΑΙ ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με μια συνηθισμένη επαγγελματική πρακτική, αυτή της καταγραφής παρατηρήσεων σχετικά με τις λήψεις κατά το γύρισμα. Οι σημειώσεις αυτές λέγονται «ραπόρτα» και τηρούνται από το μέλος του σκηνοθετικού τμήματος που ονομάζεται σκριπτ και συγκεντρώνει διάφορες πληροφορίες σχετικά με το πώς πραγματοποιήθηκε η κάθε λήψη και τι τελικά έχει αποθηκευτεί στον σκληρό δίσκο. Τα ραπόρτα αποτελούν τον οδηγό του/της μοντέρ/-έξ για την ταξινόμηση του υλικού που λαμβάνει για να ξεκινήσει τη συνάρμωση.

Στα ραπόρτα καταγράφονται τόσο οι παρατηρήσεις του/της σκηνοθέτη/-τριας όσο και άλλων σημαντικών συντελεστών, όπως του/της διευθυντή/-τριας φωτογραφίας και του/της ηχολήπτη/-τριας. Εκτός, όμως, από αυτά, πολύτιμος οδηγός για την οργάνωση του κινηματογραφημένου υλικού είναι το σενάριο, η λίστα πλάνων (ντεκουπάζ), το στόριμπορντ (εάν υπάρχει), αλλά και η σκηνοθετική προσέγγιση. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να μοιράσει τα αντίστοιχα έντυπα στους/τις εκπαιδευόμενους/-ες από κάποια πραγματική μελέτη περίπτωσης και να τους αναθέσει να τα μελετήσουν, ενώ βλέπουν το αντίστοιχο υλικό (ράσες) στην ολομέλεια.

Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται εξοικείωση με συνηθισμένες φόρμες εντύπων της κινηματογραφικής πρακτικής και γίνεται αντιληπτή η σημασία της κατανόησης των σκηνοθετικών οδηγιών πριν ξεκινήσει το μοντάζ. Διευκρινίζεται ότι εκτός από τα προαναφερόμενα έντυπα, στην επαγγελματική πραγματικότητα συνηθίζεται, πριν ξεκινήσει το μοντάζ, να γίνεται μια εκτενής συζήτηση μεταξύ του/της σκηνοθέτη/-τριας και του/της μοντέρ/-έξ, κατά την οποία μπορεί να προταθούν κάποιες αναφορές για μελέτη, κάποια μουσικά δείγματα κ.λπ.

2.1.H.3 | ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΥΛΙΚΟΥ

Αυτή η μαθησιακή υποενότητα επιτρέπει στους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εξασκηθούν ατομικά και με λεπτομέρεια στην αρχειοθέτηση και την εισαγωγή του υλικού που λαμβάνουν από ένα γύρισμα. Το υλικό που διαμοιράζεται στην τάξη πρέπει να αφορά μια σύντομη ταινία μυθοπλασίας κλασικής κινηματογραφικής αφήγησης και να συνοδεύεται τουλάχιστον από σενάριο, λίστα πλάνων και ραπόρτα γυρίσματος (υπάρχουν διαδικτυακά προσφερόμενα υλικά για τέτοιου είδους ασκήσεις, όπως για παράδειγμα στον ιστότοπο <https://cinestudy.org/category/edit-this-projects/>).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εργάζονται ατομικά στο πρόγραμμα μοντάζ Α (δηλαδή το ίδιο με το οποίο εργάζονται στη μαθησιακή ενότητα «Ψηφιακό μοντάζ Ι») και καλούνται να επιλέξουν το μέρος όπου θα αποθηκευτεί το υλικό, να δημιουργήσουν τον κατάλληλο φάκελο, να δουν με προσοχή το υλικό, να το εισαγάγουν στο πρόγραμμα

μοντάζ Α, να το μετονομάσουν εντός του προγράμματος σύμφωνα με τα συνοδευτικά έντυπα και, αν χρειάζεται, να το επιμερίσουν σε υποφακέλους (bins). Παράλληλα, καλούνται να δημιουργήσουν αντίγραφο ασφαλείας του υλικού και να επιλέξουν το μέρος αποθήκευσης του πρότζεκτ το οποίο δημιούργησαν στο πρόγραμμα μοντάζ Α.

Μέσα από την παραπάνω άσκηση γίνεται προσπάθεια κατανόησης των προθέσεων του σεναρίου και της σκηνοθετικής προσέγγισης συγκεκριμένου παραδείγματος σε προσομοίωση κατά το δυνατόν πραγματικών συνθηκών. Η αρχειοθέτηση, η ταξινόμηση και η ονοματοδοσία των αρχείων γίνονται μέσα από ενδεδειγμένη μεθοδολογία που εφαρμόζεται στο επαγγελματικό περιβάλλον, η οποία δημιουργεί τις προϋποθέσεις βέλτιστης επεξεργασίας του υλικού και ενδεχόμενης συνεργασίας και διεπικοινωνίας με άλλους συντελεστές της δημιουργικής ομάδας.

2.1.H.4 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΒΩΒΟΥ ΒΙΝΤΕΟ ΜΕ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στο «μοντάζ συνέχειας», καθώς καλούνται να μοντάρουν μια βουβή ταινία μυθοπλασίας σύντομης διάρκειας με τους κανόνες της κλασικής κινηματογραφικής αφήγησης.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια παρέχει το υλικό γυρίσματος, το σενάριο, τη λίστα πλάνων και όποιες άλλες πληροφορίες έχει διαθέσιμες, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μοντάρουν ατομικά την ταινία βήμα βήμα. Αρχικά καλούνται να αρχειοθετήσουν το υλικό, να δημιουργήσουν ένα πρότζεκτ στο πρόγραμμα μοντάζ Α και να εισαγάγουν το υλικό σύμφωνα με τη μέθοδο που διδάχθηκαν στην προηγούμενη υποενότητα. Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα διδάσκονται και στη μαθησιακή ενότητα «Ψηφιακό μοντάζ Ι», δημιουργούν χρονοσειρά και επεξεργάζονται τα πλάνα, επιλέγοντας την κατάλληλη αλληλουχία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν τα σημεία των μεταβάσεων, φροντίζοντας να τηρούνται τα ρακόρ κίνησης και ο κανόνας των 180°, ενώ ως ένωση προκρίνεται το απλό κατ. Στη συνέχεια, όταν ολοκληρώσουν το μοντάζ των πλάνων, δημιουργούν απλούς τίτλους της επιλογής τους. Το μονταρισμένο υλικό εξάγεται σύμφωνα με τις οδηγίες του/της εκπαιδευτή/-τριας σε κατάλληλο μορφότυπο αρχείου σύμφωνα με το πρωτογενές υλικό και το μέσο μετάδοσης. Το αποτέλεσμα κάθε εργασίας προβάλλεται στην ολομέλεια και συζητείται στην τάξη.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία επιτυγχάνεται η εστίαση στο μοντάζ συνέχειας βίντεο και αποκτάται η ικανότητα ολοκληρωμένου χειρισμού του προγράμματος μοντάζ Α ως προς το μοντάζ βίντεο, αφού μοντάρεται μια σύντομη ταινία μυθοπλασίας από την αρχή μέχρι το τέλος.

2.1.H.5 | ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΟΡΦΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΒΙΝΤΕΟ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΗ ΥΛΙΚΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε αυτή την υποενότητα, συζητούν αναλυτικά τους διάφορους μορφότυπους αρχείων ψηφιακού βίντεο και τις ιδιότητές τους.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι επικρατέστεροι μορφότυποι αρχείων ψηφιακού βίντεο που συναντώνται στην επαγγελματική πραγματικότητα, από τις βιντεοσκοπή-

σεις κοινωνικών εκδηλώσεων και τα βίντεο για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μέχρι τις τηλεοπτικές εκπομπές και τις κινηματογραφικές ταινίες. Αναλύονται οι ομοιότητες και οι διαφορές τους, κυρίως ως προς την ανάλυση (resolution), την αναλογία κάδρου (aspect ratio), το χρωματικό βάθος (colour depth) και τον ρυθμό εναλλαγής καρέ (frame rate). Εξηγείται με ποιον τρόπο αποτυπώνουν την ψηφιακή εικόνα οι αισθητήρες των ψηφιακών καμερών, οι οποίοι ανήκουν σε δύο βασικές κατηγορίες (Charge-Coupled Device-CCD και Complementary Metal-Oxide Semiconductor-CMOS).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να ελέγξουν τις ιδιότητες των αρχείων βίντεο που επεξεργάστηκαν στις προηγούμενες υποενότητες, τόσο μέσα στον σκληρό δίσκο όσο και μέσα στο πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο. Επίσης, πειραματίζονται με ορισμό διαφορετικών παραμέτρων ως προς τις ιδιότητες βίντεο της χρονοσειράς στην οποία μοντάρουν και εξάγουν τα βίντεό τους με διαφορετικές παραμέτρους. Μέσα από τη σύγκριση των διαφορετικών αποτελεσμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τις ιδιότητες του υλικού που λαμβάνουν και να ρυθμίζουν το πρόγραμμα επεξεργασίας βίντεο κατάλληλα, προκειμένου να διατηρούν τον έλεγχο των ιδιοτήτων των αρχείων βίντεο που επεξεργάζονται και δημιουργούν.

2.1.Η.6 | ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας «Βασική επεξεργασία ήχου σε πρόγραμμα μοντάζ», εστιάζονται στα βασικά εργαλεία επεξεργασίας ήχου που διατίθενται μέσα στο πρόγραμμα μοντάζ Α.

Αφού εισάγουν επιλεγμένα αρχεία βίντεο με ήχο και αυτόνομα αρχεία ήχου, δοκιμάζουν διάφορους συνδυασμούς τους σε χρονοσειρά και προσπαθούν να τα επεξεργαστούν κατάλληλα, ώστε το τελικό ηχητικό αποτέλεσμα να ακούγεται σωστά. Τα επιμέρους είδη ήχων μπορούν να είναι ομιλία, ήχοι δράσεων, ατμόσφαιρα χώρου και μουσική. Σε αυτή την υποενότητα ασχολούνται κυρίως με τη ρύθμιση της έντασης του ήχου (volume), την αυτόματη αποθορυβοποίηση (denoise), τη ρύθμιση της ανάκλασης του χώρου (reverb) και τα λοιπά βασικά εφέ. Επίσης, χρησιμοποιούν μεταβάσεις στις συνδέσεις των αρχείων ήχου, όπως τα fade και τα crossfade. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το βασικό μοντάζ ήχου, δεξιότητα απαραίτητη στους/τις επαγγελματίες της ειδικότητας, αφού συχνά καλούνται να επεξεργαστούν εκτός από την εικόνα και τον ήχο. Επίσης, στις περιπτώσεις που ο ήχος αναλαμβάνεται από εξειδικευμένο/-η συνεργάτη/-ίδα (όπως π.χ. υπεύθυνο/-η ηχητικού σχεδιασμού, μίξερ κ.λπ.), ο/η επαγγελματίας του μοντάζ πρέπει να γνωρίζει τις δυνατότητες και την ορολογία της συναφούς ειδικότητας, για να επιτυγχάνεται βέλτιστο αποτέλεσμα.

Συνιστάται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εργαστούν ατομικά και να φέρουν τις εργασίες τους στην ολομέλεια για επίλυση αποριών και κριτικό σχολιασμό.

2.1.H.7 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ ΜΕ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν όσα έμαθαν στις υπόλοιπες υποενότητες του μαθήματος σε μια σύνθετη ατομική εργασία. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να εφοδιάσει το τμήμα με υλικό επαγγελματικού γυρίσματος μιας σύντομης ταινίας μυθοπλασίας κλασικής αφήγησης με σύγχρονη ηχοληψία και αντίστοιχα συνοδευτικά πληροφοριακά αρχεία, όπως σενάριο, ντεκουπάζ και ραπόρτα γυρίσματος, καθώς και να ορίσει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα παράδοσης της άσκησης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ανταποκριθούν στο χρονοδιάγραμμα.

Αφού ολοκληρωθεί η ταξινόμηση και η εισαγωγή του υλικού, γίνεται ο συγχρονισμός των αρχείων βίντεο με εκείνα του ήχου. Στη συνέχεια, δομούνται οι σκηνές της ταινίας, ενώνοντας τα μεμονωμένα πλάνα και τους ήχους σύμφωνα με τους κανόνες της γραμμικότητας και της συνέχειας. Εντοπίζονται τα σημεία όπου εμφανίζονται τεχνικές αδυναμίες και τα προβλήματα επιλύονται με ειδική επεξεργασία και εφέ. Εφαρμόζονται απλές μεταβάσεις και εισάγονται τίτλοι όπου χρειάζεται. Υλοποιείται ένα βασικό ηχητικό μοντάζ και μιξάζ και εξάγεται η μονταρισμένη ταινία με επιλεγμένες ρυθμίσεις. Η προσπάθεια αξιολογείται μέσα από προβολή και συζήτηση στην ολομέλεια.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία γίνεται μια προσομοίωση της επαγγελματικής πραγματικότητας όσον αφορά το μοντάζ ταινιών μυθοπλασίας μικρού μήκους, η οποία επιτρέπει στους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αφομοιώσουν όσα διδάχθηκαν σε ολόκληρο το εξάμηνο τόσο σε αυτή όσο και σε άλλες μαθησιακές ενότητες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Pinel, V. (2006). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Murch, W. (2001). *In the blink of an eye: A perspective on film editing*. Los Angeles: Silman-James Press.

Συμπληρωματικές

1. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.
2. Holman, T. (2010). *Sound for film and television* (2nd edition). New York: Taylor & Francis.

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ – ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ II

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ιστορία κινηματογράφου – τηλεόρασης II» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στους βασικούς σταθμούς ιστορικής εξέλιξης του κινηματογράφου και της τηλεόρασης, από τη δεκαετία του 1940 μέχρι και τη σύγχρονη, ψηφιακή εποχή, ώστε να γίνει αντιληπτή η επίδραση των τεχνολογικών εξελίξεων στη μορφή των κινηματογραφικών και τηλεοπτικών έργων. Επιπρόσθετα, μέσω παραδειγμάτων και ασκήσεων κατανόησης, σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εντοπίσουν διαφορετικά κινηματογραφικά και τηλεοπτικά είδη και στυλ που αναπτύχθηκαν αυτή τη χρονική περίοδο, δίνοντας έμφαση σε στοιχεία που σχετίζονται με το μοντάζ. Η μαθησιακή ενότητα απαιτεί την προβολή αποσπασμάτων σε κάθε συνάντηση και προτείνεται η ανάθεση σύντομων εργασιών θεωρητικής προσέγγισης και ανάλυσης σημαντικών παραδειγμάτων από την ύλη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τα εκφραστικά μέσα του ιταλικού νεορεαλισμού, αναφερόμενοι/-ες σε σχετικά παραδείγματα,
- Εξηγούν τις τάσεις που αναπτύχθηκαν στο ντοκιμαντέρ μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αναλύοντας παραδείγματα,
- Αναγνωρίζουν σημαντικούς σταθμούς του παλιού ελληνικού κινηματογράφου, ανατρέχοντας σε σχετικές πηγές,
- Συζητούν τις εξελίξεις που οδήγησαν στην άνθηση του κινήματος της nouvelle vague,
- Συζητούν την εφεύρεση και τη συνεχόμενη καθιέρωση της τηλεόρασης,
- Διακρίνουν τα κύρια είδη προγραμμάτων των πρώτων δεκαετιών της τηλεοπτικής παραγωγής, εντοπίζοντας τα συμβατικά χαρακτηριστικά τους,
- Αναγνωρίζουν το ύφος των κινήματων Cinéma vérité και Direct Cinema, συζητώντας τις ιδιαιτερότητές τους,
- Αναγνωρίζουν τις κύριες αλλαγές στο «συντακτικό» του μοντάζ από τη δεκαετία του 1960 έως σήμερα, επισημαίνοντάς τες,
- Αναγνωρίζουν σημαντικούς σταθμούς του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου, ανακαλώντας μερικούς από αυτούς,
- Αναλύουν το Δόγμα '95 ως προς το ύφος και τα μέσα, αναφέροντας παραδείγματα,
- Εξηγούν τις ανατροπές που προέκυψαν στην παραγωγή και το ύφος από την ψηφιοποίηση του κινηματογράφου, ανατρέχοντας σε πηγές,

- Αναγνωρίζουν σημαντικούς σταθμούς του Σύγχρονου Ελληνικού Κινηματογράφου, επιδεικνύοντας παραδείγματα,
- Συζητούν την εξέλιξη των τηλεοπτικών ειδών στη σύγχρονη εποχή.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μεταπολεμικός κινηματογράφος / Ιταλικός νεορεαλισμός / Νέο κύμα / Κινηματογράφος-αλήθεια / Άμεσος κινηματογράφος / Τηλεόραση / Δόγμα '95 / ΝΕΚ / ΠΕΚ / ΣΕΚ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ: ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΝΕΟΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
2	ΑΝΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΛΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
3	ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ
4	NOUVELLE VAGUE, CINÉMA VÉRITÉ ΚΑΙ DIRECT CINEMA
5	ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
6	Η ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ: ΔΟΓΜΑ '95
7	ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ: ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΝΕΟΡΕΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν σε αυτή την υποενότητα τις συνθήκες στην κινηματογραφική βιομηχανία μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο ιταλικός νεορεαλισμός είναι ένα αισθητικό κίνημα που εμφανίστηκε περίπου το 1943 και άρχισε να εγκαταλείπεται δέκα χρόνια αργότερα, καθορίζοντας τον κινηματογράφο της εποχής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν και μπορούν να περιγράψουν τα βασικά εκφραστικά χαρακτηριστικά αυτού του ρεύματος, καθώς και τις αιτίες που οδήγησαν σε αυτό το μοντέλο παραγωγής, όπως τα γυρίσματα σε φυσικούς χώρους –συχνά βομβαρδισμένα αστικά κέντρα–, με πραγματικούς φωτισμούς, με ερασιτέχνες ηθοποιούς, με φυσικούς ήχους κ.ά. Βλέπουν αποσπάσματα από τις σημαντικότερες ταινίες της εποχής, όπως η ταινία *Ρώμη, ανοχύρωτη πόλη* (ιταλικά: *Roma città aperta*, 1946) του Ρομπέρτο Ροσελίνι και η ταινία *Κλέφτες ποδηλάτων* (ιταλικά: *Ladri di biciclette*, 1948) του Βιτόριο ντε Σίκα. Συζητούν τις θεματικές των

ταινιών που αναφέρονται στη δύσκολη επιβίωση μετά την καταστροφή του πολέμου, τη φτώχεια και την απελπισία της κοινωνίας απέναντι στο μέλλον.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν επίσης ταινίες ντοκιμαντέρ εκείνης της περιόδου, όπως το *Night and Fog* (1956), σε σκηνοθεσία Alain Resnais, που δείχνει σύγχρονα πλάνα από στρατόπεδα συγκέντρωσης σε συνδυασμό με αρχαιακό υλικό ασπρόμαυρων φωτογραφιών της εποχής. Άλλες ταινίες που προτείνονται για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες είναι το *The Sorrow and the Pity* (1969) του Marcel Ophüls και το *Ξυπόλητο τάγμα* (1953) του Γκρεγκ Τάλλας.

Με αυτές τις γνώσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν το ρεύμα του ιταλικού νεορεαλισμού και τις επιρροές του, ώστε να μπορούν να αναφερθούν στο συγκεκριμένο ύφος ή να το αναπαράγουν.

2.2.A.2 | ΑΝΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΛΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζονται στους βασικότερους σταθμούς του παλιού ελληνικού κινηματογράφου (ΠΕΚ).

Ανατρέχουν σε κινηματογραφικές και βιβλιογραφικές πηγές για να προσδιορίσουν τη χρονική περίοδο της εμφάνισης και της ανάπτυξης του στη μεταπολεμική Ελλάδα, όπως προκύπτει από τους/τις ιστορικούς του κινηματογράφου. Γνωρίζουν τα υφολογικά χαρακτηριστικά του και τον διακρίνουν από άλλες περιόδους της ελληνικής κινηματογραφίας. Εκτιμούν σημαντικές ταινίες που θα προβληθούν αποσπασματικά στην τάξη και που εγκαινιάζουν τη «χρυσή εποχή» του ελληνικού κινηματογράφου, όπως η *Στέλλα* (1955) του Μιχάλη Κακογιάννη, η *Ιστορία μιας κάλπικης λίρας* (1955) του Γιώργου Τζαβέλλα και *Ο δράκος* (1956) του Νίκου Κούνδουρου.

Διακρίνουν είδη, όπως, για παράδειγμα, τις κωμωδίες του Αλέκου Σακελλάριου *Η θεία απ' το Σικάγο* (1957), *Ο Ηλίας του 16ου* (1959), *Το ξύλο βγήκε από τον παράδεισο* (1960), τα μιούζικαλ του Γιάννη Δαλιανίδη, τα μελοδράματα κ.ά. Η ανάπτυξη της κινηματογραφικής παραγωγής στο περιορισμένο επίπεδο της ελληνικής βιομηχανίας θα οδηγήσει στην εμφάνιση και εξέλιξη κινηματογραφικών εταιρειών, όπως η Φίνος Φιλμ, η Δαμασκηνός-Μιχαηλίδης και η Καραγιάννης-Καρατζόπουλος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τους λόγους που ελληνικές ταινίες της περιόδου, εκτός από την εμπορική τους επιτυχία, άρχισαν να διακρίνονται σε διεθνή φεστιβάλ με βραβεία και μνείες, ενώ το επιστέγασμα της ανοδικής πορείας του ελληνικού κινηματογράφου ήταν η δημιουργία του Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, που υπάρχει και λειτουργεί μέχρι σήμερα.

2.2.A.3 | ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις συνέπειες που είχε στον οπτικοακουστικό χώρο η εμφάνιση της τηλεόρασης, ιδιαίτερα στην Ελλάδα.

Διερευνούν μέσα από ντοκιμαντέρ και βιβλιογραφία την εξέλιξη και εγκατάσταση του τηλεοπτικού δικτύου παγκοσμίως, αλλά με έμφαση στην περίπτωση της Ελλάδας,

από τις πρώτες απόπειρες, μέσω σταθμών των Ενόπλων Δυνάμεων και της εθνικής ραδιοφωνίας, τη δεκαετία του 1960, μέχρι τη δεκαετία του 1990 και την εμφάνιση των ιδιωτικών και συνδρομητικών καναλιών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για το περιεχόμενο του προγράμματος που εξελίχθηκε από ζωντανό και ψυχαγωγικό πρόγραμμα στα πρώτα χρόνια του πειραματισμού σε τακτικές και προπαγανδιστικές εκπομπές, τόσο ενημέρωσης όσο και αθλητικής ψυχαγωγίας, κατά τη διάρκεια της δικτατορίας.

Στις επόμενες δεκαετίες, το πρόγραμμα αλλάζει σε συνάρτηση με το πολιτικό κλίμα, που μοιάζει να είναι απόλυτα καθοριστικό. Ταινίες και ντοκιμαντέρ αντικαθιστούν την επιμορφωτική τηλεόραση των κρατικών καναλιών και επενδύουν στην ψυχαγωγία, ενώ ταυτόχρονα ολοένα και περισσότερος κόσμος αγοράζει δέκτες, οι οποίοι πλέον από τη δεκαετία του 1980 λαμβάνουν έγχρωμο σήμα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να εντοπίσουν τη ραγδαία αύξηση της τηλεθέασης και να συγκρίνουν την αντίστοιχη μείωση στη θέαση κινηματογραφικών ταινιών.

Τέλος, συζητούν τη μέχρι σήμερα καθοριστική επικράτηση των διαδικτυακών και συνδρομητικών καναλιών, με τις τηλεοπτικές σειρές να κερδίζουν ολοένα και μεγαλύτερο τηλεοπτικό κοινό. Η ελληνική κινηματογραφική παραγωγή τροφοδοτεί με νέο υλικό τα κανάλια, τα οποία επενδύουν επίσης σε ποιοτικά προγράμματα δραματικών και κωμικών σειρών.

2.2.A.4 | NOUVELLE VAGUE, CINÉMA VÉRITÉ ΚΑΙ DIRECT CINEMA

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σημαντικό να γνωρίσουν σε αυτή την υποενότητα ένα ακόμη κίνημα του μεταπολέμου, με επιρροές από τον ιταλικό νεορεαλισμό, το γαλλικό νέο κύμα (nouvelle vague).

Πρόκειται για ένα από τα σημαντικότερα κινήματα στην παγκόσμια ιστορία του κινηματογράφου, το οποίο είναι απαραίτητο να μελετήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες της ειδικότητας, λόγω της σημαίνουσας επιρροής του, αλλά κυρίως λόγω των τεχνικών νεωτερισμών του σε τεχνικές του μοντάζ, όπως η χρήση του jump cut κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εντοπίζουν ανάλογα υφολογικά χαρακτηριστικά, όπως τα μονοπλάνα, τους φυσικούς φωτισμούς, τους ερασιτέχνες ηθοποιούς, τα ανεπιτήδευτα ντεκόρ, και γνωρίζουν το έργο μερικών από τους/τις διασημότερους/-ες σκηνοθέτες/-τριες του κινήματος, όπως ο Jean-Luc Godard, ο François Truffaut, ο Claude Chabrol, η Agnès Varda κ.ά. Συζητούν τις απαρχές του κινήματος και αναφέρονται στο κινηματογραφικό περιοδικό *Cahiers du Cinéma*, με συντάκτες τους/τις ίδιους/-ες τους/τις σκηνοθέτες/-τριες, όπου, εκδηλώνοντας την αντίθεσή τους στον εμπορικό γαλλικό κινηματογράφο, προέταξαν τη θεωρία του δημιουργού (auteur theory), που παραλληλίζει τον/τη σκηνοθέτη/-τρια με συγγραφέα. Οι ριζικές αλλαγές που έκαναν στη γραμματική του παγκόσμιου κινηματογράφου συνδέονταν άμεσα και με το πολιτικό κλίμα της εποχής, στο οποίο συμμετείχαν ενεργά.

Μέσα από αποσπάσματα ταινιών, όπως το *Breathless* (1960) του Jean-Luc Godard και το *The 400 Blows* (1959) του François Truffaut, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορί-

ζουν αυτά τα χαρακτηριστικά και μελετούν την τεχνική στο μοντάζ. Παράλληλα, αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες των αντίστοιχων επιρροών στο ντοκιμαντέρ με τα κινήματα *cinéma vérité* και *direct cinema*, όπου η ελαφρύτερη κάμερα και η ελευθερία στο μοντάζ οδηγούν τους κινηματογραφιστές σε πιο αυθεντικές καταγραφές, με στόχο να φιλμάρουν την αλήθεια. Προτείνεται να προβληθούν αποσπάσματα από τα ντοκιμαντέρ *Chronicle of a Summer* (1960) των Edgar Morin και Jean Rouch και *Salesman* (1969) των Albert Maysles, David Maysles και Charlotte Zwerin.

2.2.A.5 | ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ανακαλύπτουν την επιρροή του γαλλικού νέου κύματος στον ελληνικό κινηματογράφο, με την εμφάνιση του νέου ελληνικού κινηματογράφου (NEK).

Αναφέρονται σε μια περίοδο μετά τον Εμφύλιο και μετά τη δικτατορία των συνταγματαρχών, όπου ο παλιός ελληνικός κινηματογράφος (ΠΕΚ) βρίσκεται σε πτώση, ενώ ταινίες όπως η *Αναπαράσταση* (1970) του Θόδωρου Αγγελόπουλου, η *Ευδοκία* (1971) του Αλέξη Δαμιανού και *Το προξενιό της Άννας* (1972) του Παντελή Βούλγαρη προκαλούν το κοινό με ριζικές αλλαγές στον τρόπο που αφηγούνται στον κινηματογράφο. Μαζί με τον πολιτικό αντίκτυπο που είχε στην κοινωνία η Μεταπολίτευση, οι δημιουργοί προκαλούν αίσθηση με την πολιτική θέση τους και το προσωπικό τους ύφος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συζητούν τις αλλαγές που έφερε η κατάρρευση των εταιρειών παραγωγής και εντοπίζουν τις προϋποθέσεις ίδρυσης του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου (ΕΚΚ), που έφτασε να είναι ο κύριος χρηματοδότης ελληνικών ταινιών. Σημαντικές ταινίες, όπως η *Γλυκιά συμμορία* (1983) του Νίκου Νικολαΐδη, *Η φωτογραφία* (1986) του Νίκου Παπατάκη κ.ά., αξίζει να αναλυθούν στην τάξη, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να διαχωρίσουν υφολογικά τον παλιό από τον νέο ελληνικό κινηματογράφο. Στις περισσότερες πειραματικές προσπάθειες, όπως η *Καρκαλού* (1984) του Σταύρου Τορνέ, ο *Ηλεκτρικός άγγελος* (1981) του Θανάση Ρεντζή και οι *Κρυστάλλινες νύχτες* (1992) της Τώνιας Μαρκετάκη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τον κεντρικό ρόλο του μοντάζ, ακόμη και σε περιπτώσεις όπου απουσιάζουν εντελώς οι ηθοποιοί, όπως στο *Μοντέλο* (1974) του Κώστα Σφήκα.

Κύριος στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν μια περίοδο της ελληνικής κινηματογραφικής δημιουργίας με την οποία πιθανότατα δεν είναι εξοικειωμένοι/-ες.

2.2.A.6 | Η ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ: ΔΟΓΜΑ '95

Με την εξέλιξη της τεχνολογίας, ο κινηματογράφος απειλήθηκε ως προς τις αρχές και αξίες που πρέσβευε ως τέχνη. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν σε αυτή την υποενότητα τον αντίλογο που θέτουν δύο σημαντικοί σκηνοθέτες από τη Δανία τη δεκαετία του 1990, γράφοντας ένα νέο μανιφέστο για τον κινηματογράφο.

Ο Lars von Trier και ο Thomas Vinterberg συντάσσουν ένα κείμενο στο οποίο καταγράφουν όρκους πίστης σε μια σειρά κανόνων, οι οποίοι απαγορεύουν τη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας στον κινηματογράφο, περιορίζουν τις οικονομικές σπατάλες καταργώντας σκηνικά, φώτα, ηθοποιούς, κινήσεις κάμερας με μακινιστικά μέσα, και επιβάλλουν τη διενέργεια γυρισμάτων άμεσα στον χώρο, με ταυτόχρονη καταγραφή ήχου κ.ά. Στόχος τους ήταν η διάσωση του κινηματογράφου από την τεχνικά κατασκευασμένη πραγματικότητα των εφέ και των άλλων μέσων που προσέφερε η ψηφιακή τεχνολογία και τα μεγάλα στούντιο που τη χρησιμοποιούσαν. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμβουλευόταν τη διακήρυξη του δόγματος '95, που απαγγέλθηκε στη διάρκεια ενός συνεδρίου για τον κινηματογράφο, και εκτιμούν τις οικονομικές συνέπειες που είχε στην ολόένα αυξανόμενη οπτικοακουστική αγορά.

Δίνοντας αυτούς τους όρκους, ουσιαστικά οι οπαδοί του κινήματος επέστρεφαν σε πιο παραδοσιακές μεθόδους δημιουργίας ταινιών, αλλά και στη διασφάλιση του έργου ως παράγωγου του/της σκηνοθέτη/-τριας και του οράματός του/της, δηλαδή στη διασφάλιση του κινηματογράφου ως τέχνης. Η προβολή ταινιών του κινήματος, όπως το *Breaking the Waves* (1996) του Lars von Trier και το *The Celebration* (1998) του Thomas Vinterberg, είναι σημαντική για να παρατηρήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τα αισθητικά αποτελέσματα που είχαν αυτοί οι κανόνες στις κινηματογραφικές ταινίες και να τα συζητήσουν στην τάξη.

Εκτιμούν, τέλος, την αποτυχία του εγχειρήματος αλλά και τη διάλυση της ομάδας το 2005, γεγονός που άφησε, ωστόσο, μια πλούσια παρακαταθήκη εκκεντρικών ταινιών.

2.2.A.7 | ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Στη συγκεκριμένη υποενοότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν την τελευταία και πιο πρόσφατη περίοδο στην ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου, τον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο (ΣΕΚ). Εκτιμούν τη στροφή που κάνουν οι ταινίες προς την κοινωνία και τα προβλήματα φύλου, μετανάστευσης, ανισοτήτων και ανεργίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην τεχνική και μορφική αρτιότητα.

Αποσπάσματα ταινιών που προβάλλονται στην τάξη, όπως το *Από την άκρη της πόλης* (1998) του Κωνσταντίνου Γιάνναρη, το *Βαλκανιζατέρ* (1997) του Σωτήρη Γκορίτσα, η *Εαρινή σύναξις των αγροφυλάκων* (1999) του Δήμου Αβδελιώτη και το *Ας περιμένουν οι γυναίκες* (1998) του Σταύρου Τσιώλη, οδηγούν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην αξιολόγηση του σύγχρονου τρόπου αφήγησης σε σχέση με τα δύο προηγούμενα ρεύματα, αλλά και στην κατηγοριοποίηση κάποιων σημαντικών χαρακτηριστικών, όπως είναι η θεματική, η υφολογική απόδοση και η αναφορά στη σύγχρονη κοινωνία.

Με την εμφάνιση της ταινίας *Κυνόδοντας* (2009) του Γιώργου Λάνθιμου, η ελληνική κινηματογραφία ανοίγεται σε διεθνές επίπεδο για ακόμη μία φορά, παίρνοντας το βραβείο «Ένα κάποιο βλέμμα» στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών,

ενώ ταυτόχρονα επηρεάζει ένα σύνολο ταινιών που ακολούθησαν, δημιουργώντας ένα τοπικό κίνημα που ονομάστηκε “Greek weird wave”. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις ταινίες αυτού του κινήματος και αναλύουν ζητήματα μορφής και μοντάζ του συγκεκριμένου ρεύματος μέσα από την ταινία *Χώρα προέλευσης* (2010) του Σύλλα Τζουμέρκα, το *Attenberg* (2010) της Αθηνάς Ραχήλ Τσαγγάρη και το *Miss Violence* (2013) του Αλέξανδρου Αβρανά κ.ά.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ρούβας, Α. & Σταθακόπουλος, Χ. (2005). *Ελληνικός κινηματογράφος* (2 τόμοι). Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
2. Martin, S. (2013). *New waves in cinema*. Harpenden: Oldcastle Books.

Συμπληρωματικές

1. Bondebjerg, I. (2012). “Images of Europe, European images: Postwar European cinema and television culture”, in: D. Stone (ed.). *The Oxford handbook of postwar European history*. Oxford: Oxford University Press.
2. Σολδάτος, Γ. (2000). *Ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου* (8η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.

2.2.B • ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ II

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Σκηνοθεσία II» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της σκηνοθεσίας τηλεοπτικών εκπομπών λόγου (talk shows), του ρεπορτάζ και του ντοκιμαντέρ, ώστε να κατανοήσουν τον ρόλο της σκηνοθεσίας σε συνάρτηση με εκείνον του μοντάζ στην αλυσίδα της οπτικοακουστικής δημιουργίας αναφορικά με τις απαιτήσεις αυτών των ειδών. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι κύριες τεχνικές που χρησιμοποιούνται στα ντοκιμαντέρ και τα ρεπορτάζ, καθώς και στις τηλεοπτικές εκπομπές λόγου, μέσα από ασκήσεις και παραδείγματα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την πρακτική της τηλεοπτικής σκηνοθεσίας και των πολυκάμερων συστημάτων, μέσω της πρακτικής του γυρίσματος αλλά και της ανάλυσης προτύπων. Το μάθημα προτείνεται να γίνεται σε αίθουσα τύπου πλατώ και να υπάρχει πρόσβαση σε στοιχειώδη εξοπλισμό κινηματογράφησης, όπως περιγράφεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης, καθώς και δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων αλλά και των αποτελεσμάτων των ασκήσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εξηγούν τη διαφορά μεταξύ μυθοπλασίας και ντοκιμαντέρ,
- Ανιχνεύουν διαφορετικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται στα ντοκιμαντέρ,
- Εξηγούν τι είναι το ρεπορτάζ,
- Στήνουν ένα πολυκάμερο σύστημα,
- Αναλύουν μια τηλεοπτική εκπομπή λόγου,
- Προετοιμάζουν μια προσομοίωση τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων,
- Περιγράφουν τα μέλη ενός τηλεοπτικού συνεργείου,
- Εξηγούν τον ρόλο του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας,
- Προβλέπουν τις ανάγκες μιας ζωντανής μετάδοσης από την πλευρά του/της σκηνοθέτη/-τριας,
- Περιγράφουν τον ρόλο του/της αρχισυντάκτη/-τριας και της δημοσιογραφικής ομάδας,
- Σχεδιάζουν μια συνέντευξη,
- Συγκρίνουν διαφορετικά είδη τηλεοπτικών εκπομπών ως προς τη σκηνοθεσία και το μοντάζ,
- Συγκρίνουν τα κινηματογραφικά με τα τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ ως προς τη σκηνοθεσία και το μοντάζ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ντοκιμαντέρ / Ρεπορτάζ / Πολυκάμερα συστήματα / Πλατώ / Εκπομπή λόγου (talk show) / Ειδήσεις / Τηλεσκηνοθέτης/-τρια / Βοηθός σκηνοθέτη/-τριας τηλεοπτικού πλατώ (floor manager) / Ζωντανή σύνδεση (live show) / Τριμελές συνεργείο.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
2	ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
3	ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ ΛΟΓΟΥ
4	ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΔΕΛΤΙΟΥ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
5	ΤΗΛΕΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
6	ΕΙΔΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την ταινία τεκμηρίωσης (ντοκιμαντέρ) και τις ιδιαιτερότητές της, κατανοώντας τις ομοιότητες και τις διαφορές της σε σύγκριση με την ταινία μυθοπλασίας. Αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς τρόπους αφήγησης του ντοκιμαντέρ και τους τρόπους προσέγγισης του εκάστοτε θέματος.

Τα παραπάνω επιτυγχάνονται με τον συσχετισμό και την ταξινόμηση των διαφόρων ειδών και μορφών του σύγχρονου ντοκιμαντέρ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να επιλέξουν συνεργάτες/-ιδες, εξοπλισμό και τρόπο κινηματογράφησης, σε δεδομένη άσκηση-θέμα, για ομαδική υλοποίηση ντοκιμαντέρ μικρού μήκους. Αξιολογούνται οι απαιτήσεις της συγκεκριμένης παραγωγής. Επιπλέον, αναλύονται μέθοδοι προσέγγισης του αντικείμενου και παρουσιάζονται τρόποι κινηματογράφησης συνεντεύξεων, διευκρινίζοντας το ύφος του λόγου στη συνέντευξη και γενικότερα του ντοκιμαντέρ. Στη συγκεκριμένη εργασία, εκτιμάται η ανάγκη ή μη του σπικάζ και άλλων εκφραστικών μέσων και αναλύεται η έκταση και το ύφος του. Εντέλει, οργανώνεται η διαδικασία δημιουργίας του ντοκιμαντέρ και υιοθετούνται ιδέες για το καλύτερο αποτέλεσμα, συζητώντας στην αίθουσα τις ιδιαιτερότητες ως προς το ύφος της εικόνας και της ηχητικής μπάντας. Ολοκληρώνοντας την εργασία τους, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επινοούν σχέδια προώθησης του ντοκιμαντέρ και αντιπαραβάλλουν διαφορετικούς τρόπους υλοποίησής τους.

Η κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων της παραγωγής ενός ντοκιμαντέρ επιτυγχάνεται με την παρακολούθηση επιλεγμένων ντοκιμαντέρ Ελλήνων/-ίδων δημιουργών και την εκπόνηση ασκήσεων δημιουργίας σύντομων ντοκιμαντέρ δεδομένου ή ελεύθερου θέματος. Καθώς αυτή η εργασία είναι αρκετά απαιτητική, μπορεί να ξεκινήσει στις πρώτες εβδομάδες του εξαμήνου, αλλά να ολοκληρωθεί και να παρουσιαστεί στο τέλος.

2.2.B.2 | ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν την ιστορία του ρεπορτάζ με όλες του τις μορφές. Κατανοούν τους κανόνες δόμησης ενός πλήρους τηλεοπτικού ρεπορτάζ και αναγνωρίζουν την αξία και την αναγκαιότητά του στη σημερινή συγκυρία. Επιπλέον, αξιολογούν το τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ ως είδος και το προσδιορίζουν σε σχέση με το ρεπορτάζ και το κινηματογραφικό ντοκιμαντέρ, ερμηνεύοντας τους κανόνες και τη δυναμική του ως μέσο επικοινωνίας. Εντρυφούν στην εξέλιξή του και γνωρίζουν τα γενικά χαρακτηριστικά του.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην εκπαιδευτική υποενότητα «Ρεπορτάζ και τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ» καλούνται να εργαστούν σε υποθετικά ή πραγματικά γεγονότα για την υλοποίηση τηλεοπτικού ρεπορτάζ. Σε ομάδες, αναλύουν τη δομή της εργασίας τους και

διαχειρίζονται τη χρήση του λόγου, γραπτού και προφορικού, ανακαλύπτοντας κανόνες για τη δομή και τη σύνθεσή του, και δικαιολογούν τις επιλογές τους. Όσον αφορά το τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ, παρουσιάζουν τη μεθοδολογία παραγωγής σε δεδομένη άσκηση και την εφαρμόζουν στην πράξη, αναφερόμενοι/-ες σε αναγκαία τεχνικά μέσα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκτιμούν τα αποτελέσματα και τη δυναμική του ρεπορτάζ και του τηλεοπτικού ντοκιμαντέρ. Αμφισβητούν παγιωμένες αντιλήψεις και αντικρούουν στερεότυπα, συγκρίνοντας τα δύο αυτά σύγχρονα μέσα επικοινωνίας. Αντλαμβάνονται τη δύναμη της προπαγάνδας, αξιολογώντας την κρισιμότητα της είδησης ανάλογα με το μέσο μετάδοσης που επιλέγεται.

Η ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας γίνεται με την επιτόπια παρακολούθηση κινηματογράφησης ρεπορτάζ από επαγγελματίες.

2.2.B.3 | ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ ΛΟΓΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην παρούσα υποενότητα αναγνωρίζουν τα είδη των τηλεοπτικών εκπομπών σε σχέση με το τρίπτυχο: ενημέρωση – διασκέδαση – εκπαίδευση, όπως επίσης και σχετικά με το κοινό στο οποίο απευθύνονται (π.χ. νέους/-ες), το περιεχόμενό τους (π.χ. λόγου) και τον τρόπο παραγωγής τους (π.χ. εξωτερική παραγωγή). Αναγνωρίζουν τη σύνθεση ενός τηλεοπτικού συνεργείου και ορίζουν τους διακριτούς ρόλους, διακρίνοντας αρμοδιότητες και καθήκοντα. Έρχονται σε επαφή με την έννοια και τη χρήση των πολυκάμερων συστημάτων.

Επομένως, χρησιμοποιούν διδακτικό υλικό, οργανώνουν μια τηλεοπτική εκπομπή λόγου και αναπαριστούν στο εργαστήριο (στούντιο) την εργασία τους, για να αποκωδικοποιήσουν τους ρόλους κάθε εμπλεκόμενου/-ης. Αναλύουν την εργασία τους και διορθώνουν λάθη και παραλείψεις, διευκρινίζοντας τους ρόλους του/της αρχισυντάκτη/-τριας και της υπόλοιπης δημοσιογραφικής ομάδας.

Επίσης, υλοποιούν άσκηση-απόσπασμα εκπομπής λόγου για προώθηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Διαχειρίζονται το ερώτημα της μορφής και της εξέλιξης του τηλεοπτικού προϊόντος στο μέλλον, σε σχέση με νέες μορφές επικοινωνίας. Στο εργαστήριο, υλοποιούν άσκηση εγγραφής αποσπάσματος εκπομπής με πολυκάμερο σύστημα. Επίσης, συνιστάται να επισκεφθούν ζωντανή τηλεοπτική κάλυψη ή μαγνητοσκόπηση μεγάλου γεγονότος.

Συμπερασματικά, εμβαθύνουν στο θέμα της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και διερωτώνται για τη σχέση ψυχαγωγίας και ενημέρωσης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επισκέπτονται πλατώ για την παρακολούθηση παραγωγής τηλεοπτικής εκπομπής λόγου. Επίσης, αξιολογούν μια παραγωγή που απευθύνεται σε παραδοσιακά οπτικο-ακουστικά μέσα ή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

2.2.B.4 | ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΔΕΛΤΙΟΥ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, πληροφορούνται τα ιστορικά δεδομένα σε σχέση με την εμφάνιση και την εξέλιξη του ρεπορτάζ και γνω-

ρίζουν την πορεία του τηλεοπτικού ρεπορτάζ στο περιβάλλον της σύγχρονης ψηφιακής τεχνολογίας. Παράλληλα, κωδικοποιούν τις διάφορες μορφές και τα διάφορα είδη του ειδησεογραφικού ρεπορτάζ, ανάλογα με το μέσο επικοινωνίας (π.χ. τηλεόραση, ραδιόφωνο κ.ά.). Επίσης, γνωρίζουν τους βασικούς κανόνες υλοποίησης ενός τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων.

Για την υλοποίηση των ανωτέρω, καλούνται να διατυπώσουν τις αρχές σύνθεσης ενός τηλεοπτικού ρεπορτάζ και να ελέγξουν τρόπους χρήσης του λόγου, καθώς και να επιλέξουν, κατά τη διαδικασία της άσκησης, τις ειδικότητες που συνθέτουν ένα τηλεοπτικό συνεργείο και να εξηγήσουν τα καθήκοντα κάθε μέλους. Αναλύουν τις ανάγκες παραγωγής δελτίου ειδήσεων και συντάσσουν σκαλέτα-οδηγό δελτίου ειδήσεων, καθώς και εκφωνήσεις των ρεπορτάζ και των κειμένων τους. Παρουσιάζουν και εκτελούν ομαδικά, σε πλατώ, σύντομο δελτίο ειδήσεων, διαχειριζόμενοι/-ες ιδιαιτερότητες σε σχέση με τις στήλες του δελτίου (πολιτικό, πολιτιστικό, αθλητικό κ.λπ. ρεπορτάζ). Τέλος, διευθύνουν κατά ομάδες την κινηματογράφηση μιας συνέντευξης και παράγουν ρεπορτάζ προς μετάδοση.

Συμπερασματικά, λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιολογούν τον ρόλο του δελτίου ειδήσεων στη σημερινή επικοινωνία και διερωτώνται για την επιδραστικότητά του, σήμερα και στο παρελθόν, απευθυνόμενοι/-ες σε μελέτες για τον ρόλο των τηλεοπτικών δελτίων ειδήσεων στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Εκτιμούν τις διαφορές μεταξύ τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού δελτίου ειδήσεων και υποστηρίζουν γνώμες για την παραγωγή μιας τηλεοπτικής συνέντευξης.

2.2.B.5 | ΤΗΛΕΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποενότητα «Τηλεσκηνοθεσία» έρχονται σε επαφή με τις σημαντικές στιγμές της ιστορίας της τηλεόρασης και τον διαχρονικό ρόλο του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας.

Γνωρίζουν τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας της σκηνοθετικής ομάδας κατά την παραγωγή τηλεοπτικής εκπομπής και συσχετίζουν τη μετάδοση και τη λήψη τηλεοπτικού σήματος. Επίσης, προσδιορίζουν τον ρόλο και τις αρμοδιότητες του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας και προβλέπουν τις ανάγκες μιας ζωντανής μετάδοσης από την πλευρά του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας. Παράλληλα, αντιπαραβάλλουν τον ρόλο του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας σε σχέση με άλλες ειδικότητες κατά την κάλυψη μεγάλων γεγονότων. Έχουν τη δυνατότητα να συγκρίνουν τους διαφορετικούς τρόπους μεταφοράς του σήματος και εικάζουν για μελλοντικούς τρόπους μεταφοράς του μέσω των σύγχρονων μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Για την επίτευξη των παραπάνω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο εργαστήριο (πλατώ), καλούνται να οργανώσουν και να υλοποιήσουν άσκηση με θέμα τη μαγνητοσκόπηση τηλεοπτικής εκπομπής, από την πλευρά της σκηνοθετικής ομάδας. Παρουσιάζουν τις αναγκαίες δεξιότητες του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας, γνωρίζοντας τις συνθήκες εργασίας κατά τη διάρκεια μιας τηλεοπτικής κάλυψης και τις βοηθητικές ειδικότητες

[βοηθός σκηνοθέτη/-τριας τηλεοπτικού πλατώ (floor manager) κ.λπ.]. Συνεργάζονται με τα άλλα μέλη και τις άλλες ειδικότητες του δωματίου ελέγχου (control room) και του πλατώ.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, αντιλαμβάνονται τη χρήση πολλαπλών πηγών εικόνας και ήχου και εντοπίζουν τις ιδιαιτερότητες της κάλυψης ενός γεγονότος σε εξωτερικό περιβάλλον σε σχέση με τη μετάδοση προγράμματος από πλατώ.

Αντιμετωπίζουν ερωτήματα σχετικά με την εκπαίδευση και την εμπειρία του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας. Υποστηρίζουν απόψεις για τις διαφορές μεταξύ μιας ζωντανής και μιας μαγνητοσκοπημένης κάλυψης και την ανάγκη συνεργασίας του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας με τους/τις συνεργάτες/-ιδές του/της.

2.2.B.6 | ΕΙΔΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην παρούσα υποενότητα αναγνωρίζουν τα διαφορετικά είδη τηλεοπτικού προγράμματος, διατυπώνουν τις σκηνοθετικές απαιτήσεις κάθε είδους τηλεοπτικού προγράμματος και τις συνδέουν με τις ιδιαιτερότητές τους ως προς το μοντάζ. Αντιπαραβάλλουν τις διαφορές μεταξύ ενημερωτικών και ψυχαγωγικών εκπομπών. Γνωρίζουν τους κανόνες προγραμματισμού τηλεοπτικού προγράμματος και ορίζουν τη σημασία των τηλεοπτικών ζωνών.

Για τον σκοπό αυτόν, επιδεικνύουν τις διαδικασίες, τα τεχνικά μέσα και το ανθρώπινο δυναμικό σε μια τηλεοπτική παραγωγή. Χρησιμοποιούν τηλεοπτικό στούντιο, πλατώ, δωμάτιο ελέγχου (control room) κ.λπ., για την εκτέλεση άσκησης παραγωγής τηλεοπτικής εκπομπής και ελέγχουν τη λειτουργία των τεχνικών μέσων. Επιλέγουν φωτιστικά μέσα, σχεδιάζουν τη διαδικασία του μοντάζ και οργανώνουν και πραγματοποιούν γύρισμα με τριμελές συνεργείο. Κατασκευάζουν σκαλότες για διαφορετικά είδη εκπομπών. Εξασκούνται στη λειτουργία του δωματίου ελέγχου (control room) και αποκωδικοποιούν τη διαδικασία του μοντάζ στον «αέρα». Επίσης, γνωρίζουν τις διαφορετικές ανάγκες γυρίσματος με μονομελές και τριμελές συνεργείο και οργανώνουν τη σύνθεση ενός τριμελούς συνεργείου, προσδιορίζοντας τις αρμοδιότητες εκάστου μέλους.

Συμπερασματικά, αντιλαμβάνονται τις διαφορές, τις ιδιαιτερότητες και τις απαιτήσεις κάθε τυπολογίας τηλεοπτικού προγράμματος. Εκτιμούν τις διαφοροποιήσεις μεταξύ γυρισμάτων σε πλατώ και σε φυσικούς χώρους. Υποστηρίζουν απόψεις για τον τρόπο χρήσης και λειτουργίας του τριμελούς συνεργείου και αντικρούουν διαφορετικές γνώμες, υιοθετώντας εμπειρικές τοποθετήσεις τεχνικών του τηλεοπτικού χώρου. Τέλος, εκτιμούν τις μελλοντικές απαιτήσεις σε σχέση με την τεχνολογική πρόοδο.

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποτελεί μια εισαγωγή στη μαθησιακή ενότητα «Είδη και μορφολογία τηλεοπτικών προγραμμάτων» του εξαμήνου Γ'.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ρετσίλας, Μ. (2010). *Εισαγωγή στη σκηνοθεσία του κινηματογράφου και της τηλεόρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Σκοπετέας, Ι. (2016). *Κάμερα, φως και εικόνα στην ψηφιακή οπτικοακουστική καταγραφή: Κινηματογράφος, τηλεόραση, νέα μέσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
3. Owens, J. (2020). *Television production*. New York: Routledge.

Συμπληρωματικές

1. Zettl, H. (1999). *Εφαρμοσμένη αισθητική στην τηλεόραση και τον κινηματογράφο: Εικόνα, ήχος, κίνηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.
3. Dinur, E. (2017). *The filmmaker's guide to visual effects: The art and techniques of VFX for directors, producers, editors, and cinematographers*. New York: Routledge.

2.2.Γ • ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ II

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Τεχνικό εργαστήριο II» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές συνδεσμολογίας ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συστημάτων που είναι απαραίτητα για την ειδικότητα του μοντάζ, τόσο στον κινηματογράφο και στο βίντεο όσο και στην τηλεοπτική πρακτική. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τις υποδοχές και τα βύσματα που χρησιμοποιούνται συνήθως σε ένα στούντιο επεξεργασίας κινούμενης εικόνας, με τη ρύθμιση των σχετικών συσκευών και με τους κανόνες ασφάλειας του επαγγέλματος. Τέλος, μέσω πρακτικών ασκήσεων, εντοπίζουν πιθανά προβλήματα συμβατότητας και συνδεσιμότητας και δοκιμάζουν να βρουν τρόπους επίλυσης. Το μάθημα προτείνεται να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών, να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός που προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης και να υλοποιηθεί εκπαιδευτική επίσκεψη σε τουλάχιστον ένα στούντιο επεξεργασίας κινούμενης εικόνας (post-production house).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εξηγούν το αναλογικό σήμα,

- Αναλύουν το ψηφιακό σήμα,
- Μετατρέπουν μορφότυπους αρχείων βίντεο,
- Αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη βυσμάτων,
- Αναγνωρίζουν διαφορετικά είδη υποδοχών,
- Ελέγχουν την καταλληλότητα διαφορετικών συσκευών για δεδομένες εργασίες,
- Προβλέπουν τη δυνατότητα σύνδεσης (συμβατότητα) μεταξύ διαφορετικών συσκευών,
- Ρυθμίζουν μόνιτορ αναφοράς,
- Αναφέρουν συστήματα τηλεοπτικής μετάδοσης,
- Εξετάζουν διαγράμματα απεικόνισης ποιότητας εικόνας,
- Χειρίζονται στοιχειωδώς κονσόλα αναμετάδοσης τηλεοπτικού σήματος,
- Εκτιμούν τις δυνατότητες συστημάτων μετάδοσης οπτικοακουστικού σήματος,
- Προβλέπουν τα μέτρα ασφάλειας των συστημάτων μετάδοσης οπτικοακουστικού σήματος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναλογικά συστήματα / Ψηφιοποίηση / Δειγματοληψία / Είδη βυσμάτων / HDMI / Κάρτα ήχου / Κάρτα γραφικών / Πρότυπα μετάδοσης τηλεοπτικού σήματος / Μίξη βίντεο / Κονσόλα μίξης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΝΑΛΟΓΙΚΑ – ΨΗΦΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
2	ΚΑΛΩΔΙΑ ΚΑΙ ΒΥΣΜΑΤΑ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑΣ
3	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΟΠΤΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ
4	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ ΣΕ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ
5	ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΗΜΑ
6	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΑΝΑΛΟΓΙΚΑ – ΨΗΦΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Αναλογικά-ψηφιακά συστήματα» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στο αναλογικό και στο ψηφιακό σήμα και στα αντίστοιχα συστήματα.

Πρόκειται για μια εισαγωγή σε βασικές έννοιες και όρους που είναι ουσιαστικοί για την κατανόηση βασικών θεμάτων, καθώς τα ηλεκτρονικά σήματα είναι ζωτικής

σημασίας για τη λειτουργία σχεδόν όλων των ηλεκτρονικών συσκευών. Τα ηλεκτρονικά σήματα χρησιμοποιούνται για την αποστολή πληροφοριών μεταξύ ηλεκτρονικών συσκευών είτε με αναλογικό είτε με ψηφιακό τρόπο.

Αρχικά, δίνεται ο ορισμός του αναλογικού σήματος και παρουσιάζονται παραδείγματα από την πραγματική ζωή. Παρουσιάζονται αναλογικές συσκευές, όπως τα αναλογικά μικρόφωνα, το αναλογικό τηλεοπτικό σήμα, οι συσκευές προβολής κ.λπ. Στη συνέχεια, δίνεται ο ορισμός του ψηφιακού σήματος, αναλύονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της ψηφιακής κωδικοποίησης του σήματος και περιγράφεται η διαδικασία ψηφιοποίησης μέσω της δειγματοληψίας και του κβαντισμού του αναλογικού σήματος. Εξηγούνται έννοιες όπως ο ρυθμός δειγματοληψίας, το μέγεθος δείγματος, οι τεχνικές διόρθωσης σφάλματος και εξειδικεύονται οι έννοιες αυτές στα ηχητικά και οπτικά σήματα. Οι συγκεκριμένες έννοιες παρουσιάζονται μέσω παραδειγμάτων και εξηγούνται οι κατάλληλες μονάδες μέτρησης, π.χ. το Hz για τη συχνότητα δειγματοληψίας, το μέγεθος δείγματος σε bit κ.λπ. Σκοπός είναι να κατανοούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες ποια ποιότητα ήχου θα λάβουν, π.χ., με μέγεθος δείγματος 16 bit και ρυθμό δειγματοληψίας 44,1 kHz, αλλά και πώς επηρεάζεται τελικά το μέγεθος του αρχείου.

Συμπερασματικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για το αναλογικό και το ψηφιακό σήμα και κατανοούν τη διαδικασία ψηφιοποίησης.

2.2.Γ.2 | ΚΑΛΩΔΙΑ ΚΑΙ ΒΥΣΜΑΤΑ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑΣ

Στην υποενότητα «Καλώδια και βύσματα ήχου και εικόνας» οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις τεχνικές προδιαγραφές των καλωδίων και των βυσμάτων που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά ήχου και εικόνας.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα βασικά βύσματα TRS 3,5 χιλιοστών (1/8 ιντσών ή 3,5 mm), TS 6,35 χιλιοστών (1/4 ιντσών ή 6,35 mm), RCA, XLR και οπτικό βύσμα Toslink. Εξηγείται η χρησιμότητα κάθε βύσματος και δίνονται παραδείγματα σύνδεσης συσκευών. Παρουσιάζονται και συζητούνται οι μετατροπές των βυσμάτων και οι πιθανές απώλειες από την εκτεταμένη χρήση τους. Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση επαγγελματικών καλωδίων και βυσμάτων, όπως τα Speakon και οι διάφοροι τύποι τους, καλώδια και βύσματα για σύνδεση ηχείων, καλώδια και βύσματα MIDI κ.λπ.

Τα καλώδια και τα βύσματα για σύνδεση και μεταφορά βίντεο μεταξύ διαφόρων συσκευών παρουσιάζονται στο δεύτερο τμήμα της υποενότητας. Αναλύονται τα τεχνικά χαρακτηριστικά και η χρησιμότητα των καλωδίων και βυσμάτων Component, S-Video, Composite, ομοαξονικών καλωδίων, SCART, VGA και SuperVGA (SVGA), DVI και HDMI, καθώς και οι διάφοροι τύποι τους, και δίνονται παραδείγματα συσκευών που τα χρησιμοποιούν. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο πρότυπο HDMI (High-Definition Multimedia Interface), που χρησιμοποιείται ευρέως για τη μετάδοση ψηφιακού βίντεο και ήχου από μια πηγή, όπως ένα Blu-ray player, ένας υπολογιστής, μια κονσόλα παιχνιδιών ή μια τηλεόραση, σε μια εξωτερική οθόνη, σε ηχεία ή σε άλλη

συσκευή αναπαραγωγής. Οι δυνατότητες μετατροπής από κάποια συσκευή που έχει έξοδο με έναν τύπο βύσματος σε κάποια συσκευή με είσοδο άλλου τύπου βύσματος μελετώνται στο πλαίσιο του μαθήματος.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τους τύπους καλωδίων και βυσμάτων και κατανοούν τις τεχνικές τους προδιαγραφές που επηρεάζουν την ποιότητα του ήχου και της εικόνας που μεταδίδονται.

2.2.Γ.3 | ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΟΠΤΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

Η τρέχουσα υποενότητα στοχεύει να μεταδώσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για τη μεταφορά του οπτικού σήματος από και προς τον υπολογιστή.

Γνωρίζοντας ήδη τους τύπους των βυσμάτων, παρουσιάζονται οι τυπικές έξοδοι των υπολογιστών για οπτικό σήμα, π.χ. VGA, DVI, DisplayPort και Thunderbolt, που υποστηρίζει βίντεο και ήχο και αναπτύχθηκε από την Apple. Η σύνδεση δεδομένων μέσω Bluetooth για συσκευές εικόνας και η ταχύτητα μετάδοσης ψηφιακών δεδομένων συζητούνται στο πλαίσιο του μαθήματος. Η σύνδεση ειδικών συσκευών μέσω USB επιδεικνύεται μέσω παραδειγμάτων. Το FireWire (IEEE 1394), που είναι επίσης γνωστό ως i.Link, είναι σειριακός δίαυλος για ψηφιακό ήχο και ψηφιακό βίντεο. Συσκευές, όπως οι διαχωριστές (splitters) για την προβολή σήματος σε διαφορετικές συσκευές, παρουσιάζονται επίσης.

Η υποενότητα εστιάζεται έπειτα στις δυνατότητες των καρτών γραφικών. Αναλύονται οι τυπικές κάρτες γραφικών και οι δυνατότητες των ακριβών καρτών και ο τρόπος που επηρεάζουν την προβολή του βίντεο και των εικόνων στον υπολογιστή. Εξηγούνται οι διαφορές των καρτών αποθήκευσης και η ταχύτητά τους ανάλογα με τον τύπο τους (π.χ. Micro SDHC U3 ή SDXC U1). Τέλος, στην υποενότητα γίνεται χρήση λογισμικού για επεξεργασία βίντεο, για μετατροπή από έναν μορφότυπο βίντεο σε άλλον, και επιδεικνύονται τα εργαλεία απεικόνισης οπτικών ποιότητων, όπως το ιστόγραμμα για κόκκινο, πράσινο και μπλε κανάλι, μπάρες φωτεινότητας κ.λπ.

Με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις δυνατότητες των σύγχρονων υπολογιστών για επεξεργασία βίντεο και τη διαδικασία μεταφοράς οπτικού σήματος από και προς τον υπολογιστή.

2.2.Γ.4 | ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ ΣΕ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

Στην υποενότητα «Μεταφορά και επεξεργασία ήχου σε υπολογιστή» γίνεται αναλυτική εξήγηση των δυνατοτήτων του υλικού για μεταφορά ήχου από και προς τον υπολογιστή και οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν μετατροπές μορφοτύπων αρχείων ήχου.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα τεχνολογικά στοιχεία των καρτών ήχου, όπως οι DAC (Digital-to-Analog Converters) και ADC (Analog-to-Digital Converters), και τα βασικά χαρακτηριστικά τους, όπως το μέγεθος δείγματος και η συχνότητα δειγματολη-

ψίας, που επηρεάζουν την ποιότητα ήχου (π.χ. 24 bit/192 kHz). Εξηγούνται ο αριθμός των καναλιών και η δυνατότητα υποστήριξης πολυκαναλικού ήχου 5.1 ή/και 7.1. Επιδεικνύεται ο τρόπος σύνδεσης καρτών ήχου είτε με τον κλασικό τρόπο –μέσω PCI Express– είτε μέσω USB. Η σύνδεση συσκευών ήχου μέσω Bluetooth εμπίπτει επίσης στη θεματολογία της υποενότητας.

Οι διάφορες είσοδοι και έξοδοι που υποστηρίζονται, όπως οι αναλογικές είσοδοι (line-in), οι ψηφιακές είσοδοι (SPDIF) και οι έξοδοι ακουστικών και ηχείων, αλλά και οι έξοδοι ήχου σε συνδυασμό με σήμα βίντεο μέσω HDMI, Thunderbolt και FireWire εξετάζονται στο πλαίσιο του μαθήματος.

Στην υποενότητα γίνεται χρήση λογισμικού για επεξεργασία ήχου, για μετατροπή από έναν μορφότυπο ήχου σε άλλον και με χρήση διαφορετικών κωδικοποιητών. Επίσης, εξηγείται ο αυτόματος συγχρονισμός ήχου και βίντεο και οι ιδιότητες αρχείων που διαμοιράζονται μέσω διαδικτύου μέσα από πρακτικά παραδείγματα.

Συνολικά, μέσα από την τρέχουσα και την προηγούμενη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τους τρόπους μεταφοράς ήχου και βίντεο είτε μέσω διαφορετικών είτε μέσω του ίδιου καλωδίου και βύσματος από και προς τον υπολογιστή και είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν εργαλεία για μετατροπές μορφοτύπων αρχείων ήχου και εικόνας.

2.2.Γ.5 | ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΗΜΑ

Η κατανόηση των προτύπων για αναλογικό και ψηφιακό τηλεοπτικό σήμα είναι σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, καθώς κατά τη διαδικασία επεξεργασίας και μετατροπής σήματος μέσω διαφόρων συσκευών θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν τόσο αναλογικά όσο και ψηφιακά σήματα.

Αρχικά, αναλύονται τα διεθνή πρότυπα για αναλογικό βίντεο, δηλαδή το PAL (Phase Alternating Line), το NTSC (National Television System Committee) και το SECAM (Séquentiel Couleur à Mémoire). Εξηγούνται ζητήματα όπως ο αριθμός γραμμών της εικόνας, η οριζόντια και κάθετη συχνότητα, ο ρυθμός ανανέωσης και τα υποστηριζόμενα μορφοτύπα κάθε προτύπου. Τα πρότυπα για αναλογική αποθήκευση βίντεο, π.χ. VHS, S-VHS, Betamax, Video8, Hi8, εξηγούνται σύντομα στο πλαίσιο του μαθήματος. Ως μελέτη περίπτωσης μπορούν να αναζητηθούν συσκευές μετατροπής από αναλογικό σε ψηφιακό βίντεο.

Η υποενότητα συνεχίζει με τα ψηφιακά πρότυπα για μετάδοση τηλεοπτικού σήματος, όπως το DVB (Digital Video Broadcasting), με τις παραλλαγές του, και το HDTV (High-Definition Television). Η χρήση του ψηφιακού σήματος στα ελληνικά συνδρομητικά και μη κανάλια μπορεί να αποτελέσει ειδική περίπτωση μελέτης. Τα χαρακτηριστικά του σήματος των απλών συσκευών για εγγραφή βίντεο, π.χ. κινητά τηλέφωνα ή ψηφιακές κάμερες, καθώς και τα χαρακτηριστικά των επαγγελματικών ψηφιακών καμερών συγκρίνονται στην υποενότητα. Επιπρόσθετα, αναλύονται και τα πρότυπα για την κωδικοποίηση και μετάδοση ψηφιακού βίντεο, όπως MPEG, DivX και XviD,

Η.264 και Η.265, καθώς συναντώνται συνεχώς στην πράξη και οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν καλή κατανόηση των τεχνικών χαρακτηριστικών τους.

2.2.Γ.6 | ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Στην τρέχουσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για διάφορα τεχνικά θέματα. Η υποενότητα τους/τις εισάγει στις κονσόλες μίξης ήχου και βίντεο.

Παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά, όπως η δυνατότητα για πολλαπλές εισόδους, οι δυνατότητες σύνδεσης με υπολογιστή, τα υποστηριζόμενα πρότυπα κωδικοποίησης σήματος, η ύπαρξη οθόνης, η δυνατότητα υπέρθεσης κειμένου και χρωματικής διόρθωσης, τα υποστηριζόμενα εφέ, η ποιότητα βίντεο κ.λπ. Παρουσιάζονται απλές αλλά και επαγγελματικές συσκευές που υποστηρίζουν πολλαπλές κάμερες και μίξη σε πραγματικό χρόνο. Οι αντίστοιχες δυνατότητες για μίξη ήχου, βίντεο και εικόνων επιδεικνύονται και με χρήση λογισμικού επεξεργασίας βίντεο. Στην υποενότητα παρουσιάζονται οι συσκευές ενός τυπικού τηλεοπτικού στούντιο και τα συστήματα μετάδοσης που υπάρχουν σε έναν τηλεοπτικό σταθμό.

Επιπρόσθετα, εξηγείται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τι είναι το μόνιτορ αναφοράς και το λεγόμενο καλιμπράρισμα, που βοηθά να γνωρίζουμε εκ των προτέρων πώς θα αποδοθούν τα χρώματα των εικόνων που επεξεργαζόμαστε, ώστε να υπάρχει πιστότερη αναπαραγωγή των εικόνων.

Η ασφάλεια των συστημάτων μετάδοσης οπτικοακουστικού σήματος είναι σημαντική για τη διασφάλιση της ιδιωτικότητας, της ακεραιότητας και της διαθεσιμότητας των δεδομένων κατά τη μετάδοση. Συνεπώς, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν θέματα σχετικά με την κρυπτογράφηση, την επαλήθευση ταυτότητας και την επιτήρηση του δικτύου. Παρουσιάζονται κατάλληλα παραδείγματα και τεχνικές και συζητούνται οι οικονομικές επιπτώσεις από θέματα πειρατείας.

Στο πλαίσιο της ενότητας, προτείνεται να υπάρξει εκπαιδευτική επίσκεψη σε κάποια επιχείρηση επεξεργασίας βίντεο (στούντιο post-production) και να γίνει παρουσίαση από κάποιον/κάποια επαγγελματία σχετικά με τη χρήση υλικού μίξης τηλεοπτικού σήματος.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαδάκης, Α. (2015). *Ψηφιακή τηλεόραση* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/5005>
2. Σαράντης, Π. & Τσαμουτάλος, Κ. (2014). *Αναλογική και ψηφιακή τηλεόραση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.

Συμπληρωματικές

1. Λαζαρίνης, Φ. (2015). *Πολυμέσα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/2045>
2. Μπρακατσούλας, Ε., Τσαμούταλος, Κ., Τσίντζος, Π. & Τσιρώνης, Π. (2016). *Εκπομπή & λήψη τηλεοπτικού σήματος: Μέρος Β΄ (εργαστήριο) – Β΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.2.Δ • ΦΩΤΙΣΜΟΣ II

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Φωτισμός II» έχει ως σκοπό να εμβαθύνουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στις συνηθισμένες πρακτικές της διεύθυνσης φωτογραφίας, ώστε να εφαρμόσουν διαφορετικές εκδοχές φωτιστικής προσέγγισης σε οπτικοακουστικά έργα. Πιο συγκεκριμένα, σχεδιάζουν τον φωτισμό για συγκεκριμένες σκηνές-παραδείγματα, εφαρμόζοντας συγκεκριμένους κανόνες, και χειρίζονται κατά το δυνατόν φωτιστικά σώματα, ενώ ρυθμίζουν κατάλληλα το μέσο οπτικής καταγραφής. Τέλος, έρχονται σε μια πρώτη επαφή με παλμογράφο και διαγραμματικές απεικονίσεις της φωτεινότητας ενός καρέ. Το μάθημα απαιτείται να υλοποιείται σε αίθουσα τύπου πλατώ και να υπάρχει πρόσβαση σε στοιχειώδη εξοπλισμό κινηματογράφησης και φωτιστικών σωμάτων, όπως περιγράφεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης, καθώς και δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων αλλά και των αποτελεσμάτων των ασκήσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναλύουν τον φωτισμό τριών σημείων,
- Εφαρμόζουν τον φωτισμό τριών σημείων,
- Ρυθμίζουν την ένταση με την οποία φωτίζεται ένα σώμα κατά βούληση,

- Ελέγχουν τη σκληρότητα του φωτός κατά βούληση,
- Διαβάζουν με ειδικά εργαλεία (διαγράμματα) τις φωτιστικές ιδιότητες ενός πλάνου,
- Αποτυπώνουν σε απλές κατόψεις τη θέση των φωτιστικών σωμάτων στον σκηνικό χώρο (σετ),
- Σχεδιάζουν τον φωτισμό μιας απλής διάταξης green screen,
- Αναγνωρίζουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά διαφορετικών φωτιστικών σωμάτων,
- Ρυθμίζουν το χρώμα του φωτός κατά βούληση,
- Αναλύουν τον φωτιστικό σχεδιασμό δεδομένων σκηνών-παραδειγμάτων,
- Αναπαράγουν τη φωτιστική συνθήκη δεδομένων σκηνών-παραδειγμάτων,
- Ρυθμίζουν τη φωτεινότητα της εγγραφής κατά βούληση,
- Διαχειρίζονται τον φυσικό φωτισμό,
- Αξιοποιούν οικιακά φωτιστικά σώματα (practicals).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φωτισμός τριών σημείων / Σχεδιασμός φωτισμού / Διάγραμμα φωτισμού / Green screen / Κινηματογραφικές παλέτες / Κιαροσκούρο (chiaroscuro) / Φωτισμός Ρέμπραντ / Οικιακά φωτιστικά σώματα (practicals).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Ο ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ
2	ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
3	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ
4	Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
5	Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΑ ΕΓΧΡΩΜΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
6	ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΦΕ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΛΗΨΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | Ο ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τον φωτισμό των τριών σημείων, που αποτελεί και τον βασικό σχεδιασμό κάθε φορά που καλούμαστε να φωτίσουμε έναν άνθρωπο κατά τη διάρκεια ενός γυρίσματος (ταινίας, συνέντευξης, δελτίου ειδήσεων κ.λπ.).

Ο φωτισμός τριών σημείων περιλαμβάνει το βασικό φωτιστικό (key light), που αποτελεί και τον κύριο φωτισμό, το δευτερεύον φωτιστικό (fill light), το οποίο έχει

χαμηλότερη φωτιστική ένταση από αυτή που δίνει το κύριο φωτιστικό (φωτίζει περίπου στο 40% της έντασης του key light) και τοποθετείται απέναντι από το key light, έτσι ώστε να φωτίζει την άλλη πλευρά του ανθρώπου και με αυτόν τον τρόπο να απαλύνει τις σκιές που δημιουργεί το key light, και το τρίτο φωτιστικό, το back light, που τοποθετείται πίσω από τον άνθρωπο που φωτίζουμε και χρησιμοποιείται για να διαχωρίσει τη φιγούρα του από το σκηνικό που υπάρχει πίσω του. Τοποθετείται ιδανικά στο ταβάνι (kicker) και φωτίζει από πάνω και πίσω τον άνθρωπο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται και πειραματίζονται με τον φωτισμό τριών σημείων και μαθαίνουν να ελέγχουν τις σκιές που δημιουργεί το κάθε φωτιστικό σώμα, αλλά και τον φωτισμό ως σύνολο, ως προς την ατμόσφαιρα που δημιουργεί σε κάθε σκηνή και η οποία πάντα θα πρέπει να ταιριάζει με τις απαιτήσεις της παραγωγής. Ο έλεγχος αφορά και το ιστόγραμμα (διάγραμμα) που καταγράφει η κάμερα κατά τη διάρκεια της λήψης.

Σκοπός της υποεπότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες σχετικά με τον φωτισμό, έτσι ώστε να μπορούν να κατανοούν και να διαχειρίζονται κατάλληλα στο μοντάζ το οπτικοακουστικό υλικό.

2.2.Δ.2 | ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Κάθε οπτικοακουστική παραγωγή έχει τις δικές της απαιτήσεις στον φωτισμό και με αυτές ασχολείται η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπότητα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν χαρακτηριστικές σκηνές από ταινίες όλων των ειδών, προκειμένου να κατανοήσουν το φωτιστικό ύφος και την ατμόσφαιρα που έχει το κάθε είδος παραγωγής. Έτσι, λοιπόν, παρατηρούν τον άπλετο φωτισμό, χωρίς σκιές, που χαρακτηρίζει τις κωμωδίες, τους συμπαντικούς φωτισμούς και τις ιδιαιτερότητες που έχουν οι ταινίες επιστημονικής φαντασίας, προκειμένου να υποβάλλουν το κοινό στην απόκοσμη ατμόσφαιρα του διαστήματος, αλλά και τις ιδιαιτερότητες που έχουν οι ταινίες εποχής.

Ο σχεδιασμός μιας ταινίας σε ό,τι αφορά τον φωτισμό, αλλά και τη χρωματική ατμόσφαιρα που πρέπει να έχει το έργο, ανάλογα με την εποχή ή την αισθητική που θέλει να αναδείξει, αποτελεί κομβικό στοιχείο της παραγωγής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν χαρακτηριστικά παραδείγματα σχεδίασης φωτισμού από γνωστές σκηνές ταινιών ή και άλλων παραγωγών και στη συνέχεια πειραματίζονται στον σχεδιασμό, στην εφαρμογή και στον έλεγχο του φωτισμού σκηνών, προκειμένου να αντιληφθούν πώς λειτουργούν οι διαφορετικές πηγές φωτός σε μια σκηνή (μεικτός φωτισμός). Ο μεικτός φωτισμός απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση ως προς την απαιτούμενη καταγραφή των χρωμάτων. Επιπλέον, εξοικειώνονται με τη χρήση διορθωτικών φίλτρων και ζελατίνων κατά τη διάρκεια μιας λήψης και αντιπαραβάλλουν τα αποτελέσματα με την ψηφιακή χρωματική διόρθωση στο στάδιο της αποπεράτωσης/μεταπαραγωγής.

Σκοπός της υποεπότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις που θα τους/τις βοηθήσουν να κατανοήσουν τη σχεδίαση του φωτισμού σε μια παραγωγή και πώς αυτή θα πρέπει να εφαρμοστεί στο στάδιο της αποπεράτωσης.

2.2.Δ.3 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ

Με τις τεχνικές φωτισμού ασχολείται η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν χαρακτηριστικές σκηνές από ταινίες που διακρίθηκαν για τις φωτιστικές τους τεχνικές.

Ερευνούν πώς μπορεί να επιτευχθεί μια σκηνή χωρίς σκιές, όπου οι ηθοποιοί ή και οι παρουσιαστές/-τριες εμφανίζονται με πρόσωπα χωρίς ατέλειες. Επιπλέον, πειραματίζονται με τις τεχνικές φωτισμού, όπως το κιαροσκούρο (chiaroscuro) και τον φωτισμό Ρέμπραντ (Rembrandt lighting). Για την τεχνική του κιαροσκούρο (φωτοσκίαση), τεχνική που βασίζεται στην αξιοποίηση της αντίθεσης φωτός-σκιάς, φωτίζουν μια σκηνή χρησιμοποιώντας μικρές και εστιασμένες πηγές φωτός (π.χ. προβολείς, το φως των κεριών κ.ά.), δημιουργώντας σκληρό, χαμηλό φωτισμό (έντονη αντίθεση μεταξύ φωτός και σκοταδιού). Ο φωτισμός Ρέμπραντ, που πήρε το όνομά του από τον διάσημο Ολλανδό ζωγράφο, χρησιμοποιεί το φως με συμβολικό τρόπο. Επιλεγμένα σημεία μιας σκηνής φωτίζονται σημειακά, με το χαρακτηριστικό τρίγωνο του Ρέμπραντ, το οποίο βρίσκεται απέναντι από το κύριο φωτιστικό, που συνήθως προέρχεται από ένα φως παραθύρου, προσθέτοντας διάσταση και βάθος στο πορτρέτο, ενώ διατηρεί μια απαλή ατμόσφαιρα σε όλη τη σκηνή.

Σκοπός αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι να εξοικειωθούν και να πειραματιστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με διαφορετικές τεχνικές φωτισμού, έτσι ώστε να κατανοήσουν την ατμόσφαιρα του κάθε θέματος και να μπορούν να διαχειριστούν αποτελεσματικά το παραγόμενο οπτικοακουστικό υλικό ενός έργου στο στάδιο της μεταπαραγωγής, τηρώντας το αισθητικό ύφος του έργου.

2.2.Δ.4 | Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Με τη δυναμική του φωτισμού στα ασπρόμαυρα οπτικοακουστικά έργα ασχολείται η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν τον φωτισμό στα ασπρόμαυρα έργα, όπου η απουσία του χρώματος γίνεται μια δημιουργική εκφραστική διαδικασία για τον/τη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας και τον/τη σκηνοθέτη/-τρια.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αξιοποίησης του φωτισμού συναντάμε στις παλιές ταινίες μυστηρίου, στα φιλμ νουάρ και στα θρίλερ, όπου οι έντονες φωτοσκιάσεις δημιουργούν απόκοσμα σχήματα και τα μισοσκότεινα πλάνα με σημειακούς φωτισμούς βοηθούν το σενάριο, που θέλει να τρομάξει τους/τις θεατές/-τριες. Γίνεται μια σύντομη επισκόπηση, από τεχνικής άποψης, των εντυπωσιακών εφέ που χρησιμοποιούσαν παλιά οι κινηματογραφιστές, καθώς τώρα πια τα περισσότερα είναι ψηφιακά. Σε αυτές τις κατηγορίες ταινιών, χρησιμοποιείται πολύ ο πλάγιος και απευθείας φωτισμός, με πολλούς προβολείς ή σποτ φωτιστικά, όπου το έντονο, δραματικό φως θα τονίσει τις υφές και θα δημιουργήσει έντονες σκιές με ευδιάκριτα σχήματα.

Μελετάται και αναλύεται φωτιστικά η ταινία *Ψυχώ* (Hitchcock, 1960), η οποία ήταν και υποψήφια για Όσκαρ φωτογραφίας. Η χαρακτηριστική σκηνή στο ντους

θεωρείται από πολλούς/-ές κριτικούς κινηματογράφου ως η σημαντικότερη στην ιστορία του κινηματογράφου. Πολλοί/-ές μάλιστα θεατές/-τριες είχαν την αίσθηση πως είδαν το χρώμα του αίματος, παρόλο που πρόκειται για μια ασπρόμαυρη ταινία, γεγονός που αποδεικνύει πόσο επιβλητικός ήταν ο φωτισμός σε αυτή τη χαρακτηριστική σκηνή.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνώσεις και τεχνικές δεξιότητες πάνω στην αξιοποίηση του φωτισμού στα ασπρόμαυρα οπτικο-ακουστικά έργα.

2.2.Δ.5 | Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΑ ΕΓΧΡΩΜΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Με τη διεύθυνση φωτογραφίας στα έγχρωμα οπτικοακουστικά έργα ασχολείται η παρούσα μαθησιακή υποενότητα.

Το χρώμα καθορίζει το ύφος και την ατμόσφαιρα όλης της ταινίας, ενώ παράλληλα χρησιμοποιείται για να τονίσει τον χαρακτήρα των πρωταγωνιστών/-τριών σε ένα έργο. Το πρώτο στάδιο στη σχεδίαση μιας ταινίας είναι ο χρωματικός σχεδιασμός της, οι χρωματικές παλέτες που συνοδεύουν τους χαρακτήρες, τις σκηνές και το συνολικό χρωματικό ύφος της. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν το χρώμα και πώς αυτό λειτουργεί μέσα στο έργο, με βάση χαρακτηριστικές ταινίες, ενδεικτικά: το χαρακτηριστικό κίτρινο που δείχνει την αστάθεια του χαρακτήρα της πρωταγωνίστριας στη σειρά ταινιών *Kill Bill*, τη χρωματική «ένδυση» που κάνει ο Pedro Almodóvar στις ηρωίδες του έργου *Women on the Verge of a Nervous Breakdown*, όπου σε κάθε σκηνή υπάρχουν χρωματικά στοιχεία συνδεδεμένα με τις ηρωίδες, το συμπαντικό μπλε που έχει το 2001: *A Space Odyssey*, αλλά και όπως χρησιμοποιείται το χρώμα στο *American Beauty*, στο *Pulp Fiction*, στο *The Grand Budapest Hotel* κ.ά. Επίσης, μελετούν πώς διαχειρίζονται το χρώμα και τους φωτισμούς οι ταινίες εποχής, όπου θα πρέπει να αποδοθεί μια άλλη ιστορική περίοδος, που επίσης χαρακτηρίζεται από μια χρωματική ατμόσφαιρα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν μια χαρακτηριστική σκηνή από μια ταινία –ή δημιουργούν μια δική τους, βασισμένη σε δικό τους στόριμπορντ– ανάλογα με τον εξοπλισμό που διαθέτουν και προσπαθούν να τη φωτίσουν κατάλληλα και να αποδώσουν φωτιστικά το ύφος της. Συγκρίνουν τη σκηνή που βιντεοσκόπησαν είτε με την πρωτότυπη σκηνή της ταινίας είτε με το στόριμπορντ που οι ίδιοι/-ες δημιούργησαν.

Σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τον σημαντικό ρόλο του χρώματος σε ένα έργο και πώς αυτό αναδεικνύεται μέσα από τον φωτισμό.

2.2.Δ.6 | ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΦΕ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΛΗΨΕΙΣ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τα εφέ και τα ειδικά θέματα φωτισμού και λήψης στα οπτικοακουστικά έργα, μέσα από χαρακτηριστικές σκηνές γνωστών ταινιών.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την τεχνική της «αμερικανικής νύχτας» (day for night) από την ομώνυμη ταινία του Truffaut, *Day for Night*, όπου ο Pierre-William Glenn, διευθυντής φωτογραφίας της ταινίας, προσαρμόσε ένα ειδικό φίλτρο στον φακό, με αποτέλεσμα όλες οι σκηνές που γυρίστηκαν πρωί να φαίνονται νυχτερινές. Επιπλέον, πειραματίζονται σε λήψεις με φίλτρα που εφαρμόζονται πάνω στον φακό της κάμερας –όπως το πολωτικό φίλτρο–, που δίνει έντονους ουρανούς ή η σειρά φίλτρων ND, που δίνει τη δυνατότητα να πραγματοποιούνται λήψεις με ανοιχτά διαφράγματα και, ως εκ τούτου, να έχουμε πλάνα με μικρό βάθος πεδίου κ.ά.

Στη συνέχεια, αναλύουν τις ιδιαιτερότητες που απαιτεί φωτιστικά η λήψη σε περιβάλλον πράσινης οθόνης (green screen), καθώς το τελικό αποτέλεσμα θα πρέπει να έχει χρωματική και φωτιστική ισορροπία. Για να κατανοήσουν τη διαδικασία αυτή, φωτίζουν σε περιβάλλον green screen έναν άνθρωπο που περπατά, με υποθετικό σενάριο ότι περπατά κατά τη διάρκεια του ηλιοβασιλέματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να σχεδιάσουν το φωτιστικό σετ της σκηνής, να φωτίσουν ανάλογα, να πραγματοποιήσουν λήψη, να ενθέσουν τη λήψη σε μια έτοιμη σκηνή από παραλία κατά τη διάρκεια του ηλιοβασιλέματος και να αξιολογήσουν το αποτέλεσμα.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν με τεχνικές φωτισμού και εφέ που χρησιμοποιούνται πολύ συχνά στις οπτικοακουστικές παραγωγές, αλλά και στα διαφημιστικά σποτ.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Jacobs, L. (1998). *Τα εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Καθρέφτης.
2. Κοσμόπουλος, Β. & Παπακωνσταντίνου, Γ. (2012). *Στοιχεία κινηματογραφικής γλώσσας: Σχεδιασμός και παραγωγή ενός εκπαιδευτικού βίντεο. Εικονογραφημένο σενάριο-storyboard*. Βόλος: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Συμπληρωματικές

1. American Film Institute (AFI). *American Film Institute*. Ανακτήθηκε από: <https://www.afi.com>
2. CinemaPalette. *CinemaPalette*. Ανακτήθηκε από: <https://cinema-palette.web.app/>
3. Ένωση Ελλήνων Κινηματογραφιστών [Greek Society of Cinematographers (GSC)]. *Ένωση Ελλήνων Κινηματογραφιστών*. Ανακτήθηκε από: <https://gsc.com.gr/>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Μηχανή λήψης II» έχει ως σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν στη δημιουργική χρήση των επαγγελματικών ψηφιακών μηχανών λήψης βίντεο. Μέσα από ασκήσεις εφαρμογής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ρυθμίσεις της κάμερας και τις δυνατότητες στησίματός της. Επιπλέον, τους ζητείται να αποτυπώσουν τις θέσεις κάμερας σε δεδομένα παραδείγματα και να πειραματιστούν με την κινηματογράφηση δοσμένων σκηνών. Το μάθημα προτείνεται να γίνεται σε αίθουσα τύπου πλατώ και να υπάρχει πρόσβαση σε εξοπλισμό κινηματογράφησης, όπως περιγράφεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης, καθώς και δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων αλλά και των αποτελεσμάτων των ασκήσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις δυνατότητες διαφορετικών ειδών μηχανών λήψης,
- Προσαρμόζουν τις ρυθμίσεις εγγραφής ψηφιακών μηχανών λήψης κατά βούληση,
- Εξηγούν τις διαφορές μεταξύ διαφορετικών τύπων αρχείων βίντεο,
- Υπολογίζουν τον μέγιστο χρόνο εγγραφής σε διαφορετικές ρυθμίσεις και αποθηκευτικά μέσα,
- Συγκρίνουν τις τηλεοπτικές με τις κινηματογραφικές κάμερες,
- Αλλάζουν φακό,
- Ρυθμίζουν το διάφραγμα,
- Εφαρμόζουν φίλτρα φακού,
- Αναλύουν τις θέσεις κάμερας μιας δεδομένης σκηνής-παραδείγματος,
- Διαβάζουν απλές κατόψεις πλατώ σε σχέση με τις διαδοχικές θέσεις κάμερας για δεδομένη σκηνή-παραδειγμα,
- Αποτυπώνουν σε απλές κατόψεις τις διαδοχικές θέσεις της κάμερας στον σκηνικό χώρο (σετ) για δεδομένη σκηνή-παραδειγμα,
- Κινηματογραφούν μια δεδομένη σκηνή-παραδειγμα,
- Εκτιμούν με ποια μέσα προέκυψαν κινήσεις μηχανής σε δεδομένες σκηνές-παραδείγματα,
- Δημιουργούν ένα σύντομο έργο ή σκηνή με την τεχνική του stop motion,
- Εφαρμόζουν τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) στα οπτικοακουστικά έργα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανάλυση καταγραφής εικόνας / Ταχύτητα εγγραφής εικόνας / Ιστόγραμμα εικόνας / Ισορροπία χρώματος / Ψηφιακά αρχεία καταγραφής βίντεο / Zebra stripes / Βιντεοκάμερα / Τηλεοπτική κάμερα / Κινηματογραφική κάμερα / Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) / Stop motion.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ
2	Η ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΜΕ ΒΙΝΤΕΟΚΑΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ
3	Η ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΣΤΙΣ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ
4	Η ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΣΤΙΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ
5	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΜΕΡΑΣ
6	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ STOP MOTION

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τις τεχνικές δυνατότητες των διαφορετικών καμερών λήψης, την ορολογία τους, αλλά και πώς αυτές λειτουργούν σε μια παραγωγή.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το ιστόγραμμα και το εύρος φωτεινότητας της εικόνας κατά τη διάρκεια μιας λήψης, όπου γίνεται και ο τελικός έλεγχος των φωτιστικών πηγών, τα zebra stripes, δηλαδή τις οπτικές ενδείξεις της φωτεινότητας της εικόνας, και τις μονάδες μέτρησής τους. Εξετάζονται η λειτουργία με την οποία προσδιορίζουν οι κάμερες τα σημεία εστίασης σε μια λήψη, το βάθος χρώματος καταγραφής τους –ανάλογα με τον τύπο τους– και οι βοηθητικές ενδείξεις ελέγχου εξισορρόπησης ορίζοντα των μηχανών, τόσο ως προς τον οριζόντιο όσο και ως προς τον κάθετο άξονά τους. Επιπλέον, πειραματίζονται με τους αυτοματισμούς που διαθέτουν ως προς την επιλογή εύρους ευαισθησίας του αισθητήρα (ISO), τα κανάλια ήχου που διαθέτουν για την καταγραφή στερεοφωνικού ήχου (με ποτενσιόμετρα), την εστίαση αφής, όπου μπορούμε να επιλέξουμε το σημείο εστίασης σε οποιοδήποτε σημείο της οθόνης (είτε από το σκόπευτρο είτε από την οθόνη αφής), αλλά και τις περιοχές εστίασης που διαθέτουν οι διαφορετικοί τύποι κάμερας.

Γίνεται παρουσίαση της λειτουργίας stabilizer (ομαλοποίηση κίνησης), η οποία πια υπάρχει στο σώμα της μηχανής, καθώς και της λειτουργίας ελέγχου ταχύτητας

εγγραφής, με την οποία μπορούμε να πετύχουμε την τεχνική του *slow motion* (αργή ταχύτητα), αυξάνοντας την ταχύτητα εγγραφής κατά τη διάρκεια της λήψης και όχι στο μοντάζ.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες σχετικά με τις τεχνικές δυνατότητες των μηχανών λήψης, έτσι ώστε να μπορούν να κατανοήσουν αλλά και να βελτιώσουν αργότερα το παραγόμενο οπτικοακουστικό υλικό που θα επεξεργαστούν κατά τη διάρκεια του μοντάζ.

2.2.E.2 | Η ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΜΕ ΒΙΝΤΕΟΚΑΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τα χαρακτηριστικά, τις ιδιότητες, τις ομοιότητες αλλά και τις διαφορές που έχουν οι βιντεοκάμερες με τις πιο συνηθισμένες φωτογραφικές μηχανές που διαθέτουν λειτουργία βίντεο (DSLR και *mirrorless*).

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τις σύγχρονες βιντεοκάμερες (*handycam*), οι οποίες πια είναι πιο εργονομικές και με περισσότερες λειτουργίες, αλλά και τα πιο γνωστά ψηφιακά αρχεία με τα οποία καταγράφουν εικόνα και ήχο (MPEG-2, MPEG-4, HD, H.264, 4K, 8K κ.ά.). Οι βιντεοκάμερες υπερτερούν ως προς την εστίαση και το *zoom* σε σχέση με τις φωτογραφικές μηχανές, αλλά έχουν συγκεκριμένη ταχύτητα εγγραφής εικόνας (50 fps) και δεν μπορούν να κάνουν χρωματικές ρυθμίσεις (Kelvin). Διαθέτουν χρωματικές προρυθμίσεις, όπως οι λειτουργίες φωτισμού *auto*, *daylight* και *tungsten*, ενώ η ισορροπία λευκού (*white balance*) θα πρέπει να γίνει χειροκίνητα. Επίσης, δεν έχουν επιλογή σε ρύθμιση ISO (παρά μόνο ND φίλτρο), σε αντίθεση με τις φωτογραφικές μηχανές, στις οποίες μπορεί να αλλάξει η ρύθμιση ISO. Επίσης, στην πλειονότητά τους, οι βιντεοκάμερες διαθέτουν μικρότερο αισθητήρα καταγραφής εικόνας, που σημαίνει χαμηλότερη ποιότητα εικόνας σε σύγκριση με τον αισθητήρα των φωτογραφικών μηχανών (DSLR και *mirrorless*). Προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την εικονοληψία σε μια οπτικοακουστική παραγωγή, εξασκούνται στη μελέτη και ανάλυση κατόψεων πλατώ σε σχέση με τις διαδοχικές θέσεις κάμερας σε διάφορες σκηνές από γνωστές ταινίες. Επιπλέον, εξασκούνται στην αποτύπωση απλών κατόψεων που αφορούν τις διαδοχικές θέσεις της κάμερας στον σκηνικό χώρο (σετ) σε συγκεκριμένες σκηνές ταινιών.

Σκοπός της υποενότητας αυτής είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αφορούν τη λειτουργία των ψηφιακών φωτογραφικών μηχανών και των βιντεοκαμερών και το οπτικοακουστικό υλικό που μπορούν να παραγάγουν.

2.2.E.3 | Η ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΣΤΙΣ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

Την εικονοληψία στις τηλεοπτικές παραγωγές εξετάζει η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, καθώς κάθε είδος στην τηλεόραση απαιτεί και διαφορετική προσέγγιση της εικονοληψίας.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν και εξοικειώνονται με το πώς λειτουργούν οι εικονολήπτες/-τριες σε κάθε είδος τηλεοπτικού φορμά, τόσο στις εσωτερικές όσο και στις εξωτερικές παραγωγές (πλατώ ειδήσεων, ενημερωτικές εκπομπές, σήριαλ, talk shows, τηλεπαιχνίδια, καλύψεις ζωντανών γεγονότων, ειδήσεις επικαιρότητας, συνεντεύξεις σε πλατώ ή σε εξωτερικό χώρο κ.ά.).

Στις εσωτερικές παραγωγές (στούντιο/πλατώ), οι κινήσεις των εικονοληπτών/-τριών είναι προκαθορισμένες, πολύ περιορισμένες και ελέγχονται απόλυτα από τον/τη σκηνοθέτη/-τρια, ενώ σημαντικό ρόλο έχει ο/η διευθυντής/-τρια φωτογραφίας. Αυτές οι παραγωγές χρησιμοποιούν πολυκάμερα συστήματα καταγραφής εικόνας [κάθε κάμερα έχει συγκεκριμένο εύρος ζώνης που καλύπτει και το παραγόμενο υλικό της στέλνεται κατευθείαν στο δωμάτιο ελέγχου (control room)].

Στις εξωτερικές παραγωγές και κυρίως στις ειδήσεις (θέματα επικαιρότητας), οι εικονολήπτες/-τριες επιλέγουν οι ίδιοι/-ες ποια πλάνα θα βιντεοσκοπήσουν και σε ποια θέση θα σταθεί ο/η δημοσιογράφος για να μιλήσει απέναντι από την κάμερα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς λειτουργεί η εικονοληψία στις ζωντανές αναμεταδόσεις αλλά και πώς διαχειρίζονται θέματα ηχοληψίας, καθώς στη συντριπτική πλειοψηφία αυτών των ρεπορτάζ δεν υπάρχουν ηχολήπτες/-τριες. Επίσης, αναλύονται και παρουσιάζονται οι πιο διαδεδομένες κάμερες που χρησιμοποιούνται στις τηλεοπτικές παραγωγές, όπως οι κάμερες Panasonic, Sony, Canon κ.λπ.

Τέλος, γίνεται μια παρουσίαση του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) και του τρόπου με τον οποίο αυτός πρέπει να εφαρμόζεται, τόσο στη λήψη όσο και στη διαδικασία του μοντάζ.

Σκοπός της υποεπότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις γνώσεις και τις δεξιότητες με τις οποίες θα μπορούν να διαχειρίζονται το παραγόμενο οπτικο-ακουστικό υλικό για κάθε είδος παραγωγής των τηλεοπτικών καναλιών. Συνιστάται εκπαιδευτική επίσκεψη σε τηλεοπτικό κανάλι.

2.2.Ε.4 | Η ΕΙΚΟΝΟΛΗΨΙΑ ΣΤΙΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ

Η εικονοληψία στις κινηματογραφικές παραγωγές είναι το αντικείμενο αυτής της μαθησιακής υποεπότητας, που αποτελεί και το πιο οργανωμένο και ολοκληρωμένο είδος παραγωγής.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν, από την οπτική της εικονοληψίας, πώς σχεδιάζονται και πώς πραγματοποιούνται οι κινηματογραφικές λήψεις, που βασίζονται πάντα στο στόριμπορντ του έργου. Γίνεται αναφορά στον σχεδιασμό των κινήσεων της κάμερας κατά τη διάρκεια του γυρίσματος μιας σκηνής, μέσα από παραδείγματα γνωστών ταινιών αλλά και με εξοικείωση στο εργαστήριο, ενώ εξετάζεται η σχέση σχεδιασμού (workflow), λήψης και τελικού έργου, μέσα από την τελική επεξεργασία (μοντάζ και λοιπά υποστάδια της αποπεράτωσης).

Η ψηφιακή τεχνολογία έχει μειώσει κατά πολύ το κόστος των οπτικοακουστικών έργων, αφού πια δεν υπάρχει η κοστοβόρα διαδικασία του φιλμ (αγορά, εμφάνιση,

εκτύπωση και διανομή). Επιπλέον, τα ακριβά σκηνικά και τα πολλά εφέ έχουν αντικατασταθεί από τις λήψεις σε περιβάλλον πράσινης οθόνης (green screen) –και τη μετέπειτα ένθεση ψηφιακών σκηνικών–, αλλά και τα περισσότερα εφέ γίνονται ψηφιακά στο στάδιο της αποπεράτωσης.

Επιπλέον, αναλύονται οι πιο γνωστές κινηματογραφικές κάμερες και τα χαρακτηριστικά τους, όπως οι Arri, Red, Sony, Blackmagic, Canon κ.ά., και οι prime φακοί που χρησιμοποιούν. Οι κινηματογραφικές κάμερες έχουν δυνατότητα καταγραφής πολύ υψηλής ανάλυσης, είναι πλήρως παραμετροποιήσιμες ως προς τις λειτουργίες τους και διαθέτουν εξειδικευμένα λογισμικά προγράμματα αποκωδικοποίησης του ψηφιακού σήματος του αισθητήρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, προκειμένου να εξοικειωθούν με την εικονοληψία στις κινηματογραφικές παραγωγές, κινηματογραφούν εκ νέου μια συγκεκριμένη σκηνή ταινίας –στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του εξοπλισμού που διαθέτουν– και τη συγκρίνουν με την πρωτότυπη σκηνή.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, έτσι ώστε να γίνει κατανοητό πώς κινηματογραφήθηκε ένα έργο και πώς επεξεργάστηκε κατάλληλα στο στάδιο της αποπεράτωσης.

2.2.E.5 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΜΕΡΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με ειδικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται στην εικονοληψία, όπως αυτή της κάμερας στο χέρι, αλλά και την εικονοληψία σε περιβάλλον πράσινης οθόνης (green screen).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πρώτο σκέλος της υποενότητας γνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες που έχει η λήψη με κάμερα στο χέρι ή σε ανάρτηση (gimbal, Steadicam κ.ά.) και πώς αυτές θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ανάλογα με το είδος της παραγωγής. Πειραματίζονται με τις τεχνικές κάμερας του κινήματος των Lars von Trier και Thomas Vinterberg, δόγμα '95, το οποίο βασίζεται στον ρεαλιστικό κινηματογράφο και όπου όλες οι λήψεις γίνονται σε φυσικό χώρο, χωρίς κατασκευασμένα σκηνικά, με φυσικό ήχο που εγγράφεται στην κάμερα λήψης, η οποία βρίσκεται στο χέρι του/της εικονολήπτη/-τριας.

Στο δεύτερο σκέλος της υποενότητας, πειραματίζονται με λήψεις σε περιβάλλον πράσινης οθόνης (green screen). Πρόκειται για ένα σκηνικό ή μια επιφάνεια με συγκεκριμένη απόχρωση πράσινου (ή και μπλε-blue screen) χρώματος, που χρησιμοποιείται ως φόντο, για παράδειγμα ένας βαμμένος τοίχος ή ύφασμα, για το γύρισμα μιας σκηνής. Στη συνέχεια, στο μοντάζ, οι πράσινες επιφάνειες αντικαθίστανται εύκολα με ένα άλλο φόντο, ένα τοπίο ή άλλο σκηνικό. Οι συγκεκριμένες αποχρώσεις πράσινου (ή μπλε) επιλέχθηκαν επειδή δεν υπάρχουν στην ανθρώπινη επιδερμίδα και έτσι μειώνεται η πιθανότητα λάθους στη μετέπειτα επεξεργασία ένθεσης του επιθυμητού φόντου.

Σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τους διαφορετικούς τρόπους λήψης και τα είδη του παραγόμενου οπτικοακουστικού υλικού

που ενδέχεται να επεξεργαστούν στο μοντάζ, τόσο όταν γίνονται λήψεις με κάμερα στο χέρι όσο και με λήψεις σε περιβάλλον πράσινης ή μπλε οθόνης.

2.2.E.6 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ STOP MOTION

Με τη δημιουργία της τεχνικής του stop motion ασχολείται αυτή η μαθησιακή υποενότητα.

Το stop motion, αν και ανήκει στις τεχνικές του ανιμέισιον, αποτελεί μια ιδιαίτερα δημιουργική πρακτική εξάσκηση τόσο σε ζητήματα εικονοληψίας όσο και μετέπειτα σε ζητήματα επεξεργασίας (π.χ. ηχητική επένδυση του έργου). Μπορεί να δημιουργηθεί είτε με ανθρώπους είτε με έτοιμες κούκλες και αντικείμενα είτε με κούκλες πλασμένες από πλαστελίνες, χαρτί κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν διάφορα γνωστά έργα stop motion και τις τεχνικές τους και στη συνέχεια καλούνται να εξοικειωθούν με την τεχνική αυτή, δημιουργώντας μια δική τους σύντομη ιστορία ή σκηνή stop motion ανιμέισιον. Η τεχνική αυτή απαιτεί φωτογράφιση ενός αντικειμένου σε διαδοχικές φάσεις (καρέ-καρέ), ώστε στο τελικό αποτέλεσμα τα αντικείμενα να δείχνουν ότι κινούνται από μόνα τους, σαν τα κινούμενα σχέδια. Όταν οι διαδοχικές φωτογραφίες προβληθούν γρήγορα, δημιουργείται η ψευδαίσθηση της κίνησης των αντικειμένων, ενώ στη συνέχεια τα καρέ εμπλουτίζονται με ήχους, μουσική ή και διαλόγους και το τελικό αποτέλεσμα είναι ένα οπτικοακουστικό έργο που προσομοιάζει με τα κινούμενα σχέδια.

Ο βασικός εξοπλισμός που απαιτείται για τη λήψη του stop motion είναι μια φωτογραφική μηχανή στηριγμένη σε τρίποδο, τα απαιτούμενα φωτιστικά σώματα (ανάλογα με το σενάριο του έργου), καθώς και κάποιο λογισμικό πρόγραμμα για τη μετέπειτα επεξεργασία, είτε εξειδικευμένο για stop motion, ακόμη και για κινητά τηλέφωνα ή τάμπλετ, όπως για παράδειγμα το Stop Motion Studio της Cateater, είτε τα γνωστά λογισμικά προγράμματα επεξεργασίας εικόνας που χρησιμοποιούνται στο μοντάζ.

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από την τεχνική του stop motion, με τα τεχνικά ζητήματα εικονοληψίας, φωτισμού κ.λπ. σε ένα οπτικοακουστικό έργο μικρής κλίμακας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
2. Καβάγιας, Γ. (1994). *Έτοιμοι... Μοτέρ... Πάμε....* Αθήνα: Εκδόσεις Σχολής Σταυράκου.

Συμπληρωματικές

1. Stop Motion Studio. *Let's Make a Movie*. Ανακτήθηκε από: <https://www.stopmotionstudio.com/>
2. No Film School. (2026, March 9). *13 Film Lighting Techniques Every Filmmaker Should Know*. Ανακτήθηκε από: <https://nofilmschool.com/lighting-techniques-in-film>
3. No Film School. *Movies & TV*. Ανακτήθηκε από: <https://nofilmschool.com/topics/movies-tv>
4. Epic Light Media. *Master CINEMATIC LIGHTING* [Video]. YouTube. Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=vAlmXQgUPkU>

2.2.ΣΤ • ΠΑΡΑΓΩΓΗ II

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Παραγωγή II» έχει σκοπό να εμβαθύνουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στις βασικές αρχές της παραγωγής ντοκιμαντέρ, τόσο κινηματογραφικών όσο και τηλεοπτικών, ώστε να κατανοήσουν τον συσχετισμό όλων των αρμοδιοτήτων με το μοντάζ σε αυτά τα είδη. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι απαιτήσεις ενός κινηματογραφικού και ενός τηλεοπτικού ντοκιμαντέρ σε κάθε στάδιο της παραγωγής τους και γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην αναζήτηση αρχειακού υλικού και στον έλεγχο των δικαιωμάτων χρήσης του. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να προϋπολογίζουν τον χρόνο και το κόστος της εργασίας τους και να μελετούν τους συνήθεις όρους των συμφωνητικών εργασίας ενός/μιας μοντέρ/-έζ, τόσο στην κινηματογραφική όσο και στην τηλεοπτική πραγματικότητα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Προσδιορίζουν τις βασικές αρχές και στάδια στη δημιουργία ενός κινηματογραφικού και ενός τηλεοπτικού ντοκιμαντέρ,

- Αναγνωρίζουν τις αρμοδιότητες των συντελεστών της δημιουργίας ενός ντοκιμαντέρ,
- Γνωρίζουν τις διαφορές ενός συνεργείου ντοκιμαντέρ από εκείνο της μυθοπλασίας,
- Συγκρίνουν τις παραγωγικές απαιτήσεις ενός κινηματογραφικού και ενός τηλεοπτικού ντοκιμαντέρ,
- Αναλύουν τις φάσεις μιας ανεξάρτητης παραγωγής,
- Αναλύουν τις φάσεις μιας εσωτερικής παραγωγής,
- Εξηγούν την έννοια των πνευματικών δικαιωμάτων,
- Εντοπίζουν αρχειακό υλικό,
- Ελέγχουν τα δικαιώματα υλικού από βάσεις δεδομένων,
- Εξετάζουν έναν προϋπολογισμό τηλεοπτικής εκπομπής,
- Υπολογίζουν το κόστος αποπεράτωσης μιας τηλεοπτικής εκπομπής-παραδείγματος,
- Υπολογίζουν το κόστος αποπεράτωσης μιας κινηματογραφικής ταινίας-παραδείγματος,
- Αξιολογούν τα περιεχόμενα ενός συμφωνητικού εργασίας μοντέρ/-έξ για τηλεοπτική παραγωγή,
- Αξιολογούν το περιεχόμενο ενός συμφωνητικού εργασίας μοντέρ/-έξ για κινηματογραφική ταινία,
- Συζητούν τις δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο (συμπαραγωγές).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ευέλικτο συνεργείο / Ωφέλιμο υλικό / B-roll / Πνευματικά δικαιώματα / Φάκελος παραγωγής / Συμφωνητικό εργασίας / Προϋπολογισμός / Συμπαραγωγή / Κόστος αποπεράτωσης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
2	ΡΟΛΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
3	ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
4	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
5	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΜΙΑΣ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΙΑΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
6	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
7	ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν τα στάδια παραγωγής ενός κινηματογραφικού και ενός τηλεοπτικού ντοκιμαντέρ, διακρίνοντας τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους από εκείνα μιας ταινίας μυθοπλασίας.

Η γνώση αυτή είναι απαραίτητη στην ειδικότητα του/της μοντέρ/-έξ, που ως δημιουργικό μέλος της παραγωγής αντιλαμβάνεται την εξέλιξη του έργου και μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των στόχων και του αποτελέσματος. Παρότι τα στάδια παραγωγής προσομοιάζουν μεταξύ τους, η παραγωγή ενός ντοκιμαντέρ είναι αρκετά διαφορετική από αυτή μιας ταινίας μυθοπλασίας, όπως την προσέγγισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα «Παραγωγή Ι». Η θεματική είναι στενά συνδεδεμένη με πραγματικά γεγονότα και αληθινούς χαρακτήρες. Η φαντασία του δημιουργού είναι αρκετά περιορισμένη από την ίδια την πραγματικότητα, που αποτελεί και την κύρια πηγή υλικού.

Στο ντοκιμαντέρ, η έρευνα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της προετοιμασίας, σε αντίθεση με τη μυθοπλασία, όπου μπορεί και να μην υπάρχει. Τα στάδια στην υλοποίηση ενός ντοκιμαντέρ αναπτύσσονται λιγότερο γραμμικά, με το μοντάζ να βρίσκεται σε λειτουργία από την αρχή, επιλέγοντας το υλικό και κάνοντας διορθώσεις τόσο στην εικόνα όσο και στον ήχο, ώστε να οργανώνεται και να αρχειοθετείται για τη συνέχεια. Η προετοιμασία ενός ντοκιμαντέρ μπορεί να διαρκέσει πολλά χρόνια, όπως, για παράδειγμα, στο βραβευμένο ντοκιμαντέρ *Αγέλαστος πέτρα* (Φίλιππος Κουτσαφτής, 2000), κάτι που θα ήταν οικονομικά καταστροφικό σε μια ταινία μυθοπλασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν αποσπάσματα από παρόμοια ντοκιμαντέρ και αξιολογούν το υλικό που απεικονίζουν, εκτιμώντας τον χρόνο συλλογής, οργάνωσης και επεξεργασίας του.

2.2.ΣΤ.2 | ΡΟΛΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν, σε αυτή την υποενότητα, τις αρμοδιότητες των συντελεστών στη δημιουργία ενός ντοκιμαντέρ.

Είναι απαραίτητο για έναν/μία μοντέρ/-έξ να γνωρίζει αυτούς τους ρόλους, για να μπορέσει να κατανοήσει τη διαδικασία συλλογής υλικού αλλά και να μπορεί να συνεργάζεται καλύτερα σε κάθε στάδιο με τους λοιπούς συντελεστές. Σε αντίθεση με την παραγωγή ενός έργου μυθοπλασίας, το ντοκιμαντέρ απαιτεί μικρότερο συνεργείο για να είναι περισσότερο ευέλικτο. Συχνά, στα ντοκιμαντέρ, ο/η σεναριογράφος είναι το ίδιο πρόσωπο με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια, που εμπνέεται, συνήθως, από μια κοινωνική συνθήκη. Το σεναριακό σχέδιο ενός ντοκιμαντέρ δεν απαιτεί ειδικές γνώσεις συγγραφής και δεν έχει την έκταση ενός κανονικού σεναρίου. Γι' αυτό και ο/η μοντέρ/-έξ ενός ντοκιμαντέρ δεν δουλεύει με το σενάριο, αλλά με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και πιθανόν τον/την παραγωγό.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρακολουθούν υλικό από διάφορα ντοκιμαντέρ και αξιολογούν τη δυσκολία του γυρίσματος σε κάθε περίπτωση. Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα ενός μικρότερου και ελαφρύτερου συνεργείου, για να μπορεί να μετακινηθεί και να οργανωθεί άμεσα, ώστε να αντεπεξέλθει γρήγορα και αποτελεσματικά στην καταγραφή ενός απρογραμμάτιστου γεγονότος. Και αυτός είναι συνήθως ο λόγος που ο/η μοντέρ/-έξ αντιμετωπίζει δυσκολίες στο να ξεχωρίσει το ωφέλιμο υλικό ή να διορθώσει κάποιο τμήμα του, καθώς τόσο η εικόνα όσο και ο ήχος καταγράφονται αυθόρμητα και συχνά έχουν τεχνικές ατέλειες. Στο γύρισμα του ντοκιμαντέρ, οι συντελεστές είναι συνήθως τρεις: ο/η σκηνοθέτης/-τρια, ο/η εικονολήπτης/-τρια και ο/η ηχολήπτης/-τρια. Εκτός από την ευελιξία, το ολιγομελές συνεργείο βοηθά στο να αισθάνονται πιο άνετα μπροστά στην κάμερα οι άνθρωποι που κινηματογραφούνται, οι οποίοι δεν έχουν εξοικείωση με την κάμερα, καθώς, συνήθως, δεν είναι ηθοποιοί.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συζητούν τις διαφορές ενός συνεργείου για καταγραφή ντοκιμαντέρ από εκείνο μιας ταινίας μυθοπλασίας και περιγράφουν τους περιορισμούς και τους διαφορετικούς στόχους κάθε παραγωγής.

2.2.ΣΤ.3 | ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Η παραγωγή του ντοκιμαντέρ προϋποθέτει τη γνώση των χαρακτηριστικών αυτού του ιδιαίτερου είδους κινηματογράφου, όπως επίσης και των διαφορετικών μεθοδολογιών που ακολουθούνται και ορίζουν τα διαφορετικά του είδη.

Είναι σημαντικό για τον/τη μοντέρ/-έξ να γνωρίζει αυτά τα διαφορετικά χαρακτηριστικά για ποικίλους λόγους, όπως τη διάκριση διαφορετικών δομών αφήγησης, αισθητικών στοιχείων, ρυθμού, στοιχείων έμφασης, δημιουργικότητας κ.ά., που είναι απαραίτητα για την αποδοτικότερη εργασία του/της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε αυτή την υποενότητα, συζητούν τους βασικότερους τύπους ντοκιμαντέρ και προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά τους.

Το πιο διαδεδομένο είδος είναι αυτό του «ντοκιμαντέρ παρατήρησης», με αναφορές στο *cinéma vérité* και στο *direct cinema*, τα οποία συζητούν και στο μάθημα της ιστορίας του κινηματογράφου. Βασικά χαρακτηριστικά αυτού του είδους είναι ο μη συμμετοχικός ρόλος του/της σκηνοθέτη/-τριας και η οπτική παρατήρηση αυτού που καταγράφει. Αντιθέτως, στο «συμμετοχικό ντοκιμαντέρ» η ενεργή παρουσία του δημιουργού είναι τόσο κεντρική στη μεθοδολογία του, που σχεδόν έλκει το ενδιαφέρον σε σημείο να ενσωματώνεται στο ίδιο το θέμα.

Στο «στοχαστικό ντοκιμαντέρ» απομυθοποιείται η κινηματογραφική αδιαφάνεια και η ίδια η διαδικασία και ο μηχανισμός κινηματογράφησης γίνονται αισθητά στους/στις θεατές/-τριες. Οι συμμετέχοντες/-ουσες κοιτούν στην κάμερα, εμφανίζονται σκηνές με υλικό πίσω από τις κάμερες (*backstage*), γίνεται αισθητή η παρουσία του συνεργείου κ.λπ.

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν παραδείγματα από διαφορετικά είδη ταινιών ντοκιμαντέρ μέσα στην τάξη και παρουσιάζουν, ανά ομάδες μελέτης, άλλα παραδείγματα που θα βρουν οι ίδιοι/-ες μέσα από έρευνα.

2.2.ΣΤ.4 | ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συζητούν την έννοια των πνευματικών δικαιωμάτων και τη σημασία τους στην πολιτισμική κουλτούρα και την κληρονομιά, ιδιαίτερα στις μέρες μας που εισέρχεται η τεχνητή νοημοσύνη (AI) στην παραγωγή οπτικοακουστικών έργων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι απαραίτητο να αναγνωρίζουν τη σημασία που έχει αυτή η υποενότητα στην ποιότητα και την παραγωγή πολιτισμικού και πολιτιστικού έργου, με κύριο στόχο την προστασία της δημιουργικότητας. Αρχικά, αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικά δικαιώματα είναι νομικά δικαιώματα που έχουν οι δημιουργοί πάνω στην πνευματική τους εργασία, όταν παίρνει τη μορφή ενός ολοκληρωμένου καλλιτεχνικού έργου. Εξηγούν τον ρόλο που επιτελούν στο να προστατεύουν τους δημιουργούς και το πνευματικό τους έργο από αντιγραφή, αναπαραγωγή χωρίς άδεια και κλοπή από τρίτους.

Στη σύγχρονη εποχή, η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η απλούστευση της χρήσης της καθιστούν εύκολη την πρόσβαση σε μεγάλη δεξαμενή υλικού. Η εξοικείωση των εκπαιδευομένων στην αναζήτηση αυτού του υλικού, με σεβασμό στην προστασία των πνευματικών και συγγενικών δικαιωμάτων, αποτελεί κύριο στόχο της υποενότητας, ώστε να αναγνωρίζουν την έκταση του πεδίου από όπου μπορούν να αντλήσουν ιδέες και οπτικοακουστικό υλικό. Είναι πολύ σημαντική η διαδικασία ελέγχου αυτού του υλικού ως προς τα πνευματικά του δικαιώματα, η παραβίαση των οποίων μπορεί να επιφέρει σοβαρές κυρώσεις στους χρήστες όταν δεν γίνονται σεβαστά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο πλαίσιο του μαθήματος, πλοηγούνται σε βάσεις δεδομένων όπου μπορούν να κάνουν αυτούς τους ελέγχους και αποκτούν γνώση αυτής της διαδικασίας για την επαγγελματική τους προστασία, τόσο ως χρήστες υλικού άλλων όσο και ως δημιουργοί.

2.2.ΣΤ.5 | ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ ΜΙΑΣ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΙΑΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν, σε αυτή την υποενότητα, τον τρόπο δημιουργίας ενός φακέλου παραγωγής και τη διαδικασία σύνταξης βασικού προϋπολογισμού για μια τηλεοπτική εκπομπή. Για παράδειγμα, χρησιμοποιούν την ιδέα μιας εκπομπής λόγου (talk show), υπολογίζοντας το κόστος όλης της διαδικασίας παραγωγής της.

Η σημασία αυτής της θεματικής είναι κρίσιμη στην ειδικότητα του/της μοντέρ/-έζ, ώστε να μπορεί να αναγνωρίζει την αναγκαιότητα του αυστηρού προγραμματισμού και των χρονικών περιορισμών που αντιμετωπίζει στη δουλειά του/της. Επιπλέον, καθιστά τους/τις μοντέρ/-έζ ικανούς/-ές να λαμβάνουν δημιουργι-

κές αποφάσεις που αντιστοιχούν στον προϋπολογισμό του έργου, βοηθώντας στην αποτελεσματικότητα του εγχειρήματος. Διακρίνουν τη διαφορά κόστους που έχει μια τηλεοπτική εκπομπή από μια κινηματογραφική ταινία και εντοπίζουν τους λόγους που συμβαίνει αυτό. Αναφέρουν διάφορα παραδείγματα από την τηλεόραση και τον κινηματογράφο, διαπιστώνοντας ότι στον τελευταίο συχνά το κόστος παραγωγής είναι αισθητά υψηλότερο.

Παρότι η κινηματογραφική αγορά εστιάζεται στο γύρισμα ενός έργου μέσα σε περίπου έναν μήνα, η τηλεοπτική παραγωγή αφορά, συχνά, καθημερινές ή εβδομαδιαίες εκπομπές, σε διάστημα ενός χρόνου ή και περισσότερο. Η βασική διαφορά βρίσκεται στην ποιότητα του παραγόμενου έργου που στον κινηματογράφο συμπυκνώνεται και περιλαμβάνει κάθε πτυχή του, ενώ στην τηλεόραση πλαταίνει και επιμερίζεται. Για παράδειγμα, τα σκηνικά, οι ηθοποιοί, ο εξοπλισμός κ.λπ. ενός κινηματογραφικού έργου είναι πολύ ακριβότερα και ποιοτικά προσεγμένα από εκείνα μιας εκπομπής λόγου που γυρίζεται στο ίδιο σέτ κάθε φορά, με έναν ή περισσότερους αλλά λιγότερο διάσημους παρουσιαστές/-τριες και με σταθερό στουντιακό εξοπλισμό.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προτρέπονται στην αναζήτηση συναφών παραδειγμάτων από την τηλεόραση και τον κινηματογράφο και στην παρουσίαση των δεδομένων της έρευνάς τους στην τάξη.

2.2.ΣΤ.6 | ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Στην παρούσα υποενότητα «Περιεχόμενα συμφωνητικού εργασίας στην τηλεόραση και τον κινηματογράφο» οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν τα περιεχόμενα ενός συμφωνητικού εργασίας και τις διαφορές που έχει αν πρόκειται για συνεργασία στην τηλεόραση ή στον κινηματογράφο.

Ορίζουν τι είναι ένα συμφωνητικό εργασίας, προσδιορίζοντάς το ως νομικό έγγραφο που θέτει τους όρους της απασχόλησης του/της εργαζομένου/-ης και τις υποχρεώσεις του/της εργοδότη/-τριας. Μελετούν περιπτώσεις από πραγματικά συμφωνητικά που τους παρέχει ο/η εκπαιδευτής/-τρια και διακρίνουν στην περίπτωση της τηλεόρασης στοιχεία όπως την αμοιβή για συγκεκριμένη απασχόληση, τη σαφή περιγραφή των καθηκόντων του/της, την περιγραφή του είδους της τηλεοπτικής εκπομπής, τη διάρκεια, το περιεχόμενο, τη συνεργασία του/της με άλλα μέλη του συνεργείου και τη διάρκεια της σύμβασης. Αντίστοιχα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εντοπίζουν σε ένα άλλο παράδειγμα συμφωνητικού εργασίας για απασχόληση στον κινηματογράφο στοιχεία όπως την περίοδο απασχόλησης, τον τόπο διεξαγωγής της, την αμοιβή για το συγκεκριμένο διάστημα κ.ά. Επίσης, διακρίνουν πληροφορίες για προθεσμίες πληρωμής, για πιθανή παράταση ή αναστολή του έργου και τις ανάλογες επιπτώσεις τους.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε συνέχεια της προηγούμενης υποενότητας, αξιολογούν με ποιους τρόπους διαφυλάσσονται τα πνευματικά τους δικαιώματα στα συμφωνητικά εργασίας και ελέγχουν τρόπους προσωπικής διασφάλισής τους. Η σημασία αυτής

της παραμέτρου είναι κρίσιμη για την επαγγελματική ασφάλεια του/της μοντέρ/-έζ, τόσο σε σχέση με την προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων όσο και σε σχέση με την επαγγελματική προστασία απέναντι σε κακή χρήση πνευματικών δικαιωμάτων.

2.2.ΣΤ.7 | ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες συζητούν, σε αυτή την υποενότητα, τις δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η σημασία της υποενότητας για έναν/μία μοντέρ/-έζ είναι κρίσιμη σε σχέση με την απόδοσή του/της στη διάρκεια του σταδίου της αποπεράτωσης. Γνωρίζοντας το πεδίο και τον τρόπο οργάνωσής του, μπορεί να αντεπεξέλθει σε κοινές στοχεύσεις και να εξυπηρετεί ένα κοινό όραμα με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας εργασίας.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ορίζουν την έννοια της «συμπαραγωγής» και τα κριτήρια που οδηγούν σε αυτήν. Η συνεργασία διαφορετικών εταιρειών παραγωγής, είτε σε εθνικό είτε σε διεθνές επίπεδο, προκύπτει από την οικονομική ανάγκη διεκπεραίωσης της παραγωγής και συχνά έχει ως αποτέλεσμα ένα πιο πλούσιο και ποιοτικό έργο. Εκτός από την κοινή χρηματοδότηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι συμπαραγωγές στην προώθηση και διανομή του έργου σε μεγαλύτερες κινηματογραφικές αγορές, με διεθνή επιρροή.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να μελετήσουν παραδείγματα ταινιών που προβάλλονται στην τάξη και που παρήγαγαν μεμονωμένες εταιρείες και να τις συγκρίνουν με συμπαραγωγές, συζητώντας στο μάθημα τις παρατηρήσεις τους. Για παράδειγμα, μπορούν να αναφερθούν στην ταινία *Κυνόδοντας* (Γιώργος Λάνθιμος, 2009), που έγινε από μια μικρή ελληνική εταιρεία παραγωγής και με την αρωγή του ΕΚΚ, και να τη συγκρίνουν με την ταινία *Πολίτικη κουζίνα* (Τάσος Μπουλμέτης, 2003), που προέκυψε από τη συνεργασία δύο εταιρειών, μιας ελληνικής και μιας τουρκικής.

Στη συνέχεια, καλούνται να συγγράψουν μικρά κείμενα όπου απαριθμούν και περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά συνεργασιών και συμπαραγωγών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, για κινηματογραφικά ή και τηλεοπτικά έργα της επιλογής τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Zettl, H. (1976). *Television production handbook*. Belmont, CA: Wadsworth Pub.
2. Rabiger, M. (2009). *Directing the documentary* (5th edition). Burlington: Focal Press/Elsevier.

Συμπληρωματικές

1. Kahana, J. (ed.). (2016). *The documentary film reader: History, theory, criticism*. Oxford: Oxford University Press. Ανακτήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2023 από: <https://www.scribd.com/document/346828355/The-Documentary-Film-Reader-History-Theory-Criticism-2016>
2. Ryan, M. A. (2015). *Film + video budgets*. Studio City, CA: Michael Wiese Productions.

2.2.2 • ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΟΝΤΑΖ II

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ψηφιακό μοντάζ II» έχει ως σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν σε σύνθετα εργαλεία ενός συγκεκριμένου, επαγγελματικού προγράμματος μοντάζ, από τα ενδεικτικώς αναφερόμενα στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης (στο εξής αναφερόμενο ως «πρόγραμμα μοντάζ Α», το οποίο πρέπει να είναι το ίδιο με εκείνο της μαθησιακής ενότητας «Ψηφιακό μοντάζ I»). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω σύνθετων ασκήσεων εφαρμογής, εξοικειώνονται με τα προχωρημένα εργαλεία μοντάζ και δημιουργούν ασκήσεις βίντεο σχετικές με ντοκιμαντέρ και εκπομπές λόγου (talk shows). Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εξασκηθούν στον παραμετροποιημένο χειρισμό του επαγγελματικού προγράμματος μοντάζ, από την εισαγωγή του πρωτογενούς υλικού μέχρι και την εξαγωγή των εργασιών τους. Το μάθημα οφείλει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός που προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αρχιεθετούν υλικό για ένα ντοκιμαντέρ στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Μοντάρουν τον προφορικό λόγο για να πετύχουν σαφήνεια και συμπύκνωση στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Οργανώνουν το υλικό στη χρονοσειρά βάσει σεναρίου στο πρόγραμμα μοντάζ Α,

- Αναζητούν συνοδευτικό υλικό (π.χ. μουσική, εικόνες, γραφικά) ελεύθερο δικαιωμάτων,
- Παραμετροποιούν σύνθετες μεταβάσεις (transitions) κατά βούληση στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Δημιουργούν σύνθετους τίτλους κατά βούληση στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Εφαρμόζουν γραφικά και λεζάντες κατά βούληση στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Εφαρμόζουν σύνθετα εφέ αλλαγής ταχύτητας στα πλάνα στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Ρυθμίζουν τη χρωματική ομοιομορφία των πλάνων με διάφορα εργαλεία χρωματικής διόρθωσης (colour correction) στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Εφαρμόζουν δευτερεύουσες χρωματικές ρυθμίσεις για να επιτύχουν μια αισθητική-υφολογική προσέγγιση (colour grading) στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Μοντάρουν υλικό πολυκάμερου γυρίσματος χρησιμοποιώντας ειδικά εργαλεία στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Πραγματοποιούν μια επαγγελματική μίξη ήχου ανάλογα με τις απαιτήσεις του μέσου αναμετάδοσης ή προβολής στο πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Εξάγουν παραμετροποιημένους μορφότυπους αρχείων βίντεο ανάλογα με τις απαιτήσεις του μέσου αναμετάδοσης ή προβολής από το πρόγραμμα μοντάζ Α,
- Αντιγράφουν υλικό και πρότζεκτ σε έναν νέο σκληρό δίσκο,
- Αξιολογούν τεχνικά και αισθητικά το αποτέλεσμα της εργασίας τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αντίγραφο ασφαλείας / Αφηγηματικός οδηγός μοντάζ / Σύνθετα εργαλεία μοντάζ και μιξάζ / Γραφικά / Χρωματική διόρθωση (colour correction) / Χρωματική διαβάθμιση (colour grading) / Μοντάζ πολυκάμερου γυρίσματος / Ρυθμίσεις εξαγωγής αρχείων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΛΙΚΟΥ – ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΓΙΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
2	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ ΜΟΝΤΑΖ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
3	ΣΥΝΘΕΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΟΝΤΑΖ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
4	ΣΥΝΘΕΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΙΞΑΖ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
5	ΤΙΤΛΟΙ, ΛΕΖΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΑ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
6	ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
7	ΜΟΝΤΑΖ ΠΟΛΥΚΑΜΕΡΟΥ ΓΥΡΙΣΜΑΤΟΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)
8	ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΡΧΕΙΩΝ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Κείμενο αναφοράς

2.2.Z.1 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΛΙΚΟΥ – ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΓΙΑ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ MONTAZ A)

Η υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση και κατανόηση των βέλτιστων πρακτικών οργάνωσης και ταξινόμησης υλικού για τη δημιουργία ντοκιμαντέρ, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη διαδικασία αρχειοθέτησης και να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες, ώστε να διευκολύνεται η διαδικασία του μοντάζ και η επικοινωνία του/της μοντέρ/-έζ με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια.

Αναλυτικότερα, η οργάνωση και η ταξινόμηση των αρχείων εικόνας και ήχου που προέρχονται από το γύρισμα και η δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας αποτελούν το πρώτο στάδιο της διαδικασίας του μοντάζ. Το στάδιο αυτό είναι καθοριστικής σημασίας, αφού όσο πιο μεθοδικά οργανωθεί το υλικό τόσο πιο ομαλά διεξάγεται η ροή των εργασιών. Επιπλέον, επειδή σε αυτό το στάδιο εμπλέκονται αρκετές ειδικότητες, είναι σημαντικό, όταν αναλάβει το υλικό ο/η επόμενος/-η συνεργάτης/-ίδα, να μπορεί να κατανείμει τον τρόπο οργάνωσης, χωρίς την ανάγκη περαιτέρω διευκρινίσεων ή οδηγιών.

Τα κριτήρια οργάνωσης είναι κυρίως η εύκολη ανεύρεση πλάνων και αρχείων και η γρήγορη πρόσβαση σε αυτά, αλλά και η αποτροπή απώλειας δεδομένων. Προκειμένου να διασφαλιστούν τα παραπάνω, προτείνονται κάποια συστήματα οργάνωσης και δομής των φακέλων και των αρχείων, τα οποία διαφέρουν ανάλογα με το είδος του έργου. Για παράδειγμα, στις ταινίες μυθοπλασίας η αρχειοθέτηση γίνεται ανά σκηνή, πλάνο και λήψη, σε αντίθεση με τις ταινίες τεκμηρίωσης, τα γυρίσματα των οποίων πραγματοποιούνται μέσα σε μήνες ή και χρόνια, και η αρχειοθέτηση γίνεται είτε βάσει της χρονολογικής σειράς κινηματογράφησης είτε θεματικά.

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, παρουσιάζεται ο συλλογισμός σχετικά με την οργάνωση των φακέλων και των αρχείων, καθώς και διαφορετικά συστήματα αρχειοθέτησης μέσα από πρακτικές ασκήσεις, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις βασικές θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται, ώστε να ταξινομούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το υλικό που τους δίνεται. Στο πλαίσιο του μαθήματος, δίνεται αρχειακό υλικό ντοκιμαντέρ με στόχο να οργανωθεί σε φακέλους από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες.

2.2.Z.2 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΦΗΓΜΑΤΙΚΟΥ ΟΔΗΓΟΥ MONTAZ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ MONTAZ A)

Στις ταινίες τεκμηρίωσης, όπου δεν υπάρχει καθορισμένο σενάριο πριν από το γύρισμα, αλλά συχνά αυτό προκύπτει από το υλικό, η διαδικασία της επεξεργασίας της ταινίας ξεκινάει συνήθως με την οργάνωση της προφορικής αφήγησης, με στόχο να δημιουργηθεί μια σταθερή βάση στην οποία ενσωματώνονται στη συνέχεια οι εικόνες, οι ήχοι και η μουσική. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν μεθοδολογία στον τρόπο που εργάζονται κατά τη διαδικασία του μοντάζ ντοκιμαντέρ, ώστε να «μη χάνονται» μέσα στο υλικό που έχουν να αντιμετωπίσουν.

Αναλυτικότερα, αφού οργανωθεί και αρχειοθετηθεί το υλικό ενός ντοκιμαντέρ ή ακόμα και μιας τηλεοπτικής εκπομπής με συνεντεύξεις, γίνεται μια αρχική επιλογή των γεγονότων που κινηματογραφήθηκαν ή και των αφηγήσεων των ανθρώπων που συμμετείχαν, ώστε να ξεκινήσει μια πρόχειρη συνάρμωση του προφορικού λόγου, η οποία θα λειτουργεί σαν οδικός χάρτης κατά τη διαδικασία της επεξεργασίας. Δημιουργώντας μέσα από τον λόγο μια σταθερή βάση, διαμορφώνεται σε πρώτη φάση η αφήγηση της ταινίας, ώστε να είναι κατανοητό το περιεχόμενό της, να μεταφέρονται τα επιθυμητά μηνύματα και να δημιουργείται μια συνεκτική ιστορία. Αφού διασφαλιστούν τα παραπάνω, η ταινία εμπλουτίζεται με οπτικό (πλάνα, φωτογραφίες, γραφικά, αρχειακό υλικό κ.ά.) και ηχητικό υλικό. Αυτή η μέθοδος προσφέρει εξοικονόμηση χρόνου, καθώς στις ταινίες ντοκιμαντέρ το υλικό που φτάνει στην επεξεργασία συχνά είναι πολύωρο, με αποτέλεσμα η τελική επιλογή να είναι δύσκολη. Έτσι, επιλέγοντας με γνώμονα την αφήγηση της ταινίας και όχι μόνο με αισθητικά ή συναισθηματικά κριτήρια, αναπόφευκτα δημιουργείται ένα πρώτο ξεσκαρτάρισμα του υλικού.

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν έναν αφηγηματικό οδηγό ντοκιμαντέρ και στη συνέχεια εμπλουτίζουν την εικόνα με επιπλέον πλάνα, με στόχο να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν αυτή την προσέγγιση συνάρμωσης υλικού, ώστε να δίνουν έμφαση στην αφήγηση και να εξοικονομούν χρόνο στην εργασία τους.

2.2.Ζ.3 | ΣΥΝΘΕΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ MONTAZ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ MONTAZ A)

Ένα πρόγραμμα μοντάζ παρέχει μια πληθώρα από σύνθετα εργαλεία με μεγάλο εύρος δυνατοτήτων και εφαρμογών στην επεξεργασία εικόνας. Η εξερεύνηση και η κατανόηση της χρήσης τους μέσα από τη συγκεκριμένη υποεπενότητα θα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τα απαραίτητα εφόδια για να ανταποκρίνονται άμεσα στις απαιτήσεις κάθε είδους επεξεργασίας εικόνας και για να εφευρίσκουν παράλληλα δημιουργικές λύσεις σε προβλήματα που προκύπτουν, με στόχο να δημιουργούν υψηλής ποιότητας βίντεο.

Τα προγράμματα μοντάζ είναι εξοπλισμένα με εργαλεία που διευκολύνουν τον τρόπο εργασίας (π.χ. track selection tool) και παρέχουν σύνθετες δυνατότητες, όπως διαφορετικούς τρόπους μετάβασης από πλάνο σε πλάνο (transitions), προσθήκη εφέ και φίλτρων ή έλεγχο της ταχύτητας της εικόνας (δημιουργία αργής ή γρήγορης κίνησης). Οι μοντέρ/-ές συχνά καλούνται να δώσουν μια νέα οπτική στην αφήγηση μέσα από τον πειραματισμό και τη δημιουργική σκέψη, αλλά και να επιλύσουν τυχόν προβλήματα με λειτουργικό τρόπο. Επιπλέον, είναι αυτοί/-ές που καθορίζουν τον ρυθμό στην αφήγηση και τις χωρικές και χρονικές σχέσεις στην ταινία, μέσα από τις οπτικές μεταβάσεις που δημιουργούν. Επομένως, όσο καλύτερη είναι η γνώση των δυνατοτήτων που προσφέρει ένα πρόγραμμα, τόσο πιο αποδοτική και γρήγορη μπορεί να γίνει η δουλειά ενός/μιας επαγγελματία της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διερευνούν τα εργαλεία και τις δυνατότητες επεξεργασίας εικόνας του προγράμματος Α μέσα από πρακτικές ασκήσεις εισαγωγής υλικού, δημιουργίας μεταβάσεων, εφαρμογής εφέ σε διαφορετικά είδη βίντεο (ντοκιμαντέρ, βίντεο-κλιπ), με σκοπό να κατανοήσουν τον τρόπο εφαρμογής τους και να αξιοποιούν τις δυνατότητες του προγράμματος Α ανάλογα με τις ανάγκες του έργου που δημιουργούν.

2.2.Z.4 | ΣΥΝΘΕΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΕΣΑΖ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Πολλά προγράμματα μοντάζ περιλαμβάνουν δυνατότητες και εργαλεία για τη διαχείριση και τη μίξη του ήχου, προσφέροντας έτσι ένα πλήρες πακέτο οπτικοακουστικής επεξεργασίας. Σκοπός της υποεπάρκειας είναι η εξερεύνηση και η κατανόηση της χρήσης αυτών των εργαλείων και δυνατοτήτων, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για να επεξεργάζονται τόσο οπτικά όσο και ηχητικά το υλικό που διαθέτουν και να παράγουν τεχνικά άρτια οπτικοακουστικά έργα.

Ο ήχος διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σε ένα οπτικοακουστικό έργο και αν είναι κακής ποιότητας ή δεν συγχρονίζεται με την εικόνα, τότε ο/η θεατής/-τρια δυσκολεύεται να το παρακολουθήσει. Κατά τη διάρκεια του μοντάζ, οι ήχοι έχουν διαφορετική ένταση και ποιότητα, γι' αυτό, όταν ολοκληρώνεται η διαδικασία συνάρμωσης της εικόνας, ακολουθεί η επεξεργασία και η μίξη του ήχου με στόχο να δημιουργηθεί ένα συνεκτικό και ισορροπημένο αποτέλεσμα, όπου διάλογοι, μουσική, ηχητικά εφέ ή φυσικοί ήχοι θα είναι καθαροί και κατανοητοί. Αυτή η διαδικασία περιλαμβάνει ρυθμίσεις στα επίπεδα έντασης, ισοστάθμιση, ρυθμίσεις στον προσανατολισμό, εφαρμογή εφέ, βελτιώσεις ή τροποποιήσεις της φωνής κ.ά.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διερευνούν τα εργαλεία και τις δυνατότητες επεξεργασίας ήχου του προγράμματος μοντάζ Α μέσα από την επεξεργασία και τη μίξη του ήχου του ντοκιμαντέρ που δημιούργησαν σε προηγούμενη υποεπάρκεια, οργανώνουν τον ήχο σε διαφορετικά κανάλια, ρυθμίζουν την ένταση, ισοσταθμίζουν τους επιμέρους ήχους, εφαρμόζουν εφέ και δοκιμάζουν διαφορετικές τεχνικές ανάλογα με το μέσο αναμετάδοσης ή προβολής του υλικού, με στόχο να διευρύνουν τις δεξιότητές τους, ώστε να ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες δημιουργίας ολοκληρωμένων οπτικοακουστικών έργων.

2.2.Z.5 | ΤΙΤΛΟΙ, ΛΕΞΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΑ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Τα προγράμματα μοντάζ διαθέτουν εργαλεία για τη δημιουργία τίτλων και την προσθήκη λεζάντων και γραφικών σε οπτικοακουστικά βίντεο. Σκοπός της υποεπάρκειας είναι η παρουσίαση και κατανόηση της χρήσης των παραπάνω εργαλείων, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξερευνήσουν τις δυνατότητες που τους/τις προσφέρει το πρόγραμμα μοντάζ Α και να δημιουργούν τίτλους ανάλογα με τις απαιτήσεις του βίντεο που μοντάρουν.

Στις κινηματογραφικές ταινίες, οι τίτλοι χρησιμοποιούνται για να παρουσιάσουν τους/τις συντελεστές της ταινίας και συχνά για να μεταδώσουν πληροφορίες (π.χ. προσδιορίζουν την τοποθεσία, τη χρονολογία κ.ά.) κατά τη διάρκεια της αφήγησης. Μάλιστα, οι δημιουργοί δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην αισθητική των τίτλων, τόσο στη γραμματοσειρά, στο μέγεθος, στα χρώματα και στην κίνησή τους όσο και στο φόντο, αφού καλοσχεδιασμένοι τίτλοι μπορούν να μεταφέρουν στο κοινό πληροφορίες για το είδος και το ύφος της ταινίας. Σε ό,τι αφορά τις τηλεοπτικές εκπομπές, οι τίτλοι διαδραματίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο και, ανάλογα με το είδος, εμφανίζονται καθ' όλη τη διάρκεια της εκπομπής στην οθόνη ή ανά διαστήματα, δίνοντας πληροφορίες για τους ανθρώπους που συμμετέχουν, τη θεματολογία ή τα επόμενα θέματα. Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα πως οι τίτλοι και τα γραφικά είναι αναπόσπαστα συστατικά της οπτικής γλώσσας και εξυπηρετούν τόσο πρακτικούς όσο και αισθητικούς σκοπούς.

Στο πλαίσιο της εν λόγω εκπαιδευτικής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη δημιουργία τίτλων, λεζάντων και γραφικών στο πρόγραμμα μοντάζ Α, αλλά και σε εργαλεία που προσφέρονται για αναζήτηση, αντικατάσταση, ορθογραφικό έλεγχο κ.ά., ούτως ώστε να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για την ενσωμάτωση κατάλληλων τίτλων και γραφικών σε ένα βίντεο, βελτιώνοντας με αυτόν τον τρόπο την εμπειρία του/της θεατή/-τριας και συνθέτοντας παράλληλα άρτια οπτικο-ακουστικά έργα.

2.2.Ζ.6 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Η παρούσα υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση των εργαλείων που επιτρέπουν τις χρωματικές ρυθμίσεις και διορθώσεις μεταξύ των πλάνων, ώστε να δημιουργείται αισθητική ομοιομορφία και να ακολουθείται το επιθυμητό οπτικό στυλ, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοπλιστούν με επιπλέον δημιουργικά εργαλεία που θα τους/τις επιτρέπουν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των σταδίων επεξεργασίας ενός οπτικοακουστικού έργου.

Τα γυρίσματα μιας ταινίας διαρκούν μέρες, ίσως και μήνες, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις χρόνια. Γι' αυτόν τον λόγο, τα πλάνα που φτάνουν στο μοντάζ συμβαίνει συχνά να έχουν κινηματογραφηθεί σε διαφορετικές φωτιστικές ή καιρικές συνθήκες, σε διαφορετικές τοποθεσίες ή από διαφορετικές κάμερες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παρουσιάζονται χρωματικές ασυνέπειες, οι οποίες ρυθμίζονται με τη διαδικασία της χρωματικής επεξεργασίας. Η διαδικασία αυτή έπεται της διαδικασίας του μοντάζ και περιλαμβάνει δύο στάδια: τη χρωματική διόρθωση (colour correction) και τη χρωματική διαβάθμιση (colour grading).

Η χρωματική διόρθωση προσφέρει χρωματική και τονική ομοιομορφία στην ταινία, μέσα από τις ρυθμίσεις της ισορροπίας λευκού, της θερμοκρασίας χρώματος, του κορεσμού, των τόνων και των σκιών, με σκοπό να δημιουργηθεί ταίριασμα μεταξύ των πλάνων. Σε αυτό το στάδιο, μπορούν επίσης να διορθωθούν τυχόν τεχνικά λάθη

που έγιναν κατά τη διάρκεια του γυρίσματος, όπως, για παράδειγμα, υπερεκτεθειμένα ή υποεκτεθειμένα πλάνα μπορούν να διορθωθούν ως προς τη φωτεινότητα. Στη συνέχεια, ακολουθεί η χρωματική διαβάθμιση, που αποτελεί μια διαδικασία κατά την οποία επεξεργάζονται οι τόνοι των χρωμάτων στην ταινία με τρόπο δημιουργικό, προσφέροντας τη δυνατότητα στον/στη δημιουργό να εκφράσει τις υφολογικές του/της επιλογές και να δημιουργήσει ψυχολογικές συσχετίσεις (π.χ. με χρήση θερμών ή ψυχρών χρωμάτων).

Επομένως, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν τις δυνατότητες που προσφέρει το πρόγραμμα μοντάζ Α σε σχέση με τις χρωματικές ρυθμίσεις, μέσα από απλές ασκήσεις σε δεδομένο υλικό, ώστε να αναβαθμίσουν τις δεξιότητές τους στη χρήση των εργαλείων χρωματικής επεξεργασίας του προγράμματος αυτού.

2.2.Ζ.7 | ΜΟΝΤΑΖ ΠΟΛΥΚΑΜΕΡΟΥ ΓΥΡΙΣΜΑΤΟΣ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Τα προγράμματα μοντάζ παρέχουν ειδικά εργαλεία που επιτρέπουν την επεξεργασία αρχείων που προέρχονται από πολυκάμερο γύρισμα. Σκοπός της υποεπάρκειας είναι η παρουσίαση των εργαλείων και των δυνατοτήτων που προσφέρει το πρόγραμμα μοντάζ Α, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια, ώστε να μοντάρουν επαγγελματικά βίντεο με υλικό που προέρχεται από πολυκάμερο γύρισμα.

Αναλυτικότερα, το πολυκάμερο γύρισμα αναφέρεται στην τεχνική κινηματογράφησης κατά την οποία χρησιμοποιούνται ταυτόχρονα πολλές κάμερες, με στόχο την καταγραφή της ίδιας σκηνής ή του ίδιου γεγονότος, από πολλές και διαφορετικές γωνίες λήψης. Αυτή η τεχνική χρησιμοποιείται συχνά για την κάλυψη τηλεοπτικών σειρών σε στούντιο, τηλεοπτικών εκπομπών, συνεντεύξεων, συναυλιών, αθλητικών γεγονότων ή για την κινηματογράφηση δύσκολων, από άποψη παραγωγής, σκηνών (π.χ. σκηνές με πλήθος ηθοποιών, με δύσκολα εφέ κ.ά.). Το υλικό των διαφορετικών καμερών που φτάνει στο μοντάζ από ένα τέτοιο γύρισμα πρέπει πρώτα να συγχρονιστεί και στη συνέχεια να επεξεργαστεί. Ο συγχρονισμός μπορεί να επιτευχθεί αυτόματα με χρήση εργαλείων multicam ή και AI. Επίσης, παραδοσιακά, ένα τέτοιου είδους μοντάζ ακολουθεί τη λογική του λεγόμενου A/B roll.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται σε υλικό (π.χ. συνέντευξη από πολλές γωνίες λήψης) το οποίο εισάγουν στον υπολογιστή και συγχρονίζουν, δοκιμάζοντας διαφορετικές τεχνικές. Στη συνέχεια, καθορίζουν τον κύριο ήχο, δημιουργούν προβολή για πολυκάμερο και έπειτα μοντάρουν, κάνοντας εναλλαγή των γωνιών που έχουν κινηματογραφήσει με ειδικά εργαλεία, ούτως ώστε να αποκτήσουν εξοικείωση με την τεχνική και να μοντάρουν γρήγορα και αποτελεσματικά υλικό πολυκάμερου γυρίσματος.

2.2.Ζ.8 | ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΡΧΕΙΩΝ (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Α)

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην αναλυτική παρουσίαση και εις βάθος κατανόηση των ρυθμίσεων που προσφέρονται από το πρόγραμμα μοντάζ Α για την εξαγωγή αρχείων, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να διαχειρίζονται και να εξάγουν αρχεία βίντεο ανάλογα με το μέσο αναμετάδοσης.

Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία της επεξεργασίας της εικόνας και του ήχου, ακολουθεί η διαδικασία της εξαγωγής των αρχείων από το πρόγραμμα επεξεργασίας. Σε αυτό το στάδιο, απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, καθώς λάθη κατά τη διαδικασία εξαγωγής μπορούν να οδηγήσουν σε προβλήματα προβολής, όπως, για παράδειγμα, στη δημιουργία βίντεο χαμηλής ποιότητας ή αρχείου μεγάλου μεγέθους ή σε ασυμβατότητα του αρχείου για προβολή στο μέσο για το οποίο προορίζεται. Συνεπώς, είναι σημαντικό ένας/μία επαγγελματίας μοντέρ/-έζ να γνωρίζει σε βάθος τις διαφορετικές ρυθμίσεις που απαιτούνται ανάλογα με το μέσο προβολής, π.χ. ανάρτηση σε πλατφόρμα αναπαραγωγής ψηφιακών βίντεο, όπως το YouTube και το Vimeo, αποστολή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή υψηλότερης ποιότητας αρχείο, ώστε να εξάγει σωστά το υλικό. Επίσης, εξάγονται διάφορες εκδοχές της χρονοσειράς ή του πρότζεκτ για επικοινωνία με τους/τις λοιπούς/-ές συνεργάτες/-ιδες του σταδίου της αποπεράτωσης, όπως π.χ. EDL, XML, AAF κ.ά.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην εξαγωγή διαφορετικών τύπων αρχείων πολύ αναλυτικότερα από το προηγούμενο εξάμηνο, καθορίζοντας διαφορετικές ρυθμίσεις κάθε φορά σε σχέση με την ποιότητα, το μέγεθος και τον τύπο του αρχείου. Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν με τη διαδικασία εξαγωγής, ώστε να επιλέγουν τις ρυθμίσεις που θα εξασφαλίζουν τη βέλτιστη ποιότητα οπτικοακουστικού αρχείου ανάλογα με το μέσο αναμετάδοσης ή προβολής.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Murch, W. (2001). *In the blink of an eye: A perspective on film editing*. Los Angeles: Silman-James Press.
2. Pearlman, K. (2016). *Cutting rhythms*. New York: Taylor & Francis.

Συμπληρωματικές

1. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα II» έχει σκοπό να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με την ειδικότητα του μοντάζ, μέσα από συνθήκες που προσομοιώνουν σε κάποιον βαθμό την επαγγελματική πραγματικότητα και δίνουν τη δυνατότητα δημιουργικής έκφρασης μέσω της χρήσης των εργαλείων και των τεχνικών που έχουν διδαχθεί στις υπόλοιπες μαθησιακές ενότητες του εξαμήνου. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ολοκληρώνουν τουλάχιστον δύο ασκήσεις, η μία με τη μορφή ενός σύντομου τηλεοπτικού ρεπορτάζ και η άλλη με τη μορφή ενός σύντομου βίντεο εταιρικής παρουσίασης, σύμφωνα με τις οδηγίες και την επίβλεψη του/της εκπαιδευτή/-τριας. Τέλος, είναι σημαντικό να αφιερώνεται χρόνος ανάλυσης και κριτικής προσέγγισης των αποτελεσμάτων των εργασιών στην ολομέλεια του τμήματος. Το μάθημα πρέπει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός που προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του παρόντος Οδηγού Κατάρτισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Τακτοποιούν το υλικό που θα αποτελέσει βάση για το μοντάζ,
- Μετατρέπουν ψηφιακά αρχεία σε κατάλληλους μορφότυπους,
- Διαμορφώνουν μια οπτικοακουστική σύνθεση βάσει ενός σεναρίου,
- Διαχειρίζονται μεγάλη διάρκεια υλικού σε σχέση με το επιθυμητό αποτέλεσμα,
- Επιδιορθώνουν τεχνικές αδυναμίες στο υλικό με χρήση εφέ,
- Συνδυάζουν τα πλάνα με αξιοποίηση σύνθετων μεταβάσεων,
- Συνθέτουν ένα σύντομο τηλεοπτικό ρεπορτάζ,
- Χρησιμοποιούν βασικές ηχητικές μεταβάσεις,
- Ενσωματώνουν λεζάντες (σούπερ),
- Δομούν σκηνές ενός βίντεο εταιρικής παρουσίασης,
- Αναλύουν με κριτική διάθεση τις εργασίες τους,
- Συζητούν για εναλλακτικούς τρόπους σύνδεσης του υλικού.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μορφότυποι αρχείων βίντεο και ήχου / Εφέ βίντεο / Εφέ ήχου / Μεταβάσεις βίντεο / Μεταβάσεις ήχου / Λεζάντες βίντεο (σούπερ) / Βίντεο εταιρικής παρουσίασης (corporate video).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΦΕ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΟΝΤΑΖ Α
2	ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΤΟΙΜΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ
3	ΓΥΡΙΣΜΑ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥ ΡΕΠΟΡΤΑΖ
4	ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥ ΡΕΠΟΡΤΑΖ
5	ΓΥΡΙΣΜΑ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ
6	ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ
7	ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΟΝΤΑΖ Α

Κείμενο αναφοράς

2.2.Η.1 | ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΦΕ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΣΕΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΟΝΤΑΖ Α

Η μαθησιακή υποενότητα «Επισκόπηση εφέ και μεταβάσεων προγράμματος μοντάζ Α» εστιάζεται στην επισκόπηση των διαθέσιμων εφέ βίντεο και ήχου, καθώς και των μεταβάσεων που είναι διαθέσιμες στο πρόγραμμα μοντάζ Α και την παραμετρική ρύθμισή τους.

Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κάνουν μια επανάληψη των εργαλείων που διδάχθηκαν στο προηγούμενο εξάμηνο και ξεκινούν να τα χρησιμοποιούν με μεγαλύτερη ευχέρεια. Έρχονται σε επαφή με τους πίνακες παραμετρικής ρύθμισης των ιδιοτήτων των εφέ και των μεταβάσεων, αλλά και με τη χρήση σημείων-κλειδιών (keyframes) για τον ορισμό των χρονικών σημείων στα οποία εκτελείται κάθε εντολή. Βλέπουν πώς μπορούν να αναζητούν το εφέ ή τη μετάβαση της επιλογής τους και πώς μπορούν να συνθέσουν το επιθυμητό αποτέλεσμα παραμετρικά. Αντιλαμβάνονται πώς μπορούν να αλλάζουν προκαθορισμένες ρυθμίσεις κατά βούληση, αλλά και πώς μπορούν να αντιγράψουν εφέ που έχουν ρυθμίσει από πλάνο σε πλάνο, για να διατηρείται η ομοιομορφία του έργου τους. Επίσης, εισάγουν επιπλέον δυνατότητες στο πρόγραμμα μοντάζ Α, αναζητώντας κωδικοποιητές (codecs) και προσθήκες στο διαδίκτυο.

Έτσι, εισάγονται στην εις βάθος κατανόηση των εργαλείων που θα κληθούν να αξιοποιήσουν στις επόμενες μαθησιακές υποενότητες και προετοιμάζονται για τις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν κατά την εκπόνηση των εργασιών τους. Η εξοικείωση των μελλοντικών μοντέρ/-έζ με τα διάφορα εφέ και τις μεταβάσεις για βίντεο και ήχο και η ικανότητα χειροκίνητης, ελεγχόμενης και παραμετρικής ρύθμισής τους αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχημένη εξάσκηση του επαγγέλματος.

2.2.Η.2 | ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΕΤΟΙΜΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ

Σε συνέχεια της προηγούμενης μαθησιακής υποενότητας, στην υποενότητα «Ενσωμάτωση έτοιμων γραφικών», οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπαίνουν στη διαδικασία να εισάγουν έτοιμα γραφικά που μπορεί να τους είναι χρήσιμα στο πρόγραμμα μοντάζ Α.

Αναζητούν σε βάσεις δεδομένων στο διαδίκτυο γραφικά που ταιριάζουν με τις απαιτήσεις υποθετικών παραδειγμάτων εργασίας, όπως, για παράδειγμα, για τον εμπλουτισμό ενός τηλεοπτικού ρεπορτάζ, ενός τηλεπαιχνιδιού, μιας διαφήμισης κ.ά. Συζητούν για τα κριτήρια επιλογής, τα οποία είναι κατά βάση τεχνικά (ανάλυση εικόνας, συμβατότητα με το πρόγραμμα μοντάζ, ρυθμός εναλλαγής καρέ κ.ά.), αλλά και σε σχέση με τα δικαιώματα χρήσης των αρχείων (πληρωμή, αναφορά δημιουργού, απαγόρευση περαιτέρω επεξεργασίας κ.ά.). Στη συνέχεια, εξασκούνται στην εισαγωγή αυτών των έτοιμων αρχείων στο πρόγραμμα μοντάζ Α και στην παραμετροποίησή τους, ώστε να ταιριάζουν με τα ζητούμενα της υπόθεσης εργασίας. Μεταξύ άλλων, εισάγουν σούπερ με λεζάντες και συζητούν πώς γίνεται η ανάλογη διαδικασία στη ροή των ζωντανών τηλεοπτικών εκπομπών. Αντιλαμβάνονται τα πλεονεκτήματα της ικανότητας χειροκίνητης, παραμετρικής ρύθμισης με σκοπό την προσαρμογή έτοιμων αρχείων στις απαιτήσεις κάθε έργου με ακρίβεια. Επίσης, εξάγουν τα αποτελέσματα των ασκήσεών τους, προκειμένου να τα προβάλουν και να συζητήσουν στην τάξη πώς φαίνονται.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία, έρχονται σε μια πρώτη επαφή με τη διεπικοινωνία μεταξύ αρχείων που έχουν δημιουργηθεί σε προγράμματα δημιουργίας γραφικών και ενός προγράμματος μοντάζ, διεργασία που συνηθίζεται στην καθημερινότητα του επαγγελματικού μοντάζ.

2.2.Η.3 | ΓΥΡΙΣΜΑ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Στην υποενότητα «Γύρισμα σύντομου τηλεοπτικού ρεπορτάζ», οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να προετοιμάσουν και να υλοποιήσουν ομαδικά το γύρισμα ενός σύντομου τηλεοπτικού ρεπορτάζ για δεδομένο θέμα. Στην προπαραγωγή και το γύρισμα συμμετέχει όλη η τάξη, αναλαμβάνοντας διαφορετικό ρόλο ο/η καθένας/καθεμία, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της εκπαιδευτή/-τριας.

Η διάρκεια του εγχειρήματος θα πρέπει να αντιστοιχεί σε δύο εβδομαδιαία μαθήματα, όπου το πρώτο εστιάζεται στην επιλογή του θέματος, τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων και την οργάνωση παραγωγής, ενώ το δεύτερο αφιερώνεται στο γύρισμα.

Σκοπός είναι να γίνει συζήτηση κατά τη φάση του σχεδιασμού σχετικά με όλο το υλικό που κρίνεται απαραίτητο να συγκεντρωθεί για να υλοποιηθεί ένα άρτιο ρεπορτάζ κατά το στάδιο της αποπεράτωσης. Δηλαδή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπαίνουν στη διαδικασία να προβλέψουν τι υλικό χρειάζονται, να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν ένα σχετικά άρτιο τεχνικά γύρισμα και να αποφασίσουν αν θα χρειαστούν επιπλέον συνοδευτικό αρχειακό υλικό ή και υλικό γραφικών από βάσεις δεδομένων του διαδικτύου. Επίσης, μπαίνοντας στη διαδικασία να λειτουργήσουν ομαδικά και να αναλάβουν διαφορετικές αρμοδιότητες, έρχονται σε επαφή με συναφείς ειδικότητες και αναγνωρίζουν μέσα από την εμπειρία κάποιες από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συνάδελφοί τους. Το υλικό που προκύπτει διαμοιράζεται, για να γίνει η επεξεργασία του, ατομικά πλέον, στην επόμενη μαθησιακή υποενότητα.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται αντιμέτωποι/-ες με τη διαδικασία παραγωγής και γυρίσματος ενός σχετικά απλού έργου και συνειδητοποιούν τη ροή εργασιών που απαιτείται από την αρχική ιδέα μέχρι το μοντάζ για την υλοποίηση ενός τηλεοπτικού ρεπορτάζ.

2.2.Η.4 | ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Η μαθησιακή υποενότητα «Αποπεράτωση σύντομου τηλεοπτικού ρεπορτάζ» είναι αφιερωμένη στο μοντάζ και στην περαιτέρω επεξεργασία του τηλεοπτικού ρεπορτάζ που γυρίστηκε στο πλαίσιο της προηγούμενης μαθησιακής υποενότητας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλαμβάνουν –ατομικά πλέον– να αποπερατώσουν το τηλεοπτικό ρεπορτάζ σύμφωνα με το θέμα και κάποιες βασικές προδιαγραφές, όπως η διάρκεια, που έχουν οριστεί εξαρχής από τον/την εκπαιδευτή/-τρια. Επίσης, καλούνται να ανταποκριθούν σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Αφού επεξεργαστούν το υλικό βίντεο και ήχου του γυρίσματος, αναζητούν επιπλέον υλικό αρχείου στο διαδίκτυο, αν χρειάζεται. Στη συνέχεια, ενθέτουν γραφικά και σούπερ της επιλογής τους και συμπληρώνουν τις λεκτικές πληροφορίες που είναι απαραίτητες. Τέλος, προσθέτουν, αν χρειάζεται, κάποιους ήχους ή και μουσική και κάνουν μια απλή μίξη. Επισημαίνεται ότι κάθε φορά που χρησιμοποιούν υλικό άλλου δημιουργού πρέπει να ελέγχουν και να σέβονται τη διαδικασία αδειοδότησης για τη χρήση του. Μόλις ολοκληρωθεί η επεξεργασία του σύντομου τηλεοπτικού ρεπορτάζ, εξάγουν το αρχείο με τις ενδεδειγμένες ρυθμίσεις. Γίνεται προβολή των εργασιών στην ολομέλεια και κριτική αποτίμησή τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες σχολιάζουν το σύνολο της διαδικασίας, από την έναρξη σχεδιασμού του γυρίσματος μέχρι και την προβολή.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία, επιτυγχάνεται η εμπλοκή σε όλα τα στάδια παραγωγής, με αποτέλεσμα να γίνεται αντιληπτή η αλληλεπίδραση διαφόρων παραγόντων για την υλοποίηση ενός σύντομου έργου βίντεο, όπως το τηλεοπτικό ρεπορτάζ.

2.2.Η.5 | ΓΥΡΙΣΜΑ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να προετοιμάσουν και να υλοποιήσουν ομαδικά το γύρισμα ενός εταιρικού βίντεο για δεδομένη επιχείρηση-παράδειγμα (π.χ. την ίδια τη ΣΑΕΚ). Η διάρκεια του τελικού βίντεο προτείνεται να μην ξεπεράσει τα 5 λεπτά. Στην προπαραγωγή και το γύρισμα συμμετέχει όλη η τάξη, αναλαμβάνοντας διαφορετικό ρόλο ο/η καθένας/καθεμία, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της εκπαιδευτή/-τριας, και μάλιστα διαφορετικούς από εκείνους που ανέλαβαν στη μαθησιακή υποενότητα «Γύρισμα σύντομου τηλεοπτικού ρεπορτάζ».

Η διάρκεια του εγχειρήματος θα πρέπει να αντιστοιχεί σε δύο εβδομαδιαία μαθήματα, όπου το πρώτο εστιάζεται στην επιλογή του θέματος, τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων και την οργάνωση παραγωγής, ενώ το δεύτερο αφιερώνεται στο γύρισμα.

Σκοπός είναι να γίνει συζήτηση κατά τη φάση του σχεδιασμού σχετικά με όλο το υλικό που κρίνεται απαραίτητο να συγκεντρωθεί για να υλοποιηθεί ένα άρτιο εται-

ρικό βίντεο κατά το στάδιο της αποπεράτωσης. Προβλέπεται τι υλικό χρειάζεται να συγκεντρωθεί, σχεδιάζεται και υλοποιείται ένα άρτιο τεχνικά γύρισμα και αποφασίζεται αν θα χρειαστεί επιπλέον συνοδευτικό αρχειακό υλικό ή και υλικό γραφικών από βάσεις δεδομένων του διαδικτύου. Επίσης, μπαίνοντας στη διαδικασία να αναλάβουν διαφορετικές αρμοδιότητες, αναγνωρίζουν μέσα από την εμπειρία κάποιες από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συνάδελφοί τους. Το υλικό που προκύπτει διαμοιράζεται, για να γίνει η επεξεργασία του, ατομικά πλέον, στην επόμενη μαθησιακή υποενότητα.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται αντιμέτωποι/-ες με τη διαδικασία παραγωγής και γυρίσματος ενός έργου ανάθεσης και συνειδητοποιούν τη ροή εργασιών που απαιτείται από την αρχική ιδέα μέχρι το μοντάζ για την υλοποίηση ενός εταιρικού βίντεο.

2.2.Η.6 | ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΣΥΝΤΟΜΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ

Η μαθησιακή υποενότητα «Αποπεράτωση σύντομου εταιρικού βίντεο» είναι αφιερωμένη στο μοντάζ και στην περαιτέρω επεξεργασία του υλικού που γυρίστηκε στο πλαίσιο της προηγούμενης μαθησιακής υποενότητας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλαμβάνουν –ατομικά πλέον– να διαμορφώσουν μια οπτικοακουστική σύνθεση του εταιρικού βίντεο σύμφωνα με το σενάριο και κάποιες βασικές προδιαγραφές, όπως η διάρκεια, που έχουν οριστεί εξ αρχής από τον/την εκπαιδευτή/-τρια. Επίσης, καλούνται να ανταποκριθούν σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Αφού επεξεργαστούν το υλικό βίντεο και ήχου του γυρίσματος, αναζητούν επιπλέον υλικό αρχείου στο διαδίκτυο, αν χρειάζεται. Στη συνέχεια, ενθέτουν γραφικά και σούπερ της επιλογής τους και συμπληρώνουν τις λεκτικές πληροφορίες που είναι απαραίτητες. Τέλος, προσθέτουν, αν χρειάζεται, κάποιους ήχους ή και μουσική και κάνουν μια απλή μίξη. Επισημαίνεται ότι κάθε φορά που χρησιμοποιούν υλικό άλλου δημιουργού πρέπει να ελέγχουν και να σέβονται τη διαδικασία αδειοδότησης για τη χρήση του. Μόλις ολοκληρωθεί η επεξεργασία του σύντομου εταιρικού βίντεο, εξάγουν το αρχείο με τις ενδεδειγμένες ρυθμίσεις. Γίνεται προβολή των εργασιών στην ολομέλεια και κριτική αποτίμησή τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες σχολιάζουν το σύνολο της διαδικασίας, από την έναρξη σχεδιασμού του γυρίσματος μέχρι και την προβολή.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία, επιτυγχάνεται η διαχείριση μεγάλης διάρκειας υλικού σε σχέση με το επιθυμητό αποτέλεσμα και γίνεται αντιληπτή η αλληλεπίδραση διαφόρων παραγόντων για την υλοποίηση ενός έργου βίντεο συνηθισμένου στην επαγγελματική πραγματικότητα, όπως το εταιρικό βίντεο (corporate video).

2.2.Η.7 | ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΟΝΤΑΖ Α

Η μαθησιακή υποενότητα «Αποτίμηση προγράμματος μοντάζ Α» είναι η καταληκτική υποενότητα των δύο πρώτων εξαμήνων της ειδικότητας «Μοντέρ Οπτικοακουστι-

κών Έργων» και έχει ως σκοπό να δώσει την ευκαιρία στους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να συζητήσουν για τη συνολική εμπειρία τους από τη χρήση του προγράμματος μοντάζ Α στη διεκπεραίωση των εργασιών των μαθησιακών ενότητων «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα Ι» και «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα ΙΙ».

Ανατρέχοντας σε παραδείγματα από τις εργασίες που έχουν υλοποιήσει, σχολιάζουν κριτικά σε ποιο βαθμό έχουν κατανοήσει τη φιλοσοφία του προγράμματος και κατά πόσο θεωρούν ότι τους είναι χρήσιμο στις μελλοντικές επαγγελματικές απαιτήσεις της ειδικότητας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται στις δυνατότητες τακτοποίησης του υλικού που αποτελεί βάση για το μοντάζ, στη διαδικασία μετατροπής των ψηφιακών αρχείων βίντεο και ήχου σε κατάλληλους μορφότευπους, στην επιδιόρθωση τεχνικών αδυναμιών με χρήση εφέ, στον συνδυασμό πλάνων και ήχων με αξιοποίηση σύνθετων μεταβάσεων, στην ενσωμάτωση γραφικών και σούπερ από εξωτερικές πηγές, στη δημιουργία τίτλων, στις σύγχρονες λειτουργίες που αξιοποιούν τεχνητή νοημοσύνη (AI), στη διαδικασία εξαγωγής αρχείων κ.ά.

Τέλος, συζητούν σχετικά με τους παραδοσιακούς και εναλλακτικούς τρόπους σύνδεσης του υλικού, ανάλογα με τις προδιαγραφές του έργου που έχουν να φέρουν εις πέρας και τις προκλήσεις που θεωρούν ότι μπορεί να συναντήσουν στην επαγγελματική πραγματικότητα αναφορικά με το πεδίο εργασιών που έχουν ήδη υλοποιήσει.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Sweetow, S. (2016). *Corporate video production: Beyond the board room (and out of the bored room)* (2nd edition). New York: Routledge.
2. Goold, A. (2021). *The Video Editing Handbook: For Beginners*. New York: John Goold.

Συμπληρωματικές

1. Brown, B. (2020). *The basics of filmmaking: Screenwriting, producing, directing, cinematography, audio, & editing*. New York: Routledge.
2. Pinel, V. (2006). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

2.2.Θ • ΣΕΝΑΡΙΟ Ι

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Σενάριο Ι» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη βασική ορολογία και τεχνική που σχετίζεται με το σενάριο, το οποίο αποτελεί τον «οδηγό» για τη δημιουργία ενός οπτικοακουστικού έργου από την έναρξη της προπαραγωγής μέχρι και την ολοκλήρωση της αποπεράτωσης. Επιπρόσθετα,

μέσω παραδειγμάτων και ασκήσεων ανάλυσης και σύνθεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με διάφορες σεναριακές μορφές, με έμφαση στις ειδικές περιπτώσεις του ντοκιμαντέρ, του ρεπορτάζ και των τηλεοπτικών εκπομπών λόγου (talk shows). Η ενασχόληση των μελλοντικών επαγγελματιών του μοντάζ με το σενάριο συμβάλλει στην ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τα κομβικά σημεία της πλοκής και να προβλέπουν τις απαιτήσεις του έργου στο οποίο εργάζονται κατά περίπτωση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τη μορφή ενός σεναρίου οπτικοακουστικού έργου,
- Συζητούν την αναγκαιότητα ύπαρξης σεναρίου για τη δημιουργία ενός οπτικοακουστικού έργου,
- Συντάσσουν μια περίληψη,
- Αναλύουν ένα τρήτμεντ,
- Διακρίνουν τις σκηνές ενός σεναρίου,
- Περιγράφουν τις σκηνές ενός σεναρίου,
- Μελετούν τα μέρη ενός σεναρίου ντοκιμαντέρ,
- Δομούν ένα σύντομο δίστηλο σενάριο ντοκιμαντέρ με συνεντεύξεις,
- Σχεδιάζουν ένα σύντομο σενάριο ντοκιμαντέρ παρατήρησης,
- Συγκρίνουν ένα σενάριο ντοκιμαντέρ με το τελικό έργο,
- Εντοπίζουν το θέμα (ή τα θέματα) ενός σεναρίου ντοκιμαντέρ,
- Περιγράφουν την έννοια της πλοκής,
- Εξηγούν την έννοια της κλιμάκωσης,
- Συζητούν την έννοια του ρυθμού της αφήγησης,
- Διαμορφώνουν το σενάριο (οπτικό οδηγό) μιας τηλεοπτικής εκπομπής λόγου ή ενός τηλεοπτικού ρεπορτάζ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Σενάριο / Ιστορία / Πλοκή / Τρήτμεντ (treatment) / Σκηνή / Σεκάνς / Κλιμάκωση/κορύφωση (climax) / Αφηγηματικός ρυθμός / Σεναριακός σχεδιασμός / Οπτικός οδηγός/σκαλέτα εκπομπής / Ρεπορτάζ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
2	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΠΛΟΚΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΕΝΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ
3	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΑΣΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
4	ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ
5	ΣΕΝΑΡΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
6	Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΣΤΗΝ ΟΘΟΝΗ
7	ΣΚΑΛΕΤΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Θ.1 | ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση και κατανόηση των μορφολογικών κανόνων ενός σεναριακού κειμένου, με βάση τα πρότυπα της κινηματογραφικής βιομηχανίας, αλλά και των λόγων που καθιστούν αναγκαία την ύπαρξή του για τη διασφάλιση της ομαλής ροής των εργασιών στην οπτικοακουστική παραγωγή, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την ανάγνωση σεναρίων και να αποκωδικοποιούν πληροφορίες που εμπεριέχονται σε αυτά κατά τη διαδικασία του μοντάζ.

Ειδικότερα, η σωστή μορφή ενός σεναρίου είναι ζωτικής σημασίας για την πορεία της παραγωγής ενός έργου. Τα στοιχεία που περιλαμβάνει το σενάριο αναφέρονται στις πληροφορίες της σελίδας-τίτλου, στις επικεφαλίδες και στην περιγραφή σκηνών, στην παρουσίαση χαρακτήρων, στους διαλόγους, στη δράση, αλλά και σε στοιχεία που σχετίζονται με τον χρόνο της αφήγησης [αναδρομές στο παρελθόν (flashbacks), προδρομές στο μέλλον (flash forwards), ονειρικές σεκάνς], τις μεταβάσεις σκηνών (transitions) ή τις πηγές του ήχου (π.χ. voice-over, off-screen). Επιπλέον, το σεναριακό κείμενο αποτελεί τη βάση του έργου και είναι εργαλείο απαραίτητο για την παραγωγή της ταινίας, καθώς οι πληροφορίες που προκύπτουν από αυτό βοηθούν στην επικοινωνία μεταξύ των επιμέρους τμημάτων και των ηθοποιών και στην προετοιμασία της οργάνωσης του γυρίσματος και του μοντάζ της ταινίας κατά το στάδιο της αποπεράτωσης.

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ορθή ανάγνωση ενός σεναρίου μέσα από την κατανόηση των κωδίκων του, την εξαγωγή σωστών πληροφοριών και, τέλος, την αποτελεσματική επικοινωνία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια κατά τη διαδικασία του μοντάζ μιας ταινίας. Για τον λόγο αυτόν, κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμε-

νοι/-ες να εξετάσουν διαφορετικά σεναριακά κείμενα, με στόχο να αξιοποιήσουν τα στοιχεία που σχετίζονται με τη δράση, τους ήχους ή τον χρόνο αφήγησης στο μοντάζ μιας ταινίας.

2.2.Θ.2 | Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΠΛΟΚΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΕΝΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στόχος της εκπαιδευτικής υποεπενότητας είναι η κατανόηση των εννοιών της «ιστορίας» και της «πλοκής» της αφήγησης και η τελική τους διαμόρφωση, μέσα από τα διάφορα στάδια ανάπτυξης ενός σεναρίου, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν τις διαφορές μεταξύ των δύο εννοιών και να εξοικειωθούν με τα στάδια καταγραφής του σεναρίου, ώστε να εμπλέκονται σε μια ταινία από την αρχή της παραγωγής της και να λαμβάνουν αποφάσεις που εξυπηρετούν την πλοκή κατά τη διαδικασία του μοντάζ.

Ειδικότερα, η συγγραφή ενός σεναρίου αποτελεί μια επίπονη διαδικασία για τον/τη σεναριογράφο και το τελικό αποτέλεσμα προκύπτει μέσα από τη συγγραφή και επανασυγγραφή πολλών και διαφορετικών εκδοχών. Μάλιστα, για να καταλήξει ο/η σεναριογράφος στην πρώτη γραφή ολόκληρου του σεναρίου, ξεκινάει από την καταγραφή της αρχικής ιδέας, την οποία επεξεργάζεται και αναπτύσσει σταδιακά μέσα από μικρότερης έκτασης κείμενα, όπως η περίληψη, το σεναριακό περίγραμμα (outline) ή το τρήτμεντ (treatment). Τα στάδια καταγραφής της ιδέας βοηθούν ώστε ο/η σεναριογράφος να ανακαλύψει την ιστορία του/της και να λάβει αποφάσεις σχετικά με τα γεγονότα που θα επιλέξει να παρουσιάσει, μέσα από την πλοκή του σεναρίου.

Οι μοντέρ/-έζ συμμετέχουν ως καλλιτεχνικοί συντελεστές στη δημιουργία ενός οπτικοακουστικού έργου και είναι οι πλέον αρμόδιοι/-ες για την οπτική αφήγηση του σεναρίου. Συνεπώς, η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που άπτονται της κατανόησης της συγγραφικής διαδικασίας μιας ταινίας, αλλά και βασικών αφηγηματικών εννοιών που επιτρέπουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να συνδέουν πλάνα και να χτίζουν συνεκτικές αφηγήσεις, μεταφέροντας την ατμόσφαιρα της ταινίας και δημιουργώντας έντονα συναισθήματα στο κοινό. Για τον λόγο αυτόν, κρίνεται σκόπιμο να δοθεί στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ένα σεναριακό κείμενο και τα συνοδευτικά του, τα οποία αναπτύχθηκαν στα επιμέρους στάδια καταγραφής, ώστε να εξετάσουν την εξέλιξη της ιδέας. Παράλληλα, προτείνεται να εξασκηθούν στη διάκριση των εννοιών της πλοκής και της ιστορίας μέσα από ασκήσεις παρουσίασης της πλοκής και της ιστορίας σημαντικών ταινιών.

2.2.Θ.3 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΑΣΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Η εκπαιδευτική υποεπενότητα «Εισαγωγή στη βασική ορολογία του αφηγηματικού σχεδιασμού» αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών δομικών στοιχείων του σεναρίου [βασική υπόθεση (premise), στιγμή, σκηνή, σεκάνς, πράξη, σημεία καμπής (plot

points), κορύφωση (climax) κ.λπ.], με έμφαση στις θεμελιώδεις έννοιες της σκηνής και της σεκάνς, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τα συστατικά στοιχεία της αφηγηματικής δομής και να παράγουν αποτελεσματικές και συνεκτικές οπτικοακουστικές αφηγήσεις.

Το σενάριο αποτελείται από επιμέρους τμήματα δράσης, άλλα μικρότερα (σκηνή) και άλλα μεγαλύτερα (σεκάνς), τα οποία συνθέτουν τη συνολική αφήγηση και βοηθούν ώστε να διασφαλιστεί η συνεκτικότητα της πλοκής. Ειδικότερα, αυτά τα τμήματα προωθούν τη δράση, εξυπηρετούν την ανάπτυξη των χαρακτήρων μέσα από τη δημιουργία συγκρούσεων και ενισχύουν τη συναισθηματική σύνδεση με τον/τη θεατή/-τρια.

Ομοίως και η διαδικασία του μοντάζ στηρίζεται στη συνάρμωση επιμέρους αφηγηματικών στοιχείων, τα οποία συνθέτουν τη συνολική ταινία. Οι μοντέρ/-έξ εργάζονται πάνω στη λειτουργικότητα των σκηνών και στη χρησιμότητά τους για την αφήγηση της ταινίας. Συνεπώς, η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική δημιουργία σκηνών και σεκάνς, μέσα από τη μελέτη παραδειγμάτων σκηνών που έχουν κινηματογραφηθεί και μονταριστεί σύμφωνα με το σεναριακό κείμενο αλλά και πιο ελεύθερα (προβάλλοντας και το αντίστοιχο απόσπασμα ταινίας), με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την ανάγνωση σκηνών και στη μεταφορά τους άλλοτε με πιο πιστό και άλλοτε με πιο δημιουργικό τρόπο, ανάλογα με το υλικό που διαθέτουν και τις ανάγκες της αφήγησης.

2.2.Θ.4 | ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ

Η εκπαιδευτική υποεπότητα «Αφηγηματικός ρυθμός» αποσκοπεί στην ανάλυση του αφηγηματικού ρυθμού ενός σεναρίου και στον τρόπο που αυτός οδηγεί στην κορύφωση ή κλιμάκωση (climax) της αφηγηματικής δομής, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν ότι η ένταση και ο ρυθμός καθορίζονται αρχικά από το σενάριο αλλά μορφοποιούνται κατά το στάδιο της συνάρμωσης μιας ταινίας και να παράγουν αφηγήσεις όπου η αλληλουχία των εικόνων και των ήχων, η χρονική διάρκεια και η έντασή τους εξυπηρετούν το ύφος της ταινίας και την εξέλιξη της πλοκής.

Ο αφηγηματικός ρυθμός διαμορφώνεται από τη χρονική διάρκεια μιας σκηνής, δηλαδή την έκταση που καταλαμβάνει η σκηνή σε σχέση με το υπόλοιπο σενάριο, και από τη δυναμική των σχέσεων που αναπτύσσονται στο συγκεκριμένο τμήμα της ταινίας. Παράλληλα, ο ρυθμός της αφήγησης εξαρτάται και από το είδος (genre) του οπτικοακουστικού έργου, τη θεματολογία ή ακόμα και από το στυλ του/της κινηματογραφιστή/-τριας. Στον κλασικό αφηγηματικό κινηματογράφο, ένας καλοσχεδιασμένος ρυθμός χτίζει σταδιακά την ένταση σε μια ταινία από σκηνή σε σκηνή και δημιουργεί αισθήματα προσμονής στο κοινό, ώστε να οδηγήσει τελικά στην κορύφωση. Αυτή η ένταση που συσσωρεύεται στον/στη θεατή/-τρια είναι απαραίτητη για την απόλαυση μιας ταινίας στον κινηματογράφο.

Η δημιουργία αφηγηματικού ρυθμού περιλαμβάνει διάφορες τεχνικές, ενώ συχνά οι αποφάσεις που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια του μοντάζ διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο εκτυλίσσεται τελικά η πλοκή μπροστά στην οθόνη. Συνεπώς, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενοότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια του αφηγηματικού ρυθμού μέσα από ανάλυση παραδειγμάτων που χρησιμοποιούν, περισσότερο ή λιγότερο επιτυχώς, τις τεχνικές αυτές ή μέσα από παραδείγματα κακής χρήσης, έτσι ώστε να κατανοήσουν τη σημασία του στη διαμόρφωση της ταινίας και να παρουσιάζουν ενδιαφέρουσες προτάσεις ή να συνθέτουν αφηγηματικές λύσεις κατά το στάδιο του μοντάζ ενός οπτικοακουστικού έργου.

2.2.Θ.5 | ΣΕΝΑΡΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενοότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών αρχών της συγγραφής της ιδέας μιας ταινίας τεκμηρίωσης και των διαφορών που εμφανίζει σε σχέση με τη συγγραφή ιστοριών μυθοπλασίας, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τις συμβάσεις του σεναριακού σχεδιασμού ενός ντοκιμαντέρ και να υιοθετούν μια διαφορετική προσέγγιση στη διαδικασία του μοντάζ, σε σχέση με εκείνη που ακολουθείται στα οπτικοακουστικά έργα που βασίζονται σε πιο αυστηρό σεναριακό κείμενο.

Το σενάριο ενός ντοκιμαντέρ αποτελείται από διαφορετικά μέρη, ανάλογα με το είδος στο οποίο ανήκει και με τις τεχνικές κινηματογράφησης που ακολουθεί. Ειδικότερα, μπορεί να περιλαμβάνει ένα σύνολο διαφορετικών στοιχείων, όπως συνεντεύξεις, αφήγηση (voice-over), χρήση αρχειακού υλικού, αναπαράσταση γεγονότων κ.ά., τα οποία συνδυάζονται με σκοπό να εξυπηρετήσουν τη θεματολογία της ταινίας.

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενοότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την ορθή ανάγνωση ενός σεναριακού σχεδιασμού ντοκιμαντέρ μέσα από την κατανόηση των συμβάσεών του, την εξαγωγή των κατάλληλων πληροφοριών για την αποτελεσματική επικοινωνία με τον/την κινηματογραφιστή/-τρια και την οργάνωση της διαδικασίας του μοντάζ μιας ταινίας. Για τον λόγο αυτόν, κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξετάσουν σεναριακά κείμενα ντοκιμαντέρ που χρησιμοποιούν διαφορετικές τεχνικές αφήγησης, με στόχο να εξοικειωθούν με τον τρόπο που παρουσιάζονται τα στοιχεία αυτά και, παράλληλα, καλούνται να συντάξουν ένα σύντομο σενάριο ντοκιμαντέρ παρατήρησης, με θεματολογία που θα επιλέξουν οι ίδιοι/-ες.

2.2.Θ.6 | Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΣΤΗΝ ΟΘΟΝΗ

Το αρχικό σενάριο ενός ντοκιμαντέρ διαφέρει συχνά από το τελικό αποτέλεσμα που προκύπτει στην οθόνη. Έτσι, στο πλαίσιο αυτής της εκπαιδευτικής υποενοότητας, παρουσιάζονται οι λόγοι που συμβαίνει αυτό, αλλά και ο καίριος ρόλος που διαδραματίζει ο/η μοντέρ/-έζ στην αφήγηση και στον ρυθμό της ταινίας, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συνθέτουν ελεύθερα αφηγήσεις ταινιών τεκμηρίωσης, που δεν περιορίζο-

νται στην αυστηρή μεταφορά ενός σεναριακού κειμένου στην οθόνη, αλλά επανεξετάζονται βάσει των σχέσεων που προκύπτουν από το κινηματογραφημένο υλικό.

Το σεναριακό σχέδιο μιας ταινίας τεκμηρίωσης πολλές φορές διαμορφώνεται κατά το στάδιο της παραγωγής, καθώς όσο η δημιουργική ομάδα εμβαθύνει στο θέμα της ταινίας, τόσο είναι πιθανόν να ανακαλύπτει προοπτικές και εξελίξεις που δεν είχε αρχικώς σχεδιάσει. Οι αλλαγές αυτές μπορούν να αφορούν διαφορετικές πτυχές της αφήγησης και συχνά μπορούν να επηρεάσουν ακόμα και τη θεματολογία του σεναρίου.

Ο ρόλος του/της μοντέρ/-έξ στη διαδικασία παραγωγής του ντοκιμαντέρ είναι καθοριστικός, καθώς είναι ο άνθρωπος που οργανώνει τον μεγάλο όγκο του υλικού που προκύπτει από το γύρισμα και διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό την αφήγηση, υπηρετώντας τη θεματολογία της ταινίας και μεταφέροντας το μήνυμά της στο κοινό. Συνεπώς, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενοότητα εστιάζεται στην κατανόηση της δυναμικής και εξελισσόμενης διαδικασίας δημιουργίας ενός ντοκιμαντέρ, με έμφαση στον ρόλο του/της μοντέρ/-έξ, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να υιοθετούν ευελιξία και προσαρμοστικότητα και να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικές με τη διαχείριση του υλικού, τον ρυθμό και την αφήγηση της ταινίας ντοκιμαντέρ.

2.2.Θ.7 | ΣΚΑΛΕΤΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ

Η εκπαιδευτική υποενοότητα «Σκαλέτα τηλεοπτικής εκπομπής» αποσκοπεί στην παρουσίαση και κατανόηση της μορφής του σεναρίου (σκαλέτα) μιας τηλεοπτικής εκπομπής ή ενός ρεπορτάζ, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τις συμβάσεις των τηλεοπτικών και ειδησεογραφικών εκπομπών και να υιοθετούν την ενδεδειγμένη ορολογία όταν βρεθούν σε μια τηλεοπτική παραγωγή.

Η δημιουργία μιας σκαλέτας τηλεοπτικής εκπομπής περιλαμβάνει τον προσεκτικό σχεδιασμό της θεματολογίας και την οργάνωσή της σε κάθε λεπτομέρεια, με στόχο να διασφαλιστεί η ομαλή μετάδοσή της στο κοινό. Ειδικότερα, αναφέρονται στοιχεία όπως τα βίντεο που θα προβληθούν και η διάρκεια που θα καταλαμβάνουν, η σειρά των καλεσμένων, οι τηλεφωνικές επικοινωνίες, τα διαφημιστικά διαλείμματα κ.ά. Αντιστοίχως, ένα σενάριο ρεπορτάζ περιλαμβάνει το αφηγηματικό κείμενο του σπικάζ και οδηγίες σχετικές με τους χρόνους και τα σημεία όπου εμφανίζονται γραφικά ή οπτικά στοιχεία, συνεντεύξεις ανθρώπων, αρχειακό υλικό κ.λπ.

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενοότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική επικοινωνία σε μια τηλεοπτική παραγωγή. Για τον λόγο αυτόν, κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εστιαστούν στην ανάγνωση σεναρίων τηλεοπτικών εκπομπών και ρεπορτάζ και να τα συγκρίνουν με τα αντίστοιχα οπτικοακουστικά έργα, ώστε να εφαρμόσουν την ορολογία και να κατανοήσουν τον ρόλο των εμπλεκόμενων σε μια τηλεοπτική παραγωγή. Τέλος, στο πλαίσιο της ενότητας, προτείνεται να δοθεί ένα κείμενο ρεπορτάζ, το οποίο οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μετατρέψουν σε σεναριακό κείμενο, περιλαμβάνοντας οδηγίες για το μοντάζ.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. McKee, R. (2017). *Το σενάριο: Ουσία, δομή, ύφος και βασικές αρχές*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Field, S. (1986). *Το σενάριο: Η τέχνη και η τεχνική. Οι βάσεις της σεναριογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος.
3. Breschand, J. (2006). *Ντοκιμαντέρ: Η άλλη όψη του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Συμπληρωματικές

1. Bordwell, D. & Thompson, K. (2004). *Εισαγωγή στην τέχνη του κινηματογράφου* (μτφρ. Κ. Κοκκινίδη). Αθήνα: Εκδόσεις Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.
2. Giannetti, L. (2002). *Understanding movies* (9th edition). New Jersey: Prentice Hall.

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ ΙΙΙ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Σκηνοθεσία ΙΙΙ» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της σκηνοθεσίας μουσικών βίντεο, ώστε να κατανοήσουν τον ρόλο της σκηνοθεσίας σε συνάρτηση με εκείνον του μοντάζ στην αλυσίδα της οπτικοακουστικής δημιουργίας αναφορικά με τις απαιτήσεις αυτού του είδους. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τεχνικές που χρησιμοποιούνται στη δημιουργία των βίντεο-κλιπ μέσω ασκήσεων και παραδειγμάτων. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την πρακτική του σχεδιασμού και γυρίσματος μιας απλής χορογραφίας, καθώς και με πρακτικές ADR και σπικάζ από την πλευρά της σκηνοθετικής καθοδήγησης του/της ηχογραφούμενου/-ης. Το μάθημα προτείνεται να γίνεται σε αίθουσα τύπου πλατώ και να υπάρχει πρόσβαση σε στοιχειώδη εξοπλισμό κινηματογράφησης και ηχογράφησης, όπως περιγράφεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης, καθώς και δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων αλλά και των αποτελεσμάτων των ασκήσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διαβάζουν τα στοιχεία ενός ντεκουπάζ για βίντεο-κλιπ,
- Συγκρίνουν τα στοιχεία ενός ραπόρτου με το αντίστοιχο ντεκουπάζ βίντεο-κλιπ,
- Σχεδιάζουν ένα στόριμπορντ το οποίο εξασφαλίζει επαρκή κάλυψη για το μοντάζ ενός βίντεο-κλιπ,
- Συντονίζουν τη βιντεοσκόπηση μιας απλής χορογραφίας,
- Προσαρμόζουν το ντεκουπάζ μιας σκηνής σε ένα τραγούδι,
- Παράγουν πλάνα για ένα βίντεο-κλιπ,
- Αξιοποιούν μια μουσική σύνθεση στη δημιουργία εσωτερικού ρυθμού σε ένα πλάνο-σεκάνς,
- Δραματοποιούν τους στίχους ενός τραγουδιού,
- Δοκιμάζουν τεχνικές ADR,
- Προτείνουν συνδυασμούς πλάνων για τη δημιουργία ενός απλού βίντεο-κλιπ,
- Δοκιμάζουν τεχνικές επιλεκτικής μη τήρησης των ρακόρ,
- Κρίνουν το έργο τους σε κάθε στάδιο εργασίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ντεκουπάζ / Ραπόρτο / Στόριμπορντ (storyboard) / Βιντεοκλίπ (video clip) / Πλάνο-σεκάνς / ADR / Ρακόρ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΝΤΕΚΟΥΠΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟΡΙΜΠΟΡΝΤ (STORYBOARD) ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ
2	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ
3	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ
4	ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ
5	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΙΚΩΣ ΗΧΟΓΡΑΦΗΜΕΝΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ (ADR)
6	ΤΟ ΡΑΠΟΡΤΟ ΚΑΙ ΤΑ ΡΑΚΟΡ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΝΤΕΚΟΥΠΑΣ ΚΑΙ ΣΤΟΡΙΜΠΟΡΝΤ (STORYBOARD) ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κατανόηση της διαδικασίας μετατροπής του γραπτού λόγου (σενάριο) σε οπτικοακουστική γλώσσα και της διαδικασίας του τεμαχισμού μιας σκηνής σε πλάνα, με καθορισμό θέσεων μηχανής λήψης, γωνιών λήψης, μεγέθους κάδρου, κινήσεων της κάμερας και επιμέρους ιδιαίτερων στοιχείων, την πραγματοποίηση δηλαδή του ντεκουπάζ. Παρέχονται οι απαραίτητες δεξιότητες για την κατανόηση της σημασίας του στόριμπορντ (storyboard) και της ανάγκης «οπτικοποίησης» του σεναρίου πριν από την κινηματογράφηση και μετά την ολοκλήρωση του ντεκουπάζ μιας μουσικής σκηνής.

Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν παραδείγματα από σκηνές ταινιών με ρυθμικό μοντάζ, χορογραφίες και βίντεο-κλιπ. Ασκούνται αναλύοντας το ντεκουπάζ δεδομένων παραδειγμάτων σε συναφείς σκηνές ταινιών και μουσικών βίντεο-κλιπ. Έτσι, εργάζονται σε διαφορετικές εκδοχές σκηνοθετικών προσεγγίσεων, άλλες με «χαλύβδινο» ντεκουπάζ και άλλες με ντεκουπάζ τη στιγμή του γυρίσματος, ερμηνεύοντας διαφορετικές τάσεις και τις ιδιαιτερότητές τους. Επίσης, αναλύουν υποδείγματα στόριμπορντ (storyboard) και τα συσχετίζουν με το κινηματογραφημένο αποτέλεσμα.

Δίνεται έτσι η δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, ασκούμενους/-ες σε δεδομένα αποσπάσματα σκηνών ταινιών, να συζητήσουν για τον ρόλο του στόριμπορντ (storyboard) ως εργαλείου κατανόησης όλων των λεπτομερειών της παραγωγής κατά την κινηματογράφηση, για τις ανάγκες της και για τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων τομέων της παραγωγής, καθώς και για τις συνέπειές του στην οικονομία μιας παραγωγής, με έμφαση στα μουσικά βίντεο-κλιπ.

2.3.A.2 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τους τρόπους προσαρμογής του ντεκουπάζ μιας σκηνής σε ένα τραγούδι κατά την προετοιμασία παραγωγής ενός μουσικού βίντεο-κλιπ (video clip), καθώς επίσης και τρόπους και διαδικασίες δραματοποίησής του.

Έτσι, κατά τη διάρκεια των μαθημάτων αυτής της μαθησιακής υποενότητας, δίνεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες μουσικό απόσπασμα (τραγούδι) και ζητείται η μελέτη και η ερμηνεία των στίχων. Καθορίζεται το αισθητικό αποτέλεσμα που ζητείται και προετοιμάζεται η παραγωγή. Επιλέγεται, επομένως, ο τρόπος εικονοποίησης του τραγουδιού με δεδομένη υφολογική και εννοιολογική προσέγγιση. Καλούνται, στη συνέχεια, να υλοποιήσουν το ντεκουπάζ του συγκεκριμένου γυρίσματος, καθώς επίσης και το στόριμπορντ (storyboard). Καθορίζονται οι θέσεις μηχανής για το γύρισμα κάθε πλάνου, η γωνία λήψης, το μέγεθος του κάδρου, οι κινήσεις της μηχανής και οποιαδήποτε περαιτέρω ιδιαιτερότητα κάθε πλάνου. Με δεδομένη την ανωτέρω προεργασία, η ομάδα παραγωγής αξιολογεί επιπλέον συνθήκες που μπορεί να λειτουργήσουν ως επιβαρυντικοί ή επιβοηθητικοί παράγοντες. Με βάση το ντεκουπάζ, συλλέγονται οι πληροφορίες για τα απαραίτητα εξοπλιστικά μέσα (μηχανή λήψης, μακινιστικά κ.λπ.) και το έμψυχο προσωπικό (συνεργάτες/-ιδες, πιθανοί/-ές ηθοποιοί κ.λπ.).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εκτιμούν τα αποτελέσματα και τη δυναμική του ντεκουπάζ κατά την προετοιμασία του γυρίσματος. Αναθεωρούν απόψεις, βάσει των δεδομένων από το ντεκουπάζ, σε συνδυασμό με τις συνθήκες της παραγωγής. Επίσης, εκτιμούν την αξία της προετοιμασίας και αισθάνονται τις ιδιαίτερες συνθήκες κατά τη δραματοποίηση του βίντεο-κλιπ.

2.3.A.3 | ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποενότητα αυτή προσδιορίζουν τις μεθόδους με τις οποίες υλοποιείται η παραγωγή ενός μουσικού βίντεο-κλιπ, προκειμένου να επιτευχθεί η χρήση της εικόνας και του μουσικού αποσπάσματος σε αρμονία –νοηματική και αισθητική– για την εικονοποίηση του βίντεο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, έχοντας οργανώσει στην προηγούμενη υποενότητα το βίντεο-κλιπ που καλούνται να παραγάγουν σε επίπεδο σεναρίου, στόριμπορντ και ντεκουπάζ, στην παρούσα υποενότητα εκτελούν την παραγωγή του. Προς τούτο, οργανώνουν την ακρόαση (casting) των ατόμων που θα συμμετάσχουν. Διαχειρίζονται, δηλαδή, την επιλογή προσώπων που θα εμφανιστούν, είτε ηθοποιών είτε χορευτών/-τριών, αναλόγως των απαιτήσεων. Κρίνουν τον τρόπο κινηματογράφησης, δηλαδή το ύψος της σκηνοθεσίας και των λήψεων των απαραίτητων πλάνων, με ταυτόχρονη ηχολήψια ή ηχογράφηση ξεχωριστά. Ακολουθώντας, ταξινομούν και επιλέγουν τα αρτιότερα πλάνα και προγραμματίζουν την αρχική επεξεργασία του υλικού των λήψεων. Οργανώνουν την επεξεργασία του ήχου, λαμβάνοντας επιπλέον ήχους στο πεδίο ή αναζητώντας ήχους για την ολοκλήρωση του ηχητικού σχεδιασμού (sound design), εάν χρειάζεται.

Σε αυτή την υποενότητα, λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τις ιδιαιτερές απαιτήσεις μιας παραγωγής μουσικού βίντεο-κλιπ, είτε σε φυσικούς χώρους είτε σε πλατώ. Δικαιολογούν, επομένως, επιλογές που κάνουν ή που τους/τις προτείνονται για την αρτιότερη αισθητική και νοηματική επίδραση του παραγόμενου προϊόντος και, τελικά, για την ικανότητα πρόσληψής του από το κοινό στο οποίο απευθύνεται.

2.3.A.4 | ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποενότητα «Αποπεράτωση μουσικού βίντεο-κλιπ» εξάγουν χρήσιμα συμπεράσματα από τη διαδικασία επεξεργασίας του οπτικού και ηχητικού υλικού τους στην εργασία ολοκλήρωσης ενός μουσικού βίντεο-κλιπ. Ταξινομούν, δηλαδή, το υλικό τους, με στόχο το τελικό αποτέλεσμα.

Έτσι, μετά την αξιολόγηση του οπτικού υλικού που παρήγαγαν στις προηγούμενες υποενότητες, καλούνται να οργανώσουν την εργασία τους ως προς το μοντάζ και την επεξεργασία της ηχητικής μπάντας. Έχοντας μπροστά τους το σενάριο και το στόριμπορντ του βίντεο-κλιπ που καλούνται να επεξεργαστούν, εκτελούν το μοντάζ και το μιξάζ, την επεξεργασία δηλαδή της εικόνας και του ήχου. Στο επόμενο στάδιο, ελέγχουν τη διαλειτουργικότητα της εικόνας και του ήχου. Στη συνέχεια, καλούνται να σχεδιάσουν τη μουσική επένδυση του βίντεο-κλιπ και την προσθήκη των απαραίτητων ηχητικών εφέ, ολοκληρώνοντας τον ηχητικό σχεδιασμό (sound design).

Σημαντικό στοιχείο της εικονοποίησης είναι η χρήση και ενσωμάτωση διαφόρων γραφικών και οπτικών εφέ, και οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στη διαδικασία του μοντάζ. Μετά την ολοκλήρωση της επεξεργασίας της εικόνας και του ήχου, παρουσιάζονται στην αίθουσα τα αποτελέσματα και, κατόπιν συζήτησης και αξιολόγησής τους, διορθώνουν το υλικό με βάση τις όποιες παρατηρήσεις. Τέλος, γίνεται εξαγωγή του τελικού αποτελέσματος.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιμετωπίζουν τις τεχνικές και άλλες ιδιαιτερότητες της επεξεργασίας ενός μουσικού βίντεο-κλιπ. Τέλος, συνεργάζονται ώστε να εξάγουν χρήσιμα συμπεράσματα, εργαζόμενοι σε ομάδες.

2.3.A.5 | ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΙΚΩΣ ΗΧΟΓΡΑΦΗΜΕΝΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ (ADR)

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποενότητα «Αντικατάσταση των αρχικώς ηχογραφημένων διαλόγων (ADR)» έρχονται σε επαφή με το Automated Dialogue Replacement (ADR), δηλαδή την αντικατάσταση των αρχικώς ηχογραφημένων διαλόγων με άλλους, ηχογραφημένους εκ των υστέρων σε στούντιο ηχοληψίας, και οργανώνουν σύντομη εργασία για την κατανόηση της εν λόγω λειτουργίας και της διαδικασίας.

Για την ολοκλήρωση της εργασίας, εκτελούν μικρό γύρισμα σκηνής σε θορυβώδες περιβάλλον, ώστε η ηχητική μπάντα των διαλόγων της σύγχρονης λήψης να μην είναι αξιοποιήσιμη. Διευθύνουν σε εργαστήριο την ηχογράφιση των διαλόγων και σχεδιάζουν τον συγχρονισμό τους με την εικόνα. Οργανώνουν, δηλαδή, και εκτελούν την

εργασία, καλώντας τους/τις ηθοποιούς στο εργαστήριο και επανηχογραφούν τους διαλόγους τους με τη διαδικασία του ντουμπλάζ. Εκτελούν τη διαδικασία, προβάλλοντας σε οθόνη τη μονταρισμένη ως προς την εικόνα σκηνή, και οι ηθοποιοί, παρακολουθώντας την κίνηση του στόματος και ακούγοντας ταυτόχρονα μέσω ακουστικών τα λόγια που παρήχθησαν στο γύρισμα, ερμηνεύουν την πρόζα τους, έως ότου επιτευχθεί ο συγχρονισμός. Άλλη ομάδα εκπαιδευομένων πειραματίζεται σε αντίστοιχη εργασία με τη χρήση διαφορετικών ηθοποιών από εκείνους/-ες που χρησιμοποιήθηκαν στην κινηματογράφηση της σκηνής, ενδεχομένως και σε άλλη γλώσσα, για τη λειτουργία της μεταγλώττισης.

Με την ολοκλήρωση της εργασίας της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται την ενδεχόμενη αναγκαιότητα πραγματοποίησης της διαδικασίας της αντικατάστασης των αρχικώς ηχογραφημένων διαλόγων με άλλους και αντιπαραβάλλουν τα αποτελέσματα μετά την επεξεργασία του μοντάζ ήχου.

2.3.A.6 | ΤΟ ΡΑΠΟΡΤΟ ΚΑΙ ΤΑ ΡΑΚΟΡ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας «Το ραπόρτο και τα ρακόρ» συσχετίζουν τα στοιχεία ενός ραπόρτου με το αντίστοιχο ντεκουπάζ και αναγνωρίζουν τη σημασία του στη διαδικασία του μοντάζ. Επίσης, εκτιμούν την τήρησή ή μη των διαφόρων ρακόρ κατά το γύρισμα.

Στην εκπαιδευτική αυτή υποενότητα, αποκωδικοποιούν τα ραπόρτα των γυρισμάτων και κρίνουν τη σημασία τους και την εγκυρότητά τους κατά τη διαδικασία του μοντάζ μιας σκηνής, παραλληλίζοντάς τα με το σενάριο και το ντεκουπάζ. Παράλληλα, κωδικοποιούν τις διάφορες μορφές ρακόρ και αναλύουν παραδείγματα ρακόρ φροντιστηριακού υλικού και χώρων, καθώς και διαφόρων μορφών ρακόρ: φωτογραφικού-φωτιστικού, ηχητικού, ενδυματολογικού, σκηνογραφικού, μακιγιάζ, ερμηνευτικού και σκηνοθετικού. Κατ' αυτόν τον τρόπο επαληθεύουν αισθητικά και ιδεολογικά συμπεράσματα. Παρακολουθούν αποσπάσματα ταινιών του σύγχρονου κινηματογράφου και σχολιάζουν σύγχρονες αφηγηματικές φόρμες. Καταχωρούν παρατηρήσεις για τις ελλείψεις των ραπόρτων και διαχειρίζονται την πιστή τήρηση των ρακόρ κατά το γύρισμα. Στο πλαίσιο εργασίας κινηματογραφημένης σκηνής, έχοντας τα ραπόρτα των γυρισμάτων κατά τη διαδικασία του μοντάζ, επιλέγουν τεχνικές προκειμένου να επεξεργαστούν τη σκηνή και να βρουν λύσεις εννοιολογικής και αισθητικής συνέχειας.

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με σύγχρονες φόρμες κινηματογραφικής αφήγησης σχετικά με την τήρηση των ρακόρ και διακρίνουν περιπτώσεις λανθασμένου ρακόρ. Τέλος, αξιολογούν τη λειτουργία του μοντάζ σε σχέση με την τήρηση των κανόνων της συνέχειας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Pinel, V. (2006). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.
3. Dinur, E. (2017). *The filmmaker's guide to visual effects: The art and techniques of VFX for directors, producers, editors, and cinematographers*. New York: Routledge.

Συμπληρωματικές

1. Pearlman, K. (2016). *Cutting rhythms*. New York: Taylor & Francis.
2. Rose, J. (2014). *Producing great sound for film and video: Expert tips from preproduction to final mix* (4th edition). New York: Routledge.
3. Schwartz, L. M. (2007). *Making music videos: Everything you need to know from the best in the business*. New York: Billboard Books.

2.3.B • ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ III

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Τεχνικό εργαστήριο III» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές ηχογράφησης και επεξεργασίας διαφόρων τύπων ηχητικών αρχείων. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον βασικό ηχητικό εξοπλισμό που χρησιμοποιείται σε ένα γύρισμα και τις τεχνικές ηχογράφησης ή εξεύρεσης ήχων που αποτελούν μέρος της ηχητικής μπάντας ενός οπτικοακουστικού έργου. Επιπλέον, έρχονται σε επαφή με επαγγελματικές εφαρμογές ηχητικής επεξεργασίας και πειραματίζονται με τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης ηχητικής σύνθεσης, ώστε να αντιληφθούν τη ροή εργασίας του ηχητικού σχεδιασμού. Το μάθημα είναι αναγκαίο να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και προτείνεται να υλοποιηθεί εκπαιδευτική επίσκεψη σε ένα στούντιο επεξεργασίας ήχου για τον κινηματογράφο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ρυθμίζουν βασικό ηχητικό εξοπλισμό,
- Αναγνωρίζουν βασικά είδη μικροφώνων,
- Αναγνωρίζουν βασικά είδη εγγραφών ήχου,
- Ηχογραφούν απλούς ήχους,

- Παράγουν ήχους Foley,
- Διακρίνουν συστήματα πολλαπλών ηχείων (π.χ. στέρεο, Dolby κ.λπ.),
- Αναγνωρίζουν πρωτόκολλα μετάδοσης ηχητικών δεδομένων,
- Εξηγούν τη διαδικασία απωλεστικής και μη απωλεστικής συμπίεσης αρχείων ήχου,
- Μετατρέπουν αρχεία ήχου σε διαφορετικούς μορφότυπους,
- Μοντάρουν ήχους στη χρονοσειρά,
- Μιξάρουν ήχους στη χρονοσειρά,
- Ρυθμίζουν φίλτρα αποθορυβοποίησης,
- Εφαρμόζουν ποικίλα ηχητικά εφέ κατά βούληση,
- Σχεδιάζουν την ηχητική μπάντα ενός σύντομου κλιπ,
- Ρυθμίζουν από ποιο ηχείο ακούγεται κάθε ήχος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ηχητικός εξοπλισμός / Μικρόφωνα / Ηχογράφηση / Foley / Κωδικοποίηση / Μίξη ήχου / Ηχητικά εφέ / Αποθορυβοποίηση / Προγράμματα επεξεργασίας ήχου / Ηχητικός σχεδιασμός / Ηχητική μπάντα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΟΣ ΗΧΗΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
2	ΕΙΔΗ ΜΙΚΡΟΦΩΝΩΝ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΕΩΝ
3	ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΗ
4	Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΗΧΩΝ FOLEY
5	ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ
6	ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ
7	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΧΗΤΙΚΗΣ ΜΠΑΝΤΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΒΑΣΙΚΟΣ ΗΧΗΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τον βασικό ηχητικό εξοπλισμό που χρησιμοποιείται σε ένα γύρισμα εξωτερικού χώρου ή στο στούντιο, καθώς και τα βασικά εργαλεία λογισμικού (software) και υλικού (hardware) για την επεξεργασία του ήχου.

Μέσα από αναλυτικές παρουσιάσεις των ιδιοτήτων των μηχανημάτων αλλά και του ίδιου του εξοπλισμού κατανοούν τη χρήση του μπουμ, των φορητών εγγραφών,

των μικροφώνων, των διαφορετικών καλωδίων και των διαφόρων ειδών βυσμάτων (XLR, RCA, TRS, speakON κ.ά.). Μέσα από πρακτική εφαρμογή διακρίνουν τη χρησιμότητα των ακουστικών κλειστού τύπου, ιδιαίτερα σε θορυβώδες περιβάλλον, καθώς και το αποτέλεσμα των αντανάεμιων στα μικρόφωνα. Διακρίνουν τα διαφορετικά είδη των ηχείων στο στούντιο (nearfield, midfield, subwoofer, παθητικά, ενεργά κ.λπ.) και διαπιστώνουν την ωφέλεια των ηχοαπορροφητικών πάνελ και των ηχοπαγίδων στον χώρο ηχογράφησης και ακρόασης. Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη σωστή χρήση του εξοπλισμού, αλλά και στην αποθήκευσή του, ώστε να αποφεύγονται κοστοβόρες φθορές. Γνωρίζουν και ρυθμίζουν ενισχυτές, προενισχυτές μικροφώνων, μίκτες, εγγραφείς ήχου, κάρτες ήχου, μονάδες εφέ, συμπίεστές (compressor) και περιοριστές στάθμης (limiter).

Συνδέουν τον εξοπλισμό στο εργαστήριο με στόχο να εξοικειωθούν με τα μηχανήματα, κάνοντας δοκιμαστικές ηχογραφήσεις, ρυθμίσεις και αναπαραγωγές, αντιμετωπίζοντας κατά περίπτωση τα τυχόν προβλήματα που προκύπτουν. Ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης είναι βασικής σημασίας στην υποεπάρτηση, ώστε να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν και να αντεπεξέρχονται πρακτικά στις απαιτήσεις του επαγγέλματός τους.

2.3.B.2 | ΕΙΔΗ ΜΙΚΡΟΦΩΝΩΝ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΕΩΝ

Τα μικρόφωνα είναι πολύ σημαντικός κρίκος στην αλυσίδα κάθε ηχογράφησης και αποτελούν ιδιαίτερα σημαντική γνώση για την ειδικότητα, που ασχολείται ισάξια τόσο με την εικόνα όσο και με τον ήχο.

Στην υποεπάρτηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν, αρχικά, τα μικρόφωνα ως τις συσκευές που μετατρέπουν το ηχητικό κύμα σε ηλεκτρικό σήμα. Στη συνέχεια, διακρίνουν διαφορετικά είδη μικροφώνων, όπως δυναμικά (dynamic), πυκνωτικά (condenser), μικρόφωνα ταινίας (ribbon) και πιεζοηλεκτρικά (piezo), μελετώντας, ταυτόχρονα, τις ιδιότητες κάθε είδους, όπως το διάγραμμα τους, την κατευθυντικότητα τους (καρδιοειδή, υπερκαρδιοειδή, 360 μοιρών κ.ά.), αλλά και την απόκριση συχνότητας, το σχήμα τους κ.ά. Η σωστή επιλογή μικροφώνου είναι καίρια για να παραχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα. Μέσα στο μάθημα ακούν το αποτέλεσμα που έχουν διαφορετικές εγγραφές από διαφορετικά μικρόφωνα και συγκρίνουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους. Διακρίνουν τα μικρόφωνα σε ασύρματα, ενσύρματα, μικρόφωνα πέτου, επιτραπέζια, χειρός, κάψες και μικρόφωνα shotgun. Τέλος, γνωρίζουν τα είδη των εγγραφών, που σήμερα είναι σχεδόν αποκλειστικά ψηφιακοί. Κατανοούν μέσα από θεωρητική εισήγηση τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο δέχονται το αναλογικό ηλεκτρικό σήμα από τα μικρόφωνα και πώς το μετατρέπουν σε ψηφιακό, με τη δειγματοληψία και την κωδικοποίηση που επιλέγει ο/η χειριστής/-τρια. Γνωρίζουν τα κανάλια εισόδου και τις λειτουργίες τους, ενώ, στη συνέχεια, γνωρίζουν και άλλα είδη εγγραφών που χρησιμοποιούνται σε στούντιο, καλύπτοντας όσο καλύτερα γίνεται τον βασικό εξοπλισμό ηχογράφησης.

Μέσω των παραπάνω, εξοικειώνονται με εξοπλισμό που πρόκειται να αξιοποιηθούν στην επαγγελματική πράξη κατά τη συνεργασία με τους συναδέλφους των ειδικότητων του ήχου.

2.3.B.3 | ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΗΧΟΓΡΑΦΗΣΗ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε αυτή την υποενότητα, επιλέγουν τον κατάλληλο εξοπλισμό για να ηχογραφήσουν μερικούς απλούς ήχους, αλλά και διαλόγους μέσα στο εργαστήριο.

Ανοίγουν το καλάμι (boom), τοποθετούν το κατευθυντικό μικρόφωνο (shotgun) στην ειδική αντικραδασμική βάση και προσθέτουν το αντιανέμιο, αν ο χώρος είναι εξωτερικός, ώστε να ελαττωθεί, όσο το δυνατόν, το φύσημα του αέρα. Στη συνέχεια, το συνδέουν με το κατάλληλο καλώδιο στον φορητό εγγραφέα. Σε αυτό το σημείο, δίνουν ιδιαίτερη προσοχή, ώστε οι αρχικές ρυθμίσεις να είναι σωστές, και κάνουν κάποιες δοκιμαστικές λήψεις, τις οποίες αναπαράγουν στα ακουστικά τους, που έχουν συνδέσει, επίσης, στον εγγραφέα. Προσέχουν ιδιαίτερα τη στάθμη του ήχου, ώστε να πετύχουν την καλύτερη δυνατή αναλογία σήματος προς θόρυβο, σύμφωνα με τις γνώσεις που αποκομίζουν και από τη μαθησιακή ενότητα «Ήχος και μουσική I». Κατανοούν τον τρόπο που κρατούν το μπουμ, τη σωστή κλίση και κατεύθυνσή του, καθώς και την απόλυτη ανάγκη για ησυχία αλλά και την ιδιαίτερη προσοχή στις κινήσεις του/της ηχολήπτη/-τριας, ώστε να μην προσθέσει ανεπιθύμητους θορύβους στο τελικό αποτέλεσμα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα των σημειώσεων (ραπόρτα) που κρατούν το σκριπτ και, ως προς τον ήχο, ο/η ηχολήπτης/-τρια, ώστε να γνωρίζουν τόσο τη σειρά των εργασιών που μένουν να πραγματοποιηθούν όσο και τις ωφέλιμες λήψεις. Είναι απαραίτητο για το μοντάζ του ήχου αργότερα να χρησιμοποιείται και η κλακέτα με τον ήχο της στην αρχή κάθε λήψης, σημειώνοντας πάνω της τις κατάλληλες πληροφορίες πάντα σε συνεργασία με τον/τη βοηθό σκηνοθέτη.

Τέλος, αναπαράγοντας τις ηχογραφήσεις στο πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνας και ήχου, αναφέρονται στη χρησιμότητα των ραπόρτων στο μοντάζ, ώστε να επιτευχθεί ο συγχρονισμός του ήχου με την εικόνα, αλλά και να εξοικονομηθεί πολύτιμος χρόνος στη διαδικασία της αποπεράτωσης. Η υποενότητα, μέσα από τον συνδυασμό θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισης, παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες της ειδικότητας του μοντάζ, ώστε να κατανοούν και να ασκούν τη βασική λειτουργία μιας ηχογράφησης.

2.3.B.4 | Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΗΧΩΝ FOLEY

Έχοντας κατανοήσει την έννοια και τη σπουδαιότητα των ήχων Foley σε προηγούμενες μαθησιακές ενότητες, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε αυτή την υποενότητα, συζητούν, καταρχάς, ποιους ήχους θα μπορούσαν να απομονώσουν και να ηχογραφήσουν, καθώς και με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να παραγάγουν καινούριους.

Αντιλαμβάνονται την αίσθηση του ήχου που μπορούν να δημιουργήσουν χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους, αλλά και αξιοποιώντας πληροφορίες που ανακαλύπτουν στο διαδίκτυο για την παραγωγή Foley. Συνδέουν και ρυθμίζουν τον απαραίτητο εξοπλισμό και παράγουν ήχους Foley, όπως βήματα, κλείσιμο πόρτας, άναμμα τσιγάρου, βροχή κ.ά. Διαπιστώνουν πως οι ήχοι που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες δράσεις μπορούν να αναπαραχθούν με εναλλακτικούς, μη ρεαλιστικούς τρόπους, όπως με τον ήχο ενός λάχανου που σπάει για την απόδοση σπασίματος κόκαλου ή με το τσιγάρισμα λίγου μπέικον για βροχή. Μέσα από προβολές ντοκιμαντέρ αλλά και making-of ανακαλύπτουν ότι πολλοί ήχοι από αυτούς που ακούμε σε ταινίες είναι ψεύτικοι, όπως το ότι ένας καλπασμός αλόγου μπορεί να παραχθεί με την κρούση καρύδας. Όλες αυτές οι ηχογραφήσεις γίνονται ταυτόχρονα με την προβολή της σκηνής ενδιαφέροντος σε προτζέκτορα για τον συγχρονισμό του ήχου με την εικόνα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν κάποια εφαρμογή επεξεργασίας ήχου, ώστε να διαμορφώσουν τον ήχο όπως τον έχουν φανταστεί. Αυτό περιλαμβάνει προσθήκη ηχητικών εφέ, όπως ισοστάθμιση, βάθος, καθυστέρηση (delay), αντήχηση (reverb) και άλλες παραμορφώσεις, ανάλογα με την ανάγκη της ταινίας και το όραμα του ηχητικού σχεδιασμού. Ακόμη, πολύ σημαντική είναι η απόπειρα παραγωγής ήχων Foley με χρήση synthesizer ή sampler.

2.3.B.5 | ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τη διαδικασία ψηφιοποίησης του ήχου που πραγματοποιείται σε τρία στάδια: δειγματοληψία, κβαντοποίηση και κωδικοποίηση, με τη χρήση μετατροπών Αναλογικού σε Ψηφιακό Σήμα (ADC).

Αναγνωρίζουν ότι ο αριθμός δειγμάτων ανά δευτερόλεπτο (sample rate) μετρείται σε Hz, ενώ το μέγεθος του δείγματος σε bit. Ο αριθμός των bit που χρησιμοποιούνται σε κάθε δείγμα (bit depth) είναι και το μέγεθος που καθορίζει τα επίπεδα κβαντοποίησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρατηρούν ότι όσο πιο μεγάλη είναι η συχνότητα και το πλήθος των bit σε κάθε δειγματοληψία, τόσο καλύτερης ποιότητας αρχεία παράγονται. Κατανοούν το θεώρημα Nyquist, που θέλει τη συχνότητα δειγματοληψίας να είναι τουλάχιστον διπλάσια από τη μέγιστη συχνότητα του σήματος του οποίου γίνεται η δειγματοληψία, για να μην προκαλείται απώλεια πληροφορίας. Έτσι, μαθαίνουν ότι το μέγεθος ενός ψηφιακού ασυμπίεστου αρχείου ήχου είναι συνάρτηση των παραπάνω χαρακτηριστικών, της διάρκειας αλλά και του αριθμού των καναλιών του. Μέσα από μελέτες περιπτώσεων, διακρίνουν το αποτέλεσμα διαφορετικών κωδικοποιήσεων και ψηφιακών αρχείων, που αποτελούν απαραίτητη γνώση για τη χρήση τους στο μοντάζ. Κατηγοριοποιούν τους ήχους ανάλογα με τη χρήση τους, π.χ. για CD 44.1 kHz/16 bit/stereo, ήχο στο βίντεο 48 kHz/24 bit και μάστερ των ηχογραφήσεων 96 kHz ή 192 kHz/24 bit, ή ακόμα και 384 kHz/32 bit. Αναγνωρίζουν ότι όσο καλύτερη είναι η ποιότητα τόσο μεγαλύτερη η δυνατότητα επεξεργασίας. Διακρίνουν ότι τα αρχεία μπορεί να είναι μονοφωνικά, στέρεο ή πολυκάναλα (2.1, 3.1, 5.1, 7.1 Dolby Surround,

Dolby Atmos). Γνωρίζουν τη συμπίεση των αρχείων σε μη απωλεστικά (FLAC, WMA) και απωλεστικά (MPEG Layer I και Layer III, MP3). Τέλος, γνωρίζουν τα βασικά πρωτόκολλα μετάδοσης ήχου, Transmission Control Protocol (TCP), Real-Time Transport Protocol (RTP), Voice over Internet Protocol (VoIP), Session Initiation Protocol (SIP), Audio over Ethernet (AoE) κ.λπ. Όλα τα παραπάνω είναι απαραίτητες γνώσεις για το μοντάζ ήχου.

2.3.B.6 | ΨΗΦΙΑΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΗΧΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν μερικά βασικά προγράμματα επεξεργασίας ήχου, καθώς και πρόσθετα (plug-ins) που δουλεύουν σε συνεργασία με την κυρίως εφαρμογή.

Έτσι, προσεγγίζουν τα αμιγώς επαγγελματικά προγράμματα Cubase, Nuendo, Pro Tools, DaVinci Resolve with Fairlight, Logic Pro, Audition, καθώς και αξιόλογες δωρεάν εφαρμογές όπως το Audacity. Στη συνέχεια, εξοικειώνονται και χρησιμοποιούν την εφαρμογή επεξεργασίας ήχου του εργαστηρίου. Δημιουργούν ένα καινούριο πρότζεκτ, καθορίζοντας τις αρχικές του ρυθμίσεις. Τοποθετούν ήχους στη χρονοσειρά (timeline) και τους επεξεργάζονται χρησιμοποιώντας εργαλεία αποθορυβοποίησης, ισοστάθμισης, χρονοκαθυστέρησης, περιορισμού και συμπίεσης, ώστε να έχουν ένα επιθυμητό αποτέλεσμα. Αντιλαμβάνονται ότι σε αυτή την επεξεργασία τα εργαλεία είναι πολυάριθμα και ότι όσο πιο επαγγελματικό είναι το επίπεδο τόσο πιο εξειδικευμένα είναι τα αντίστοιχα προγράμματα. Τοποθετούν τους ήχους στη χρονοσειρά, κάνουν μοντάζ, κόβουν (cut), αναμινγνύουν (dissolve), χρησιμοποιούν ηχητικά εφέ και μεταβάσεις (transitions). Ακόμη, αυξομειώνουν την ένταση κάθε καναλιού (track), εισάγουν βοηθητικούς διαύλους (buses), ώστε να διαχειρίζονται τους ήχους ομαδοποιημένους (group), και κάνουν το τελικό μιξάζ. Σε αυτό το στάδιο, κάνουν και την τελική επεξεργασία που ονομάζεται μαστερινγκ (mastering). Ολοκληρώνοντας το εργαστήριο, εξάγουν την τελική μορφή σε διάφορα είδη ψηφιακών αρχείων και τα συγκρίνουν.

Εδώ, κατανοούν ότι η μορφή του τελικού αρχείου που παράγεται καθορίζεται από το πού θα χρησιμοποιηθεί. Έτσι, αναγνωρίζουν ότι παράγουν ήχο στην καλύτερη δυνατή ποιότητα, στη ζητούμενη κωδικοποίηση και σε διαχειρίσιμο μέγεθος αρχείου. Η χρήση του αρχείου από τον/την ακροατή/-τρια καθορίζει επίσης αν θα είναι μονοφωνικό, στέρεο ή πολυκάναλο.

2.3.B.7 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΧΗΤΙΚΗΣ ΜΠΑΝΤΑΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιλέγουν μια σκηνή που έχουν δημιουργήσει, για την οποία θα δοκιμάσουν να σχεδιάσουν και να συνθέσουν την ηχητική της μπάντα.

Συζητούν τις ανάγκες για μεμονωμένους ήχους και, έχοντας πλέον εξοικειωθεί με τον εξοπλισμό και τα μικρόφωνα, ηχογραφούν όλη τη δράση της σκηνής. Ηχο-

γραφούν τον ήχο του χώρου ξεχωριστά, ώστε να μπορέσουν να δημιουργήσουν μια ενιαία ατμόσφαιρα. Στη συνέχεια, τοποθετούν τους ήχους της επιλογής τους στη χρονοσειρά (timeline), ώστε να τους συγχρονίσουν με το μονταρισμένο βίντεο. Αυτή η διαδικασία είναι πολύ κρίσιμη, ώστε να δημιουργηθεί η αίσθηση ότι η ηχητική μπά-ντα είναι ο πραγματικός ήχος της λήψης, δηλαδή, να δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση της αληθοφάνειας. Για να επιτευχθεί αυτό, μεταξύ άλλων, χρησιμοποιούνται και τεχνικές παραμετροποίησης του τονικού ύψους ορισμένων ήχων (pitch).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τα σημεία που χρειάζονται διορθώσεις και χρησιμοποιούν αποθρομβοποίηση, ισοστάθμιση και άλλα ηχητικά εφέ. Προτείνουν επιπλέον ήχους που θα μπορούσαν να κατασκευάσουν ως ήχους Foley και συζητούν την αισθητική που θέλουν να αποδώσουν, καθώς και τη μουσική που θα προστεθεί. Χρησιμοποιούν ήχους από ελεύθερες βιβλιοθήκες ήχων που υπάρχουν στο διαδίκτυο, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές άδειες χρήσης. Τέλος, μοντάρουν τους ήχους μεταξύ τους, τους ομαδοποιούν, ρυθμίζουν τις εντάσεις τους και αποφασίζουν ποια θα είναι η τελική μίξη του κλιπ. Προσεγγίζουν το πώς γίνεται η τελική βελτίωση εφαρμόζοντας τη διαδικασία του μάστερινγκ. Προβάλλουν το τελικό αποτέλεσμα στην τάξη και διακρίνουν ατέλειες τις οποίες διορθώνουν.

Έτσι, αποκτούν μια ολοκληρωμένη εμπειρία ηχητικού σχεδιασμού, ηχητικού μοντάζ και μίξης, δηλαδή υποσταδίων της αποπεράτωσης που γίνονται σε αλληλεπίδραση με το μοντάζ της εικόνας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Eargle, J. (1999). *Μουσική ακουστική τεχνολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
2. Καρακίτσιος, Χ. (2023). *Σύγχρονες τεχνικές ηχογράφησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Συμπληρωματικές

1. Κέφαλος, Ε. (2020). *Εφαρμοσμένη ψηφιακή τεχνολογία ήχου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
2. Harrison, T. (2021). *Sound design for film*. Marlborough: The Crowood Press.
Ανακτήθηκε από: <https://www.perlego.com/book/3158107/sound-design-for-film-pdf>

2.3.Γ • ΨΗΦΙΑΚΟ ΜONTAZ III

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ψηφιακό μοντάζ III» έχει σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν στη χρήση ενός επιπλέον επαγγελματικού προγράμ-

ματος μοντάζ, από τα ενδεικτικώς αναφερόμενα στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης (στο εξής αναφερόμενο ως «πρόγραμμα μοντάζ Β», το οποίο πρέπει να είναι διαφορετικό από εκείνο των μαθησιακών ενότητων «Ψηφιακό μοντάζ Ι, ΙΙ»). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω ασκήσεων εφαρμογής, εξοικειώνονται με τα εργαλεία μοντάζ του προγράμματος και δημιουργούν ασκήσεις βίντεο μονοκάμερων και πολυκάμερων συστημάτων με τίτλους, γραφικά και ηχητική επεξεργασία σύμφωνα με τις οδηγίες του/της εκπαιδευτή/-τριας. Το μάθημα οφείλει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός που προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Χρησιμοποιούν τα εργαλεία μοντάζ του προγράμματος μοντάζ Β,
- Εισάγουν αρχεία βίντεο και ήχου διαφορετικών μορφοτύπων στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Ταξινομούν τα αρχεία στο πρόγραμμα μοντάζ Β εισάγοντας μεταδεδομένα,
- Συναρμολογούν πλάνα διαφορετικών μορφοτύπων στη γραμμή χρόνου (timeline), χρησιμοποιώντας όλα τα βασικά εργαλεία του προγράμματος μοντάζ Β,
- Εφαρμόζουν διάφορα είδη μεταβάσεων μεταξύ των λήψεων στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Δημιουργούν τίτλους της αρεσκείας τους στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Συγχρονίζουν πλάνα με ήχο (χειροκίνητα και αυτόματα) στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Παράγουν ένα απλό μοντάζ και μιξάζ ήχου στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Παραμετροποιούν σύνθετες μεταβάσεις (transitions) κατά βούληση στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Εφαρμόζουν απλά γραφικά και λεζάντες στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Εφαρμόζουν σύνθετα εφέ αλλαγής ταχύτητας στα πλάνα στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Μοντάρουν υλικό πολυκάμερου γυρίσματος χρησιμοποιώντας ειδικά εργαλεία στο πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Εξάγουν παραμετροποιημένους μορφότυπους αρχείων βίντεο ανάλογα με τις απαιτήσεις αναμετάδοσης/προβολής από το πρόγραμμα μοντάζ Β,
- Συγκρίνουν τα προγράμματα μοντάζ Α και Β ως προς τη λειτουργικότητά τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μεταδεδομένα (metadata) / Εργαλεία μοντάζ / Εργαλεία μιξάζ / Συγχρονισμός ήχου / Μοντάζ πολυκάμερου γυρίσματος / Παραμετροποίηση / Εξαγωγή παραμετροποιημένου αρχείου.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β
2	ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΟΝΤΑΖ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β
3	ΣΥΝΘΕΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΟΝΤΑΖ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β
4	ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΙΞΑΖ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β
5	ΤΙΤΛΟΙ, ΛΕΞΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β
6	ΜΟΝΤΑΖ ΠΟΛΥΚΑΜΕΡΟΥ ΓΥΡΙΣΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β
7	ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΡΧΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση και κατανόηση των βέλτιστων πρακτικών εισαγωγής αρχείων βίντεο και ήχου διαφορετικών μορφοτύπων και ταξινόμησης υλικού με τη βοήθεια των μεταδεδομένων (metadata) στο πρόγραμμα μοντάζ Β.

Αναλυτικότερα, η εισαγωγή αρχείων στα προγράμματα επεξεργασίας αποτελεί μια κρίσιμη διαδικασία και είναι σημαντικό να διασφαλιστεί πως δεν θα υπάρξει απώλεια δεδομένων ή απώλεια της ποιότητάς τους. Παράλληλα με την εισαγωγή, η καλή οργάνωσή τους και η δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας αποτελούν τα πρώτα στάδια της διαδικασίας του μοντάζ. Συχνά, το υλικό που είναι διαθέσιμο προς επεξεργασία αποτελείται από αρχεία που έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά (ανάλυση εικόνας, μορφότυπο εικόνας, ταχύτητα καρέ κ.λπ.) και προέρχονται από διαφορετικές πηγές και συσκευές καταγραφής. Η οργάνωση μπορεί να γίνει είτε με βάση κάποια από τα παραπάνω χαρακτηριστικά είτε με βάση επιπρόσθετες πληροφορίες που καταχωρούνται για να περιγράψουν τα αρχεία. Οι πληροφορίες αυτές ονομάζονται μεταδεδομένα (metadata) και μπορεί να περιέχονται αυτόματα στο αρχείο από τη λήψη, όπως η ημερομηνία, η διάρκεια ή ο τύπος αρχείου, ή μπορούν να προστεθούν μετέπειτα λεπτομέρειες, όπως η τοποθεσία, εικονολήπτης/-τρια κ.λπ. Τα μεταδεδομένα επιτρέπουν τη γρήγορη και ασφαλή διαχείριση του υλικού, αλλά και τη διεπικοινωνία μεταξύ των προγραμμάτων για την υλοποίηση ενός οπτικοακουστικού έργου.

Δίνεται βαρύτητα στους τρόπους εισαγωγής αρχείων στο πρόγραμμα μοντάζ Β, αλλά και στις ρυθμίσεις που χρειάζεται να γίνουν για την αποτελεσματική οργάνωση του υλικού, μέσα από πρακτικές ασκήσεις, με κατάλληλο υλικό που προσκομίζει ο/η εκπαιδευτής/-τρια. Για αυτόν τον λόγο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ελέγχουν ή/και τροποποιούν τα μεταδεδομένα των αρχείων και δοκιμάζουν στην πράξη διαφορετικούς τρόπους ταξινόμησης υλικού με κριτήριο τις αποθηκευμένες πληροφορίες, διαδικασίες που είναι απαραίτητες στην ειδικότητα.

2.3.Γ.2 | ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜONTAZ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜONTAZ B

Κάθε πρόγραμμα μοντάζ έχει βασικά εργαλεία επεξεργασίας εικόνας και ήχου και επιπρόσθετες λειτουργίες που το καθιστούν ξεχωριστό σε σχέση με άλλα αντίστοιχα. Η μετάβαση από ένα πρόγραμμα A σε ένα πρόγραμμα B και η αρχική πλοήγηση σε αυτό μπορούν να προκαλέσουν σύγχυση και γι' αυτό απαιτείται η εκμάθηση των εργαλείων και των δυνατοτήτων του νέου προγράμματος.

Σε προηγούμενο εξάμηνο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερεύνησαν τα εργαλεία και τις δυνατότητες του προγράμματος μοντάζ A και οι γνώσεις που απέκτησαν αποτελούν βάση για την εκμάθηση του προγράμματος μοντάζ B. Στόχος αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι να γίνει προσαρμογή στο νέο λογισμικό περιβάλλον, να επιτευχθεί εξοικείωση με τα βασικά εργαλεία και τις δυνατότητές του και να αναπτυχθεί προσαρμοστικότητα σε διαφορετικές συνθήκες εργασίας.

Στα προγράμματα επεξεργασίας βίντεο, τα βασικά εργαλεία για τη συνάρμωση υλικού, που προέρχεται συνήθως από μονοκάμερο γύρισμα, είναι η περικοπή, η μετακίνηση και η αυξομείωση της διάρκειας των πλάνων. Τα εργαλεία αυτά προσφέρονται για χρήση είτε με επιλογή κουμπιού είτε με συντομεύσεις στο πληκτρολόγιο. Η ύπαρξη ποικιλίας εργαλείων που παρουσιάζουν μοναδικές λειτουργίες και πλεονεκτήματα παρέχει τη δυνατότητα στον/στην επαγγελματία να εξοικονομήσει χρόνο και να εκτελέσει την εργασία του/της με λιγότερο κόπο. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα ορισμού των συντομεύσεων που επιθυμεί ο/η χρήστη/-τρια.

Συνεπώς, στο πλαίσιο της υποενότητας παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία του προγράμματος B, γίνεται σύγκριση με το πρόγραμμα A και εκτελούνται πρακτικές ασκήσεις πάνω σε δοσμένο υλικό, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με το νέο πρόγραμμα και να αποκτήσουν την απαραίτητη ευελιξία και αυτοπεποίθηση, ώστε να ανταποκρίνονται στις συνθήκες και στις απαιτήσεις κάθε εργασίας.

2.3.Γ.3 | ΣΥΝΘΕΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜONTAZ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜONTAZ B

Τα προγράμματα μοντάζ παρέχουν ένα ευρύ φάσμα προηγμένων εργαλείων και δυνατοτήτων για την επεξεργασία του βίντεο. Όπως και στην προηγούμενη υποενότητα, έτσι και εδώ, στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με βάση τις γνώσεις που απέκτησαν στο πρόγραμμα A, να εξερευνήσουν τις αντίστοιχες δυνατότητες του προγράμματος B και να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να ανταποκρίνονται άμεσα στις απαιτήσεις κάθε μορφής επεξεργασίας εικόνας, να αντιμετωπίζουν δημιουργικά ενδεχόμενες προκλήσεις και να εργάζονται αποδοτικά σε διαφορετικά περιβάλλοντα εργασίας.

Οι προηγμένες δυνατότητες των εργαλείων που διαθέτουν τα προγράμματα επεξεργασίας βίντεο προσφέρουν διαφορετικούς τρόπους μετάβασης από πλάνο σε πλάνο (transitions), προσθήκη εφέ και φίλτρων ή έλεγχο της ταχύτητας της εικόνας με τη δημιουργία αργής ή γρήγορης κίνησης. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα τοποθέτησης πλάνων πάνω από ή ανάμεσα σε πλάνα μιας ήδη διαμορφωμένης χρονοσειράς.

Εφόσον οι μοντέρ/-έζ διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην τελική αφήγηση, καθορίζοντας τον ρυθμό του οπτικοακουστικού έργου και τις χωρικές και χρονικές σχέσεις, μέσα από τις οπτικές μεταβάσεις που δημιουργούν, είναι σημαντικό να κατανοούν και να εκμεταλλεύονται το πλήθος των δυνατοτήτων ενός προγράμματος όσο το δυνατόν καλύτερα.

Συνεπώς, στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται μέσα από πρακτικές ασκήσεις στα παραπάνω, ενώ παράλληλα συγκρίνουν τις διαφορές που εντοπίζουν μεταξύ του προγράμματος Β και του προγράμματος Α, με στόχο να χρησιμοποιούν πλήρως την τεχνολογία που παρέχεται από κάθε πρόγραμμα και να έχουν μια αποδοτική και γρήγορη ανταπόκριση στις απαιτήσεις κάθε δουλειάς.

2.3.Γ.4 | ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΜΙΞΑΖ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ MONTAZ B

Η μίξη του ήχου είναι απαραίτητη για να ακούγεται σωστά ένα οπτικοακουστικό έργο και αποτελεί ουσιαστικό μέρος της διαδικασίας δημιουργίας του. Γι' αυτόν τον λόγο, όλα τα προγράμματα επεξεργασίας βίντεο παρέχουν και εξειδικευμένα εργαλεία επεξεργασίας ήχου. Στο πλαίσιο της υποενότητας παρουσιάζονται τα βασικά εργαλεία για την επεξεργασία του ήχου που προσφέρει το πρόγραμμα Β, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με αυτά και να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για να επεξεργάζονται και να παράγουν τεχνικά άρτια οπτικοακουστικά έργα.

Αφού ολοκληρωθεί το μοντάζ της ταινίας, ακολουθεί το κρίσιμο στάδιο της επεξεργασίας του ήχου. Αυτό συμβαίνει γιατί οι ήχοι που προέρχονται από διαφορετικά πλάνα ή από διαφορετικές πηγές υλικού παρουσιάζουν αλλαγές στην ένταση και την ποιότητα ή γιατί συχνά οι ήχοι των πλάνων περιέχουν «θόρυβο», δηλαδή πρόσθετους ήχους που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια της λήψης, ή στοιχεία που πρέπει να αφαιρεθούν. Επομένως, κατά το στάδιο αυτό γίνεται προσαρμογή στα επίπεδα της έντασης του ήχου, γίνεται αφαίρεση των θορύβων, χρησιμοποιούνται εφέ για την εξασθένιση, την ενδυνάμωση ή την επικάλυψη ήχων, ρυθμίζεται η αντήχηση κ.λπ.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συγχρονίζουν τον ήχο των πλάνων και εκτελούν ένα απλό μιξάζ στο υλικό που τους έχει δοθεί στην προηγούμενη υποενότητα από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, ενώ παράλληλα συγκρίνουν τις διαφορές που εντοπίζουν μεταξύ του προγράμματος Β και του προγράμματος Α για τις αντίστοιχες εργασίες. Στόχος είναι να προσαρμοστούν στο περιβάλλον του προγράμματος Β και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές του στο μιξάζ, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις κάθε εργασίας με δημιουργικό και αποτελεσματικό τρόπο.

2.3.Γ.5 | ΤΙΤΛΟΙ, ΛΕΖΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ MONTAZ B

Ένα πρόγραμμα μοντάζ διαθέτει, εκτός από εργαλεία για τη συνάρμωση της ταινίας και τη μίξη του ήχου, και εργαλεία για τη δημιουργία τίτλων (υποτίτλων, τίτλων αρχής ή τέλους) και την προσθήκη λεζάντων και γραφικών σε ένα βίντεο. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποενότητας, διερευνώνται τα εργαλεία και οι δυνατότητες που προσφέρει

το πρόγραμμα μοντάζ Β, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν εξοικείωση με το νέο λογισμικό περιβάλλον ως προς τη δημιουργία τίτλων και απλών γραφικών.

Στα οπτικά στοιχεία ενός κινηματογραφικού έργου συμπεριλαμβάνονται και στοιχεία που προστίθενται κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας, όπως είναι οι τίτλοι. Οι τίτλοι χρησιμοποιούνται σε μια ταινία τόσο για να παρουσιάσουν τους/τις συντελεστές της, όσο και για να μεταδώσουν πληροφορίες (προσδιορίζοντας την τοποθεσία, τη χρονολογία κ.ά.) κατά τη διάρκεια της αφήγησης. Οι τίτλοι μπορούν να συμβάλουν στο στυλ της ταινίας και στην αντίληψη του κοινού γι' αυτή, ιδιαίτερα όταν παρουσιάζουν μια ξεχωριστή αισθητική. Αντίστοιχα λειτουργούν και τα γραφικά που χρησιμοποιούνται ως επί το πλείστον σε τηλεοπτικές εκπομπές και προωθητικά βίντεο.

Μέσα από ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δημιουργούν τίτλους, λεζάντες και γραφικά, και χρησιμοποιούν εργαλεία για αναζήτηση προτύπων (templates), ορθογραφικό έλεγχο κ.ά. Παράλληλα, συγκρίνουν τις δυνατότητες του προγράμματος Β σε σχέση με το πρόγραμμα Α στις αντίστοιχες εργασίες. Σκοπός της υποενότητας είναι να είναι σε θέση οι εκπαιδευόμενοι/-ες να δημιουργούν τους τίτλους και τα απλά γραφικά που επιθυμούν μέσα στο πρόγραμμα μοντάζ Β, το οποίο αποτελεί μέρος της εργασίας ενός/μιας μοντέρ/-έξ.

2.3.Γ.6 | ΜΟΝΤΑΖ ΠΟΛΥΚΑΜΕΡΟΥ ΓΥΡΙΣΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β

Στην εν λόγω υποενότητα παρουσιάζονται τα εργαλεία και διερευνώνται οι δυνατότητες επεξεργασίας υλικού που προέρχεται από πολλές κάμερες, οι οποίες έχουν καταγράψει το ίδιο γεγονός ή την ίδια σκηνή από διαφορετικές γωνίες λήψης, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με το πρόγραμμα Β και να αποκτήσουν τις δεξιότητες για να μοντάρουν επαγγελματικά βίντεο με την τεχνική multicam.

Το πολυκάμερο γύρισμα προτιμάται συχνά στην κάλυψη τηλεοπτικών σειρών σε στούντιο, τηλεοπτικών εκπομπών, συνεντεύξεων, συναυλιών, αθλητικών γεγονότων ή στην κινηματογράφιση δύσκολων σκηνών. Όταν το ίδιο γεγονός καταγράφεται ταυτόχρονα από πολλές κάμερες που βρίσκονται σε διαφορετικές γωνίες λήψης, εξοικονομούνται χρόνος και πόροι κατά το στάδιο του γυρίσματος. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας του υλικού, η καταγραφή της ίδιας δράσης από πολλές γωνίες προσφέρει ευελιξία στον/στην μοντέρ/-έξ, αφού του/της επιτρέπει να χρησιμοποιήσει το πλάνο από την καλύτερη γωνία λήψης και να δημιουργήσει ομαλές μεταβάσεις μεταξύ των πλάνων.

Το πρώτο στάδιο επεξεργασίας ενός πολυκάμερου γυρίσματος είναι ο συγχρονισμός του υλικού, που μπορεί να επιτευχθεί είτε χειροκίνητα είτε αυτόματα. Από τη στιγμή που θα συγχρονιστεί το υλικό, οι μοντέρ/-έξ μπορούν να εναλλάσσουν εύκολα και γρήγορα τα πλάνα.

Συνεπώς, στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην εισαγωγή δοσμένου υλικού πολυκάμερου γυρίσματος στο πρόγραμμα, στον συγχρονισμό του, στον καθορισμό κύριου ήχου και στην περαιτέρω επεξεργασία του.

Παράλληλα, εντοπίζουν τις διαφορές σε σχέση με το πρόγραμμα Α στις αντίστοιχες εργασίες. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν εξοικείωση με την τεχνική multicam στο πρόγραμμα μοντάζ Β και να μοντάρουν υλικό πολυκάμερου γυρίσματος γρήγορα και αποτελεσματικά.

2.3.Γ.7 | ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΡΧΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΝΤΑΖ Β

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση και κατανόηση των προηγμένων δυνατοτήτων που παρέχει το πρόγραμμα μοντάζ Β για την εξαγωγή αρχείων, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να διαχειρίζονται και να εξάγουν αρχεία βίντεο και άλλους τύπους αρχείων, με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις εκάστοτε απαιτήσεις της επαγγελματικής ιδιότητας ενός/μιας μοντέρ/-έζ.

Η διαδικασία εξαγωγής των αρχείων είναι ένα σημαντικό στάδιο κατά τη διάρκεια της αποπεράτωσης και απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, ώστε τα τελικά αρχεία να έχουν την επιθυμητή ποιότητα, μέγεθος και συμβατότητα με τις πλατφόρμες, τις συσκευές και τα μέσα προβολής για τα οποία προορίζονται. Κατά τη διαδικασία εξαγωγής, η δυνατότητα ορισμού παραμέτρων είναι αυτή που καθορίζει τα παραπάνω και επιτρέπει στον/στην χρήστη/-τρια να διατηρήσει την ποιότητα του περιεχομένου του εξαγόμενου αρχείου, εξασφαλίζοντας ότι η εικόνα και ο ήχος δεν υποβαθμίζονται κατά τη μετατροπή σε διαφορετικούς μορφότυπους αρχείου. Επίσης, δίνεται έμφαση στην εξαγωγή αρχείων που χρησιμεύουν στην επικοινωνία με άλλους/-ες συνεργάτες/-ιδες, όπως τα XML, EDL, AAF κ.λπ.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξάγουν διαφορετικούς τύπους αρχείων που προορίζονται για διαφορετικά μέσα, ορίζοντας κάθε φορά τις κατάλληλες παραμέτρους σε σχέση με την ποιότητα, το μέγεθος και τον τύπο του αρχείου. Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν με τη διαδικασία εξαγωγής και να γνωρίσουν τις ρυθμίσεις που θα εξασφαλίσουν την υψηλότερη δυνατή πιστότητα του βίντεο, με στόχο την αποφυγή σφαλμάτων και προβλημάτων κατά την τελική προβολή του υλικού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Murch, W. (2001). *In the blink of an eye: A perspective on film editing*. Los Angeles: Silman-James Press.
2. Pearlman, K. (2016). *Cutting rhythms*. New York: Taylor & Francis.

Συμπληρωματικές

1. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα III» έχει ως σκοπό να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με την ειδικότητα του μοντάζ, μέσα από συνθήκες που προσομοιώνουν σε κάποιον βαθμό την επαγγελματική πραγματικότητα και δίνουν τη δυνατότητα δημιουργικής έκφρασης μέσα από τη χρήση των εργαλείων και των τεχνικών που έχουν διδαχθεί στις υπόλοιπες μαθησιακές ενότητες του εξαμήνου. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ολοκληρώνουν τουλάχιστον δύο ασκήσεις μουσικών βίντεο, σύμφωνα με τις οδηγίες και την επίβλεψη του/της εκπαιδευτή/-τριας. Τέλος, είναι σημαντικό να αφιερώνεται χρόνος ανάλυσης και κριτικής προσέγγισης των αποτελεσμάτων των εργασιών στην ολομέλεια του τμήματος. Το μάθημα πρέπει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός που προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Επιλέγουν μουσικά κομμάτια από βάσεις δεδομένων,
- Αναγνωρίζουν τις άδειες χρήσης (π.χ. Creative Commons),
- Εντοπίζουν το ύψος μιας μουσικής σύνθεσης,
- Αναζητούν οπτικό υλικό από βάσεις δεδομένων,
- Σχεδιάζουν παραλλαγές ενός μουσικού βίντεο,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες του τονικού μοντάζ,
- Δημιουργούν ένα βίντεο-κλιπ για μουσικό κομμάτι της επιλογής τους,
- Δημιουργούν ένα βίντεο-κλιπ για δεδομένο μουσικό κομμάτι,
- Ενώνουν τα πλάνα πάνω στον ρυθμό της μουσικής,
- Συνδυάζουν πλάνα αξιοποιώντας τις αρχές του διαλεκτικού μοντάζ,
- Δημιουργούν γραφιστικές συζεύξεις μεταξύ των πλάνων,
- Παράγουν συζεύξεις κίνησης μεταξύ των πλάνων,
- Συγκρίνουν τις εργασίες τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Άδεια χρήσης / Βάση δεδομένων / Βίντεο-κλιπ / Τονικό μοντάζ / Μουσικό βίντεο / Διαλεκτικό μοντάζ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΟΥΣΙΚΩΝ
2	ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
3	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ
4	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ
5	ΜΟΝΤΑΖ ΔΕΔΟΜΕΝΟΥ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ
6	ΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη διαδικασία επιλογής μουσικών κομματιών από βάσεις δεδομένων, για την ολοκλήρωση της πρώτης εργασίας παραγωγής ενός μουσικού βίντεο-κλιπ επιλογής των εκπαιδευομένων. Επιπρόσθετα, ορίζει τους κανόνες των πνευματικών δικαιωμάτων των μουσικών κομματιών και τις διαδικασίες αναγνώρισης και λήψης των αδειών χρήσης. Τέλος, εξηγεί μεθόδους εναλλακτικών παραλλαγών κατά την υλοποίηση ενός μουσικού βίντεο-κλιπ.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τον τρόπο οργάνωσης διαφόρων βάσεων δεδομένων μουσικών κομματιών και καταχωρούν πληροφορίες για την αξιοποίησή τους. Με βάση τα δεδομένα, αναλύουν τις ανάγκες της παραγωγής ενός βίντεο-κλιπ και σχεδιάζουν την οργάνωσή της. Στη συνέχεια, επαληθεύουν τον τρόπο λήψης των αδειών χρήσης των μουσικών κομματιών και επιλύουν πιθανά προβλήματα. Παράλληλα, κρίνουν τις όποιες επιλογές τους με αισθητικά, καλλιτεχνικά, οικονομικά και άλλα κριτήρια και διαχειρίζονται τρόπους για την υλοποίηση της εργασίας. Έχοντας ως δεδομένο το μουσικό κομμάτι που καλούνται να εικονοποιήσουν, παρουσιάζουν εναλλακτικές εκδοχές του ύφους του βίντεο-κλιπ. Διευκρινίζουν, δηλαδή, τον τρόπο σύνδεσης εικόνας και ήχου, με γνώμονα το προσδοκώμενο κατά περίπτωση αισθητικό και εννοιολογικό αποτέλεσμα.

Η διαδικασία επιλογής των μουσικών κομματιών υποκινεί τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην αναζήτηση των καταλληλότερων από αυτά για την εκπόνηση της εργασίας, σε συνεργασία με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες. Με τη συμβολή των εκπαιδευτών/-τριών, εμβαθύνουν σε ζητήματα αισθητικά, όπως είναι το ύφος του παραγόμενου βίντεο, αλλά και σε πρακτικά ζητήματα χρήσης. Ανατρέχουν σε διεθνείς συμβάσεις πνευματικών δικαιωμάτων και αξιολογούν τις αρχές τήρησής τους. Τέλος, αντιπαραβάλλουν εναλλακτικές εκδοχές και δικαιολογούν τις επιλογές τους.

2.3.Δ.2 | ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα, αναζητείται ο τρόπος επιλογής του οπτικού υλικού για την εικονοποίηση του επιλεγμένου μουσικού κομματιού, είτε από βάσεις δεδομένων είτε από δεδομένο αρχειακό υλικό (footage) είτε με κινηματογράφηση πρωτογενούς υλικού (shooting). Έχοντας ως δεδομένο το ύψος του προσδοκώμενου αποτελέσματος, εφαρμόζονται οι κανόνες του τονικού μοντάζ και υλοποιείται η πρακτική άσκηση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τρόπους αναζήτησης οπτικού υλικού για το σχεδιαζόμενο μουσικό βίντεο-κλιπ. Προς τούτο, αναλύουν τα δεδομένα της εργασίας τους. Όπως και στην προηγούμενη μαθησιακή υποενότητα, χρησιμοποιούν πληροφορίες για την αναζήτηση αναγκαίου οπτικού υλικού από βάσεις δεδομένων. Καλούνται να διαχειριστούν και σε αυτή την περίπτωση τον τρόπο προσέγγισης, αλλά και να διερευνήσουν τον τρόπο λήψης του, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως η ποιότητα από τεχνικής και καλλιτεχνικής άποψης. Επίσης, διευκρινίζουν την ύπαρξη πιθανών πνευματικών και άλλων δικαιωμάτων και εντοπίζουν τους φορείς μέσω των οποίων επιλέγουν τη λήψη του, διαχειριζόμενοι το κόστος των υλικών. Παράλληλα, παρουσιάζουν εναλλακτικές επιλογές, π.χ. από ιδιωτικό αρχειακό υλικό, και οργανώνουν δοκιμαστική εφαρμογή τους. Τέλος, αναπτύσσουν τη δυνατότητα λήψης πρωτογενούς υλικού, κινηματογραφώντας κατάλληλες σκηνές, με βάση υποτυπώδες σενάριο. Εν τέλει, το οπτικό υλικό που επιλέχθηκε αξιολογείται σε δοκιμές, εφαρμόζοντας τις αρχές του τονικού μοντάζ, προκειμένου η εικόνα και ο ήχος να χρησιμοποιηθούν κατά τον δημιουργικότερο τρόπο.

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα βοηθάει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην αξιολόγηση δυνατοτήτων χρήσης βάσης δεδομένων οπτικού υλικού και τους/τις προκαλεί να πειραματιστούν στη χρήση του τονικού μοντάζ, δεξιότητες απαραίτητες για έναν/μία επαγγελματία μοντέρ/-έζ.

2.3.Δ.3 | ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη διαδικασία, τις απαιτήσεις και τους τρόπους υλοποίησης του σχεδιασμού ενός βίντεο-κλιπ για μουσικό κομμάτι επιλογής των εκπαιδευόμενων, για την πρακτική εφαρμογή όσων εξετάστηκαν στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες, με γνώμονα αισθητικές και τεχνικές απαιτήσεις.

Διατυπώνονται οι αρχές σχεδιασμού, με βάση τη δημιουργική και συνδυαστική χρήση της εικόνας και του ήχου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον τρόπο οργάνωσης της εργασίας, προκειμένου να υλοποιήσουν ένα βίντεο-κλιπ της επιλογής τους. Εν προκειμένω, διευκρινίζουν τις επιλογές τους και αναλύουν τις σκέψεις τους όσον αφορά την οργάνωση, υλοποίηση και ολοκλήρωση της εργασίας τους. Έχοντας καταλήξει στις επιλογές τους, αναλύουν τον τρόπο συλλογής εικόνων. Αρχικά, αναπτύσσουν ένα υποτυπώδες σενάριο για την οργάνωση της δουλειάς τους και διευθύνουν τη διαδικασία επιλογής του οπτικού τους υλικού. Αναπτύσσουν πιθανές αναζητήσεις

από βάσεις δεδομένων τόσο για την εικόνα όσο και για τον ήχο. Αλλάζουν τις επιλογές τους ανάλογα με την ακαταλληλότητα (τεχνική, αισθητική κ.λπ.) των υλικών και επιλέγουν εναλλακτικές λύσεις, είτε από άλλες βάσεις δεδομένων είτε από πρωτότυπο υλικό. Πειραματίζονται, κάνοντας χρήση των εναλλακτικών τους επιλογών, και παρουσιάζουν τις τελικές τους αποφάσεις για την παραγωγή του βίντεο-κλιπ, ολοκληρώνοντας την παρούσα εργασία.

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα βοηθάει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να αντιληφθούν και να αξιολογήσουν τις επιλογές τους σε μια δική τους αυθόρμητη εργασία και να οργανώσουν τον τρόπο εργασίας τους, φέρνοντάς τους σε επαφή με μια ολοκληρωμένη προσομοίωση επαγγελματικής συνθήκης.

2.3.Δ.4 | ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξάγουν χρήσιμα συμπεράσματα σε αυτή την υποεπενότητα από τη διαδικασία επεξεργασίας του οπτικού και ηχητικού υλικού τους στην εργασία παραγωγής δεδομένου βίντεο-κλιπ. Ταξινομούν, δηλαδή, το υλικό τους, με στόχο το τελικό αποτέλεσμα.

Έτσι, μετά την αξιολόγηση του οπτικού τους υλικού, καλούνται να οργανώσουν την εργασία τους ως προς την ηχητική μπάνα. Έχοντας μπροστά τους το σενάριο με το στόριμπορντ (storyboard), δημιουργούν το μοντάζ και το μιξάζ με βάση το ανά χείρας σενάριο. Στο επόμενο στάδιο, ελέγχουν τη λειτουργικότητα της εικόνας και του ήχου και αποφασίζουν για την οργάνωση του μοντάζ-μιξάζ με βάση το σενάριο. Στη συνέχεια, καλούνται να σχεδιάσουν τη μουσική επένδυση του βίντεο-κλιπ και την προσθήκη των απαραίτητων ηχητικών εφέ, ολοκληρώνοντας τον σχεδιασμό ήχου (sound design). Σημαντικό στοιχείο της εικονοποίησης είναι η χρήση και ενσωμάτωση διαφόρων γραφικών και οπτικών εφέ, για τη δημιουργία των οποίων οι εκπαιδευόμενοι/-ες πειραματίζονται στο πρόγραμμα μοντάζ Β. Κατά τη διαδικασία της ολοκλήρωσης της επεξεργασίας της εικόνας και του ήχου, παρουσιάζουν στην αίθουσα το αποτέλεσμα και, κατόπιν συζήτησης και αξιολόγησής του, διορθώνουν το υλικό με βάση τις όποιες παρατηρήσεις. Τέλος, γίνεται εξαγωγή του τελικού υλικού.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιμετωπίζουν τις τεχνικές και άλλες ιδιαιτερότητες της επεξεργασίας ενός βίντεο-κλιπ. Συνεργάζονται ώστε να εξάγουν χρήσιμα συμπεράσματα, εργαζόμενοι είτε σε ομάδες είτε ατομικά, και τελικά έρχονται σε επαφή με μια ολοκληρωμένη προσομοίωση επαγγελματικής συνθήκης.

2.3.Δ.5 | ΜΟΝΤΑΖ ΔΕΔΟΜΕΝΟΥ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποεπενότητα «Μοντάζ δεδομένου βίντεο-κλιπ» έρχονται σε επαφή με τη διαδικασία συνάρμωσης δεδομένων εικόνων για την επένδυση μουσικού κομματιού που τους έχει δοθεί. Επίσης, έρχονται σε επαφή, κατά τη διάρκεια της υποεπενότητας, με τις αρχές του διαλεκτικού μοντάζ.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη διαδικασία του μοντάζ του βίντεο-κλιπ που καλούνται να ολοκληρώσουν. Μαθαίνουν να συγχρονίζουν την εικόνα με τον ήχο, έχοντας ως στόχο την παρουσίαση του μουσικού κομματιού με τον καλύτερο αισθητικό τρόπο, επιλέγοντας τις κατάλληλες εικόνες. Επιπλέον, εντοπίζουν τους τρόπους συνάρμωσης των εικόνων, ούτως ώστε να παρουσιαστεί με εικόνες το μήνυμα ή η ιδέα που εμπεριέχεται και παρουσιάζεται στο μουσικό κομμάτι. Προς τούτο, εξασκούνται σε όσα διδάχτηκαν στη θεωρία για τις αρχές και τους κανόνες του διαλεκτικού μοντάζ. Μελετούν με ποιον τρόπο, δηλαδή, η αλληλουχία επιλεγμένων εικόνων προκαλεί συναισθήματα και συνειρμούς στον/στη θεατή/-τρια, εφαρμόζοντας την αρχή της διαλεκτικής: θέση – αντίθεση – σύνθεση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο πλαίσιο της εν λόγω μαθησιακής υποενότητας, εξασκούνται εν τέλει στην αισθητική και ιδεολογική ολοκλήρωση της άσκησης τους, μοντάροντας δεδομένο υλικό που παρέχεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια.

Η μαθησιακή υποενότητα βοηθάει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εξασκηθούν στη σύνθεση και ολοκλήρωση της εργασίας τους και να είναι σε θέση να κατανοήσουν τους μηχανισμούς ολοκλήρωσης του μοντάζ. Είναι πλέον σε θέση να διαχειριστούν τα υλικά τους, μοντάροντας ένα μουσικό βίντεο κατά παραγγελία.

2.3.Δ.6 | ΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας «Γραφική επεξεργασία» εστιάζονται στην ολοκλήρωση της εργασίας τους, με την εφαρμογή διαφόρων μεθόδων και τεχνικών, για τον εμπλουτισμό της με διαθέσιμα γραφικά. Μέσα από την ολοκλήρωση του βίντεο-κλιπ και την παρουσίασή του, γίνεται κατανοητό το αποτέλεσμα που επιτυγχάνουν, μοντάροντας και ολοκληρώνοντας το μουσικό βίντεο με την αξιοποίηση γραφικών στο πρόγραμμα μοντάζ B.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προχωρούν στον εικαστικό εμπλουτισμό του μονταρισμένου βίντεο-κλιπ, σε δύο κατευθύνσεις. Αφενός, χρησιμοποιούν τα διαθέσιμα εργαλεία για τη γραφιστική ολοκλήρωσή του, προσθέτοντας πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την κατανόηση του μουσικού κομματιού, π.χ. ονόματα συντελεστών, τίτλος του μουσικού κομματιού κ.λπ., και πειραματίζονται στην επιλογή της κατάλληλης γραμματοσειράς και των χρωματικών επιλογών τους, με αισθητικά και εννοιολογικά κριτήρια. Αφετέρου, χρησιμοποιούν τεχνικές για τον ορθότερο τρόπο σύζευξης μεταξύ των πλάνων, είτε με χρήση επινοημένων είτε με χρήση δεδομένων εφέ. Επίσης, ολοκληρώνουν και εφαρμόζουν τις επιλογές τους για περαιτέρω κινήσεις στα πλάνα και τελική επεξεργασία της εικόνας. Τέλος, παρουσιάζουν τις εργασίες στην αίθουσα. Συζητούν τις εργασίες, γίνονται παρατηρήσεις και αντλούνται συμπεράσματα.

Με την ολοκλήρωση αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ολοκληρώνοντας την εργασία τους, αποκτούν προχωρημένες δεξιότητες μοντάζ ενός μουσικού βίντεο-κλιπ, διά της παραγωγής του, της επεξεργασίας του και της περαιτέ-

ρωγραφικής του επεξεργασίας, εφαρμόζοντας πρακτικά τις θεωρητικές γνώσεις που έλαβαν σε όλο το εξάμηνο.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Schwartz, L. M. (2007). *Making music videos: Everything you need to know from the best in the business*. New York: Billboard Books.
2. Dinur, E. (2017). *The filmmaker's guide to visual effects: The art and techniques of VFX for directors, producers, editors, and cinematographers*. New York: Routledge.
3. Pearlman, K. (2016). *Cutting rhythms*. New York: Taylor & Francis.

Συμπληρωματικές

1. Pinel, V. (2006). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.
3. Rose, J. (2014). *Producing great sound for film and video: Expert tips from preproduction to final mix* (4th edition). New York: Routledge.

2.3.E • ΣΕΝΑΡΙΟ II

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Σενάριο II» έχει ως σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν στη δομή ενός κλασικού σεναρίου μυθοπλαστικής αφήγησης για τον κινηματογράφο και την τηλεόραση. Επιπρόσθετα, μέσα από παραδείγματα και ασκήσεις ανάλυσης και σύνθεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την κατάτμηση των σεναρίων σε σκηνές, οργανώνουν την αφήγηση σε μικροδραματικό και μακροδραματικό επίπεδο και εντοπίζουν τις κύριες συγκρούσεις και τα κείρια σημεία εξέλιξης των χαρακτήρων. Η ενασχόληση των μελλοντικών επαγγελματιών του μοντάζ με το σενάριο συμβάλλει στην ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τα κομβικά σημεία της πλοκής και να αντιλαμβάνονται τις απαιτήσεις του έργου στο οποίο εργάζονται κατά περίπτωση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Συγκρίνουν ένα σενάριο με ένα λογοτεχνικό κείμενο,
- Ορίζουν τα βασικά μέρη ενός κλασικού κινηματογραφικού σεναρίου μυθοπλασίας,

- Αναλύουν τα βασικά μέρη ενός σεναρίου επεισοδίου μυθοπλαστικής τηλεοπτικής σειράς,
- Ανιχνεύουν μυθολογικά αρχέτυπα σε κλασικά σενάρια,
- Περιγράφουν το «ταξίδι του ήρωα»,
- Αναλύουν την τρίπρακτη δομή,
- Προσδιορίζουν τον/την πρωταγωνιστή/-τρια,
- Εντοπίζουν τους δευτερεύοντες χαρακτήρες ενός σεναρίου,
- Αναλύουν μια ταινία σε σκαλέτα,
- Εξηγούν τα βασικά μέρη της κλασικής σεναριακής δομής,
- Εντοπίζουν τις συγκρούσεις σε δεδομένο σενάριο-παράδειγμα,
- Καταγράφουν την κλιμάκωση σε δεδομένο σενάριο-παράδειγμα,
- Σχολάζουν τη λύση ενός δεδομένου σεναρίου-παραδείγματος,
- Συνθέτουν ένα μικρό σενάριο μυθοπλασίας τηρώντας τους κανόνες της κλασικής αφήγησης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κλασικό αφηγηματικό μοντέλο / Το ταξίδι του/της ήρωα/-ίδας / Αφηγηματικό τόξο / Αρχέτυπα / Διασκευή / Σκαλέτα / Γραμμική αφήγηση / Μη γραμμική αφήγηση / Ταινία μικρού μήκους.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΟ ΚΛΑΣΙΚΟ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ
2	«ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΗΡΩΑ/-ΙΔΑΣ» ΚΑΙ ΤΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΑ ΤΟΞΑ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ
3	ΤΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ ΣΤΗΝ ΑΦΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ
4	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΟΘΟΝΗ
5	ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΥ ΣΕΙΡΑΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ
6	ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΚΑΛΕΤΑΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ ΜΗ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ
7	ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.E.1 | ΤΟ ΚΛΑΣΙΚΟ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Η μαθησιακή υποενότητα «Το κλασικό αφηγηματικό μοντέλο» αποσκοπεί στην ανά-λυση και κατανόηση της κλασικής αφηγηματικής δομής, που χρησιμοποιείται κυρίως στην αμερικανική κινηματογραφική βιομηχανία και δημιουργεί ένα ορισμένο πλαίσιο

ανάπτυξης της δράσης και του χαρακτήρα, αλλά και στη διαχρονική εξέταση της εξέλιξης του μέσα από τη μελέτη περιπτώσεων, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν τα διαφορετικά σημεία που συνθέτουν την πλοκή της δράσης και να δομούν τη ροή της ιστορίας, παίρνοντας τις κατάλληλες αποφάσεις στη διαδικασία του μοντάζ.

Ειδικότερα, το κλασικό αφηγηματικό μοντέλο αποτελείται από τρεις πράξεις, γι' αυτό και συχνά αναφέρεται ως τρίπρακτη αφηγηματική δομή, μέσα από τις οποίες εκδιπλώνεται η πλοκή της ιστορίας. Επιπλέον, οι πράξεις αυτές δομούνται από επιμέρους συστατικά στοιχεία, τα οποία προωθούν την πλοκή, βοηθούν στην ανάπτυξη των χαρακτήρων μέσα από τις προκλήσεις που δημιουργούν και τις συγκρούσεις που συνθέτουν, ενισχύουν τη σύνδεση του κοινού με την ιστορία, οδηγούν στην κορύφωση και, τελικά, στη λύση του δράματος. Το μοντέλο αυτό παρέχει στους/στις δημιουργούς ένα πλαίσιο οργάνωσης των στοιχείων της ιστορίας, ώστε να μπορούν να διαχειρίζονται τη ροή της πλοκής με τέτοιον τρόπο, ώστε να κεντρίζεται το ενδιαφέρον του/της θεατή/-τριας.

Οι μοντέρ/-έξ διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην αφήγηση ενός οπτικοακουστικού έργου και η συγκεκριμένη υποεπένδυση τους/τις επιτρέπει να εμβαθύνουν στη γνώση των αφηγηματικών συμβάσεων, τους/τις εξοπλίζει με τα απαραίτητα εφόδια για τη δημιουργία συνεκτικών αφηγήσεων και, ταυτόχρονα, τους/τις προσφέρει επιπλέον εργαλεία, ώστε να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τον/την σκηνοθέτη/-τρια.

Προτείνεται, στο πλαίσιο της υποεπένδυσης, να αναλυθούν κλασικές ταινίες ως προς τα συστατικά στοιχεία κάθε επιμέρους πράξης (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά: *Casablanca*, *Chinatown*, *The Shawshank Redemption*, *The Matrix* κ.ά.).

2.3.E.2 | «ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΗΡΩΑ/-ΙΔΑΣ» ΚΑΙ ΤΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΑ ΤΟΞΑ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ

Η μαθησιακή υποεπένδυση «Το ταξίδι του/της ήρωα/-ίδας και τα αφηγηματικά τόξα των χαρακτήρων» αποσκοπεί στην εξέταση της ανάπτυξης των χαρακτήρων κατά τη διάρκεια της αφήγησης, μέσα από τη μελέτη διαφορετικών περιπτώσεων, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν τις διάφορες φάσεις εξέλιξης των χαρακτήρων και να μπορούν να διασφαλίσουν ότι αυτές οι φάσεις αντικατοπτρίζονται μέσα από το μοντάζ της ταινίας.

Ειδικότερα, «το ταξίδι του/της ήρωα/-ίδας» και τα αφηγηματικά τόξα των χαρακτήρων αποτελούν έννοιες που περιγράφουν την ανάπτυξη του χαρακτήρα μέσα στην ταινία, οι οποίες, εντούτοις, επικεντρώνονται σε διαφορετικές πτυχές. «Το ταξίδι του/της ήρωα/-ίδας» προσφέρει ένα δομημένο και εύκολα αναγνωρίσιμο πλαίσιο αφήγησης με τη σκιαγράφηση συγκεκριμένων εξωτερικών σταθμών διά μέσω των οποίων διέρχεται ο κεντρικός χαρακτήρας, ώστε να μπορέσει να ολοκληρώσει την περιπέτειά του. Από την άλλη, τα αφηγηματικά τόξα των χαρακτήρων αναφέρονται

στις εσωτερικές αλλαγές, συναισθηματικές και ψυχολογικές, που μπορεί να βιώνει ένας οποιοσδήποτε χαρακτήρας κατά τη διάρκεια της αφήγησης και μπορούν να λάβουν πολλές μορφές (θετικά, αρνητικά ή ανοιχτά τόξα). Οι δύο έννοιες σχετίζονται σημαντικά και συνεργάζονται στη δημιουργία μιας συναρπαστικής αφήγησης, ωστόσο, εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς.

Η γνώση των τεχνικών ανάπτυξης και εξέλιξης των χαρακτήρων μέσα στην αφήγηση μπορεί να ενισχύσει τις ικανότητες των μοντέρ/-έζ, ώστε να αναγνωρίζουν την ανάπτυξη των χαρακτήρων στην ιστορία που συναρμολογούν και να τους/τις εξοπλίσει με τα απαραίτητα εφόδια για να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα στην επιλογή των πλάνων και εν γένει στη σύνθεση των σκηνών.

2.3.E.3 | ΤΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ ΣΤΗΝ ΑΦΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Τα αρχέτυπα στην αφήγηση και οι δευτερεύοντες χαρακτήρες» αποσκοπεί στην εξέταση επαναλαμβανόμενων μοτίβων ή τύπων χαρακτήρων μέσα στην ιστορία, που αντιπροσωπεύουν σύμβολα που προέρχονται από το συλλογικό ασυνείδητο και είναι αναγνωρίσιμα σε διαφορετικούς πολιτισμούς κατά το πέρασμα διαφορετικών χρονικών περιόδων, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμβαθύνουν στην ανάπτυξη και εξέλιξη των χαρακτήρων και να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην αφήγηση του οπτικοακουστικού έργου.

Τα αρχέτυπα συναντώνται σε διάφορα είδη αφηγήσεων και λειτουργούν ως βασικά δομικά στοιχεία, πάνω στα οποία συχνά υφαίνονται οι δευτερεύοντες χαρακτήρες, με στόχο να θέσουν εμπόδια ή να διευκολύνουν τον/την ήρωα/-ίδα στο ταξίδι του/της. Ειδικότερα, μέσα από τη χρήση αρχετύπων δημιουργούνται σχέσεις και συγκρούσεις, εσωτερικές ή εξωτερικές, που ενισχύουν την απεικόνιση του κόσμου του/της ήρωα/-ίδας, δημιουργούν επίπεδα στην αφήγηση, προωθούν την πλοκή και μεταδίδουν ιδέες, μηνύματα και αξίες. Επιπροσθέτως, μέσα από αυτές τις σχέσεις, δηλαδή τις σχέσεις του κεντρικού χαρακτήρα με τους δευτερεύοντες, το κοινό καταφέρνει να κατανοήσει καλύτερα τον/την ήρωα/-ίδα και να συνδεθεί μαζί του/της συναισθηματικά. Μάλιστα, η χρήση των αρχετύπων ακόμα και σήμερα είναι σημαντική για τις αφηγήσεις και ο κινηματογράφος διαχρονικά έχει την ικανότητα να εξερευνά και να ανανεώνει αυτά τα αρχέτυπα χαρακτήρων, ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας χωρίς παράλληλα να αποδυναμώνεται το ενδιαφέρον του κοινού για το μέσο.

Συνεπώς, οι μοντέρ/-έζ, που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην αφήγηση του οπτικοακουστικού έργου, μέσα από τη συγκεκριμένη υποενότητα μπορούν να εμβαθύνουν στην ανάπτυξη των χαρακτήρων, ενώ μέσα από την ανάλυση περιπτώσεων ταινιών μπορούν να εντοπίζουν τον ρόλο κάθε δευτερεύοντος χαρακτήρα, ώστε να του παρέχουν «τον χώρο που του αναλογεί» για την προώθηση της ιστορίας στο στάδιο του μοντάζ.

2.3.E.4 | ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΟΘΟΝΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μεταφορά λογοτεχνικών έργων στην οθόνη» αποσκοπεί στην κατανόηση της έννοιας της διασκευής ενός κειμένου μέσα από την παρουσίαση των θεωρητικών και μεθοδολογικών αφηγηματικών εργαλείων, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιλαμβάνονται τις παραμέτρους που επηρεάζουν τη μεταφορά έργων στην οθόνη και να αποκτήσουν τα εφόδια που χρειάζονται για να μεταδώσουν το πνεύμα της αρχικής πηγής μέσα από το μοντάζ της ταινίας.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υποενότητας γίνεται αναφορά στον όρο της διακειμενικότητας, μιας έννοιας που προέρχεται από τη λογοτεχνική θεωρία και βρίσκει εφαρμογή και στον κινηματογράφο. Επιπλέον, παρουσιάζεται η έννοια της διασκευής και αναλύονται οι μορφές τέχνης που προσφέρουν έργα προς διασκευή και οι αφηγηματικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται (αφηγητής, είδος αφήγησης, οπτική γωνία, εστίαση, χρόνος, ρυθμός). Ιδιαίτερη έμφαση, μάλιστα, πρέπει να δοθεί στο ζήτημα της πιστότητας ενός έργου σε σχέση με την αρχική του πηγή, και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τη διάκριση των κατηγοριών μεταφοράς κειμένων και κυρίως με τη διερεύνηση της ανάγκης εξάλειψης ή συμπύκνωσης σκηνών ή/και χαρακτήρων μέσα από τη συγκριτική ανάλυση ταινιών και των λογοτεχνικών/θεατρικών αποσπασμάτων στα οποία βασίζονται.

Η προσαρμογή ενός λογοτεχνικού κειμένου σε σεναριακό αποτελεί μια απαιτητική διαδικασία, αφού τα μέσα έκφρασης και οι δυνατότητες της λογοτεχνίας διαφέρουν σημαντικά από τα μέσα και τα εργαλεία που διαθέτει το σινεμά. Γι' αυτόν τον λόγο, το πρωτότυπο κείμενο πρέπει να αντιμετωπίζεται με σεβασμό αλλά και μια διάθεση ανανέωσης, έτσι ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας οπτικοακουστικής παραγωγής. Συχνά, οι αποφάσεις που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια του μοντάζ διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην αφήγηση μιας ταινίας αλλά και στην πιστότητα προς το πρωτότυπο κείμενο, οπότε η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με την έννοια της διασκευής και προσφέρει βασικά εφόδια αντίληψης των παραμέτρων που επηρεάζουν τη μεταφορά λογοτεχνικών έργων στην οθόνη.

2.3.E.5 | ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΠΙΣΟΔΙΟΥ ΣΕΙΡΑΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Αφηγηματική δομή επεισοδίου σειράς μυθοπλασίας» εστιάζεται στην ανάλυση και κατανόηση της δομής των σεναρίων επεισοδίων σειρών μυθοπλασίας, μέσα από την ανάλυση διαφορετικών ειδών (genres) σειρών, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την αφηγηματική φόρμα και να συνθέτουν συνεκτικά επεισόδια που αντανakλούν το θέμα της σειράς και αποδίδουν τις ποιότητες των χαρακτήρων.

Μια σειρά αφηγείται μια ιστορία, ή πολλές ιστορίες, σε επεισόδια τα οποία συγκροτούν επιμέρους ενότητες της συνολικής αφήγησης. Συχνά, υπάρχει μια κύρια πλοκή (plot), η οποία εμπλουτίζεται με δευτερεύουσες πλοκές (υποπλοκές, subplots),

κρίσιμες για την ανάπτυξη των χαρακτήρων. Ταυτόχρονα, οι σειρές μπορούν να υπηρετούν διαφορετικά είδη (genres): δράμα, κωμωδία καταστάσεων (sit-com), θρίλερ κ.λπ., να ολοκληρώνονται σε περισσότερες από μία σεζόν/κύκλους επεισοδίων ή να αποτελούνται από επεισόδια διαφορετικής διάρκειας ανάλογα με το είδος τους ή το μέσο στο οποίο προβάλλονται, π.χ. τηλεόραση, πλατφόρμα ροής δεδομένων (streaming) κ.ά.

Επομένως, στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται αφενός με την αφηγηματική δομή των επεισοδίων μυθοπλαστικών σειρών, η οποία ακολουθεί μια τροποποιημένη μορφή της τρίπρακτης δομής εκδιπλώνοντας την πλοκή σε περισσότερες πράξεις, και αφετέρου εκπαιδεύονται μέσα από τη μελέτη περιπτώσεων στην απόδοση της ιστορίας μέσα σε συγκεκριμένο χρόνο – που ορίζεται από το είδος ή το πλαίσιο προβολής της σειράς. Μάλιστα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση των επεισοδίων τηλεοπτικής σειράς, όπου προβλέπονται συγκεκριμένοι χρόνοι για διαφημιστικά διαλείμματα, και άρα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τα εφόδια, ώστε να προνοούν στο μοντάζ για τις επιμέρους διακοπές και να μοντάρουν με τρόπο που να εξάπτει το ενδιαφέρον του/της θεατή/-τριας, ώστε να επιθυμεί να παραμείνει μπροστά στην οθόνη.

2.3.E.6 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΚΑΛΕΤΑΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑΣ ΜΗ ΓΡΑΜΜΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Ανάλυση σκαλέτας ταινίας μυθοπλασίας μη γραμμικής αφήγησης» εστιάζεται στην ανάλυση μιας ταινίας με μη γραμμική αφήγηση και στην καταγραφή της σκαλέτας της, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τους μηχανισμούς της μη γραμμικής αφήγησης και, μέσα από την αναλυτική σκαλέτα, να εξοικειωθούν με τις τεχνικές της, ώστε να μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν και να συνθέτουν έργα που προσεγγίζουν την αφηγηματική δομή με πρωτοποριακό τρόπο.

Η μη γραμμική αφήγηση αποτελεί τεχνική που συναντάται στις κινηματογραφικές ταινίες και τις σειρές, αλλά και σε άλλες αφηγηματικές φόρμες, και παρουσιάζει τα γεγονότα της ιστορίας με μη γραμμική χρονολογική σειρά, με στόχο να δημιουργήσει ένταση και σασπένς στο κοινό. Για την επίτευξη αυτού του στόχου επιστρατεύονται διάφοροι μηχανισμοί αφήγησης, όπως για παράδειγμα *in medias res*, αναδρομές στο παρελθόν (flashbacks), προδρομές στο μέλλον (flash forwards), σπονδυλωτές ιστορίες, πολυπρόσωπες αφηγήσεις, επαναλήψεις κ.λπ., που επιτρέπουν στους δημιουργούς να επικεντρωθούν στην ανάδειξη συγκεκριμένων γεγονότων της ιστορίας ή να εμβαθύνουν σε συγκεκριμένες πτυχές των χαρακτήρων.

Σε μια μη γραμμική αφήγηση, η επιλογή των γεγονότων που θα παρουσιαστούν και ο τρόπος με τον οποίο θα συνδεθούν πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, καθώς είναι πιθανόν να δημιουργηθούν άλματα ή κενά στην ιστορία που θα μπερδέψουν τους/τις θεατές/-τριες. Επομένως, στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από τη δημιουργία σκαλέτας, αποδομούν μια ταινία, εντοπίζοντας τη βασική χρονολογική σειρά των γεγονότων αλλά και τους τρόπους με τους οποίους

αυτά συνδέονται στην ταινία, ούτως ώστε να ορίσουν με σαφήνεια την ιστορία σε αντιδιαστολή με την πλοκή και να διερευνήσουν τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται, με στόχο να βελτιώσουν τις δεξιότητές τους στο μοντάζ ταινιών, να υιοθετήσουν νέες προσεγγίσεις και να εξελιχθούν πέρα από τον κλασικό γραμμικό τρόπο αφήγησης. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, μπορούν να αναλυθούν κάποιες από τις ταινίες: *Rashomon*, *Αναπαράσταση*, *Pulp Fiction*, *Run Lola Run*, *Magnolia*, *Memento*, *Amores Perros*, *Eternal Sunshine of the Spotless Mind* κ.ά.

2.3.E.7 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Σύνθεση σεναρίου μικρού μήκους κλασικής αφήγησης» εστιάζεται στη διαδικασία δημιουργίας σεναρίου ταινίας μυθοπλασίας μικρού μήκους, με βάση τα πρότυπα της αγοράς, εμπνευσμένο από κοινό κείμενο που θα δοθεί (άρθρο ή διήγημα), ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμβαθύνουν στην κατανόηση της δομής της ιστορίας, να εφαρμόσουν στην πράξη όσα διδάχθηκαν, να συνθέσουν σε γραπτό λόγο οπτικοακουστικές ιστορίες με συνοχή αλλά και να εκφράσουν τη δημιουργικότητά τους.

Η σύνθεση σεναρίου μικρού μήκους αποτελεί σημαντική εργασία για όσους/-ες εκπαιδεύονται για να απασχοληθούν επαγγελματικά στον οπτικοακουστικό χώρο, αφού απαιτεί την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης ιστορίας μέσα σε περιορισμένη χρονική διάρκεια. Μέσα από τη συγγραφή ενός τέτοιου κειμένου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν το κλασικό μοντέλο αφήγησης σε μικρότερη φόρμα και να αναπτύξουν έναν χαρακτήρα, παρουσιάζοντας τις επιθυμίες, τα εμπόδια και τις συγκρούσεις του, μέσα σε λίγες σελίδες. Παράλληλα, ενθαρρύνονται ώστε να μεταδώσουν στον/στη θεατή/-τρια τις πληροφορίες που απαιτούνται με οπτικό τρόπο, που αποτελεί ζητούμενο στην κινηματογραφική τέχνη, και να αποκτήσουν μια βαθύτερη κατανόηση του τρόπου δημιουργίας του σεναρίου μιας ταινίας.

Επομένως, στο πλαίσιο της υποενότητας, προτείνεται να δοθεί στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ένα κοινό κείμενο, ώστε μέσα από ασκήσεις δημιουργικής γραφής να συνθέσουν σενάρια μικρού μήκους. Τα σενάρια αναπτύσσονται στην τάξη και υπάρχει ανατροφοδότηση με θετικό τρόπο από τους/τις συναδέλφους, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εντοπίσουν και να λύσουν τα τυχόν προβλήματα που θα παρουσιαστούν στην ανάπτυξη της ιστορίας και της πλοκής, να εξασκηθούν στο να αποδέχονται την κριτική των συναδέλφων τους αλλά και να εμβαθύνουν στην οπτικοακουστική αφήγηση, επανεκτιμώντας τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τις ταινίες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. McKee, R. (2017). *Το σενάριο: Ουσία, δομή, ύφος και βασικές αρχές*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Campbell, J. (2008). *The hero with a thousand faces: The collected works of Joseph Campbell*. Novato, CA: New World Library.

Συμπληρωματικές

1. Field, S. (1986). *Το σενάριο: Η τέχνη και η τεχνική. Οι βάσεις της σεναριογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος.
2. Hutcheon, L. & O'Flynn, S. (2012). *A theory of adaptation* (2nd edition). London: Routledge.

2.3.ΣΤ • ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ I

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις βασικές αρχές, έννοιες και προσεγγίσεις των επιστημών που μελετούν και επεξεργάζονται τον ήχο και τη μουσική, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, με έμφαση στη φύση του ήχου και τη βασική μουσική ορολογία. Πιο συγκεκριμένα, σε ένα πρώτο επίπεδο, εξετάζονται οι βασικές αρχές της φυσικής του ήχου (χαρακτηριστικά και ιδιότητες ηχητικών κυμάτων) και ο τρόπος με τον οποίο το ανθρώπινο αυτί αντιλαμβάνεται τον ήχο και τη μουσική (ανατομία, λειτουργία, αντίληψη και επεξεργασία), ενώ σε ένα δεύτερο επίπεδο μελετώνται βασικά στοιχεία της θεωρίας της μουσικής (νότες, ρυθμικές αξίες, μέτρο) και της μουσικής ορολογίας (στοιχεία μουσικής έκφρασης). Μέσα από παραδείγματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της ηχητικής σύνθεσης και αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητά της ως αναπόσπαστο κομμάτι μιας οπτικοακουστικής αφήγησης. Επιπλέον, ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή αυτή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να επικοινωνούν επαρκώς με τους/τις αρμόδιους/-ες για την ηχητική και μουσική επεξεργασία, ενώ παράλληλα γίνονται ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν βασικές εντολές και εργαλεία ηχητικής επεξεργασίας στα λογισμικά μοντάζ που χρησιμοποιούν.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τη μετάδοση των ηχητικών κυμάτων,

- Ορίζουν τα χαρακτηριστικά του ηχητικού κύματος (συχνότητα, περίοδος, μήκος κύματος, πλάτος ταλάντωσης, χρόνος και κυματομορφή),
- Προσδιορίζουν την ηχητική στάθμη,
- Αναγνωρίζουν τις ιδιότητες του ήχου (ύψος, ένταση, χροιά, διάρκεια),
- Περιγράφουν τον τρόπο λειτουργίας του ανθρώπινου αυτιού,
- Διακρίνουν το φαινόμενο της ανάκλασης του ήχου,
- Διακρίνουν το φαινόμενο της περίθλασης του ήχου,
- Διακρίνουν το φαινόμενο της διάθλασης του ήχου,
- Εξηγούν το φαινόμενο της συμβολής του ήχου,
- Αναγνωρίζουν τις νότες,
- Ορίζουν το μέτρο,
- Προσδιορίζουν το τέμπο,
- Εκτιμούν στοιχεία μουσικής έκφρασης,
- Ορίζουν τη μελωδία,
- Ορίζουν την αρμονία,
- Ορίζουν τον ρυθμό.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανάλυση ήχου / Ηχητικά κύματα / Ιδιότητες ήχου / Ακουστική αντίληψη / Ακουστικά φαινόμενα / Μουσική σημειογραφία / Μουσική ορολογία / Μουσική σύνθεση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΗΧΟΥ
2	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΧΗΤΙΚΟΥ ΚΥΜΑΤΟΣ
3	ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ
4	ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΑΥΤΙ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
5	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΗΜΕΙΟΓΡΑΦΙΑΣ
6	ΜΟΥΣΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ
7	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

2.3.ΣΤ.1 | ΒΑΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΗΧΟΥ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τις αρχές δημιουργίας και διάδοσης του ήχου. Οι γνώσεις αυτές θεωρούνται απαραίτητες για τον/την επαγγελματία του μοντάζ, καθώς ο ήχος αποτελεί κύριο και αναπόσπαστο μέρος της δουλειάς του/της και πρέπει να γνωρίζει σε βάθος τόσο τις αρχές λειτουργίας του ήχου όσο και το πώς μπορεί να παρέμβει και να επηρεάσει το ηχητικό αποτέλεσμα.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι ικανοί/-ές να ορίσουν τι είναι «ήχος» και τι «θόρυβος» και να πειραματιστούν στον τρόπο δημιουργίας των ηχητικών κυμάτων (χρησιμοποιώντας καθημερινά υλικά ή παραδείγματα), ενώ ταυτόχρονα μπορούν να αναγνωρίσουν τις γραφικές αναπαραστάσεις των κυμάτων μέσα από επιλεγμένο οπτικοακουστικό υλικό. Επιπλέον, είναι σε θέση να περιγράψουν τον τρόπο διάδοσης του ήχου (κίνηση των σωματιδίων) και να ερμηνεύσουν τις διαφορές στην ταχύτητα μετάδοσης ανάλογα με το μέσο διάδοσης (αέρας, νερό, στερεά υλικά). Προτείνεται μάλιστα να εξερευνήσουν το κατά πόσο μπορεί να υπάρξει διάδοση του ήχου δεδομένης της απουσίας ενός μέσου διάδοσης (π.χ. αν υπάρχει ήχος στο διάστημα ή αν μπορεί να δημιουργηθεί ανηχοϊκός θάλαμος).

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δύνανται να κατανοήσουν σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό τη σύσταση του ήχου μέσα από την εξοικείωσή τους με τη δημιουργία των αρμονικών συχνοτήτων. Οι αρμονικές συχνότητες κατέχουν σπουδαίο ρόλο ως προς την ποιότητα μιας ηχογράφησης και αυτό το διαπιστώνουν εξερευνώντας τις διαφορές ανάμεσα σε ένα πλούσιο αρμονικά αρχείο ήχου και ένα αρχείο που έχει υποστεί συμπίεση (π.χ. MP3).

2.3.ΣΤ.2 | ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΧΗΤΙΚΟΥ ΚΥΜΑΤΟΣ

Τα ηχητικά κύματα διαθέτουν διακριτά χαρακτηριστικά που καθορίζουν τη φύση και τις ιδιότητές τους. Κατά τη διάρκεια αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εντρυφούν στα ηχητικά κύματα και εξετάζουν τα χαρακτηριστικά τους, ώστε να μπορέσουν να κατανοήσουν καλύτερα τη φύση του ήχου και να γίνουν ικανοί/-ές να αναλύουν μια κυματομορφή στα προγράμματα επεξεργασίας ήχου που χρησιμοποιούν.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τη συχνότητα (αριθμός των ταλαντώσεων ανά δευτερόλεπτο) και διαπιστώνουν πώς ο αριθμός των ταλαντώσεων επηρεάζει το τονικό ύψος (το πόσο υψηλός ή χαμηλός είναι ένας τόνος). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να πειραματιστούν, μέσω ειδικής εφαρμογής (ψηφιακό κουρδιστήρι), με τα διάφορα τονικά ύψη (κάνοντας χρήση οργάνου ή φωνής) και να ανακαλύψουν τον συσχετισμό που πρέπει να υπάρχει για να δημιουργηθεί η οκτάβα (σε Hz).

Στη συνέχεια, γνωρίζουν το πλάτος ταλάντωσης (ενέργεια του κύματος που επηρεάζει την αντίληψη του όγκου). Για την καλύτερη αντίληψη του χαρακτηριστικού

αυτού συστήνεται η μελέτη ενός ηχητικού αποσπάσματος σε κυματομορφή, ώστε να παρατηρήσουν τον συσχετισμό του πλάτους ταλάντωσης με την ένταση.

Ακόμη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα από οπτικοακουστικά παραδείγματα μελετούν χαρακτηριστικά, όπως το μήκος του κύματος (απόσταση ενός πλήρους κύκλου), την περίοδο (επανάληψη του κύκλου εντός ορισμένου χρόνου) αλλά και τον χρόνο του κύματος (ο χρόνος που απαιτείται για έναν πλήρη κύκλο), ενώ, παράλληλα, είναι σε θέση να κατηγοριοποιήσουν τα κύματα σε εγκάρσια και διαμήκη, με βάση την κατεύθυνση των σωματιδίων. Μάλιστα, δύναται να υπάρξει στο σημείο αυτό και μια πιο αναλυτική διερεύνηση των αρμονικών συχνοτήτων που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη υποενότητα, καθώς υπάρχει άμεση συνάφεια με τις νέες έννοιες.

2.3.ΣΤ.3 | ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ

Για να περιγράψει κανείς έναν ήχο, θα πρέπει να διακρίνει τα τέσσερα κύρια χαρακτηριστικά του: την ένταση, τη διάρκεια, το τονικό ύψος και τη χροιά. Όλα αυτά σε συνδυασμό αποτελούν τη βάση των μουσικών συνθέσεων, της επικοινωνίας και των περιβαλλοντικών ήχων, επιτρέποντάς μας να ερμηνεύσουμε το ακουστικό μας περιβάλλον. Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν αυτά τα χαρακτηριστικά και αναλύουν ήχους, κατατάσσοντάς τους σε κατηγορίες. Η ικανότητα αυτή τους/τις βοηθάει στην επεξεργασία και στη μετατροπή ηχητικών αποσπασμάτων, αλλά και στην επικοινωνία τους με τον/την τεχνικό του ήχου.

Αρχικά, λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ανακαλούν τις γνώσεις που αφορούν το πλάτος ταλάντωσης ενός κύματος και τις συνδέουν με την ένταση του ήχου. Συστήνεται ο πειραματισμός με πρόγραμμα επεξεργασίας ήχου που κάνει χρήση κυματομορφών για καλύτερη κατανόηση.

Έπειτα, εξερευνούν τη διάρκεια, μέσα από πειράματα με διάφορα υλικά που συναντάμε γύρω μας ή με μουσικά όργανα, ενώ στη συνέχεια, ανακαλούν τις γνώσεις που έχουν για τη συχνότητα του κύματος και τις συνδέουν με το τονικό ύψος (pitch), που περιγράφει το αν ένας ήχος είναι υψηλός (treble) ή χαμηλός (bass). Συστήνεται η χρήση ηχητικού υλικού και η ανάλυσή του με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά.

Ολοκληρώνοντας, μελετούν τη χροιά (ή ηχόχρωμα), η οποία προκύπτει μέσα από έναν μοναδικό συνδυασμό αρμονικών αποχρώσεων, δίνοντας μια ξεχωριστή ταυτότητα στον κάθε ήχο. Συστήνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσω πειραματισμού να μελετήσουν τους παράγοντες που παίζουν ρόλο στη διαμόρφωση της χροιάς, όπως το υλικό κατασκευής, το μέγεθος, τον τρόπο παραγωγής του ήχου κ.ά. Ακόμη, συστήνεται η γνωριμία και η κατάταξη των μουσικών οργάνων στις τρεις μεγάλες οικογένειες (έγχχορδα, πνευστά, κρουστά) σύμφωνα με τη χροιά τους.

2.3.ΣΤ.4 | ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΑΥΤΙ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζονται στον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το ανθρώπινο αυτί, ώστε να κατανοήσουν σε βάθος τα ακουστι-

κά φαινόμενα, ενώ παράλληλα ενημερώνονται για το πώς πρέπει να προφυλάσσουν την ακοή τους όσοι/-ες δουλεύουν σε περιβάλλοντα με συνεχόμενο ή δυνατό ήχο.

Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα από οπτικοακουστικό υλικό γνωρίζουν τα μέρη από τα οποία αποτελείται το ανθρώπινο αυτί, καθώς και τα όργανα που συγκροτούν το κάθε μέρος. Ακόμη, είναι ικανοί/-ές να περιγράψουν τη διαδρομή του ήχου από τη στιγμή που φεύγει από την πηγή μέχρι να φτάσει στον εγκέφαλο. Επιπλέον, είναι σε θέση να αναγνωρίζουν το ηχητικό φάσμα που ακούει το ανθρώπινο αυτί (20 Hz-20.000 Hz) και να κατατάσσουν τους ήχους που δεν ανήκουν στο φάσμα αυτό σε υπέρηχους ή υποήχους. Σκόπιμη θεωρείται η συνειδητοποίηση της σπουδαιότητας της χρήσης των ήχων αυτών στην επιστήμη και την ιατρική. Επίσης, σκόπιμη θεωρείται η αναφορά σε συνηθισμένα «λάθη» που κάνουν οι επαγγελματίες του ήχου ή όσοι/-ες δουλεύουν σε περιβάλλοντα με δυνατούς θορύβους, με αποτέλεσμα να μειώνεται σταδιακά το ακουστικό τους εύρος και να αποκτούν μη αναστρέψιμες βλάβες.

Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δύνανται να διακρίνουν υπό ποιες συνθήκες ένας ήχος ανακλάται και πώς, κατά συνέπεια, δημιουργείται η αντήχηση ή η ηχώ, καθώς και να μελετήσουν τρόπους με τους οποίους μπορούν οι ανακλώμενοι ήχοι να μειωθούν (ηχοαπορροφητικά υλικά). Αντίστοιχα, είναι ικανοί/-ές να διακρίνουν πότε ένας ήχος περιθλάται, πότε διαθλάται και πώς δημιουργείται η συμβολή ανάμεσα σε δύο ήχους. Συστήνεται, επίσης, η μελέτη ακουστικών φαινομένων, όπως για παράδειγμα το φαινόμενο Doppler.

2.3.ΣΤ.5 | ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΗΜΕΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η υποενότητα αυτή φέρνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε επαφή με τη μουσική σημειογραφία. Σκοπός δεν είναι η άριστη αποκωδικοποίηση μιας μουσικής παρτιτούρας, καθώς αυτό, αφενός, θα ήταν αδύνατο σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα και, αφετέρου, δεν κρίνεται σκόπιμο. Ο σκοπός, λοιπόν, της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κάποια μουσικά σύμβολα και να είναι σε θέση να τα αποκωδικοποιούν, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιούν κοινή γλώσσα με τους/τις τεχνικούς ήχου και μουσικούς που θα συνεργαστούν, αλλά και να είναι ικανοί/-ές να αντεπεξέλθουν σε εφαρμογές επεξεργασίας ήχου που χρησιμοποιούν στοιχεία της εν λόγω σημειογραφίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν το πεντάγραμμο και τις νότες στο κλειδί του σολ, συμπεριλαμβανομένων των διέσεων και των υφέσεων (12 φθόγγοι ανά οκτάβα). Προτείνεται η αναγνώριση των φθόγγων τόσο στο πεντάγραμμο όσο και σε κλαβιέ πιάνου (αρκεί εκτυπωμένη σελίδα με τα πλήκτρα ενός κλαβιέ). Προτείνεται επίσης η αναγνώριση των νοτών σύμφωνα με τη διεθνή σημειογραφία που κάνει χρήση γραμμάτων του αγγλικού αλφαβήτου, καθώς πλήθος εφαρμογών χρησιμοποιεί όλους τους παραπάνω τρόπους απεικόνισης των νοτών.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τα σύμβολα των ρυθμικών αξιών και των αντίστοιχων παύσεων (συμπεριλαμβανομένων των χρο-

νικών τους αξιών) αλλά και τον συμβολισμό του μέτρου (σε μορφή κλάσματος). Για το μέτρο, μάλιστα, προτείνεται η ανάλυση και ερμηνεία του κλάσματος και ο συσχετισμός με τις ρυθμικές αξίες που πλέον γνωρίζουν. Σε ένα επόμενο επίπεδο, προτείνεται η ταξινόμηση των μέτρων σε απλά, μικτά και σύνθετα, ωστόσο, το πιο σημαντικό και ουσιώδες είναι η ακουστική κατανόηση των μέτρων μέσα από ακουστικά παραδείγματα.

2.3.ΣΤ.6 | ΜΟΥΣΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Μουσική ορολογία» επικεντρώνεται στην ανάπτυξη γνώσεων σχετικά με την ορολογία που χρησιμοποιείται για να περιγράψει διάφορες πτυχές της μουσικής και είθισται να δανείζεται λεξιλόγιο από την ιταλική γλώσσα. Γνωρίζοντας την, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να αποκωδικοποιήσουν μια μουσική παρτιτούρα αλλά και να επικοινωνήσουν επαρκώς με έναν μουσικό ή τεχνικό ήχου.

Έτσι, λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δύνανται να επιλέγουν τον σωστό όρο για να περιγράψουν τη ρυθμική αγωγή (tempo) και να χρησιμοποιούν όρους όπως Largo, Lento, Adagio (για τα πολύ αργά κομμάτια), Andante, Moderato, Allegretto (για τα μέτρια κομμάτια) και Allegro, Vivace, Presto, Prestissimo (για τα γρήγορα κομμάτια) ή όρους για την αλλοίωση της ρυθμικής αγωγής όπως accelerando (επιτάχυνση), ritenuto (επιβράδυνση) και rubato (με ελευθερία).

Ακόμη, μπορούν να χρησιμοποιούν όρους που αφορούν τον χαρακτήρα, ο οποίος σχετίζεται με το εκφραστικό ύφος και τη συναισθηματική διάθεση και περιγράφεται με όρους όπως Appassionato (παθιασμένο), Briosο (ζωηρό), Espressivo (εκφραστικό), Grazioso (χαριτωμένο) ή με όρους που περιγράφουν τη δυναμική και την αλλοίωση της δυναμικής, όπως forte (δυνατά), piano (σιγανά), crescendo (βαθμιαία αύξηση της έντασης), decrescendo (βαθμιαία μείωση της έντασης) κ.ά.

Στη συνέχεια, γνωρίζουν όρους που αφορούν την άρθρωση, όπως staccato (διαχωρισμένα) και legato (ενωμένα), τους καλλωπισμούς, όπως για παράδειγμα την τρίλια (trill) (συνεχόμενη γρήγορη εναλλαγή μεταξύ δύο νοτών), το glissando (γλίστρημα σε πολλές νότες) και το arpeggio (διαδοχική εκτέλεση των φθόγγων μιας συγχορδίας), αλλά και τις συντομίες ή παραπομπές, όπως για παράδειγμα το Da capo (από την αρχή) και τη Coda (καταληκτικό τμήμα).

Ολοκληρώνοντας, μελετούν τη μελωδική-φραστική ορολογία, η οποία περιλαμβάνει όρους όπως το μοτίβο και τη φράση.

Σημειώνεται πως οι παραπάνω όροι είναι ενδεικτικοί και συστήνεται ο περαιτέρω εμπλουτισμός τους, όπως επίσης και η μελέτη παρτιτούρας που αναδεικνύει την πρακτική τους εφαρμογή.

2.3.ΣΤ.7 | ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια πραγματεύεται την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα τρία θεμελιώδη δομικά στοιχεία της μουσικής, τη μελωδία, την αρ-

μονία και τον ρυθμό, τα οποία, υφασμένα περίπλοκα μεταξύ τους, δημιουργούν μια ολοκληρωμένη μουσική σύνθεση. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι ικανοί/-ές να αναλύουν τη δομή μιας μουσικής σύνθεσης, ενώ, αν χρειαστεί να παρέμβουν μέσω ενός προγράμματος επεξεργασίας ήχου, θα το κάνουν σεβόμενοι/-ες τις αρχές που τη διέπουν.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εξετάσουν τα δομικά στοιχεία της μελωδίας και το πώς μια απλή αλληλουχία νοτών μπορεί να επηρεάσει τον ψυχισμό του/της ακροατή/-τριας, αλλά και τα χαρακτηριστικά της αρμονίας και το πώς η ταυτόχρονη συνήχηση διαφορετικών νοτών δίνει στη μουσική πλούσιο και περίπλοκο χαρακτήρα και αλλάζει εντελώς την υφή της. Σε όλα αυτά προστίθενται και τα χαρακτηριστικά του ρυθμού, ο οποίος λειτουργεί ως καρδιακός παλμός για τη μουσική, θέτοντας κίνηση και υπαγορεύοντας ταυτόχρονα τη ροή και την ενέργεια της μουσικής μέσα στον χρόνο.

Ολοκληρώνοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την αλληλεπίδραση των τριών αυτών δομικών στοιχείων ως προς τη δημιουργία ενός συνεκτικού κομματιού, καθώς και το πώς αυτή η συνεργασία μπορεί να πυροδοτήσει συναισθήματα και να περιγράψει ιστορίες, ξεπερνώντας τα γλωσσικά εμπόδια.

Προτείνεται η παραπάνω μελέτη να πραγματοποιηθεί κάνοντας χρήση αποσπασμάτων κινηματογραφικής μουσικής (και όχι μόνο), τα οποία οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συνδέσουν με πιθανές καταστάσεις και γεγονότα που θα ταίριαζαν ως επένδυση για μια κινηματογραφική σκηνή. Η παραπάνω διεργασία βοηθάει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο της μουσικής στην έκβαση μιας κινηματογραφικής σκηνής και τη σπουδαιότητα που κατέχει η κατάλληλη μουσική επένδυση για την πρόκληση συναισθημάτων στον/στη θεατή/-τρια.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Everest, F. A. (2011). *Εγχειρίδιο ακουστικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
2. Αρχιτεκτονίδης, Β. (2018). *Θεωρία βασικών γνώσεων της μουσικής μέχρι την αρμονία*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαρηγορίου-Νάκα.

Συμπληρωματικές

1. Eargle, J. (1999). *Μουσική ακουστική τεχνολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίλων.
2. Πυργιώτης, Δ. (2000). *Μουσική θεωρία και πρακτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Fagotto.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Θεωρία και ανάλυση εφαρμοσμένων τεχνικών μοντάζ Ι» έχει σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν σε επιμέρους τεχνικές σύνδεσης πλάνων που έχουν επικρατήσει μέσα από την εξελικτική πορεία της τέχνης και τεχνικής του μοντάζ οπτικοακουστικών έργων. Η θεωρητική ανάλυση και συζήτηση επιλεγμένων παραδειγμάτων θα συμβάλει στην αφομοίωση των αφηγηματικών και εκφραστικών δυνατοτήτων του μοντάζ, πέρα από την απλή εφαρμογή τους μέσω του χειρισμού ενός προγράμματος. Η μαθησιακή ενότητα στοχεύει να δώσει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να συμβάλουν δημιουργικά κατά το στάδιο του μοντάζ στα έργα τα οποία θα αναλαμβάνουν στο μέλλον ως επαγγελματίες. Για την ορθή υλοποίηση του μαθήματος απαιτείται η δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων σε κάθε συνάντηση και προτείνεται η ανάθεση σύντομων εργασιών σχολιασμού σημαντικών παραδειγμάτων από την ύλη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εξηγούν τη βασική ροή εργασιών του μοντάζ με φιλμ κατά το παρελθόν (ιστορική αναδρομή σε παλαιότερη τεχνολογία),
- Αξιολογούν την αφηγηματική επίδραση του αόρατου μοντάζ συνέχειας,
- Εξηγούν τις πρωτοπορίες του σοβιετικού μοντάζ της δεκαετίας του 1920,
- Συγκρίνουν το μοντάζ διαφορετικών ειδών κινηματογραφικών ταινιών του προπολεμικού κινηματογράφου,
- Αναλύουν τις δυνατότητες εφαρμογής του πειράματος Κουλέσωφ,
- Κρίνουν δημιουργικά τη λειτουργία των εμβόλιμων πλάνων (σφήνες, πλάνα αντίδρασης κ.λπ.),
- Εντοπίζουν J-cuts και L-cuts σε παραδείγματα,
- Συζητούν μηχανισμούς δημιουργίας χρονικών ελλείψεων εντός μιας σκηνής μέσω του μοντάζ συνέχειας,
- Διακρίνουν αφηγηματικές λειτουργίες των λεγόμενων «jump cuts»,
- Αντιλαμβάνονται τις αφηγηματικές λειτουργίες των εφέ αλλοίωσης της ταχύτητας (π.χ. slow motion, freeze frame κ.ά.) ερευνώντας ενδεδειγμένα παραδείγματα,
- Αντιλαμβάνονται τις αφηγηματικές λειτουργίες του επιμερισμού της οθόνης (split screen) αναλύοντας ενδεδειγμένα παραδείγματα,
- Αντιλαμβάνονται τις αφηγηματικές λειτουργίες του παράλληλου μοντάζ (parallel editing και crosscutting) ερευνώντας ενδεδειγμένα παραδείγματα,
- Ανιχνεύουν παραδείγματα δημιουργικής παράβασης των ρακόρ στη διαδοχή των σκηνών ανατρέχοντας σε πηγές,

- Διακρίνουν δημιουργικές χρήσεις της παραβίασης του κανόνα 180°,
- Περιγράφουν με κατάλληλη ορολογία το μοντάζ μιας σκηνής.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μουβιόλα / Αόρατο μοντάζ / Μοντάζ συνέχειας και ασυνέχειας / Σφήνες / Γραμμικό μοντάζ / Μη γραμμικό μοντάζ / Επιβράδυνση της αφήγησης / Επιτάχυνση της αφήγησης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΝΤΑΖ
2	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΝΕΧΕΙΑΣ
3	Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΜΟΝΤΑΖ
4	ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΚΗΝΗΣ
5	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΝΗΜΑΤΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΖ
6	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΣΕ ΚΛΑΣΙΚΕΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ
7	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΜΟΝΤΑΖ ΜΕ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Z.1 | ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΝΤΑΖ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην κατανόηση της εξέλιξης των τεχνικών του μοντάζ μέσα από μια ιστορική αναδρομή στις τεχνολογικές και καλλιτεχνικές εξελίξεις που το επηρέασαν.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ξεκινάει παρουσιάζοντας χρονολογικά τις τεχνολογικές εξελίξεις που σχετίζονται με τα οπτικοακουστικά μέσα, από τον 19ο αι. μέχρι και σήμερα. Σημεία-κλειδιά σε αυτή την αναδρομή είναι, για παράδειγμα, οι εφευρέσεις του σκοτεινού θαλάμου και της φωτογραφίας, το σελιλόιντ, το οπτικό θέατρο, το κινητοσκόπιο, ο φωνογράφος, ο κινηματογράφος, η μουβιόλα, ο σύγχρονος ήχος, το έγχρωμο φιλμ, η τηλεόραση, το βίντεο, το 3D, η ψηφιακή εικόνα, τα συστήματα επεξεργασίας ψηφιακού βίντεο κ.ά. Σε κάθε σημαντικό σταθμό γίνεται συζήτηση με τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σχετικά με το πώς επηρεάστηκε η τέχνη του κινηματογράφου. Επίσης, συζητείται ποιες εταιρείες ή ποιοι ιδιώτες χρηματοδοτούν κάθε φορά την έρευνα στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων. Μέσα από τη συζήτηση προκύπτει συσχετισμός με το έργο δημιουργών και με βασικά χαρακτηριστικά καλλιτεχνικών

ρευμάτων κάθε περιόδου, τα οποία επηρεάστηκαν σε κάποιο βαθμό από τα μέσα που είχαν στη διάθεσή τους, και προβάλλονται σχετικά παραδείγματα.

Συνεπώς, μέσα από τη συστηματική παρουσίαση των στοιχείων και των παραδειγμάτων σε συνδυασμό με τεχνικές ημικατευθυνόμενης συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων με κριτική ματιά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται την αλληλεπίδραση των τεχνολογικών μέσων με τις δημιουργικές πρακτικές που επικρατούν σε κάθε εποχή στον κλάδο των οπτικοακουστικών μέσων, και ιδιαίτερα στο μοντάζ. Για παράδειγμα, καθίστανται ικανοί/-ές να εξηγούν τη βασική ροή εργασιών του μοντάζ με φιλμ.

Ανατίθενται ατομικές ή ομαδικές εργασίες για τη διερεύνηση της μεθόδου εργασίας διακεκριμένων μοντέρ/-έξ της επιλογής των εκπαιδευόμενων, οι οποίες αποτελούν τη βάση για την παρουσίαση της καταληκτικής υποενοότητας «Περιγραφή παραδειγμάτων μοντάζ με κατάλληλη ορολογία».

2.3.Z.2 | ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΟΝΤΑΖ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΥΝΕΧΕΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να μελετήσουν εις βάθος και να συγκρίνουν τις εφαρμοζόμενες τεχνικές, αλλά και εκφραστικές δυνατότητες, των δύο θεμελιωδώς διαφορετικών προσεγγίσεων στο μοντάζ, δηλαδή της «συνέχειας» και της «ασυνέχειας».

Δεδομένου ότι η μαθησιακή υποενοότητα ανήκει στο τρίτο εξάμηνο σπουδών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν ήδη διαμορφώσει κάποιες απόψεις σχετικά με τη «συνέχεια» και την «ασυνέχεια» στο μοντάζ, τόσο ως δημιουργοί όσο και ως θεατές. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ξεκινάει τη συζήτηση δείχνοντας επιλεγμένα παραδείγματα από την παγκόσμια φιλμογραφία, τα οποία έρχονται σε αντιδιαστολή ως προς την εφαρμογή των παραπάνω τεχνικών. Στη συνέχεια, ζητάει από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να φέρουν τα δικά τους παραδείγματα για περαιτέρω ανάλυση και συζήτηση. Τίθενται ερωτήματα σχετικά με την αξιολόγηση της αφηγηματικής επίδρασης του αόρατου μοντάζ συνέχειας, όπως: Ποια τεχνική περιγράφει καλύτερα τη δράση; Πώς επιτυγχάνεται μεγαλύτερη συναισθηματική εμπλοκή των θεατών; Ποια τεχνική είναι πιο εύκολη από τεχνικής άποψης; Υπάρχει κάποιο παράδειγμα που θεωρείτε ότι δεν έχει καλό μοντάζ, και γιατί; Πώς σχετίζεται η κάθε τεχνική με τα τεχνολογικά μέσα καταγραφής και προβολής; Κατά πόσο η «συνέχεια» και η «ασυνέχεια» αποτελούν σκηνοθετική οδηγία ή επιλογή του/της μοντέρ/-έξ;

Μέσα από την παραπάνω διαδικασία και την ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων επιδιώκεται η ανάπτυξη μιας κριτικής ματιάς πάνω στη μονταζική προσέγγιση κάθε έργου και αναπτύσσεται η δυνατότητα ακριβέστερης περιγραφής των διαφόρων τεχνικών μέσα από τη χρήση κατάλληλης ορολογίας. Επίσης, τονίζεται η αξία της πολυφωνίας και της υποκειμενικότητας στη δημιουργική διαδικασία.

2.3.Z.3 | Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΜΟΝΤΑΖ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα επιχειρείται μια εις βάθος κατανόηση του «διαλεκτικού μοντάζ» που αναδύθηκε στην πρώτη περίοδο του σοβιετικού κινηματογράφου και του τρόπου με τον οποίο αυτό εξελίχθηκε τις επόμενες δεκαετίες, μέχρι και σήμερα.

Σε συνδυασμό με τα θέματα που έχουν ήδη συζητηθεί στις προηγούμενες δύο υποενότητες, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να παρουσιάσουν παραδείγματα σκηνών της επιλογής τους στα οποία εφαρμόζονται οι βασικές αρχές του «διαλεκτικού μοντάζ», όπως το προσδιόρισε ο Σεργκέι Αϊζενστάιν και το έχουν διδαχθεί στα προηγούμενα εξάμηνα. Εξηγούν τις πρωτοπορίες του σοβιετικού μοντάζ της δεκαετίας του 1920 και συγκρίνουν το μοντάζ διαφορετικών ειδών κινηματογραφικών ταινιών του προπολεμικού κινηματογράφου, καθώς επίσης αναλύουν δυνατότητες εφαρμογής του πειράματος Κουλέσωφ.

Στη συνέχεια, προτείνεται να παρακολουθήσουν την ταινία *Η αλήθεια και το ψέμα* (Όρσον Γουέλς, 1973) στην τάξη. Μετά την προβολή, θα είναι σε θέση να αναλύσουν με κριτική διάθεση τη δυνατότητα που δίνει το μοντάζ να δημιουργεί εικονικές διαστάσεις και πειστικές μυθοπλαστικές αφηγήσεις. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια μπορεί να αναφερθεί στη χρήση του κινηματογράφου ως μέσου προπαγάνδας στη σοβιετική εποχή και στο πώς αυτό σχετίζεται με την ανάπτυξη της θεωρίας του «διαλεκτικού μοντάζ». Στη συνέχεια, η συζήτηση –ειδικά με αφορμή την ταινία του Γουέλς– μπορεί να επεκταθεί σε ζητήματα περί του «Τι είναι τέχνη;», «Ποια είναι τα ηθικά όρια του/της καλλιτέχνη/-ιδας;» και, τέλος, στο επίκαιρο ζήτημα των ψευδών ειδήσεων και πώς αυτές δημιουργούνται –εκτός των άλλων– και μέσω του μοντάζ.

Η συγκεκριμένη υποενότητα είναι καλό να επεκταθεί σε τουλάχιστον τρία μαθήματα, ώστε να υπάρξει χρόνος νοητικής επεξεργασίας του υλικού και ανάπτυξης επιχειρημάτων από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, πάνω σε σημαντικά ζητήματα που άπτονται της επαγγελματικής δεοντολογίας και της επαγγελματικής καθημερινότητας ενός/μίας μοντέρ/-έζ.

2.3.Z.4 | ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΚΗΝΗΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα είναι αφιερωμένη στη μελέτη των τεχνικών μοντάζ που επιτρέπουν την αλλοίωση του χρόνου της ιστορίας όπως παρουσιάζεται σε μια σκηνή ενός οπτικοακουστικού έργου.

Αφού γίνει μια αναφορά στις έννοιες του «χρόνου της ιστορίας» και του «χρόνου της αφήγησης», οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να φέρουν παραδείγματα σκηνών στα οποία ο χρόνος της αφήγησης είναι είτε μικρότερος είτε ίσος είτε μεγαλύτερος από τον χρόνο της ιστορίας. Κάθε παράδειγμα παρουσιάζεται στην τάξη και περιγράφεται από τον/την εκπαιδευόμενο/-η με ποιον τρόπο έχει επιτευχθεί κάθε φορά η σύμπτωση ή η απόκλιση των δύο χρόνων. Με αφορμή αυτές τις παρουσιάσεις, εξηγούνται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια όροι όπως το μονοπλάνο, το πλάνο-σεκάνς, το

εσωτερικό μοντάζ, η παράλληλη δράση, η συμπύκνωση του χρόνου, το jump cut, το timelapse, η επανάληψη κ.ά. Σε αυτή την υποεπένεση μπορεί να γίνει και μια αναφορά στον όρο “montage”, που χρησιμοποιείται διεθνώς για να περιγράψει μια πολύ γρήγορη εναλλαγή πλάνων σε σύντομο χρονικό διάστημα και δεν συμπίπτει με τη γενική έννοια του μοντάζ που στα αγγλικά αποδίδεται με τον όρο “editing”. Έτσι, δίνεται η ευκαιρία να κρίνουν δημιουργικά τη λειτουργία των εμβόλιμων πλάνων (σφήνες, πλάνα αντίδρασης κ.λπ.), να εντοπίζουν J-cuts και L-cuts σε παραδείγματα, να συζητούν μηχανισμούς δημιουργίας χρονικών ελλείψεων εντός μιας σκηνής μέσω του μοντάζ συνέχειας, να διακρίνουν αφηγηματικές λειτουργίες των λεγόμενων «jump cuts», να αντιλαμβάνονται τις αφηγηματικές λειτουργίες των εφέ αλλοίωσης της ταχύτητας (π.χ. slow motion, freeze frame κ.ά.), τις αφηγηματικές λειτουργίες του επιμερισμού της οθόνης (split screen) και του παράλληλου μοντάζ (parallel editing και crosscutting) ερευνώντας ενδεικτικά παραδείγματα.

Όπως και στις προηγούμενες μαθησιακές υποεπένετες της «Θεωρίας και ανάλυσης εφαρμοσμένων τεχνικών μοντάζ Ι», κύρια μέθοδος κατανόησης και διδασκαλίας είναι ο διάλογος και η κριτική ανάλυση των παραδειγμάτων από την ολομέλεια, μέσα στην τάξη.

2.3.2.5 | ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ ΝΗΜΑΤΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΖ

Στη συγκεκριμένη υποεπένεση γίνεται εστίαση στους τρόπους με τους οποίους το μοντάζ μπορεί να συμβάλει στην ένταξη πολλαπλών αφηγηματικών νημάτων στο ίδιο οπτικοακουστικό έργο.

Αρχικά, γίνεται μια αναφορά στη διάκριση μεταξύ των εννοιών «ιστορία», «πλοκή» και «υποπλοκή». Είναι δυνατόν να παρουσιαστούν παραδείγματα από ταινίες ή/και σειρές στις οποίες η αφήγηση διατρέχεται από περισσότερες από δύο υποπλοκές (subplots). Επίσης, γίνεται εστίαση στην έννοια «χαρακτήρας» και δίνονται παραδείγματα από οπτικοακουστικά έργα –συμπεριλαμβανομένων των ντοκιμαντέρ–, στα οποία συμμετέχουν περισσότεροι από δύο σημαντικοί χαρακτήρες (πολυπρόσωπη αφήγηση). Μέσα από αυτά τα παραδείγματα γίνεται συζήτηση στην τάξη σχετικά με διαφορετικές μεθόδους παρουσίασης αυτών των πολλαπλών αφηγηματικών νημάτων στο έργο (π.χ. επεισοδιακή αφήγηση, κλασικό αμερικανικό τηλεοπτικό sit-com, επιμερισμός οθόνης, παράλληλο μοντάζ κ.ά.). Τίθενται ερωτήματα όπως: Εμπλέκονται στοιχεία της ιστορίας διαφορετικών χαρακτήρων μέσα στην ίδια σκηνή; Εξελίσσονται εξίσου οι επιμέρους χαρακτήρες μιας σειράς ανά επεισόδιο; Πόσος αφηγηματικός χρόνος αναλογεί σε κάθε χαρακτήρα; Πόσος αφηγηματικός χρόνος αναλογεί σε κάθε υποπλοκή; Υπάρχουν «σημεία» που υποδεικνύουν σε ποιον χαρακτήρα ή σε ποια υποπλοκή αναφέρεται κάθε φάση της αφήγησης (π.χ. μουσικό μοτίβο, λεζάντες, χρωματικός τόνος κ.ά.); Αναπτύσσονται συσχετισμοί μεταξύ διαφορετικών στοιχείων μέσω του μοντάζ; Ποια παραδείγματα κρίνονται ως πιο επιτυχημένα και γιατί;

Μέσα από την παραπάνω διαδικασία και την ανταλλαγή απόψεων στην ολομέλεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη συμβολή του μοντάζ στην παρουσίαση πολλαπλών αφηγηματικών νημάτων ή/και πολυπρόσωπων αφηγήσεων στα οπτικοακουστικά έργα.

2.3.Z.6 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ ΣΕ ΚΛΑΣΙΚΕΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Έχοντας συμμετάσχει στις προηγούμενες μαθησιακές υποενότητες, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν πλέον να συζητήσουν με κριτική διάθεση τη δημιουργική παραβίαση των κανόνων «συνέχειας» σε –κατά τα άλλα «κλασικές»– οπτικοακουστικές αφηγήσεις.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ζητάει από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να παρουσιάσουν στην τάξη παραδείγματα που τους έχουν κάνει θετική εντύπωση, στα οποία δεν εφαρμόζονται πιστά οι κανόνες «συνέχειας» της κλασικής κινηματογραφικής αφήγησης. Κατά την παρουσίασή τους, εξηγούν γιατί επέλεξαν το συγκεκριμένο παράδειγμα και περιγράφουν αναλυτικά την τεχνική που εφαρμόστηκε και τον τρόπο με τον οποίο παραβιάζει τους κλασικούς κανόνες «συνέχειας» ως προς το μοντάζ. Στη συνέχεια, ακολουθεί συζήτηση με ανταλλαγή απόψεων και συμπλήρωση ή διόρθωση των στοιχείων που αναφέρθηκαν από τον/την εκπαιδευτή/-τρια. Τέτοια παραδείγματα μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, το «σπάσιμο του άξονα», τη μη τήρηση των ρακόρ της κίνησης ή άλλου είδους ρακόρ, την επανάληψη στιγμών δημιουργώντας μικρές παλινδρομήσεις στη γραμμικότητα της αφήγησης κ.ά. Κύριος στόχος είναι να γίνει αντιληπτή η καλλιτεχνική διάσταση των οπτικοακουστικών μέσων και να ανοίξει μια συζήτηση σχετικά με την εξέλιξη της κινηματογραφικής γλώσσας και τον τρόπο με τον οποίο αυτή επιτυγχάνεται σταδιακά μέσα από τους πειραματισμούς και τη δημιουργική διάθεση των συντελεστών μιας οπτικοακουστικής δημιουργίας, ενώ παράλληλα διατηρείται ο σεβασμός προς το κοινό στο οποίο απευθύνεται το εκάστοτε έργο. Τέλος, μπορεί να γίνει ένας παραλληλισμός με τα θέματα που αναλύθηκαν στις προηγούμενες υποενότητες του μαθήματος και ιδίως ως προς την ιστορική αναδρομή στις τεχνικές του κινηματογραφικού μοντάζ.

Μέσω των παραπάνω δίνεται μια ευκαιρία στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αποκτήσουν μια πιο δημιουργική διάθεση απέναντι στην εργασία τους και να αντιμετωπίζουν τους κανόνες της κινηματογραφικής γλώσσας με σεβασμό, αλλά χωρίς αγκυλώσεις.

2.3.Z.7 | ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΜΟΝΤΑΖ ΜΕ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η καταληκτική μαθησιακή υποενότητα του μαθήματος «Θεωρία και ανάλυση εφαρμοσμένων τεχνικών μοντάζ Ι» έχει ως κύριο σκοπό να βελτιώσει την έκφραση των εκπαιδευόμενων ως προς θέματα μοντάζ με τη χρήση της κατάλληλης ορολογίας.

Προτείνεται να παρουσιαστούν οι εργασίες που ανατέθηκαν στην πρώτη μαθησιακή υποενότητα «Ιστορική αναδρομή στις τεχνικές του κινηματογραφικού μοντάζ»

από κάθε άτομο ή ομάδα στην ολομέλεια. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να έχουν εμπλουτιστεί με ανάλυση στοιχείων που ενυπάρχουν στα επιλεγμένα παραδείγματα και τα οποία συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Καθώς η εργασία έχει ως κεντρικό θέμα το έργο ενός/μίας διακεκριμένου/-ης μοντέρ/-έζ, μπορεί να περιλαμβάνει αποσπάσματα από διαφορετικά έργα του/της και να γίνει αναφορά σε στοιχεία που βρέθηκαν από συνεντεύξεις και λοιπές βιβλιογραφικές πηγές που εστιάζονται στη μέθοδο εργασίας και στη συνεργασία με τους λοιπούς συντελεστές. Οι πηγές αυτές είναι μάλλον ξενόγλωσσες. Δεν αποκλείεται να γίνει και μια σύγκριση παραδειγμάτων. Η κάθε παρουσίαση ακολουθείται από κριτικό σχολιασμό στην τάξη και ενδεχόμενες συμπληρωματικές παρατηρήσεις και διορθώσεις από τον/την εκπαιδευτή/-τρια με κύριο στόχο τη χρήση της κατάλληλης ορολογίας.

Μέσα από την παραπάνω διαδικασία επιτυγχάνεται η σύνδεση όλων των μαθησιακών υποενοτήτων και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη διαδικασία συλλογής πληροφοριών και οργανωμένης παρουσιάσής τους αναφορικά με θέματα μοντάζ. Έρχονται σε επαφή με ξενόγλωσσες πηγές και αναγκάζονται να δομήσουν τον λόγο τους χρησιμοποιώντας την ορολογία του επαγγέλματος.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Bordwell, D. & Thompson, K. (2004). *Εισαγωγή στην τέχνη του κινηματογράφου* (μτφρ. Κ. Κοκκινίδη). Αθήνα: Εκδόσεις Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.
2. Murch, W. (2001). *In the blink of an eye: A perspective on film editing*. Los Angeles: Silman-James Press.

Συμπληρωματικές

1. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.
2. Zettl, H. (1999). *Εφαρμοσμένη αισθητική στην τηλεόραση και τον κινηματογράφο: Εικόνα, ήχος, κίνηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

2.3.Η • ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Είδη και μορφολογία τηλεοπτικών προγραμμάτων» έχει ως σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν στα επικρατέστερα είδη των τηλεοπτικών προγραμμάτων και στις συμβάσεις τους, ώστε να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στη διαχείρισή τους στο στάδιο του μοντάζ στο πλαίσιο της μελλοντι-

κής επαγγελματικής τους ενασχόλησης. Η θεωρητική ανάλυση και συζήτηση επιλεγμένων παραδειγμάτων συμβάλλει στην αφομοίωση της συμβατικής δομής (φορμά) των ειδών αυτών, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη συμβολή του μοντάζ στην τήρηση των ανά περίπτωση προδιαγραφών. Για την ορθή υλοποίηση του μαθήματος απαιτείται η δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων σε κάθε συνάντηση και προτείνεται η ανάθεση σύντομων εργασιών ανάλυσης σημαντικών παραδειγμάτων από την ύλη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Εντοπίζουν τα στοιχεία της δομής των τηλεπαιχνιδιών,
- Διακρίνουν τη συνηθισμένη δομή των τηλεοπτικών προγραμμάτων λόγου (talk shows),
- Αναλύουν τη συνηθισμένη δομή των τηλεοπτικών ρεπορτάζ,
- Αναγνωρίζουν τα μέρη που απαρτίζουν ένα τηλεοπτικό δελτίο ειδήσεων καταγράφοντάς τα,
- Εξετάζουν τη συνηθισμένη μορφή κάλυψης αθλητικών γεγονότων,
- Περιγράφουν τη σύνθεση ενός πλατώ τηλεοπτικής εκπομπής,
- Περιγράφουν τα χαρακτηριστικά μιας εκπομπής μαγειρικής,
- Ανιχνεύουν τη συνηθισμένη δομή τηλεοπτικών ταξιδιωτικών εκπομπών,
- Συζητούν διαφορετικές εκδοχές ριάλιτι σόου,
- Συγκρίνουν παραδείγματα μεταφοράς έτοιμων τηλεοπτικών φορμά στην ελληνική τηλεόραση,
- Προσδιορίζουν τα στοιχεία των τηλεοπτικών σειρών μυθοπλασίας,
- Καταγράφουν τα κοινά χαρακτηριστικά των τηλεοπτικών σήριαλ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Είδη τηλεοπτικών προγραμμάτων / Δελτίο ειδήσεων / Τηλεοπτικό ρεπορτάζ / Αθλητικές εκπομπές / Ταινίες τεκμηρίωσης / Ψυχαγωγικές τηλεοπτικές εκπομπές / Ενημερωτικές τηλεοπτικές εκπομπές / Ταξιδιωτικές εκπομπές / Εκπομπές μαγειρικής / Σειρές μυθοπλασίας / Ελληνική τηλεόραση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
2	ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
3	ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ
4	ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
5	ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
6	ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΟΥ
7	ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
8	ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Η.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Στόχος της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με την έννοια του τηλεοπτικού προγραμματισμού και να κατανοήσουν τη διάκριση μεταξύ των διαφόρων τυπολογιών προγράμματος.

Στο πλαίσιο της ελληνικής τηλεοπτικής αγοράς δεν υπάρχει μεγάλη ομοιομορφία. Τόσο οι κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές που επηρεάζουν τις συνήθειες θέασης του κοινού όσο και το οικονομικό μοντέλο της τηλεόρασης καθιστούν δημοφιλή συγκεκριμένα είδη προγραμμάτων, με στόχευση στο γενικό κοινό. Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τη βάση για τη διάκριση των δημοφιλέστερων τυπολογιών της ελληνικής τηλεόρασης (ψυχαγωγικών και ενημερωτικών εκπομπών, τηλεοπτικού ρεπορτάζ, τηλεοπτικού ντοκιμαντέρ, εκπομπών γαστρονομίας και ταξιδιού, τηλεπαιχνιδιών, σειρών μυθοπλασίας). Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τον σκοπό αυτό είναι η μελέτη και σύγκριση παραδειγμάτων από προγράμματα που έμειναν στην ιστορία της ελληνικής τηλεόρασης, αλλά και η μελέτη της συναφούς ελληνόγλωσσης βιβλιογραφίας.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της επαγγελματικής επιμόρφωσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σκόπιμο να εξοικειωθούν με την κατανομή των αρμοδιοτήτων στα τμήματα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας κάθε τηλεοπτικού σταθμού και να κατανοήσουν τις διαφορές μεταξύ ενημερωτικών και ψυχαγωγικών προγραμμάτων.

Τέλος, στην εισαγωγική αυτή υποενότητα αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες που τους επιτρέπουν, με τη συγγραφή μιας σκαλέτας για εκπομπή-παράδειγμα, να κατανοήσουν τις μεταβλητές που καθορίζουν τη στρατηγική ανάπτυξης περιεχομένου σε κάθε τυπολογία. Αυτές είναι: η ιδέα, ο σκοπός κάθε προγράμματος, το κοινό-στόχος, η θέση στο πρόγραμμα (ώρα προβολής), ο προϋπολογισμός υλοποίησης αλλά και ο κώδικας δεοντολογίας.

2.3.H.2 | ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η μαθησιακή υποεπενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση της δομής και ανάπτυξης των ενημερωτικών προγραμμάτων, είτε αυτά είναι ζωντανά είτε βιντεοσκοπημένα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τις διαφορές ανάμεσα στα δύο είδη προγραμμάτων και διακρίνουν τη δομή των τηλεοπτικών προγραμμάτων λόγου (talk shows, magazine, infotainment, εκπομπές έρευνας, τηλεοπτικά ντοκιμαντέρ). Η παρουσίαση και ανάλυση συγκεκριμένων παραδειγμάτων διευκολύνει την κατανόηση κάθε τυπολογίας. Μετά την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να αντιληφθούν πώς γίνεται η διαχείριση μιας σκαλέτας ενημερωτικής εκπομπής (την οποία μελέτησαν στο μάθημα «Σκηνοθεσία II» από την πλευρά του δημιουργού) στο στάδιο της προπαραγωγής και κατά τη διαδικασία του μοντάζ.

Είναι δόκιμο να είναι σε θέση να περιγράψουν τη σύνθεση ενός τηλεοπτικού πλαισίου και τον απαιτούμενο τεχνολογικό εξοπλισμό για κάθε είδος εκπομπής, να απαριθμούν τα στάδια παραγωγής μιας ενημερωτικής εκπομπής, καθώς και τον ρόλο των εργαζομένων, εντός και εκτός στούντιο. Έτσι, καλλιεργούν τις δεξιότητες που απαιτούνται για να μπορέσουν να συνεργαστούν αποδοτικά με τα υπόλοιπα μέλη της δημιουργικής ομάδας και να γνωρίζουν τις απαιτήσεις που πρέπει να ικανοποιούνται για το καλύτερο αποτέλεσμα.

Σημαντικό είναι, επίσης, να κατανοήσουν τις νομικές και ηθικές διαστάσεις του επαγγέλματός τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο/η μοντέρ/-έξ χρειάζεται να λειτουργεί αποκλειστικά ως χειριστής/-τρια μηχανημάτων, χωρίς να εφαρμόζει τεχνικές δημιουργικού μοντάζ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να κατανοήσουν τους κανόνες δεοντολογίας στην καταγραφή ενός ειδησεογραφικού γεγονότος, οι οποίοι ορίζουν ότι δεν επιτρέπεται η χρήση σκηνοθετικών τεχνασμάτων στην παρουσίαση των γεγονότων. Για τον λόγο αυτόν, έρχονται σε επαφή με τον Κώδικα Δεοντολογίας της ΕΣΗΕΑ, που ορίζει τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται μια ενημερωτική εκπομπή, και τον μελετούν.

2.3.H.3 | ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Τηλεοπτικό ρεπορτάζ» προσφέρει τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός τηλεοπτικού ρεπορτάζ. Κατανοώντας τη φόρμα του ρεπορτάζ, ο/η μοντέρ/-έξ είναι σε θέση να το διαχειριστεί καλύτερα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του/της.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να κατανοήσουν τις βασικές αρχές της δημοσιογραφίας, να διακρίνουν την είδηση από το σχόλιο αλλά και να αναγνωρίσουν τη σημασία της έρευνας στην παραγωγή ενός δημοσιογραφικού προϊόντος.

Εξοικειώνονται με τις τεχνικές συνέντευξης, αναζήτησης και αξιολόγησης πηγών, με το κόψιμο λόγου και με τη συγγραφή σπικάζ. Κατανοούν τις διαφορές μεταξύ συγγραφής ρεπορτάζ για έντυπο Τύπο, τηλεόραση και ραδιόφωνο. Διακρίνουν τη σημασία της εισαγωγής στο ρεπορτάζ αλλά και του τρόπου ανάπτυξης του κυρίως μέρους.

Επίσης, θα πρέπει να εντοπίζουν τα ατοπήματα ως προς τους κανόνες δεοντολογίας και να διορθώνουν όσα άπτονται της αρμοδιότητάς τους. Για παράδειγμα, δεν επιτρέπεται να αλλοιώνουν ηχητικά ντοκουμέντα ή να αλλάζουν την οπτική ταυτότητα μιας σκηνής στο στάδιο του μοντάζ και της τελικής επεξεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό είναι δόκιμο να γνωρίζουν τη χρήση διαδικτυακών εργαλείων για τον εντοπισμό αλλοιωμένων βίντεο, φωτογραφιών και ψευδών ειδήσεων (fake news).

Στο τέλος αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να παρουσιάσουν σε ομάδες παραδείγματα τηλεοπτικών ρεπορτάζ, καθώς και να σχολιάσουν κριτικά τη δομή τους, έτσι ώστε να κατανοήσουν τις απαιτήσεις του συγκεκριμένου είδους.

2.3.Η.4 | ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Αφού ανέπτυξαν γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με την παραγωγή ενός τηλεοπτικού ρεπορτάζ, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, να κατανοήσουν τη δομή ενός δελτίου ειδήσεων.

Στην παραδοσιακή τηλεόραση, το δελτίο ειδήσεων είναι ο βασικός πυλώνας του τηλεοπτικού προγραμματισμού για τη ροή κάθε καναλιού. Πρόκειται για μια τυπολογία ενημέρωσης που αλλάζει ανάλογα με τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες της χώρας αλλά και τις τεχνολογικές εξελίξεις. Για παράδειγμα, τα περίφημα «παράθυρα» έγιναν δημοφιλή μετά την έναρξη της ιδιωτικής τηλεόρασης, ενώ τα χρόνια της οικονομικής κρίσης επικράτησε η αισθητική του μονοθεματικού δελτίου. Ο πόλεμος στο Ιράκ, ο οποίος παρουσιάστηκε σε ζωντανή μετάδοση, ήταν ένα γεγονός-ορόσημο που άλλαξε τα δελτία ειδήσεων παγκοσμίως. Άλλο ένα ορόσημο ήταν η εμφάνιση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και του φαινομένου της «δημοσιογραφίας των πολιτών».

Πλέον, ο τρόπος που ενημερώνονται οι θεατές έχει αλλάξει και ο ρόλος που είχε ένα δελτίο ειδήσεων στη διαμόρφωση της ατζέντας της ημερήσιας θεματολογίας έχει αποδυναμωθεί. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σκόπιμο να εξοικειωθούν με την ιστορία και την εξέλιξη των δελτίων ειδήσεων. Στη συνέχεια, πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα δομικά μέρη ενός τηλεοπτικού δελτίου ειδήσεων, καταγράφοντάς τα. Επίσης, καλούνται να εξοικειωθούν με τις προκλήσεις της παραγωγής ενός τέτοιου τηλεοπτικού προγράμματος, όπως μπορεί να είναι η πρόσβαση σε πρωτογενές ειδησιογραφικό υλικό ή η επένδυση θεμάτων με αρχειακό οπτικό υλικό.

Σημαντική παράμετρος είναι, επίσης, ο συνηθέστερος τρόπος μετάδοσης του δελτίου ειδήσεων: η ζωντανή μετάδοση, που δημιουργεί προκλήσεις σε τεχνικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο περιεχομένου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρειάζεται να μπορούν να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ ζωντανής και βιντεοσκοπημένης μετάδοσης. Χρειάζεται, επίσης, να διακρίνουν τους ρόλους των εργαζομένων που απαιτούνται για τη μετάδοση ενός ζωντανού τηλεοπτικού προϊόντος και να είναι σε θέση να εντοπίζουν τις αρμοδιότητες που έχει καθένας/καθεμία στα στάδια της προπαραγωγής, της ζωντανής μετάδοσης και της επεξεργασίας.

2.3.Η.5 | ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση της δομής και ανάπτυξης των προγραμμάτων που έχουν ως στόχο την ψυχαγωγία του κοινού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σκόπιμο να εξοικειωθούν με τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες της τηλεόρασης ως μέσου ψυχαγωγίας, αλλά και τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής αγοράς. Από τη δημοφιλία των εκπομπών λόγω στις απαρχές της δημόσιας τηλεόρασης, περάσαμε στην εποχή της ιδιωτικής τηλεόρασης, όπου επικρατούσαν τα βραδινά σόου, οι σαπουνόπερες κ.ά. Τη δεκαετία της οικονομικής κρίσης, το τηλεοπτικό πρόγραμμα γέμισε με εκπομπές χαμηλού κόστους, όπως είναι τα τηλεπαιχνίδια και τα ριάλιτι σόου, ενώ οι ζωντανές εκπομπές περιορίστηκαν πολύ. Τα τελευταία χρόνια, η θέαση κατ' απαίτηση (on demand) έχει αλλάξει πολύ τις συνήθειες θέασης και το φορμά των ψυχαγωγικών προγραμμάτων τόσο στην παραδοσιακή τηλεόραση όσο και στις πλατφόρμες ροής δεδομένων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να κατανοήσουν τις διαφορετικές μορφές ψυχαγωγικών προγραμμάτων (τηλεπαιχνίδια, πρωινές εκπομπές, βραδινά talk shows, reality shows) και τις διαφοροποιήσεις στη σκαλέτα κάθε τυπολογίας. Επίσης, είναι σκόπιμο, εφόσον έχουν ήδη έρθει σε μια πρώτη επαφή με τον τομέα σε προηγούμενες μαθησιακές ενότητες, να εμβαθύνουν στη διάκριση των σταδίων παραγωγής μιας ψυχαγωγικής εκπομπής και ιδιαίτερα στον ρόλο του μοντάζ στη διαδικασία. Αντίστοιχα, είναι σκόπιμο να είναι σε θέση να απαριθμούν τον τεχνολογικό εξοπλισμό που χρειάζεται μια οπτικοακουστική παραγωγή τέτοιου είδους, αναλύοντας μελέτες περίπτωσης.

2.3.Η.6 | ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

Σκοπός αυτής της μαθησιακής υποενότητας είναι να παρουσιάσει τα χαρακτηριστικά των εκπομπών μαγειρικής και ταξιδιού.

Πρόκειται για δύο τυπολογίες προγραμμάτων ιδιαίτερα δημοφιλείς στην ελληνική τηλεόραση. Μπορεί οι πρώτες εκπομπές να εμφανίστηκαν στη μικρή οθόνη τη δεκαετία του 2000, όμως ήταν μετά το 2010 που αυτές οι τυπολογίες πολλαπλασιάστηκαν. Σε αυτό συνέβαλε η θεσμοθέτηση της «τοποθέτησης προϊόντων», μιας έμμεσης μορφής τηλεοπτικής διαφήμισης που μέχρι τότε απαγορευόταν από το ΕΣΡ (Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης). Άλλοι παράγοντες ήταν ότι τα ταξίδια έγιναν ευκολότερα και πιο οικονομικά, ενώ η δημιουργική μαγειρική έγινε αγαπημένο χόμπι της νέας γενιάς.

Οι ταξιδιωτικές εκπομπές είναι από τα πιο δημιουργικά είδη, καθώς συνδυάζουν χαρακτηριστικά ψυχαγωγίας, ντοκιμαντέρ και ενημέρωσης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να κατανοήσουν τις βασικές αρχές της αφηγηματικής και ταξιδιωτικής δημοσιογραφίας και τις διαφορές της από την ειδησεογραφία. Με αυτόν τον τρόπο, θα είναι σε θέση να ξεκαθαρίσουν τους λόγους για τους οποίους μια ταξιδιωτική εκπομπή διαφέρει από μια συνήθη εκπομπή ενημέρωσης ή ψυχαγωγίας. Παράλληλα, ανα-

γνωρίζουν τον ρόλο του μοντάζ για τη δημιουργία ρυθμού και τη μεταφορά εμπειριών και συναισθήματος. Για τον λόγο αυτόν, όπως και στη μυθοπλασία, ο/η μοντέρ/-έζ χρειάζεται να συνεργάζεται στενά με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και τον/τη σεναριογράφο στην τελική επεξεργασία της εκπομπής.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να διακρίνουν τις τυπολογίες που μπορεί να έχουν οι εκπομπές μαγειρικής. Μπορούν να παραχθούν σε μια πλειάδα μορφά: ριάλιτι σόου, διαγωνισμός μαγειρικής, ντοκιμαντέρ, εκπομπή στούντιο κ.λπ. Και σε αυτή την περίπτωση, η εικόνα έχει καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία της τελικής παραγωγής.

Μέσω της παρουσίασης και της ανάλυσης συγκεκριμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την ευελιξία της δομής αυτών των εκπομπών, αλλά και τη σημασία της δημιουργικής συνεργασίας όλων των εμπλεκομένων για το τελικό αποτέλεσμα.

2.3.Η.7 | ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι να εστιαστεί στα χαρακτηριστικά μιας αθλητικής εκπομπής.

Οι εκπομπές που ασχολούνται με αθλητική θεματολογία είναι μια συγκεκριμένη τυπολογία που απαιτεί εξειδικευμένους παραγωγούς περιεχομένου. Στο πλαίσιο αυτό, είναι δόκιμο να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τη βασική ορολογία και τους κανονισμούς των δημοφιλέστερων αθλημάτων (ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, τένις, βόλεϊ κ.ά.), έτσι ώστε να κατανοούν το περιεχόμενο της εικόνας κατά τη διάρκεια της ζωντανής αναμετάδοσης, αλλά και να είναι ακριβείς στη διαχείριση της βιντεοσκοπημένης εικόνας.

Στη συνέχεια, είναι δόκιμο να διακρίνουν τα διαφορετικά είδη αθλητικών εκπομπών. Υπάρχουν αθλητικές εκπομπές που παράγονται σε στούντιο (εκπομπές λόγου και σχολιασμού, εκπομπές έρευνας, αθλητικές συνεντεύξεις και ρεπορτάζ), εκπομπές που παράγονται στο πεδίο (αθλητικές αναμεταδόσεις) και εκπομπές που συνδυάζουν αναμετάδοση από το πεδίο αλλά και στούντιο. Κάθε τυπολογία έχει διαφορετικά στάδια προπαραγωγής, παραγωγής και αποπεράτωσης, τα οποία οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν διδαχθεί σε άλλες μαθησιακές ενότητες και καλούνται να είναι σε θέση να απαντήσουν και να αναγνωρίσουν και στην περίπτωση των αθλητικών παραγωγών.

Οι αθλητικές εκπομπές διακρίνονται επίσης σε ζωντανές ή βιντεοσκοπημένες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες –μέσα από μελέτες περίπτωσης– καλούνται να κατανοήσουν τις απαιτήσεις της κάλυψης ζωντανών αθλητικών γεγονότων αλλά και μεγάλων αθλητικών γεγονότων (Ολυμπιακοί Αγώνες, Παγκόσμια Πρωταθλήματα κ.λπ.). Μετά το πέρας της ενότητας, πρέπει να είναι σε θέση να περιγράφουν τη ροή εργασιών για ζωντανή μετάδοση μιας αθλητικής διοργάνωσης, ειδικά ως προς τη συνεργασία διάφορων ειδικοτήτων εργαζομένων, όπως εικονολήπτες/-τριες, σκηνοθέτες/-ιδες, ηχολήπτες/-τριες, δημοσιογράφοι κ.λπ.

2.3.Η.8 | ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑ

Το μοντάζ έχει θεμελιώδη σημασία στην ανάπτυξη του ύφους ενός οπτικοακουστικού έργου μυθοπλασίας. Αποτελεί, ουσιαστικά, μέρος της αφήγησης, καθώς συνδέει τις σκηνές μεταξύ τους με συγκεκριμένη διαδοχή και διάρκεια, δίνοντας συγκεκριμένο ρυθμό και μια αίσθηση συνέχειας ή/και σύγκρουσης. Για τον λόγο αυτόν, είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τη συγκεκριμένη τυπολογία.

Η συγκεκριμένη υποεπένδυση συστήνεται να διδαχθεί σε τρία δίωρα μαθήματα. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την ιστορία της τηλεοπτικής μυθοπλασίας στην Ελλάδα, αναγνωρίζοντας τα διαφορετικά στυλ αφήγησης από τις πρώτες σειρές μυθοπλασίας στην YENEΔ, τις πρώτες σαπουνόπερες της ιδιωτικής τηλεόρασης, τις δημοφιλείς κωμικές σειρές του '90 μέχρι και σήμερα. Επίσης, είναι σημαντικό να κατανοήσουν την πρακτική της μεταφοράς έτοιμων τηλεοπτικών φορμά στην ελληνική τηλεοπτική αγορά, ένα φαινόμενο που προσφέρει τόσο ευκαιρίες όσο και περιορισμούς στους δημιουργούς.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μαθησιακής υποεπένδυσης κατανοούν τις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ του φορμά μυθοπλασίας στην τηλεόραση και στον κινηματογράφο. Αναγνωρίζουν, επίσης, τα είδη μυθοπλασίας (τηλεταινίες, μίνι σειρές, σήριαλ, σαπουνόπερες κ.λπ.). Επίσης, είναι δόκιμο να γίνει αναφορά στις σειρές μυθοπλασίας που προβάλλονται στις πλατφόρμες ροής δεδομένων (streaming platforms), οι οποίες έχουν διαφορετικό φορμά αφήγησης, καθώς συνήθως «καταναλώνονται» από τους θεατές με τη μέθοδο της συνεχόμενης θέασης (binge watching) και συχνά σε οθόνες πολύ μικρής διάστασης.

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τον σκοπό αυτό είναι η μελέτη και σύγκριση παραδειγμάτων από προγράμματα που έμειναν στην ιστορία της ελληνικής τηλεόρασης. Έτσι, γίνεται αντιληπτή η αλλαγή που έχει επιφέρει στην τηλεόραση το διαδίκτυο και η σημασία του μέσου προβολής και των τεχνικών δυνατοτήτων στο φορμά περιεχομένου.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ποδάρα, Α. (2021). «Η περίπτωση της ελληνικής τηλεόρασης», στο: *Διαδίκτυο, οπτικοακουστικό περιεχόμενο και νέα μέσα*, σσ. 94-123. Ανακτήθηκε από: <https://ikee.lib.auth.gr/record/333392/files/GRI-2021-31686.pdf>
2. Βαλούκος, Σ. (2018). *Ιστορία της ελληνικής τηλεόρασης (1960-2018)*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.

Συμπληρωματικές

1. Καρακάσης, Α., Γούσιος, Χ. & Κεφαλάς, Κ. (2015). *Εφόδιο για νέους ντοκιμαντερίστες*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3870>
2. Rich, C. (2006). *Ειδησεογραφία και ρεπορτάζ. Μια διδακτική μέθοδος* (μτφρ. Ε. Καρυτιάδου). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
3. Σκοπετέας, Ι. (2015). *Η δημιουργία της μυθοπλαστικής αφήγησης και τα είδη των κινηματογραφικών ταινιών* [Προπτυχιακό σύγγραμμα]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2022 από: <http://hdl.handle.net/11419/5729>

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ IV

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Σκηνοθεσία IV» έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της σκηνοθεσίας ζωντανών γεγονότων, ώστε να κατανοήσουν τον ρόλο της σκηνοθεσίας σε συνάρτηση με εκείνον του μοντάζ στην αλυσίδα της οπτικοακουστικής δημιουργίας αναφορικά με τις απαιτήσεις αυτού του είδους. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τεχνικές που χρησιμοποιούνται στη ζωντανή κάλυψη, μέσα από ασκήσεις και παραδείγματα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με τον σχεδιασμό της βιντεοσκόπησης μιας θεατρικής παράστασης με τουλάχιστον τρεις κάμερες. Το μάθημα προτείνεται να γίνεται σε αίθουσα τύπου πλατώ και να υπάρχει πρόσβαση σε στοιχειώδη εξοπλισμό κινηματογράφησης, όπως περιγράφεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης, όπως επίσης και δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων αλλά και των αποτελεσμάτων των ασκήσεων. Προτείνεται, εάν είναι εφικτό, να γίνει πρακτική εξάσκηση σε πραγματική θεατρική εκδήλωση, την οποία θα κινηματογραφήσουν και θα μοντάρουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες ομαδικά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Σχεδιάζουν την ενδεδειγμένη κάλυψη μιας ζωντανής εκδήλωσης,
- Αναλύουν την τηλεοπτική κάλυψη ενός αθλητικού αγώνα,
- Καταγράφουν τον εξοπλισμό ενός τηλεοπτικού οχήματος εξωτερικών μεταδόσεων (van),
- Ντεκουπάρουν μια θεατρική παράσταση σε πλάνα,
- Σχεδιάζουν τη βιντεοσκόπηση μιας θεατρικής παράστασης με τουλάχιστον τρεις κάμερες,
- Συζητούν την εκφραστική δύναμη των διαφορετικών μεγεθών κάδρου,
- Διαχειρίζονται μέσω του μοντάζ την ερμηνεία ενός/μιας ηθοποιού,
- Εκτιμούν τη συμβολή του μοντάζ στην ερμηνευτική απόδοση ενός/μιας ηθοποιού,
- Προβλέπουν πιθανές μονταζιακές δυσκολίες βάσει δεδομένου ντεκουπάζ,
- Εξηγούν με ποιον τρόπο μπορεί να συμβάλει ο/η μοντέρ/-έζ κατά το γύρισμα,
- Καταγράφουν τα πλάνα σε σκηνές-παραδείγματα,
- Περιγράφουν με σωστή ορολογία τα πλάνα σε σκηνές-παραδείγματα,
- Συνεργάζονται με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και τα λοιπά μέλη της ομάδας υλοποίησης ενός οπτικοακουστικού έργου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ζωντανή κάλυψη / Όχημα εξωτερικών μεταδόσεων (van) / Τρικάμερο συνεργείο / Κάδρο / Μοντάζ / Ντεκουπάζ / Οπτικοακουστικό έργο.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΖΩΝΤΑΝΗ ΚΑΛΥΨΗ
2	ΤΟ ΟΧΗΜΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΔΟΣΕΩΝ (VAN) ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ
3	ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ
4	ΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΗΘΟΠΟΙΟΣ
5	ΓΥΡΙΣΜΑ ΚΑΙ ΜΟΝΤΑΖ
6	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΖΩΝΤΑΝΗ ΚΑΛΥΨΗ

Κατά την εκπαιδευτική αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τις διαδικασίες ζωντανής κάλυψης ενός μεγάλου γεγονότος, με ιδιαίτερη αναφορά στους αθλητικούς αγώνες.

Η κατανόηση των ανωτέρω έγκειται στην εφαρμογή των αρχών της ζωντανής κάλυψης ενός μεγάλου γεγονότος, τόσο σε τεχνικό όσο και σε αισθητικό επίπεδο. Καλούνται λοιπόν να σχεδιάσουν την κάλυψη ενός υποθετικού αθλητικού γεγονότος. Οργανώνουν την τοποθέτηση των καμερών στο μέρος όπου λαμβάνει χώρα το γεγονός και τον τρόπο λήψης του ήχου, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές του. Παράλληλα, οργανώνουν την εγκατάσταση του οχήματος εξωτερικών μεταδόσεων (van) και τους τρόπους σύνδεσής του. Ελέγχουν όποιες άλλες απαιτήσεις υπάρχουν κατά την κάλυψη του συγκεκριμένου γεγονότος (π.χ. φωτιστικές).

Για την πληρέστερη εμπέδωση της εργασίας, μπορούν να εκτελέσουν ομαδικά τη βιντεοσκόπηση ενός αθλητικού γεγονότος μικρής κλίμακας. Επιδεικνύουν τις ιδιαιτερότητές του (ποδοσφαιρικός αγώνας, αγώνες στίβου, κολύμβησης κ.λπ.) και αναπτύσσουν επιχειρήματα για ιδιαίτερα τεχνικά ή άλλα μέσα που βελτιώνουν την εκάστοτε κάλυψη, π.χ. τη χρήση ή μη επιπλέον καμερών λόγω της σημαντικότητας του γεγονότος, τη χρήση ντρόουν (drone) ή κάμερα-αράχνη, τζίμι τζιμπ (Jimmy Jib), στέντικαμ (Steadicam) κ.λπ. Τέλος, διευκρινίζουν επιπλέον ανάγκες για την πληρέστερη και ποιοτικότερη κάλυψη και τον εμπλουτισμό της εικόνας με πληροφορίες μέσω γραφικών.

Μέσω της εν λόγω εκπαιδευτικής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις απαιτήσεις κάλυψης ενός μεγάλου αθλητικού γεγονότος, τόσο ως προς την οργάνωση και την υλοποίηση όσο και ως προς τη συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους παράγοντες.

2.4.A.2 | ΤΟ ΟΧΗΜΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΔΟΣΕΩΝ (VAN) ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποεπάρκεια, γνωρίζουν με λεπτομέρεια τη λειτουργία του οχήματος εξωτερικών μεταδόσεων (van) και τις συνεργαζόμενες ειδικότητες.

Στην υποεπάρκεια αυτή τονίζεται ο ρόλος και η λειτουργία ενός οχήματος εξωτερικών μεταδόσεων και επιδιώκεται επίσκεψη σε κάλυψη κάποιου μεγάλου γεγονότος. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκωδικοποιούν τις αρμοδιότητες του/της τεχνικού κονσόλας μίξης εικόνας (Vision Mixer and Digital Effects Engineer), του/της τεχνικού ρύθμισης εικόνας (CCU Operator-Field Technician Engineer), του/της τεχνικού γεννήτριας χαρακτήρων (Character Generator Engineer) κ.λπ. Πρακτικά, ασκούνται στον τρόπο λειτουργίας ενός πολυκάμερου οχήματος (OB van), εργάζονται στη λειτουργία κάθε στοιχείου του (κάμερες, ρύθμιση εικόνας, μίξη εικόνας, ήχος, βίντεο κ.λπ.) και παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά του πολυκάμερου συστήματος. Συντάσσουν έκθεση για τον απαραίτητο τεχνικό εξοπλισμό και αναλύουν τη λειτουργία των τύπων των μικροφώνων για τις συγκεκριμένες περιπτώσεις. Παρουσιάζουν τις αναγκαίες δεξιότητες όλων των τεχνικών ειδικοτήτων (κονσόλας μίξης εικόνας, ρύθμισης εικόνας, γεννήτριας χαρακτήρων κ.λπ.) και διαχειρίζονται τις συνθήκες εργασίας κατά τη διάρκεια μιας τηλεοπτικής κάλυψης.

Με την εκπαιδευτική αυτή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη χρήση πολλαπλών πηγών εικόνας και ήχου και εντοπίζουν τις ιδιαιτερότητες της κάλυψης ενός γεγονότος σε εξωτερικό περιβάλλον σε σχέση με τη μετάδοση προγράμματος από πλατώ. Επίσης, αντιμετωπίζουν ερωτήματα σχετικά με την εκπαίδευση και την εμπειρία του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας και υποστηρίζουν με επιχειρήματα τις διαφορές μεταξύ μιας ζωντανής και μιας βιντεοσκοπημένης κάλυψης.

2.4.A.3 | ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπάρκειας «Βιντεοσκόπηση θεατρικής παράστασης», επιλέγουν τις διαδικασίες βιντεοσκόπησης μιας θεατρικής παράστασης και σχεδιάζουν την κάλυψή της με τουλάχιστον τρεις κάμερες.

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής υποεπάρκειας, καλούνται να παρουσιάσουν τη διαδικασία βιντεοσκόπησης μιας σκηνής ενός θεατρικού έργου με τη χρήση τριών μηχανών λήψης. Έτσι, εκτελούν το ντεκουπάζ της σκηνής, επιλέγοντας τις θέσεις των μηχανών λήψης, τις πιθανές κινήσεις τους και τα μεγέθη των κάδρων τους κάθε στιγμή κατά την εξέλιξη του θεατρικού έργου. Στο πλατώ, αναπαριστούν τη δράση των ηθοποιών και τοποθετούν τις μηχανές λήψης για δοκιμή. Εκτελούν πρόβες του έργου

με τη χρήση των καμερών. Στη συνέχεια, συζητούν σχετικά με την εκφραστική δύναμη των διαφορετικών μεγεθών κάδρου και επαληθεύουν τις επιλογές τους. Η βιντεοσκόπηση της σκηνής ολοκληρώνεται με την ταυτόχρονη εγγραφή της στο δωμάτιο ελέγχου (control room) του εργαστηρίου. Τέλος, επεξεργάζονται τη σκηνή, σε εικόνα και ήχο, κάνοντας μοντάζ και παρουσιάζοντας την τελική μορφή του έργου.

Με το τέλος της βιντεοσκόπησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιμετωπίζουν την ανάγκη επιλογής λύσεων, όπως π.χ. η σημασία της θέσης της μηχανής λήψης και των κινήσεών της. Αισθάνονται την επίδραση της επιλογής των μεγεθών των κάδρων και των αποτελεσμάτων της. Επίσης, εκτιμούν τον ρόλο του τεχνικού κονσόλας μίξης εικόνας κατά τη διαδικασία της βιντεοσκόπησης.

2.4.A.4 | ΜΟΝΤΑΖ ΚΑΙ ΗΘΟΠΟΙΟΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη μαθησιακή υποενότητα «Μοντάζ και ηθοποιός» αναγνωρίζουν τον ρόλο του μοντάζ σε σχέση με την ερμηνεία ενός/μίας ηθοποιού. Διακρίνουν δηλαδή τη συμβολή του μοντάζ στην ερμηνευτική απόδοση ενός ρόλου.

Κατ' αρχάς, στην αίθουσα διδασκαλίας αναλύουν ερμηνείες ηθοποιών από δεδομένα αποσπάσματα ταινιών. Αποκωδικοποιούν πιθανές λύσεις κατά τη διαδικασία του μοντάζ που θα μπορούσαν να ενισχύσουν την ερμηνεία των ηθοποιών, επεμβαίνουν στα αποσπάσματα και παρουσιάζουν ιδέες προς τούτο. Στη συνέχεια, οδηγούνται στον χώρο του μοντάζ και επεξεργάζονται τις λήψεις τους από την εργασία βιντεοσκόπησης της θεατρικής παράστασης της προηγούμενης μαθησιακής υποενότητας. Εκτελούν το μοντάζ, με στόχευση τη βέλτιστη απόδοση της ερμηνείας των ηθοποιών. Πειραματίζονται με διαφορετικές επιλογές καμερών και λήψεων, στοχεύοντας στην ερμηνευτική συνέπεια των ηθοποιών. Σε συγκεκριμένα σημεία της βιντεοσκόπησης, αλλάζουν τις επιλογές τους και τις διαχειρίζονται με γνώμονα το τελικό αισθητικό αποτέλεσμα. Παράλληλα με το μοντάζ της εικόνας, επεξεργάζονται τους ήχους των διαλόγων, επιλέγοντας την εκτός κάδρου (off) και την εντός κάδρου (on) πρόζα. Καλούνται να επιλύσουν υποθετικά προβλήματα από τη βιντεοσκόπηση (ένας κακός ήχος πρόζας, μια κακή λήψη με καλό ήχο κ.λπ.), με στόχο την υποστήριξη της ερμηνείας του/της ηθοποιού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με επίδειξη σκηνών ταινιών και ανάλυση στην αίθουσα σε σχέση με τους/τις ηθοποιούς, αισθάνονται τη σημασία του μοντάζ σε σχέση με τις ερμηνείες τους και εκτιμούν τον ρόλο και τις απαιτούμενες ικανότητες του/της μοντέρ/-έζ προς αυτή την κατεύθυνση.

2.4.A.5 | ΓΥΡΙΣΜΑ ΚΑΙ ΜΟΝΤΑΖ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κατανόηση πιθανών μονταζιακών δυσκολιών βάσει δεδομένου ντεκουπάζ. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντλούν συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να συμβάλει ο/η μοντέρ/-έζ στη διαδικασία του γυρίσματος. Εντέλει, ορίζουν τους τρό-

πους με τους οποίους μπορούν να αποφευχθούν αξεπέραστα προβλήματα στο μοντάζ, με τη δημιουργική συμβολή του/της μοντέρ/-έξ στο γύρισμα.

Στην υποενότητα αυτή τονίζεται και αναλύεται ιδιαίτερα η δυνατότητα της συμμετοχής του/της μοντέρ/-έξ στα στάδια της προπαραγωγής και κυρίως της παραγωγής, δηλαδή του γυρίσματος. Με προβολές αποσπασμάτων ταινιών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επαληθεύουν την αναγκαιότητά της, αναλύοντας το ντεκουπάζ και την κινηματογράφηση σκηνών. Με υποθετικές εναλλακτικές επιλογές στο γύρισμα, διευκρινίζονται προβλήματα που θα μπορούσαν να προκύψουν στο μοντάζ. Καλούνται έμπειροι μοντέρ/-έξ για να παρουσιάσουν περιπτώσεις από την εμπειρία τους, όπου αποσοβήθηκαν δυσεπίλυτα προβλήματα με τη συμβουλευτική τους συμμετοχή στο γύρισμα. Ομοίως, επαληθεύουν τα ανωτέρω, παρακολουθώντας βιντεοσκοπήση τηλεοπτικής εκπομπής, με την άμεση συνεργασία στο δωμάτιο ελέγχου (control room) του/της τηλεσκηνοθέτη/-τριας με τον/την τεχνικό κονσόλας μίξης εικόνας, που στην περίπτωση αυτή έχει και τον ρόλο του/της μοντέρ/-έξ επί του πεδίου (στον αέρα).

Συνάγεται το συμπέρασμα ότι στην εκπαιδευτική υποενότητα αντιμετωπίζονται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες περιπτώσεις προβλημάτων που προκύπτουν στο μοντάζ και εκτιμάται η αναγκαιότητα συμμετοχής του/της μοντέρ/-έξ σε όλα τα στάδια μιας παραγωγής οπτικοακουστικού έργου.

2.4.A.6 | ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην εν λόγω τελευταία εκπαιδευτική υποενότητα της μαθησιακής ενότητας «Σκηνοθεσία IV» διατυπώνουν ως μέλλοντες/-ουσες μοντέρ/-έξ παρατηρήσεις για τη διαδικασία της σκηνοθεσίας ενός οπτικοακουστικού έργου, σε όλα τα στάδια της παραγωγής του. Κατατάσσουν τις εργασίες και αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα συνεργασίας τους με τα μέλη των υπόλοιπων τομέων της παραγωγής.

Έτσι λοιπόν, αναλύουν αποσπάσματα ταινιών και αποκωδικοποιούν τους ρόλους εκάστου μέλους ενός κινηματογραφικού συνεργείου. Παρακολουθούν γυρίσματα για την πληρέστερη κατανόηση των ρόλων. Παρακολουθούν διαλέξεις έμπειρων επαγγελματιών, οι οποίοι/-ες τους/τις παρουσιάζουν περιπτώσεις συνεργασιών με τους/τις μοντέρ/-έξ σε διάφορα στάδια. Ιδιαίτερα δε, επιδεικνύεται η ανάγκη συνεχούς συνεργασίας του/της σκηνοθέτη/-τριας με τον/τη μοντέρ/-έξ, από το στάδιο της προετοιμασίας έως το στάδιο της παραγωγής με την παρουσία του/της μοντέρ/-έξ σε σύνθετα και απαιτητικά γυρίσματα και, φυσικά, τη στενή δημιουργική τους συνεργασία στο μοντάζ κατά την αποπεράτωση. Παρουσιάζονται περιπτώσεις, από τον ελληνικό και τον παγκόσμιο κινηματογράφο, μακροχρόνιων συνεργασιών σκηνοθετών/-τριών με τους/τις μόνιμους/-ες μοντέρ/-έξ τους. Προβάλλονται μαρτυρίες διακεκριμένων σκηνοθετών/-τριών και μοντέρ/-έξ για τις συνεργασίες τους.

Εν κατακλείδι, γίνεται κατανοητός από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες ο ρόλος του/της μοντέρ/-έξ και η συμβολή του/της στο τελικό αισθητικό αποτέλεσμα, μέσα από τη συνεργασία του/της με τους/τις άλλους/-ες τεχνικούς και καλλιτεχνικούς/-ές συντε-

λεστές. Συζητούνται και υιοθετούνται απόψεις και στάσεις για τους τρόπους συνεργασίας τους με τους/τις σκηνοθέτες/-τριες και τους/τις λοιπούς/-ές συντελεστές.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Καλαμπάκας, Ε. & Κυριακουλάκος, Π. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή* [Προπτυχιακό σύγγραμμα]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2022 από: <http://hdl.handle.net/11419/5709>
2. Σκοπετέας, Ι. (2015). *Η δημιουργία της μυθοπλαστικής αφήγησης και τα είδη των κινηματογραφικών ταινιών* [Προπτυχιακό σύγγραμμα]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2022 από: <http://hdl.handle.net/11419/5729>
3. Σκοπετέας, Ι. (2016). *Κάμερα, φως και εικόνα στην ψηφιακή οπτικοακουστική καταγραφή: Κινηματογράφος, τηλεόραση, νέα μέσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίλων.

Συμπληρωματικές

1. Bordwell, D. & Thompson, K. (2004). *Εισαγωγή στην τέχνη του κινηματογράφου* (μτφρ. Κ. Κοκκινίδη). Αθήνα: Εκδόσεις Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.
2. Καλογεροπούλου-Kallas, Χ. (2006). *Η τέχνη της επιλόγησης και της αφήγησης στον κινηματογράφο: 66 ασκήσεις και 1 μέθοδος*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
3. Κολοβός, Ν. (1999). *Κινηματογράφος: Η τέχνη της βιομηχανίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

2.4.B • ΨΗΦΙΑΚΟ ΜONTAZ IV

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ψηφιακό μοντάζ IV» έχει σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν στα βασικά εργαλεία ενός επαγγελματικού προγράμματος επεξεργασίας κινούμενων γραφικών (motion graphics) και ενός επαγγελματικού προγράμματος χρωματικής διαβάθμισης (colour grading), από τα ενδεικτικώς αναφερόμενα στο Μέρος Γ2 του παρόντος Οδηγού Κατάρτισης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω ασκήσεων εφαρμογής, εξοικειώνονται με διάφορα εργαλεία (π.χ. keying, motion graphics, compositing, tracking, colour correction και colour grading), ώστε να βελτιστοποιήσουν τη μελλοντική τους συνεργασία ως μοντέρ/-ές με τους/τις συναδέλφους των αντίστοιχων ειδικοτήτων. Το μάθημα οφείλει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός, όπως προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Μεταφέρουν υλικό από το πρόγραμμα μοντάζ στο πρόγραμμα οπτικών εφέ,
- Αντικαθιστούν φόντο με χρήση διαφόρων εργαλείων (π.χ. alpha channel, keying κ.λπ.),
- Δημιουργούν απλούς κινούμενους τίτλους,
- Παραμετροποιούν εφέ κινούμενης εικόνας,
- Παράγουν απλά τρισδιάστατα γραφικά,
- Χρησιμοποιούν απλά εργαλεία compositing,
- Χρησιμοποιούν εργαλεία ανίχνευσης κίνησης (tracking),
- Εισάγουν έτοιμα πρότυπα (templates) γραφικών,
- Προσαρμόζουν έτοιμα πρότυπα (templates) γραφικών,
- Μεταφέρουν υλικό από το πρόγραμμα μοντάζ στο πρόγραμμα χρωματικής διόρθωσης,
- Εξηγούν τις παραμέτρους των εικονοστοιχείων (pixels),
- Αντλαμβάνονται το πρότυπο χρώματος RGB,
- Αναγνωρίζουν τις ενδείξεις των παλμογράφων κατά τον χειρισμό τους,
- Χρησιμοποιούν τον τροχό χρωματικής διόρθωσης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κινούμενα γραφικά (motion graphics) / Οπτικά εφέ (visual effects) / Ανίχνευση κίνησης (tracking) / Σύνθεση (compositing) / Χρωματική διόρθωση (colour correction) / Χρωματική διαβάθμιση (colour grading) / Πρότυπο RGB / Παλμογράφος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΠΤΙΚΩΝ ΕΦΕ
2	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΤΙΤΛΩΝ
3	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΠΛΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ
4	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ (TRACKING)
5	ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ – ΠΡΟΣΘΕΣΗ ΓΡΑΦΙΚΩΝ
6	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
7	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

2.4.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΠΤΙΚΩΝ ΕΦΕ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα έχει ως στόχο να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα βασικά εργαλεία που απαιτείται να γνωρίζει ένας/μία μοντέρ/-έζ σε ένα πρόγραμμα οπτικών εφέ, έτσι ώστε να εξοικειωθούν με το περιβάλλον εργασίας και να αναπτύξουν τις δεξιότητες για να συνθέτουν υλικό επαγγελματικών προδιαγραφών και να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις που ενέχει κάθε εργασία.

Τα προγράμματα οπτικών εφέ αποτελούν κρίσιμο εργαλείο στο στάδιο της αποπεράτωσης και χρησιμοποιούνται εκτενώς στον κινηματογράφο, την τηλεόραση, τα βιντεοπαιχνίδια, αλλά και στο οπτικό υλικό που αναρτάται στο διαδίκτυο. Αυτά τα προγράμματα προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα εργαλείων και δυνατοτήτων για τη δημιουργία κινούμενων γραφικών (motion graphics), οπτικών εφέ (visual effects) και ψηφιακών συνθέσεων (compositing), βελτιώνοντας το υλικό που έχει ήδη παραχθεί και εξαχθεί από τα προγράμματα επεξεργασίας εικόνας. Παρά το γεγονός ότι ορισμένες λειτουργίες μπορούν να επιτελούνται και από προγράμματα επεξεργασίας, τα συγκεκριμένα προγράμματα εξειδικεύονται στη δημιουργία πιο εντυπωσιακών και προηγμένων εφέ, που αναβαθμίζουν σημαντικά το τελικό αποτέλεσμα. Το ήδη επεξεργασμένο βίντεο εισάγεται απευθείας από το πρόγραμμα μοντάζ στο πρόγραμμα οπτικών εφέ, επιτρέποντας τη συνέχιση της επεξεργασίας με τη διόρθωση ή την αλλαγή στοιχείων της εικόνας, την προσθήκη κειμένου ή αντικειμένων και άλλων δημιουργικών παρεμβάσεων.

Κατά τη διάρκεια της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το περιβάλλον εργασίας, ερευνούν τεχνικές μεταφοράς υλικού και οργανώνουν το υλικό σε φακέλους. Μέσω πρακτικών ασκήσεων, εξετάζουν διάφορα εργαλεία και απλές τεχνικές αντικατάστασης φόντου (π.χ. chroma key compositing), με στόχο να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια ώστε να αλλάζουν ή να αντικαθιστούν το φόντο/χρώμα σε μια εικόνα ή ένα βίντεο, προκειμένου να βελτιώνουν το τελικό αποτέλεσμα με απλές επεμβάσεις, δημιουργώντας υλικό υψηλής ποιότητας.

2.4.B.2 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΤΙΤΛΩΝ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα έχει ως στόχο να παρουσιάσει τα εργαλεία προσθήκης κίνησης σε κείμενο (animated text) στο πρόγραμμα οπτικών εφέ, εστιάζοντας τόσο στην επίδειξη των προεπιλογών όσο και στη δημιουργία και αποθήκευση νέων προτύπων. Μέσω αυτής της διαδικασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες δεξιότητες για τον σχεδιασμό εντυπωσιακών τίτλων και βελτιώνουν το επαγγελματικό τους προφίλ, δίνοντας την απαραίτητη έμφαση σε αυτό το σημαντικό κομμάτι της διαδικασίας μεταπαραγωγής.

Οι τίτλοι δεν είναι απλώς μια λίστα ονομάτων, αλλά ένα σημαντικό και αναπόσπαστο στοιχείο που διαμορφώνει την αντίληψη του κοινού για το έργο. Δημιουργούν

μια πρώτη εντύπωση και προσδοκίες για το τι πρόκειται να ακολουθήσει. Ειδικά στις τηλεοπτικές σειρές, οι τίτλοι πρέπει να είναι οπτικά ελκυστικοί και να αντικατοπτρίζουν το ύφος και το περιεχόμενο της σειράς, προσελκύοντας το ενδιαφέρον των θεατών/-τριών που καλούνται να τους παρακολουθήσουν στην έναρξη κάθε επεισοδίου.

Το πρόγραμμα οπτικών εφέ παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας εντυπωσιακών τίτλων ή ακολουθιών τίτλων μέσω προεπιλογών ή χειροκίνητων ρυθμίσεων. Με την εφαρμογή εφέ κίνησης κειμένου, τον έλεγχο της ταχύτητας, τη ρύθμιση φωτεινότητας κ.λπ., μπορούν να δημιουργηθούν μοναδικά αποτελέσματα. Όλα αυτά μπορούν να εφαρμοστούν είτε σε μεμονωμένα γράμματα είτε σε επιλεγμένες λέξεις ή ακόμα και σε ολόκληρα σώματα κειμένων.

Επομένως, στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν συγκεκριμένες περιπτώσεις τίτλων αρχής σειράς ή ταινίας και εκπαιδεύονται στη δημιουργία τους μέσα από πρακτικές ασκήσεις, με στόχο να εξοικειωθούν με το περιβάλλον εργασίας, να αναπτύξουν μια δημιουργική και επαγγελματική προσέγγιση στη δημιουργία τίτλων αρχής και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους στην αγορά εργασίας.

2.4.B.3 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΠΛΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη δημιουργία απλών γραφικών με τη βοήθεια του προγράμματος οπτικών εφέ, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις κάθε περίπτωσης και να προσθέτουν απλά γραφικά στα βίντεό τους, επικοινωνώντας με άλλες ειδικότητες με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, προκειμένου να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Η χρήση γραφικών είναι διαδεδομένη στην εποχή μας και παρουσιάζεται σε ποικίλες μορφές βίντεο, από εκπαιδευτικά και χιουμοριστικά βίντεο που αναρτώνται στο διαδίκτυο έως ρεπορτάζ και διαφημίσεις που παρουσιάζονται στην τηλεόραση. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται αυξημένη χρήση γραφικών στα δελτία ειδήσεων και στις τηλεοπτικές εκπομπές, μέσα από την προβολή γραφημάτων απεικόνισης δεδομένων (infographics), χαρτών κ.λπ., καθώς φαίνεται ότι συμβάλλουν στη βελτίωση της επικοινωνίας και της κατανόησης των πληροφοριών από το κοινό. Επιπλέον, η σωστή χρήση αυτών των γραφικών προσδίδει μια πιο επαγγελματική και σύγχρονη εικόνα στα κανάλια, ενισχύοντας την αξιοπιστία των ειδήσεων.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στη δημιουργία απλών σχημάτων 2D, τα οποία στη συνέχεια μετατρέπουν σε 3D, συνθέτουν γραφικές απεικονίσεις χρησιμοποιώντας πρότυπα (templates), τοποθετούν πινέζες σε χάρτες δημιουργώντας εφέ κίνησης και εκτελούν άλλες πιθανές ασκήσεις που μπορεί να απαιτηθούν σε ένα περιβάλλον τηλεοπτικής εκπομπής (π.χ. δελτίο ειδήσεων). Ο στόχος αυτών των ασκήσεων είναι να εξοπλιστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τις απαραίτητες δεξιότητες, ώστε να οπτικοποιούν δεδομένα, δημιουργώντας ελκυστικά και εύληπτα βίντεο.

2.4.B.4 | ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ (TRACKING)

Η παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση των εργαλείων ανίχνευσης κίνησης (tracking) που παρέχουν τα προγράμματα οπτικών εφέ, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξερευνήσουν τις δυνατότητες του προγράμματος και να τις εφαρμόσουν για τη βελτίωση των βίντεο που δημιουργούν, αλλά και να αποκτήσουν ισχυρές δεξιότητες στην επεξεργασία βίντεο, ώστε να αντιμετωπίζουν οποιαδήποτε προβλήματα προκύπτουν.

Τα εργαλεία ανίχνευσης κίνησης αποτελούν ισχυρά εργαλεία που προσφέρουν απεριόριστες δημιουργικές δυνατότητες σε ένα βίντεο. Μέσω αυτών των εργαλείων, επιτρέπεται η καταγραφή και ο εντοπισμός της κίνησης σε οποιοδήποτε σημείο της εικόνας, καθώς και η εφαρμογή αυτής της κίνησης σε ένα ή περισσότερα αντικείμενα, γραφικά ή εφέ, με στόχο να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι τα αντικείμενα κινούνται συγχρόνως ή ότι προσαρμόζονται απόλυτα στην κίνηση. Με αυτόν τον τρόπο, εξοικονομείται πολύς χρόνος για την εφαρμογή μιας εντολής σε κάθε καρέ ενός αποσπάσματος βίντεο. Επιπλέον, δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας εντυπωσιακών εφέ κίνησης, όπως επιταχύνσεις ή επιβραδύνσεις, που ακολουθούν την κίνηση ενός αντικειμένου. Τέλος, με τα αντίστοιχα εργαλεία, προσφέρεται η δυνατότητα σταθεροποίησης της εικόνας για την απομάκρυνση τυχόν κραδασμών που προκλήθηκαν από την κίνηση της κάμερας κατά τη διάρκεια της λήψης.

Μέσα από πρακτικές ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τη δυνατότητα να δοκιμάσουν διάφορα σενάρια ενσωμάτωσης γραφικών και εφαρμογής ψηφιακών εφέ στο υλικό, να προσαρμόσουν την ταχύτητα και την κλίμακά τους ή να αυξομειώσουν την ταχύτητα συγκεκριμένων σημείων του υλικού. Μπορούν επίσης να διορθώσουν τυχόν λάθη σε κινήσεις της κάμερας.

Σκοπός της υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμπειρία στις προηγμένες τεχνικές επεξεργασίας βίντεο και να ενδυναμώσουν τη δημιουργικότητά τους, ώστε να συνθέτουν βίντεο με προσωπικό στυλ και αισθητική και να αντιμετωπίζουν με μεγάλη ταχύτητα τυχόν δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν.

2.4.B.5 | ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ – ΠΡΟΣΘΕΣΗ ΓΡΑΦΙΚΩΝ

Στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρουσιάζονται οι τεχνικές αφαίρεσης στοιχείων της εικόνας και προσθήκης νέων, μέσω του προγράμματος οπτικών εφέ, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν πλήρη έλεγχο του υλικού τους και να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις κάθε εργασίας.

Τα προγράμματα οπτικών εφέ αναδεικνύονται ως απαραίτητα εργαλεία για την επεξεργασία επιμέρους στοιχείων ή την προσθήκη λεπτομερειών στο υλικό, με σκοπό τη βελτίωση του τελικού αποτελέσματος. Συγκεκριμένα, κατά τη λήψη ενός πλάνου, περιλαμβάνονται συχνά στοιχεία που απαιτούν επεξεργασία στο στάδιο της αποπεράτωσης, όπως πινακίδες εποχής, επιγραφές καταστημάτων ή ακόμα και άνθρωποι που δεν ανήκουν στη σκηνή και χρειάζεται να αφαιρεθούν. Επιπλέον, μπορεί να είναι

απαραίτητο να προστεθούν στοιχεία, όπως, για παράδειγμα, μια φωτεινή πηγή που λείπει από ένα πλάνο και πρέπει να προστεθεί για λόγους συνέπειας ή κάποιο νέο στοιχείο, όπως φωτιά, καπνός κ.λπ. Συχνές επεξεργασίες σύνθεσης ψηφιακών εφέ συμβαίνουν και σε πλάνα τηλεοπτικού ρεπορτάζ, όπου, για παράδειγμα, εφαρμόζεται μωσαϊκό σε ανθρώπους που εμφανίζονται στην οθόνη, προκειμένου να διατηρηθεί η ανωνυμία τους.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, εξετάζονται διάφορα σενάρια αφαίρεσης ή αντικατάστασης στοιχείων μιας σκηνής, όπως η διόρθωση επιγραφών ή η αφαίρεση ανθρώπων, μέσα από πρακτικές ασκήσεις, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν τις δυνατότητες του προγράμματος και να επεκτείνουν τις δεξιότητές τους στην επεξεργασία βίντεο, προκειμένου να είναι πιο αποτελεσματικοί/-ές σε μια αγορά εργασίας που απαιτεί υψηλή απόδοση, δημιουργικότητα και ταχύτητα.

2.4.B.6 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο πλαίσιο αυτής της εκπαιδευτικής υποενότητας, γίνεται μια επισκόπηση του προγράμματος χρωματικής διόρθωσης μέσα από την ανάλυση των βασικών του λειτουργιών και της διεπαφής χρήστη/-τριας, έτσι ώστε να πλοηγηθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο περιβάλλον εργασίας, να εξελίξουν τις δεξιότητές τους σε ένα προηγμένο πρόγραμμα χρωματικής επεξεργασίας και να υιοθετήσουν μια πιο επαγγελματική προσέγγιση στον χώρο της επεξεργασίας βίντεο.

Το πρόγραμμα μοντάζ αποτελεί βασικό εργαλείο για τη δημιουργία και επεξεργασία βίντεο, καθώς διευκολύνει τη δημιουργία της δομής του έργου. Ωστόσο, η χρωματική διόρθωση και διαβάθμιση αποτελούν ένα ξεχωριστό στάδιο της παραγωγής που αφορά αποκλειστικά τη βελτίωση της αισθητικής του τελικού αποτελέσματος. Αν και τα προγράμματα μοντάζ μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τη χρωματική διόρθωση και διαβάθμιση, υπάρχουν εξειδικευμένα προγράμματα που επικεντρώνονται αποκλειστικά σε αυτή τη διαδικασία, προσφέροντας προηγμένες δυνατότητες προσαρμογής των χρωμάτων, της φωτεινότητας, της αντίθεσης και άλλων παραμέτρων.

Συνεπώς, στην εν λόγω υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν πώς να μεταφέρουν υλικό από το πρόγραμμα μοντάζ στο πρόγραμμα χρωματικής επεξεργασίας και εξοικειώνονται με τη δομή και τα εργαλεία του. Μέσα από πρακτικές ασκήσεις, ανακαλύπτουν τις βασικές λειτουργίες και τις παραμέτρους που επηρεάζουν τα εικονοστοιχεία (pixels), με στόχο να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση του προγράμματος και να επικοινωνούν αποτελεσματικότερα στη διαδικασία επεξεργασίας του υλικού με όλες τις εμπλεκόμενες ειδικότητες, όπως, για παράδειγμα, τον/την κόλοριστ.

2.4.B.7 | ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα στοχεύει στην εις βάθος κατανόηση της ροής εργασίας μέσω του προγράμματος χρωματικής διόρθωσης, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν μια συστηματική μέθοδο εργασίας και να βελτιώ-

νουν τον τρόπο συνεργασίας με τους/τις συναδέλφους που ειδικεύονται στον τομέα της χρωματικής επεξεργασίας (colourists).

Κατά τη διαδικασία της χρωματικής διόρθωσης, επιδιορθώνονται προβλήματα που πιθανώς προέκυψαν κατά τη λήψη, προκειμένου τα πλάνα να αποκτήσουν πιο φυσικά και ομοιόμορφα χρώματα. Η ροή εργασίας ξεκινά με τις βασικές διορθώσεις του τόνου, μέσω ρυθμίσεων έκθεσης, ισορροπίας λευκού και αντίθεσης, με στόχο τη ρεαλιστική αναπαράσταση των χρωμάτων, ιδίως των αποχρώσεων της επιδερμίδας, και την ομοιόμορφη απεικόνιση των πλάνων. Στη συνέχεια, μέσω των τροχών χρωμάτων, ακολουθεί η προσαρμογή των σκίων, των μεσαίων τόνων και των φωτεινών στοιχείων. Τέλος, εφαρμόζονται ρυθμίσεις στα χρώματα ή δοκιμάζονται φίλτρα για να δοθεί ένα ειδικό ύφος στην εικόνα, ανάλογα με τις απαιτήσεις και την αισθητική του έργου. Όλες οι ρυθμίσεις γίνονται λαμβάνοντας υπόψη τις τιμές κάθε παραμέτρου, οι οποίες απεικονίζονται σε εργαλεία όπως ο παλμογράφος. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται μια ολοκληρωμένη και επαγγελματική διαδικασία χρωματικής επεξεργασίας που βελτιώνει την εμφάνιση και την αισθητική του τελικού αποτελέσματος, με πλήρη έλεγχο του αποτελέσματος.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τις γνώσεις που αποκτούν σε πραγματικά προβλήματα και παράλληλα εκπαιδεύονται στην εφαρμογή χρωματικών διορθώσεων παρακολουθώντας τις τιμές των παραμέτρων στις οποίες επεμβαίνουν. Προτείνεται επίσης να εφαρμοστούν αλλαγές σε συγκεκριμένες χρωματικές περιοχές ή αντικείμενα της εικόνας, διατηρώντας το υπόλοιπο αναλλοίωτο, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ενισχύσουν τη δημιουργικότητά τους και να αναζητούν δημιουργικές λύσεις, αξιοποιώντας και τα εργαλεία που διδάχθηκαν στις προηγούμενες υποεπάρκειες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Brinkmann, R. (2008). *The art and science of digital compositing: Techniques for visual effects, animation and motion graphics* (2nd edition). Burlington: Morgan Kaufmann Publishers.
2. Okun, J. A. & Zwerman, S. (eds.). (2020). *The VES handbook of visual effects: Industry standard VFX practices and procedures* (3rd edition). New York: Routledge.

Συμπληρωματικές

1. Dockery, J. & Chavez, C. (2018). *Learn Adobe After Effects CC for visual effects and motion graphics*. New York: Adobe Press.
2. Fissoun, D. (2022). *The Colorist Guide to DaVinci Resolve 18*. Melbourne: Blackmagic Design Pty.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα IV» έχει ως σκοπό να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με την ειδικότητα του μοντάζ μέσα από συνθήκες που προσομοιώνουν σε κάποιον βαθμό την επαγγελματική πραγματικότητα και δίνουν τη δυνατότητα δημιουργικής έκφρασης μέσα από τη χρήση των εργαλείων και των τεχνικών που έχουν διδαχθεί στις υπόλοιπες μαθησιακές ενότητες του εξαμήνου. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ολοκληρώνουν τουλάχιστον στον δύο ασκήσεις μοντάζ βίντεο που απαιτούν την αξιοποίηση διαφόρων τεχνικών (animation, motion graphics, compositing και colour grading), σύμφωνα με τις οδηγίες και την επίβλεψη του/της εκπαιδευτή/-τριας. Τέλος, είναι σημαντικό να αφιερώνεται χρόνος ανάλυσης και κριτικής προσέγγισης των αποτελεσμάτων των εργασιών στην ολομέλεια του τμήματος. Το μάθημα πρέπει να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται ο απαιτούμενος εξοπλισμός που προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναλύουν τις βασικές τεχνικές εμψύχωσης (animation),
- Παράγουν ένα σύντομο βίντεο με την τεχνική stop-motion,
- Εφαρμόζουν κινούμενα γραφικά (motion graphics),
- Αναζητούν έτοιμα πρότυπα (templates) γραφικών με κατάλληλες άδειες χρήσης,
- Αξιοποιούν έτοιμα πρότυπα (templates) γραφικών,
- Δημιουργούν εφέ με ψηφιακή σύνθεση βίντεο (compositing),
- Συνδυάζουν διαφορετικά εφέ βίντεο (VFX),
- Υπολογίζουν παραμέτρους χρωματικής διόρθωσης,
- Διορθώνουν το χρωματικό ρακόρ μεταξύ των πλάνων μιας σύνθεσης μοντάζ,
- Διορθώνουν το φωτιστικό ρακόρ μεταξύ των πλάνων μιας σύνθεσης μοντάζ,
- Δοκιμάζουν διαφορετικές εκδοχές χρωματικής διαβάθμισης (colour grading),
- Συζητούν τα αποτελέσματα των εργασιών τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Τεχνικές εμψύχωσης (animation) / Stop-motion / Κινούμενα γραφικά (motion graphics) / Ψηφιακή σύνθεση βίντεο (compositing) / Εφέ βίντεο (VFX) / Χρωματικό ρακόρ / Φωτιστικό ρακόρ / Χρωματική διόρθωση (colour correction) / Χρωματική διαβάθμιση (colour grading).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (4), Σύνολο (4).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΜΨΥΧΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ
2	ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΕΤΟΙΜΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ
3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΦΕ
4	ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ
5	ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΡΑΚΟΡ
6	ΤΕΛΙΚΕΣ ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Γ.1 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΜΨΥΧΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ

Κατά την εκπαιδευτική αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της εργασίας που καλούνται να υλοποιήσουν, αναλύουν τις βασικές τεχνικές εμψύχωσης (animation). Παράλληλα, παράγουν ένα σύντομο βίντεο με την τεχνική stop-motion και ολοκληρώνουν την εργασία τους εφαρμόζοντας κινούμενα γραφικά (motion graphics).

Η κατανόηση των ανωτέρω έγκειται στην εφαρμογή των αρχών της εμψύχωσης, τόσο σε τεχνικό όσο και σε αισθητικό επίπεδο. Καλούνται λοιπόν, κατά τη διαδικασία της εργασίας, να δημιουργήσουν μια ταινία εμψύχωσης (animation) από τα στόριμπορντ (storyboard) εργασιών άλλων μαθησιακών ενότητων. Έτσι, δημιουργούν μια ταινία βασισμένη σε υπάρχον σενάριο και την ολοκληρώνουν με βάση επιλεγμένες τεχνικές. Εφαρμόζουν τις τεχνικές της εμψύχωσης (animation) στη διήγηση της ιστορίας τους και υλοποιούν την εργασία με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και συγκεκριμένων προγραμμάτων (Photoshop, Painter, Premiere, After Effects, Sound Edit κ.λπ.). Παράλληλα, ως μέρος της εργασίας, χρησιμοποιούν την τεχνική του stop-motion, με χρήση σταθερής κάμερας (τρίποδο) και αντίστοιχου λογισμικού. Στη συνέχεια, εφαρμόζουν κινούμενα γραφικά (motion graphics), δίνουν δηλαδή κίνηση στα γραφικά τους και δίνουν έμφαση στον σχεδιασμό (design), τη μεταδοτικότητα των μηνυμάτων τους και την πληρέστερη αισθητική της ταινίας.

Με την εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις απαιτήσεις υλοποίησης μιας ταινίας με τις τεχνικές της εμψύχωσης (animation), εφαρμόζοντας το stop-motion και τις δυνατότητες των motion graphics.

2.4.Γ.2 | ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΕΤΟΙΜΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αναγνωρίζουν τη σημασία των έτοιμων προτύπων (templates). Εργάζονται προς αυτή την κατεύθυνση, αναζητώντας έτοιμα πρότυπα γραφικών για την ολοκλήρωση της εργασίας τους, λαμβάνοντας υπόψη τις κατάλληλες άδειες χρήσης, και τα αξιοποιούν, έχοντας υπόψη τα ζητούμενα του ανατεθειμένου έργου.

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εργάζονται σε μέρος της εργασίας τους, εντοπίζοντας και κάνοντας χρήση έτοιμων προτύπων, τα οποία αναζητούν είτε στο διαδίκτυο είτε στα λογισμικά που συνήθως χρησιμοποιούν. Επιλέγουν, π.χ., έτοιμα πρότυπα για την εισαγωγή (intro) ή το κλείσιμο (outro) της ταινίας τους. Κάνουν χρήση των έτοιμων προτύπων με γνώμονα την αισθητική συνάφεια με την ταινία τους και την υποστήριξη της αφήγησής τους, δημιουργώντας ένα ενιαίο και συμπαγές σύνολο, εμπλουτίζοντάς την, με στόχο ένα ολοκληρωμένο τελικό αποτέλεσμα. Στα λογισμικά στα οποία εργάζονται και για τα πρότυπα τα οποία ενδιαφέρονται να χρησιμοποιήσουν, μελετούν τις αντίστοιχες άδειες χρήσης. Λαμβάνουν, δε, υπόψη το ενδεχόμενο διάδοσης της ταινίας τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και εφαρμόζουν τα αντίστοιχα έτοιμα πρότυπα για την αποτελεσματικότερη διείσδυση και αποδοχή από τους χρήστες.

Με αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναζητούν και χρησιμοποιούν έτοιμα πρότυπα. Έτσι, γνωρίζουν τη χρήση πολλαπλών έτοιμων προτύπων και εντοπίζουν τις ιδιαιτερότητες της χρήσης τους σε σχέση με τις άδειες χρήσης και την εισαγωγή τους σε διάφορα λογισμικά επεξεργασίας βίντεο. Αντιμετωπίζουν ερωτήματα σχετικά με την αναγκαιότητα και την αποτελεσματικότητα της χρήσης τους.

2.4.Γ.3 | ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΦΕ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο της μαθησιακής υποενότητας «Δημιουργία και εφαρμογή ψηφιακών εφέ» επιλέγουν τη δημιουργία ψηφιακών εφέ για την ολοκλήρωση της πρώτης εργασίας τους σε αυτή τη μαθησιακή ενότητα, με τις διαδικασίες της ψηφιακής σύνθεσης βίντεο (compositing), συνδυάζοντας διαφορετικά εφέ βίντεο (VFX), για την πιο πλήρη και σύνθετη παρουσίαση της εργασίας τους.

Βασικός σκοπός της μαθησιακής υποενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με την επεξεργασία ψηφιακού βίντεο, χρησιμοποιώντας διαθέσιμα λογισμικά, ενώ επιδίωξη της υποενότητας είναι να καταστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες ικανοί/-ές να ολοκληρώσουν την επεξεργασία της ταινίας τους με χρήση ψηφιακών εφέ. Παράλληλα με τα γραφικά που επεξεργάστηκαν στην προηγούμενη μαθησιακή υποενότητα, ασχολούνται με την επεξεργασία της ταινίας τους μέσω ψηφιακής σύνθεσης (compositing) και τη δημιουργία των επιθυμητών οπτικών εφέ (VFX). Έτσι, εξερευνούν τις βασικές αρχές του compositing και της επεξεργασίας εικόνας και βίντεο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξελίσσουν την εργασία κάνοντας χρήση λογισμικών επεξεργασίας εικόνας και ήχου. Εφαρμόζουν διάφορα ψηφιακά εφέ σε πραγματικό

χρόνο, προσθέτοντας ψηφιακά φίλτρα και τοποθετώντας τίτλους, για να εμπλουτίσουν την ταινία τους, συνδυάζουν διάφορες επιλογές και αποφασίζουν για την τελική τους χρήση.

Με την ολοκλήρωση της εργασίας τους στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τη σημασία της χρήσης ψηφιακών εφέ, τη ροή εργασίας και την επικοινωνία που απαιτείται για την εφαρμογή τους και αξιολογούν το τελικό τους υλικό στην ολομέλεια.

2.4.Γ.4 | ΧΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη μαθησιακή υποενότητα «Χρωματική διόρθωση» αναγνωρίζουν τον ρόλο και τη σημασία των χρωματικών παραμέτρων και, υπολογίζοντάς τες, προχωρούν στην ολοκλήρωση της εργασίας τους και των παρεμβάσεων στην πρακτική τους άσκηση, αρχίζοντας με τις απαραίτητες χρωματικές διορθώσεις, με στόχο το τελειότερο αισθητικό αποτέλεσμα και την εμβάθυνση στη σημασία των παρεμβάσεων στην εικόνα.

Στην υποενότητα αυτή, λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επεμβαίνουν στα χρώματα ή στο επίπεδο των χρωμάτων, υλοποιούν δηλαδή τη χρωματική επεξεργασία της εργασίας τους, τόσο ως διόρθωση (colour correction) όσο και ως διαβάθμιση (colour grading). Στο περιβάλλον του λογισμικού τους, με το εργαλείο «Διόρθωση χρωμάτων», διακρίνουν τις περιοχές τόνων των χρωμάτων. Κάνοντας χρήση των συγκεκριμένων επιλογών, αυξάνουν ή μειώνουν το ποσοστό του χρώματος στην εικόνα. Επίσης, με αντίστοιχες παραμέτρους, καθορίζουν τη σχετική φωτεινότητα (brightness) της εικόνας, χρησιμοποιώντας εργαλεία ώστε, αν απαιτείται, να μπορούν να κάνουν τα χρώματα πιο ανοιχτά ή πιο σκούρα. Παράλληλα, προΐούσης της διαδικασίας των χρωματικών διορθώσεων, παρεμβαίνουν στο κοντράστ της εικόνας, ανάλογα με τις αισθητικές επιλογές τους. Η εργασία πραγματοποιείται σε συνεργασία με τον/την έχοντα/-ουσα την ευθύνη της εικόνας, δηλαδή τον/τη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας του υπό επεξεργασία βίντεο.

Με την εκπαιδευτική αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται διά της χρήσης των λογισμικών τους στη χρωματική επεξεργασία της πρακτικής τους άσκησης και αντιμετωπίζουν προβλήματα χρωματικής αναντιστοιχίας του υλικού που επεξεργάζονται και υιοθετούν διαθέσιμες επιλογές. Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, έχουν αντιληφθεί την αναγκαιότητα αυτών των διορθώσεων για τη βελτιστοποίηση του τελικού αποτελέσματος και έχουν αποκτήσει τη δεξιότητα εφαρμογής τους σε βασικό επίπεδο.

2.4.Γ.5 | ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΦΩΤΙΣΤΙΚΩΝ ΡΑΚΟΡ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κατανόηση της ανάγκης της αφηγηματικής συνέχειας ενός έργου και της αισθητικής συνέχειάς του, ιδιαίτερα όσον αφορά το επίπεδο της εικόνας. Ως προς αυτό, οι εκπαιδευό-

μενοι/-ες διορθώνουν το χρωματικό και το φωτιστικό ρακόρ μεταξύ των πλάνων της πρακτικής τους εργασίας σε μεγάλη λεπτομέρεια.

Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντλούν συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να συμβάλει ο/η μοντέρ/-έζ μέσω της διαδικασίας του μοντάζ στο τελικό αισθητικό αποτέλεσμα. Ορίζουν δηλαδή τους τρόπους με τους οποίους αποκτά το υπό επεξεργασία βίντεο ομοιογένεια και συνέχεια (continuity). Για τον σκοπό αυτόν, ελέγχουν όλα τα ρακόρ που σχετίζονται με την εικόνα. Μετά την επιμέρους επεξεργασία και τις διορθώσεις των χρωμάτων και της φωτεινότητας ανά σκηνή και σεκάνς, καλούνται να ελέγξουν τα χρωματικά ρακόρ. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ελέγχουν λήψεις με φωτιστικές διαφορές ή υλικό που έχει αναζητηθεί από διάφορες πηγές και έχει φωτιστικές διαφορές και παρεμβαίνουν διορθώνοντας διαφορές και ασυνέχειες, με γνώμονα τα φωτιστικά ρακόρ.

Στην υποεπένδυση αυτή τονίζεται και αναλύεται ιδιαίτερα η ανάγκη γενικότερου ελέγχου του υπό επεξεργασία υλικού, είτε όσον αφορά το χρώμα είτε τον φωτισμό του. Επεξεργάζονται το υλικό τους στα διαθέσιμα λογισμικά, εφαρμόζοντας επιλογές φωτιστικών διορθώσεων. Αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά διαφορές και ασυνέχειες και χειρίζονται με δημιουργική διάθεση το τελικό αποτέλεσμα στο επίπεδο της εικόνας, με χρήση σύγχρονων εργαλείων.

2.4.Γ.6 | ΤΕΛΙΚΕΣ ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην εν λόγω τελευταία μαθησιακή υποεπένδυση της πρακτικής εφαρμογής στην ειδικότητα επιλέγουν διαφορετικές εκδοχές χρωματικής διαβάθμισης (colour grading), έχοντας ολοκληρώσει την επεξεργασία του υλικού τους, και παρατηρούν συνολικά τα αποτελέσματα των εργασιών τους στην αίθουσα.

Έτσι λοιπόν, έχοντας ολοκληρώσει τις χρωματικές διορθώσεις (colour correction), προχωρούν στις επιθυμητές χρωματικές διαβαθμίσεις (colour grading), μια επιπλέον δημιουργική διαδικασία, όπου, ανάλογα με το συναίσθημα που θέλει να δώσει ο/η σκηνοθέτης/-τρια, επεμβαίνουν στην εικόνα, υπηρετώντας το αισθητικό ύφος της ταινίας. Έτσι, δημιουργούν μια χρωματική και φωτιστική ισορροπία, αναμορφώνοντας και αναβαθμίζοντας την ποιότητα και την εκφραστική δύναμη της εικόνας συνολικά. Επίσης, με αυτόν τον τρόπο, «ερμηνεύουν» μέσω της εικόνας τον αφηγηματικό στόχο της ταινίας και υποστηρίζουν το κινηματογραφικό είδος και το ύφος της ταινίας, σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και τον/τη διευθυντή/-τρια φωτογραφίας. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν στην αίθουσα τις εργασίες τους και καλούνται να αξιολογήσουν τις εργασίες τους και, όπου είναι απαραίτητο, να προβούν σε διορθώσεις στο τελικό αποτέλεσμα, με σκοπό τη βελτιστοποίηση της εργασίας καθενός/καθεμιάς.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τον ρόλο του/της μοντέρ/-έζ και του/της κόλοριστ στο στάδιο της χρωματικής διόρθωσης και διαβάθμισης και τη συμβολή τους στο τελικό αισθητικό αποτέλεσμα, με γνώμονα τους στόχους του/της σκηνο-

θέτη/-τριας. Τελικά, αισθάνονται την ανάγκη της συνεργασίας μεταξύ τους σε όλη τη διαδικασία της πρακτικής τους άσκησης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Schwartz, L. M. (2007). *Making music videos: Everything you need to know from the best in the business*. New York: Billboard Books.
2. Dinur, E. (2017). *The filmmaker's guide to visual effects: The art and techniques of VFX for directors, producers, editors, and cinematographers*. New York: Routledge.
3. Pearlman, K. (2016). *Cutting rhythms*. New York: Taylor & Francis.

Συμπληρωματικές

1. Pinel, V. (2006). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
2. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.
3. Rose, J. (2014). *Producing great sound for film and video: Expert tips from preproduction to final mix* (4th edition). New York: Routledge.

2.4.Δ • ΣΕΝΑΡΙΟ III

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Σενάριο III» έχει σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να γνωρίσουν τη δομή των σεναρίων εναλλακτικών ειδών οπτικοακουστικών έργων. Επιπρόσθετα, μέσω παραδειγμάτων και ασκήσεων ανάλυσης και σύνθεσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στη μορφολογία των σεναρίων συγκεκριμένων οπτικοακουστικών ειδών, όπως των τηλεοπτικών σειρών, των διαφημίσεων, των τρέιλερ και των τίζερ, εντοπίζοντας τις συμβάσεις που τα διατρέχουν. Τέλος, γίνεται μια αναφορά στη δυνατότητα αποτύπωσης της διαδραστικότητας μέσα σε ένα σενάριο. Η ενασχόληση των μελλοντικών επαγγελματιών του μοντάζ με το σενάριο συμβάλλει στην ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τα κομβικά σημεία της πλοκής και να αντιλαμβάνονται τις απαιτήσεις του έργου στο οποίο εργάζονται κατά περίπτωση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Συγκρίνουν τηλεοπτικά και κινηματογραφικά σενάρια,
- Προβαίνουν σε εναλλακτικές μορφές αφήγησης,

- Συζητούν τηλεοπτικά φορμά σεναρίων,
- Αναλύουν ένα σενάριο-παράδειγμα ταινίας μικρού μήκους,
- Αναπτύσσουν ένα σύντομο σενάριο με διαδραστικά στοιχεία αφήγησης,
- Αποτυπώνουν τη δομή ενός σύντομου σεναρίου σε σκαλέτα,
- Καταγράφουν τις σκηνές μιας τηλεοπτικής εκπομπής σε σκαλέτα,
- Συσχετίζουν την πλοκή μεταξύ επεισοδίων μιας τηλεοπτικής σειράς,
- Συσχετίζουν την πλοκή μεταξύ επεισοδίων ενός τηλεοπτικού σίριαλ,
- Συγκρίνουν αφηγηματικά στοιχεία μεταξύ διαφορετικών διαφημίσεων του ίδιου προϊόντος,
- Αξιολογούν το σενάριο ενός τρέιλερ της επιλογής τους,
- Συσχετίζουν τις συμβάσεις ενός τρέιλερ και ενός τίζερ κινηματογραφικής ταινίας ή τηλεοπτικής σειράς,
- Εκτιμούν τη συμβολή του σεναρίου στην εργασία του/της μοντέρ/-έζ.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φορμά τηλεοπτικών σεναρίων / Τηλεοπτική σειρά / Τηλεοπτικό σίριαλ / Τηλεοπτική εκπομπή / Τίζερ (teaser) / Τρέιλερ (trailer) / Διαφημιστικό σενάριο / Εναλλακτικές μορφές αφήγησης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΦΟΡΜΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ
2	ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΙΡΙΑΛ
3	ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ
4	ΤΑΙΝΙΑ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ
5	ΣΕΝΑΡΙΟ ΤΡΕΪΛΕΡ ΚΑΙ ΤΙΖΕΡ
6	ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ
7	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Δ.1 | ΦΟΡΜΑ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση και κατανόηση των μορφολογικών κανόνων των σεναρίων τηλεοπτικών σειρών, με βάση τα πρότυπα της τηλεοπτικής βιομηχανίας, αλλά και τους λόγους αναγκαιότητας ύπαρξής τους για τη διασφάλιση της ομαλής ροής των εργασιών στην τηλεοπτική παραγωγή,

ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την ανάγνωση σεναρίων και να αποκωδικοποιούν πληροφορίες που εμπεριέχονται σε αυτά κατά τη διαδικασία του μοντάζ.

Ο κινηματογράφος και η τηλεόραση έχουν παρόμοια μορφή αφήγησης, ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες διαφορές που εντοπίζονται στη δομή και στη φόρμα των δύο μέσων. Στον κινηματογράφο παρουσιάζεται μια ιστορία μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο, εκδιπλώνεται συνήθως μέσα σε τρεις πράξεις και ολοκληρώνεται με το κλείσιμο της ταινίας (εκτός αν προβλέπεται και συνέχεια σε επόμενη ταινία). Αντίθετα, στην τηλεόραση υπάρχει μια κύρια εκτεταμένη πλοκή, η οποία ολοκληρώνεται σε μια ή παραπάνω σεζόν, και εμπεριέχει πολλές μικρότερες υποπλοκές. Οι υποπλοκές εξελίσσονται σε επιμέρους επεισόδια καθορισμένης διάρκειας, η οποία ορίζεται ανάλογα με το είδος (genre), όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη μαθησιακή ενότητα, και αναπτύσσονται μέσα σε τέσσερις ή πέντε πράξεις (ή δύο, αν πρόκειται για κωμωδία καταστάσεων/sitcom). Αυτές οι πράξεις, λοιπόν, στην περίπτωση της σειράς και σε αντίθεση με τον κινηματογράφο, αποτυπώνονται ξεκάθαρα στο σενάριο μέσα από την εισαγωγή τίτλων (teaser ή cold open, πρώτη πράξη/τέλος πρώτης πράξης, δεύτερη πράξη/τέλος δεύτερης πράξης κ.λπ.).

Επομένως, στη συγκεκριμένη υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στην αφηγηματική δομή των επεισοδίων σειρών, μέσα από τη μελέτη σεναριακών κειμένων πετυχημένων τηλεοπτικών σειρών (π.χ. *Grey's anatomy*, *Breaking bad*, *Mad men*, *The office*, *Friends*, *The Big Bang theory*), και εκπαιδεύονται στην ορθή ανάγνωση σεναρίων επεισοδίων σειράς, ούτως ώστε να μπορούν να τα μοντάρουν με τρόπο ξεκάθαρο και να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τον/την εκάστοτε σκηνοθέτη/-τρια του επεισοδίου.

2.4.Δ.2 | ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΙΡΙΑΛ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Τηλεοπτική σειρά και τηλεοπτικό σίριαλ» αποσκοπεί στη διάκριση των δύο εννοιών και στην κατανόηση των διαφορών τους μέσα από μελέτη παραδειγμάτων, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για τον κλάδο της τηλεοπτικής μυθοπλασίας, αλλά και τις τεχνικές και τους κώδικες που σχετίζονται με το καθένα.

Ειδικότερα, το τηλεοπτικό σίριαλ αποτελεί έναν τύπο της τηλεοπτικής σειράς, που –όπως αναπτύχθηκε και σε προηγούμενες υποενότητες– αφηγείται μια κύρια ιστορία σε επεισόδια ή και σε συνεχόμενες σεζόν. Εντούτοις, σε μια τηλεοπτική σειρά, τα επεισόδια παρουσιάζουν αυτοτέλεια, δηλαδή μπορεί ο/η θεατής/-τρια να τα παρακολουθήσει μεμονωμένα, σε αντίθεση με το σίριαλ, όπου το κάθε επεισόδιο αποτελεί μέρος μιας συνεχιζόμενης πλοκής και είναι συνέχεια του προηγούμενου. Η πιο κοινή μορφή του σίριαλ είναι η σαπουνόπερα, ένα είδος με αφοσιωμένο κοινό και συγκεκριμένα αφηγηματικά και τεχνικά χαρακτηριστικά (καθημερινή προβολή, μεγάλο αριθμό επεισοδίων και ηθοποιών, δραματοποίηση στους διαλόγους και τη μουσική

κ.λπ.). Συνηθισμένες μορφές τηλεοπτικών σειρών είναι οι αστυνομικές περιπέτειες, οι κωμωδίες καταστάσεων (sitcom) κ.ά.

Οι μοντέρ/-έζ που σκοπεύουν να εργαστούν στην τηλεόραση οφείλουν να κατανοούν τις διακρίσεις και τις τεχνικές αφήγησης κάθε κατηγορίας, ούτως ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και στους ρυθμούς παραγωγής του τηλεοπτικού μέσου. Στο πλαίσιο της υποεπνότητας προτείνεται να εξεταστούν διαφορετικές περιπτώσεις σειρών και σίριαλ, τόσο από την ελληνική όσο και από την ξένη τηλεοπτική παραγωγή, ούτως ώστε να εντοπιστούν τα χαρακτηριστικά τους και να αναλυθεί η ανάπτυξη της πλοκής στην κάθε περίπτωση.

2.4.Δ.3 | ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

Η εκπαιδευτική υποεπνότητα «Τηλεοπτική εκπομπή» αποσκοπεί στην ανάλυση των σεναρίων τηλεοπτικών εκπομπών διαφορετικών ειδών, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμβαθύνουν στα τηλεοπτικά είδη και να αποκτήσουν ευρεία αντίληψη της οπτικοακουστικής αφήγησης, ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις κάθε είδους.

Η τηλεόραση περιλαμβάνει μια ευρεία γκάμα τηλεοπτικών ειδών (genres) ανάλογα με τον στόχο και τη φιλοσοφία του κάθε προγράμματος. Αναλυτικότερα, υπάρχουν εκπομπές που προορίζονται για την ενημέρωση του κοινού (δελτία ειδήσεων, ενημερωτικές εκπομπές, εκπομπές ειδησεογραφικού σχολιασμού κ.λπ.), εκπομπές για την ψυχαγωγία (variety/talent shows, τηλεπαιχνίδια, reality shows, μουσικές εκπομπές κ.λπ.), αθλητικές εκπομπές (κάλυψη και ανάλυση αθλητικών γεγονότων, συνεντεύξεις με αθλητές/-τριες κ.λπ.), εκπομπές με κοινωνικό ενδιαφέρον, για παιδιά, για ταξιδιωτικούς προορισμούς ή για την υγεία. Καθένα από αυτά τα είδη εμπεριέχει τη δική του δομή (σκαλέτα) και θεματολογία.

Το σενάριο είναι ένα βασικό εργαλείο για την οργάνωση και την υλοποίηση μιας εκπομπής, οποιασδήποτε κατηγορίας, αφού επιτρέπει στους/στις συντελεστές να έχουν κατεύθυνση και έλεγχο στον τρόπο με τον οποίο θα αναπτυχθεί. Ο/Η επαγγελματίας μοντέρ/-έζ που θα απασχοληθεί σε ένα τηλεοπτικό κανάλι καλείται να μοντάρει υλικό για κάθε κατηγορία εκπομπής, επομένως, η συγκεκριμένη υποεπνότητα του/της προσφέρει τα κατάλληλα εργαλεία, ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εργασίας και να αποκτήσει ευελιξία και αυτοπεποίθηση απέναντι στο υλικό που χειρίζεται.

2.4.Δ.4 | ΤΑΙΝΙΑ ΜΙΚΡΟΥ ΜΗΚΟΥΣ

Η παρούσα εκπαιδευτική υποεπνότητα αποσκοπεί στην ανάλυση των σεναρίων ταινιών μικρού μήκους, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη φόρμα και τη δομή μιας μικρότερης σε διάρκεια αφήγησης μυθοπλασίας και να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες σχετικά με τη διαχείριση της πλοκής σε σύντομο αφηγηματικό χρόνο.

Ειδικότερα, οι ταινίες μικρού μήκους είναι σημαντικές για τους/τις κινηματογραφιστές/-τριες, ιδιαίτερα για πρωτοεμφανιζόμενους/-ες, καθώς υλοποιούνται σε σύντομο χρονικό διάστημα, συχνά με λιγότερα μέσα και χαμηλότερο κόστος σε σχέση με μια ταινία μεγάλου μήκους. Συνεπώς, οι νέοι/-ες επαγγελματίες έχουν τη δυνατότητα με αυτόν τον τρόπο να εξασκηθούν στο αντικείμενό τους (σενάριο, σκηνοθεσία, διεύθυνση φωτογραφίας, μοντάζ κ.λπ.), πιθανόν να πειραματιστούν και σίγουρα να προετοιμαστούν για αφηγήσεις μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας. Παράλληλα, οι ταινίες μικρού μήκους αποτελούν σημαντικό δείγμα καλλιτεχνικής δουλειάς και ιδιαίτερα όταν έχουν διαγράψει μια επιτυχημένη πορεία σε αναγνωρισμένα φεστιβάλ του είδους ή/και έχουν καταφέρει να αποσπάσουν βραβεία/διακρίσεις, γεγονός που δημιουργεί προοπτικές συνεργασίας με παραγωγούς της οπτικοακουστικής βιομηχανίας και τηλεοπτικά κανάλια.

Στη συγκεκριμένη υποενότητα προτείνεται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να παρακολουθήσουν ταινίες μικρού μήκους, καταγράφοντας τη σκαλέτα του σεναρίου και αναλύοντας τη δομή τους, ούτως ώστε να κατανοήσουν την ιστορία και να αποτυπώσουν την πρόθεση του/της σκηνοθέτη/-τριας. Επιπλέον, μπορούν να ανακατέψουν τις σκηνές της ιστορίας και να πειραματιστούν με νέους τρόπους παρουσίασης της πλοκής, ώστε να εξοικειωθούν με διαφορετικούς τρόπους αφήγησης και να είναι πιο δεκτικοί/-ές στον πειραματισμό και σε νέες προσεγγίσεις.

2.4.Δ.5 | ΣΕΝΑΡΙΟ ΤΡΕΪΛΕΡ ΚΑΙ ΤΙΖΕΡ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Τρέιλερ και τίζερ» αποσκοπεί στην κατανόηση της σεναριακής φόρμας αυτών των δύο διαφορετικών τύπων βίντεο που έχουν στόχο την προώθηση ενός οπτικοακουστικού έργου, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν, με βάση το υλικό που έχουν στη διάθεσή τους, να παράγουν αντιπροσωπευτικά δείγματα βίντεο και των δύο κατηγοριών.

Ειδικότερα, το τίζερ (teaser) και το τρέιλερ (trailer) είναι δύο διαφορετικές κατηγορίες βίντεο που, όμως, έχουν κοινό στόχο να προωθήσουν μια κινηματογραφική ταινία ή μια σειρά. Από τη μία, το τίζερ σχεδιάζεται την περίοδο που ακόμα γυρίζεται η ταινία ή η σειρά, έχει συνήθως διάρκεια λιγότερη από ένα λεπτό και αποκαλύπτει μια σκηνή ή κάποιο μέρος του έργου, χωρίς να παρέχει ιδιαίτερες πληροφορίες για την πλοκή ή τη θεματολογία του, με στόχο να δημιουργήσει ενδιαφέρον και ανυπομονησία στο κοινό. Από την άλλη, το σενάριο ενός τρέιλερ συντάσσεται αφού ολοκληρωθεί το τελικό στάδιο παραγωγής της ταινίας/σειράς, δηλαδή η αποπεράτωση, έχει διάρκεια περίπου δύο λεπτά και παρέχει πληροφορίες τόσο για την πλοκή και το θέμα όσο και για τους/τις ηθοποιούς, τους/τις συντελεστές και το σκηνοθετικό ύφος, με στόχο να προσελκύσει το κοινό στις κινηματογραφικές αίθουσες και στους τηλεοπτικούς δέκτες. Επιπλέον, το τρέιλερ εμπεριέχει τίτλους του έργου και πιθανές διακρίσεις που έχει λάβει.

Στους δύο αυτούς τύπους βίντεο δεν προϋπάρχει πάντα ολοκληρωμένο σενάριο και μάλιστα –ιδιαίτερα στην περίπτωση του τρέιλερ– συχνά καλούνται οι επαγγελματίες μοντέρ/-έζ να δομήσουν την αφήγηση βάσει γενικών οδηγιών, με πολλή προσοχή, ώστε να μην αποκαλύπτεται όλη η ιστορία αλλά να δίνουν τόσα στοιχεία όσα χρειάζονται για να δημιουργηθεί η επιθυμία στο κοινό να παρακολουθήσει το έργο.

Επομένως, στο πλαίσιο της υποενότητας προτείνεται να συγκριθούν σχέδια σεναρίου από διαφορετικά τίζερ και τρέιλερ ταινιών και σειρών με τα αποτελέσματά τους και, μέσα από τη μελέτη και ανάλυση της αφηγηματικής τους δομής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν μια καλύτερη αντίληψη της δομής των δύο αυτών τύπων βίντεο, ώστε να ανταποκρίνονται με πληρότητα στις ανάγκες δημιουργίας τους.

2.4.Δ.6 | ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Αυτή η εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών στοιχείων του διαφημιστικού σεναρίου, με έμφαση στην επικοινωνία του μηνύματος και στην ανάλυση του κοινού, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τον κλάδο, να αναγνωρίσουν τα είδη και τις τεχνικές που χρησιμοποιεί και να εφαρμόσουν τις γνώσεις που θα αποκτήσουν στην επαγγελματική τους δραστηριότητα.

Το διαφημιστικό σενάριο παρουσιάζει ιδιαιτερότητες που το διαφοροποιούν από το κινηματογραφικό. Ειδικότερα, το διαφημιστικό σενάριο οφείλει να είναι πολύ σύντομο, αφού καλείται να μεταδώσει ένα συγκεκριμένο μήνυμα ή μια ιδέα σε περιορισμένο χρονικό διάστημα. Μάλιστα, το μήνυμα ή η ιδέα που θα μεταφέρει πρέπει να αποτυπωθεί με σαφήνεια και πρωτοτυπία, ώστε να δημιουργήσει τις επιθυμητές αντιδράσεις στους/στις θεατές, δηλαδή να τους/τις πείσει να καταναλώσουν το προϊόν, την υπηρεσία κ.ο.κ. Κάθε διαφήμιση στοχεύει σε συγκεκριμένο αγοραστικό κοινό (target group) και επομένως προσαρμόζει ανάλογα το μήνυμά της. Υπάρχουν διαφορετικά είδη διαφημιστικών μηνυμάτων (άμεσο, επεξηγηματικό, μονολόγου κ.λπ.), διαφορετικές απεικονίσεις της δημιουργικής ιδέας (χρήση παρουσιαστή, προβολή πραγματικότητας ή καθημερινότητας, προβολή απόψεων ατόμων, προσωποποίηση ζώων και αντικειμένων κ.λπ.) αλλά και διαφορετικές διαθέσεις και τόνοι ανά μήνυμα (χιουμοριστικοί, θετικοί, επιστημονικοί κ.λπ.).

Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προτείνεται να εξετάσουν διαφημιστικές καμπάνιες προϊόντων και υπηρεσιών και να εντοπίσουν το είδος του μηνύματος που επιδιώκουν να μεταδώσουν, τον τόνο που υιοθετούν, το αγοραστικό κοινό στο οποίο στοχεύουν και τα αισθητικά και τεχνικά μέσα που χρησιμοποιούν. Επιπλέον, είναι χρήσιμο να συγκρίνουν αφηγηματικά στοιχεία μεταξύ διαφορετικών διαφημίσεων του ίδιου προϊόντος και να εντοπίσουν τα στοιχεία που διατηρούνται και εκείνα που διαφοροποιούνται. Στο τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν βασικά εφόδια, ώστε να μπορούν να διαβάζουν διαφημιστικά σενάρια, για να μπορούν μελλοντικά να μεταφέρουν την ιδέα με κατανοητό και σαφή τρόπο μέσω του μοντάζ στον περιορισμένο χρόνο που διαθέτουν συνήθως.

2.4.Δ.7 | ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην εξερεύνηση τεχνικών που διαφέρουν από τις παραδοσιακές αφηγηματικές προσεγγίσεις, όπως είναι οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται στα βιντεοπαιχνίδια και στις διαδραστικές αφηγήσεις, ούτως ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διευρύνουν το πεδίο δεξιοτήτων τους, αποκτώντας βασικές γνώσεις και εφόδια για να διαχειρίζονται τις πολλαπλές πορείες μιας ιστορίας.

Οι εναλλακτικές μορφές αφήγησης ή απεικόνισης είναι αρκετά διαδεδομένες τα τελευταία χρόνια και μάλιστα χρησιμοποιούνται σε πολλά πεδία (επιστήμη, πολιτισμός, εκπαίδευση κ.ά.). Σε αυτού του είδους τις αφηγήσεις, ο/η θεατής/-τρια επιτρέπεται να συμμετέχει ενεργά στην εξέλιξη της ιστορίας και να επηρεάζει δυναμικά την πλοκή της, μέσα από διαδραστικές διαδικασίες και αποφάσεις που λαμβάνει ο/η ίδιος/-α. Για παράδειγμα, στα βιντεοπαιχνίδια παρατηρείται πως οι παίκτες/-τριες φαίνονται σαν να έχουν τον πλήρη έλεγχο της εξέλιξης της αφήγησης, αφού, μέσω των αποφάσεων που λαμβάνουν και των ενεργειών που εκτελούν με τους χαρακτήρες της επιλογής τους, οδηγούν την πορεία της αφήγησης. Ακόμα, παρατηρείται πως οι νέες τεχνολογίες έχουν διεισδύσει και σε μουσεία και εκθεσιακούς χώρους και, μέσα από διαδραστικά βίντεο, οι επισκέπτες/-τριες μπορούν να περιηγηθούν σε εκθέματα ή σε άλλες εποχές και να βιώσουν μια διαφορετική εμπειρία.

Η παραγωγή οπτικοακουστικών έργων περιλαμβάνει πλέον και τη δημιουργία εναλλακτικών μορφών βίντεο, και οι επαγγελματίες μοντέρ/-έζ καλούνται να εξυπηρετήσουν διαφορετικές αφηγηματικές ανάγκες. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν και αναλύουν παραδείγματα εναλλακτικών αφηγήσεων, ενώ αναπτύσσουν και ένα δικό τους σενάριο για διαδραστικό βίντεο πάνω σε συγκεκριμένη θεματολογία, ούτως ώστε να εξοικειωθούν και με αυτόν τον τύπο αφηγήσεων και να διευρύνουν τις αφηγηματικές τους δεξιότητες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Blum, R. (2001). *Television and screenwriting: From concept to contract*. London: Focal Press.
2. Cooper, P. & Dancyger, K. (1994). *Writing the short film*. London: Focal Press.

Συμπληρωματικές

1. Creeber, G. (ed.). (2001). *The television genre book*. London: BFI.
2. Γεωργακοπούλου, Α. & Γούτσος, Δ. (2011). *Κείμενο και επικοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ήχος και μουσική II» έχει σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν στην αξιοποίηση της εκφραστικής δύναμης του ήχου μέσω ενός συνδυασμού θεωρητικής προσέγγισης και εργαστηριακής πρακτικής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να δημιουργήσουν μια ηχοϊστορία, ακολουθώντας τις οδηγίες του/της εκπαιδευτή/-τριας τους, η οποία θα συμπεριλαμβάνει ήχους και μουσική δικής τους παραγωγής. Σε συνδυασμό με τη θεωρητική συζήτηση, η ολομέλεια θα προσπαθήσει να ανιχνεύσει τις δυνατότητες του ήχου και τις τεχνικές προδιαγραφές που απαιτούνται για την επίτευξή τους. Το μάθημα είναι επιθυμητό να διεξάγεται στο εργαστήριο υπολογιστών και να παρέχεται πρόσβαση στον αντίστοιχο ηχητικό εξοπλισμό, όπως προβλέπεται στο Μέρος Γ2 του Οδηγού Κατάρτισης της ειδικότητας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τις βασικές αρχές της ακουστικής,
- Εξηγούν τις βασικές αρχές της ηχοληψίας,
- Αναλύουν τη λειτουργικότητα του βασικού ηχοληπτικού εξοπλισμού,
- Αναγνωρίζουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά των μικροφώνων,
- Χρησιμοποιούν απλά μικρόφωνα,
- Ηχογραφούν διαλόγους,
- Δημιουργούν ήχους Foley,
- Αναφέρονται στο πρωτόκολλο MIDI,
- Αναλύουν έναν οδηγό μουσικής συνοδείας (cue sheet),
- Συζητούν τη χρήση της μουσικής ως εκφραστικού μέσου στα οπτικοακουστικά έργα,
- Σχεδιάζουν ένα ηχητικό σενάριο με σκοπό να το υλοποιήσουν,
- Παράγουν μια ηχοϊστορία μέσω του μοντάζ και της μίξης ήχων της επιλογής τους,
- Παρουσιάζουν μια ηχοϊστορία δικής τους δημιουργίας,
- Συζητούν το αποτέλεσμα του έργου τους και τη διαδικασία υλοποίησης στην ολομέλεια του τμήματος.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ηχογράφιση / Foley / Cue sheets / Συμπίεση (compression) / Καθυστέρηση (delay) / Ισοσταθμιστής (equalizer) / MIDI (Musical Instrument Digital Interface).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ
2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΙΚΡΟΦΩΝΩΝ
3	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΗΧΟΛΗΨΙΑΣ
4	ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΔΗΓΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΕΙΑΣ (CUE SHEET)
5	ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ MIDI
6	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΙΑΣ ΗΧΟΪΣΤΟΡΙΑΣ
7	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.E.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε συνέχεια των μαθησιακών ενότη- των «Ήχος και μουσική Ι» και «Τεχνικό εργαστήριο ΙΙΙ», όπου γνώρισαν τη μετάδοση και τα χαρακτηριστικά του ηχητικού κύματος, προσεγγίζουν τις βασικές αρχές ακου- στικής σε κλειστούς και ανοιχτούς χώρους.

Η σημασία της ακουστικής στην ειδικότητα είναι μεγάλη, καθώς αφορά τόσο τον τρόπο όσο και τον χώρο στον οποίο γίνεται το μοντάζ. Γνωρίζοντας τις έννοιες της ηχομόνωσης και της ηχοαπορρόφησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσεγγίζουν τον χώρο εργασίας του μοντάζ αλλά και της ηχητικής επεξεργασίας. Είναι ικανοί/-ές να αναφέρονται στις κατασκευαστικές παραμέτρους ενός χώρου, όπως οι τοίχοι και η επένδυσή τους, οι ηχοπαγίδες, η κατασκευή του ταβανιού, αλλά και του πατώματος. Έτσι, συζητούν για την επιλογή αλλά και τη θέση των ηχείων σε έναν χώρο, ώστε να έχουν τις κατάλληλες συνθήκες ακρόασης, αλλά και τη διαμόρφωσή του, ώστε να ελαχιστοποιήσουν τα ανεπιθύμητα φαινόμενα. Ακόμη, μπορούν να αποδώσουν ρε- αλισμό στην εικόνα παράγοντας την κατάλληλη ακουστική. Διακρίνουν τα βασικά όργανα μετρήσεων και κατανοούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά τους. Η παραγωγή, η διάδοση του ήχου, η απορρόφησή του από τα διάφορα υλικά, αλλά και η επεξεργασία του, η στάθμη θορύβου, οι αντηχήσεις, οι ανακλάσεις και όλες οι πραγματικές συνθή- κες και δυσκολίες προσεγγίζονται, ώστε να γίνουν κατανοητά τόσο τα προβλήματα όσο και οι δυνατότητες που αναδεικνύονται.

Οι συνθήκες αυτές αναλύονται, ώστε, με τον κατάλληλο τεχνικό εξοπλισμό, να παρέχεται το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στην ηχοληψία. Για ένα πρόσφορο απο- τέλεσμα –μέσα στο εργαστήριο– προτείνεται να αναπαραχθούν δείγματα ήχου ηχο- γραφημένα σε διαφορετικές συνθήκες, ώστε να κατανοηθούν κάποια από τα ποιοτι- κά χαρακτηριστικά που περιγράφονται ανωτέρω.

2.4.E.2 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΙΚΡΟΦΩΝΩΝ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στη λειτουργία των μικροφώνων και τη χρήση τους.

Η γνώση της λειτουργίας των μικροφώνων είναι σημαντική για την αποτελεσματικότερη εργασία του/της μοντέρ/-έζ, η οποία σχετίζεται άμεσα με την επεξεργασία και τη διόρθωση ήχου που συνοδεύει την εικόνα. Μέσα από πρακτική άσκηση και εφαρμογή διακρίνουν τα μικρόφωνα ως το βασικό εργαλείο για την εγγραφή ήχου. Διακρίνουν ως βασική λειτουργία τους τη μετατροπή του ηχητικού σήματος σε ηλεκτρικό σήμα, με τη χρήση μιας μεμβράνης. Αυτή η μεμβράνη ονομάζεται διάφραγμα και είναι ευαίσθητη στις δονήσεις του αέρα, που παράγουν τα ηχητικά κύματα.

Μέσα στο εργαστήριο αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο το σήμα αυτό είτε προενισχύεται πάνω στο μικρόφωνο –κάτι που απαιτεί ειδική τροφοδοσία ρεύματος phantom 9, 12, 24 ή 48 volt– είτε μεταφέρεται κατευθείαν στην κονσόλα ή την κάρτα ήχου του υπολογιστή. Ανιχνεύοντας τις ανάγκες και τις συνθήκες ηχογράφησης, κατανοούν την ανάγκη επιλογής διαφορετικού κάθε φορά είδους μικροφώνου. Αναλύουν τις έννοιες της κατευθυντικότητας, της ευαισθησίας, του θορύβου, της παραμόρφωσης, της σύνθετης αντίστασης εξόδου και της απόκρισης συχνότητας, ώστε να μπορούν να κατανοήσουν τα κριτήρια με βάση τα οποία θα κάνουν αυτή την επιλογή. Τέλος, σε πρακτικό επίπεδο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες βλέπουν και αγγίζουν στο στούντιο τα βασικά μικρόφωνα, διακρίνοντας το καθένα ανάλογα με τη χρήση του, όπως για φωνή, για όργανα, για εξωτερικό γύρισμα, για στούντιο κ.ά.

Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν την ικανότητα να αναγνωρίζουν την ποιότητα των ήχων που καλούνται να μοντάρουν ή/και να επεξεργαστούν περαιτέρω κατά την εργασία τους.

2.4.E.3 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΗΧΟΛΗΨΙΑΣ

Η ηχοληψία είναι η τεχνική που ασχολείται με την καταγραφή, τον έλεγχο, την επεξεργασία, τη μίξη και την αναπαραγωγή των ήχων. Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τις μεθόδους ηχογράφησης φωνής, μουσικών οργάνων, ορχήστρας και ήχων περιβάλλοντος, σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους. Αναγνωρίζουν την έννοια «σήμα προς θόρυβο» και τον κρίσιμο ρόλο που έχει για μια πετυχημένη ηχογράφηση.

Γνωρίζουν τον βασικό εξοπλισμό, αναλογικό ή/και ψηφιακό, που προαπαιτείται για μια τέτοια ηχογράφηση, ο οποίος περιλαμβάνει: κονσόλα ήχου, ηχεία, μικρόφωνα κ.ά. Στη σύγχρονη εποχή, βασικό εργαλείο του ηχοληπτή είναι ο ηλεκτρονικός υπολογιστής και τα διάφορα προγράμματα που χρησιμοποιεί. Έτσι, γνωρίζοντας το ανάλογο πρόγραμμα ηχογράφησης αλλά και επεξεργασίας ήχου στο εργαστήριο, αναλύουν τις ρυθμίσεις και ερευνούν τις δυνατότητές του. Μαθαίνουν τα βασικά του εργαλεία και τη χρήση της πολυκάναλης χρονοσειράς.

Με βάση τις γνώσεις που αποκτούν στη συγκεκριμένη υποενότητα για τα βασικά χαρακτηριστικά του ήχου, κάνουν αποθρομβοποίηση και επεξεργάζονται ηχητικό υλικό χρησιμοποιώντας μια σειρά εργαλείων, είτε σε software είτε σε hardware, όπως συμπίεση (compression), καθυστέρηση (delay), ισοστάθμιση (equalization). Διακρίνουν τα διάφορα πόστα ηχοληψίας, όπως λήψη σε ζωντανό πρόγραμμα (on-air), ηχογράφηση μουσικών σχημάτων, ντουμπλάζ κ.ά.

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται πρακτικά δημιουργώντας μια εργαστηριακή ηχογράφηση. Επιλέγουν τα μικρόφωνα και τον λοιπό εξοπλισμό, μαθαίνουν να συνδέουν τα καλώδια στην κονσόλα, εγγράφουν στο πολυκάναλο πρόγραμμα, εξάγουν το ηχητικό αποτέλεσμα σε μορφότυπο της επιλογής τους και αξιολογούν το αποτέλεσμα στην τάξη.

2.4.E.4 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΔΗΓΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΕΙΑΣ (CUE SHEET)

Τα cue sheets είναι υποδείξεις που σηματοδοτούν σε μια οπτικοακουστική παραγωγή το πότε θα ξεκινήσει και πότε θα τελειώσει ένα μουσικό κομμάτι, παρουσιάζοντας ταυτόχρονα με αυτόν τον τρόπο τα σημεία στα οποία πρέπει να αλλάξει η μουσική ιδέα. Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τι είναι τα cue sheets και εξοικειώνονται με την ανάγνωση αυτών των ιδιαίτερων τεχνικών κειμένων, που είναι απαραίτητα εργαλεία στη δουλειά τους.

Τα cue sheets χρησιμοποιούνται για να υποδείξουν στον επιμελητή της μουσικής ή στον μουσικοσυνθέτη πότε αλλάζει μια κατάσταση στον χώρο, τον τρόπο αφήγησης ή ακόμα και στο συναίσθημα που πρέπει να αποδοθεί. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από μια σύντομη αναδρομή σε χαρακτηριστικά μουσικά παραδείγματα της ιστορίας του κινηματογράφου, καταλήγουν στη σημερινή τους χρήση στον κινηματογράφο, την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, αλλά και, γενικότερα, τη μουσική βιομηχανία. Κατανοούν τη διπλή σημασία τους ως εργαλείο της δουλειάς διαφόρων ειδικοτήτων στην παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού, αλλά και στην απόδοση πνευματικών δικαιωμάτων στους δημιουργούς των κομματιών που χρησιμοποιούνται. Αντιλαμβάνονται ότι ο έλεγχός τους είναι αρμοδιότητα του τμήματος της παραγωγής, αλλά γνωρίζουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να τα εξάγουν οι ίδιοι/-ες από το πρόγραμμα του μοντάζ, παρέχοντας μια σειρά από λεπτομερείς τεχνικές και χρονικές πληροφορίες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με ανάλογα κείμενα από ολοκληρωμένες παραγωγές και μελετούν και συζητούν στην τάξη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

2.4.E.5 | ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ MIDI

Το MIDI (Musical Instrument Digital Interface) είναι ένα πρωτόκολλο επικοινωνίας και συγχρονισμού μεταξύ ηλεκτρονικών μουσικών οργάνων και υπολογιστών. Μέσω του πρωτοκόλλου αυτού, διοχετεύονται διάφορες πληροφορίες που αφορούν διάφορες παραμέτρους μιας νότας (ή γενικότερα ενός ήχου), όπως, για παράδειγμα, το τονικό της ύψος, η έντασή της ή κάποιο εφέ της.

Ως πρώτο βήμα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά από την εισαγωγή τους στη σύντομη ιστορία εξέλιξης της συγκεκριμένης τεχνολογίας, προσεγγίζουν τον τρόπο διασύνδεσης των συσκευών MIDI. Αρχικά, εξετάζουν τα μηχανήματα σε σχέση με τη συνδεσιμολογία τους και με τους τρόπους με τους οποίους συνδέονται με άλλα μηχανήματα και, στη συνέχεια, σε σχέση με την αποδοτικότητά τους, που εξαρτάται από συγκεκριμένες και προαπαιτούμενες ρυθμίσεις στο πρόγραμμα. Το πρωτόκολλο MIDI είναι πολύ σημαντικό στην ειδικότητα, όπως και στη μουσική τεχνολογία, διότι δίνει τη δυνατότητα παραμετροποίησης ποιοτήτων, όπως η ένταση, η νότα, ο ρυθμός κ.ά.

Στον κώδικα MIDI οι εντολές χωρίζονται σε 2 βασικές κατηγορίες: τα channel messages και τα system messages. Τα channel messages είναι οι εντολές που περιλαμβάνουν πληροφορίες που επηρεάζουν αποκλειστικά ένα μόνο κανάλι MIDI επικοινωνίας μεταξύ 2 MIDI συσκευών, που είναι συντονισμένες σε αυτό το κανάλι. Από την άλλη, τα system messages είναι εντολές που επηρεάζουν ολόκληρο τον κώδικα MIDI σε ένα σύστημα συνδεδεμένων μεταξύ τους MIDI συσκευών. Κατανοώντας και εφαρμόζοντας τις συγκεκριμένες εντολές, ανακαλύπτουν τις βασικές δυνατότητες των συγκεκριμένων εντολών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη σημασία του MIDI στη σύνθεση της σύγχρονης μουσικής και εκτιμούν τη δυνατότητα που τους/τις δίνει ένα MIDI controller να παράγουν μια εύκολη μουσική σύνθεση, με τη βοήθεια ενός προγράμματος DAW, έχοντας μια απλή μελωδία στο μυαλό. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προτείνεται να συνθέσουν σε ομάδες τη δική τους πρωτότυπη μουσική στον υπολογιστή, χρησιμοποιώντας ένα MIDI controller, και να αναπαράγουν το αποτέλεσμα συζητώντας το στην τάξη.

2.4.E.6 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΙΑΣ ΗΧΟΪΣΤΟΡΙΑΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν πώς μπορούν να κατασκευάσουν μια ηχοϊστορία μέσα από πρακτική άσκηση και εφαρμογή.

Αναγνωρίζοντας την έννοια του podcast, δηλαδή της προηχογραφημένης ψηφιακής εκπομπής, και ανασύροντας γνώσεις από προηγούμενες μαθησιακές ενότητες, επιλέγουν μια ιστορία. Δουλεύοντας σε ομάδες, γράφουν το σενάριο και μια αφήγηση, την οποία ηχογραφούν με το κατάλληλο μικρόφωνο, στο πρόγραμμα επεξεργασίας ήχου στο εργαστήριο. Στη συνέχεια, εμπλουτίζουν την αφήγηση με ήχους Foley, που δημιουργούν στο στούντιο. Λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές αρχές του ηχητικού σχεδιασμού, προσθέτουν στο μοντάζ ήχους, ώστε να αποδοθεί ρεαλισμός στην αφήγηση. Τέλος, επιλέγουν έτοιμη μουσική ή παράγουν, μέσω του προγράμματος ήχου με MIDI controller, δική τους μουσική και πρωτότυπους ψηφιακούς ήχους.

Έτσι, εξοικειώνονται πρακτικά με το ενδελεχές μοντάζ των ήχων στη χρονοσειρά, προχωρώντας στην επεξεργασία και στο τελικό μιξάζ. Εκτιμούν τη σημασία της ισορροπίας των ήχων στο ακουστικό αποτέλεσμα, μιξάροντας τους επιμέρους ήχους –όπως φωνή, μουσική, εφέ, ατμόσφαιρα– ώστε να κατέχουν τον δικό τους ρόλο στην

ιστορία που σχηματίζεται. Το τελικό αποτέλεσμα αποθηκεύεται στον υπολογιστή, αφού επιλεγεί ο κατάλληλος τύπος αρχείου αποθήκευσης, π.χ. MP3 ή WAV, ανάλογα με την επιθυμητή ποιότητα.

Το μοντάζ και το μιξάζ ήχου είναι μια δεξιότητα, προφανώς απαραίτητη και άκρως σημαντική για την ειδικότητα του/της μοντέρ/-έζ, αναπόσπαστη από την καθημερινή εργασία του/της.

2.4.Ε.7 | ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρουσιάζουν την ηχοϊστορία που παρήγαγαν σε προηγούμενο μάθημα στο εργαστήριο. Μέσα από τα παραδείγματα αυτά γίνεται μελέτη περιπτώσεων, ανάλυση μεθοδολογίας και αξιολόγηση αποτελεσμάτων.

Μέσα στην τάξη συζητούνται ζητήματα αισθητικής και ρυθμού του ηχητικού έργου και αναλύονται ποιοτικά χαρακτηριστικά που προσεγγίστηκαν στο σύνολο της μαθησιακής ενότητας, όπως η ποιότητα της ηχογράφησης, η ισορροπία των ήχων και, φυσικά, το αποτέλεσμα σε σχέση με τους στόχους που τέθηκαν πριν δημιουργηθεί η ηχοϊστορία. Αναλύεται η καθοριστική παρουσία του ήχου στο μοντάζ και συζητούνται εναλλακτικές προσεγγίσεις επεξεργασίας του. Εκθέτονται και συζητούνται τα πρόχειρα cue sheets που συντάχθηκαν από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και αξιολογείται η λειτουργία τους και το κατά πόσο ωφέλησαν στην εργασία του μοντάζ ήχου. Επίσης, αναγνωρίζεται ο ρόλος και η επίδραση που έχουν οι ήχοι Foley στη ροή της αφήγησης. Τέλος, κρίνεται η συνθήκη ακρόασης, δηλαδή η αίθουσα, τα ηχεία, το μέσο αναπαραγωγής κ.λπ.

Η σημασία της υποενότητας στην ειδικότητα του μοντάζ είναι μεγάλη, καθώς το στάδιο της αξιολόγησης ενός έργου αποτελεί βασικό και αναγκαίο στάδιο στο μοντάζ, που συχνά συμβάλλει στη βελτιστοποίηση του οπτικοακουστικού αποτελέσματος. Μέσα από την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ανταλλάσσουν απόψεις για τις εργασίες τους και συζητούν απολογιστικά τα ζητήματα ήχου που διδάχθηκαν σε όλα τα εξάμηνα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Eargle, J. (1999). *Μουσική ακουστική τεχνολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
2. Τσινίκας, Ν. (2005). *Ακουστικός σχεδιασμός χώρων*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Συμπληρωματικές

1. Καρακίσιος, Χ. (2023). *Σύγχρονες τεχνικές ηχογράφησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
2. Παπαχρίστου, Α. (2001). *Περί μουσικής και ηχοληψίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Νάκα.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Θεωρία και ανάλυση εφαρμοσμένων τεχνικών μοντάζ II» έχει σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν σε εφαρμοσμένες τεχνικές σύνθεσης σκηνών, προσεγγίζοντάς τες σε μακροδραματικό επίπεδο. Η θεωρητική ανάλυση και συζήτηση επιλεγμένων παραδειγμάτων θα συμβάλει στην αφομοίωση των αφηγηματικών και εκφραστικών δυνατοτήτων του μοντάζ, όπως έχει επικρατήσει μέσω της εξελικτικής πορείας της τέχνης και της τεχνικής του. Η μαθησιακή ενότητα στοχεύει να δώσει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να συμβάλουν δημιουργικά κατά το στάδιο του μοντάζ στα έργα τα οποία θα αναλαμβάνουν στο μέλλον ως επαγγελματίες. Για την ορθή υλοποίηση του μαθήματος απαιτείται η δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων σε κάθε συνάντηση και προτείνεται η ανάθεση σύντομων εργασιών σχολιασμού σημαντικών παραδειγμάτων από την ύλη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναλύουν τη δυνατότητα χρονικής επιμήκυνσης μέσω του μοντάζ,
- Αξιολογούν παραδείγματα συμπύκνωσης χρόνου μέσω των λεγόμενων jump cuts και time-lapses,
- Εκτιμούν τη δυναμική του «εσωτερικού μοντάζ»,
- Αναλύουν τη νοηματική και συναισθηματική επίδραση χρήσης της πολυτυπίας,
- Συζητούν τις αφηγηματικές δυνατότητες της ψηφιακής σύνθεσης βίντεο (compositing),
- Αντιλαμβάνονται τη συνδρομή του μοντάζ στον καθορισμό της οπτικής γωνίας της σκηνής,
- Αναλύουν δραματουργικά τη χρήση του μοντάζ σε σκηνές διαλόγου,
- Διακρίνουν την κλιμάκωση και αποκλιμάκωση του ρυθμού σε μια σκηνή δράσης,
- Ερευνούν τη δραματουργική χρήση του μοντάζ σε σκηνές έντονης δράσης (π.χ. σκηνές καταδίωξης),
- Ανιχνεύουν διαφορετικούς τρόπους μετάβασης σε σεκάνς αναδρομών και προλήψεων (flashbacks και flashforwards),
- Αναλύουν το μοντάζ ενός τρέιλερ,
- Συγκρίνουν σκηνές από διαφορετικά είδη οπτικοακουστικών έργων ως προς το μοντάζ,
- Ερευνούν στη διεθνή εργογραφία διακεκριμένα παραδείγματα μοντάζ,
- Συζητούν πώς επιδρά το μοντάζ στους/στις ίδιους/-ες.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επιμήκυνση αφηγηματικού χρόνου / Συμπύκνωση αφηγηματικού χρόνου / Εσωτερικό μοντάζ / Πολυτυπία / Οπτική γωνία αφήγησης / Κλιμάκωση / Αποκλιμάκωση / Αναδρομή (flashback) / Πρόληψη (flashforward).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΑΚΡΟΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΙΝΙΑΣ
2	ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΑΙΝΙΑΣ
3	ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΜΟΝΤΑΖ
4	ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΓΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΖ
5	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΜΑΚΩΣΗΣ
6	ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ
7	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΟΝΤΑΖ

Κείμενο αναφοράς

2.4.ΣΤ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΑΚΡΟΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΙΝΙΑΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της μακροδραματικής ανάλυσης μιας κινηματογραφικής ταινίας, δηλαδή στην εποπτική θεώρηση της δομής και του ρυθμού της αφήγησης στο σύνολο του έργου.

Η «μακροδραματική» ανάλυση ενός αφηγηματικού έργου αντιδιαστέλλεται με τη «μικροδραματική», κατά την οποία εξετάζονται επιμέρους τμήματα αυτού, όπως για παράδειγμα –αναφορικά με τον κινηματογράφο– το πλάνο, η σκηνή και η σεκάνς. Καθώς στα προηγούμενα εξάμηνα η εστίαση της θεωρίας και της τεχνικής του μοντάζ που εξετάστηκαν ήταν, ως επί το πλείστον, σε μικροδραματικό επίπεδο, κρίνεται σημαντικό κατά τη διάρκεια αυτού του μαθήματος να γίνει μια ενδελεχής προσέγγιση σε μακροδραματικό επίπεδο, καθώς η διαμόρφωση της συνολικής δομής και του ρυθμού ενός οπτικοακουστικού έργου είναι κατά μεγάλο μέρος αποτέλεσμα της συμβολής του μοντάζ.

Μέσα από παραδείγματα επιλεγμένων ταινιών και μελέτη της σκαλέτας τους ανά σκηνή, παρουσιάζονται διαφορετικοί τρόποι διαδοχής της πληροφορίας και διαμόρφωσης της πλοκής στις κινηματογραφικές ταινίες. Επίσης, ανατίθεται εργασία αποτύπωσης της διάρκειας κάθε σκηνής σε διάγραμμα, ώστε να συνειδητοποιήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις αναλογίες και τον ρυθμό εναλλαγής τους. Μπορεί να γίνει και

μια συγκριτική ανάλυση τέτοιων χρονικών αποτυπώσεων ανάλογα με το είδος της εκάστοτε ταινίας, το έτος δημιουργίας της ή/και το καλλιτεχνικό ρεύμα στο οποίο ανήκει. Μέσα από παρουσίαση των διαπιστώσεων και ανταλλαγή απόψεων στην ολομέλεια, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την ικανότητα συνολικής θεώρησης του μοντάζ ενός αφηγηματικού κινηματογραφικού έργου και του σχεδιασμού σε μακροδραματικό επίπεδο.

Οι παραπάνω δεξιότητες είναι απαραίτητες για τον/την επαγγελματία μοντέρ/-έξ που ενδιαφέρεται να απασχοληθεί στο πεδίο των κινηματογραφικών ταινιών και των τηλεοπτικών σειρών και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την επιτυχημένη διαχείριση μεγάλου όγκου πρωτογενούς υλικού, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση μιας κινηματογραφικής ταινίας μεγάλου μήκους.

2.4.ΣΤ.2 | ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΑΙΝΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζεται η δυνατότητα προσαρμογής του χρόνου της ιστορίας ώστε να «χωρέσει» στον διαθέσιμο χρόνο αφήγησης του συνόλου μιας κινηματογραφικής ταινίας.

Όπως έχει αναφερθεί και στο προηγούμενο εξάμηνο, συνήθως ο χρόνος της ιστορίας δεν συμπίπτει με τον χρόνο της αφήγησης. Για παράδειγμα, μια βιογραφική ταινία μπορεί να παρουσιάζει μέσα σε εκατόν είκοσι λεπτά εβδομήντα χρόνια από τη ζωή κάποιου προσώπου. Σε κάποιες σπάνιες περιπτώσεις, ο χρόνος της ιστορίας συμπίπτει με τον συνολικό χρόνο της αφήγησης, όπως στην ταινία *1917* (Σαμ Μέντες, 2019). Τέλος, ένα περιστατικό μπορεί να αποδοθεί σε μεγαλύτερο χρόνο από αυτόν της πραγματικής του διάρκειας, αν για παράδειγμα παρουσιαστεί σε επανάληψη από την οπτική γωνία διαφορετικών εμπλεκόμενων προσώπων.

Ο τρόπος με τον οποίο κατανέμονται τα γεγονότα στη χρονοσειρά της αφήγησης και οι σχετικές τους διάρκειες διαμορφώνουν την πλοκή, ο βασικός σχεδιασμός της οποίας προκύπτει κατά βάση από το σενάριο, το οποίο οδηγεί με τη σειρά του στον τρόπο που θα γίνει το γύρισμα του υλικού. Όταν το υλικό αυτό φτάνει στο μοντάζ, ο/η μοντέρ/-έξ καλείται να το οργανώσει με τρόπο κατάλληλο, διαμορφώνοντας τον συνολικό ρυθμό της ταινίας και διάφορους συσχετισμούς που επηρεάζουν το πόσο ενδιαφέρον θα είναι το αποτέλεσμα.

Μέσα από την προβολή και την κριτική ανάλυση επιλεγμένων παραδειγμάτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συζητούν για τρόπους με τους οποίους επηρεάζει το μοντάζ τον χρόνο της αφήγησης σε μακροδραματικό επίπεδο. Έτσι, αξιολογούνται παραδείγματα συμπύκνωσης χρόνου μέσω των λεγόμενων jump cuts και time-lapses, αναλύεται η νοηματική και συναισθηματική επίδραση χρήσης της πολυτυπίας, συζητούνται οι αφηγηματικές δυνατότητες της ψηφιακής σύνθεσης βίντεο (compositing) κ.ά.

2.4.ΣΤ.3 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΜΟΝΤΑΖ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα επιχειρείται η εξήγηση της έννοιας του «εσωτερικού μοντάζ», ως ενός σημαντικού μέσου δημιουργίας αφηγηματικών και αισθητηριακών συσχετισμών κατά τη διάρκεια ενός ενιαίου πλάνου.

Μέσα από την προβολή ενδεδειγμένων παραδειγμάτων και την κριτική τους ανάλυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τεχνικές που επιτρέπουν την απόδοση μιας σειράς εναλλασσόμενων στοιχείων σε ένα ενιαίο πλάνο, το οποίο μπορεί να έχει δημιουργηθεί αυτούσιο κατά το γύρισμα ή με χρήση συνθετικών ψηφιακών εφέ στο στάδιο της αποπεράτωσης.

Σημαντικό παράδειγμα αποτελεί η αξονική σκηνοθεσία που εκμεταλλεύεται το μεγάλο βάθος πεδίου των ευρυγώνιων φακών, όπως εφαρμόστηκε από τον Όρσον Γουέλς και τον Γκρεγκ Τόλαντ στη μνημειώδη ταινία *Πολίτης Κέιν* (Όρσον Γουέλς, 1941). Άλλο σημαντικό παράδειγμα αποτελούν τα πλάνα σεκάνς του Θόδωρου Αγγελόπουλου και του Γιώργου Αρβανίτη με χαρακτηριστικότερη στιγμή τη σκηνή στο κέντρο διασκέδασης από την ταινία *Ο θίασος* (Θόδωρος Αγγελόπουλος, 1975).

Μέσα από ασκήσεις καταγραφής των διαδοχικών κάδρων που εμπεριέχονται σε παραδειγματικά πλάνα σεκάνς, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται πώς το μοντάζ μπορεί να ενυπάρχει στην κινηματογραφική δημιουργία ακόμη και χωρίς cut ή άλλες μεταβάσεις. Εν τέλει, η συζήτηση μπορεί να περιστραφεί γύρω από τη θεώρηση ότι το μοντάζ είναι το κυρίαρχο εκφραστικό μέσο της οπτικοακουστικής γλώσσας και αποτελεί το ίδιο της τέχνης του κινηματογράφου, ακόμη και στα σημεία που δεν έχει γίνει κόψιμο και εκ νέου συνάρμωση των πλάνων.

Οι παραπάνω διεργασίες βοηθούν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εκτιμήσουν την αξία της τέχνης που διδάσκονται και να αντιληφθούν το απεριόριστο εύρος των δυνατοτήτων της.

2.4.ΣΤ.4 | ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΠΤΙΚΗΣ ΓΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΜΟΝΤΑΖ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει βασικά στοιχεία της αφηγηματολογίας –κυρίως ως προς την οπτική γωνία της αφήγησης– και το πώς αυτά εφαρμόζονται στα οπτικοακουστικά έργα μέσω του μοντάζ.

Αρχικά, ο αφηγητής μέσω του οποίου παρουσιάζεται μια ιστορία μπορεί να είναι παντογνώστης ή κάποιος από τους εμπλεκόμενους χαρακτήρες. Ο ετεροδιηγητικός αφηγητής συνήθως είναι παντογνώστης και δεν συμμετέχει στην ιστορία, ενώ ο ομοδιηγητικός αποτελεί μέρος της αφήγησης – είτε ως πρωταγωνιστικός είτε ως δευτερεύων χαρακτήρας. Όταν η εστίαση είναι μηδενική, δεν επικεντρώνεται σε κάποιο συγκεκριμένο σημείο. Στην εσωτερική εστίαση τα γεγονότα παρουσιάζονται μέσα από την υποκειμενική ματιά του αφηγητή, που συνήθως συμμετέχει και επηρεάζεται από αυτά. Στην εξωτερική εστίαση, από την άλλη, ο αφηγητής ξέρει λιγότερα από τους χαρακτήρες που εμπλέκονται στην ιστορία και ανακαλύπτει τα δεδομένα ταυτόχρονα με τον θεατή. Όλα τα παραπάνω προέρχονται από τη λογοτεχνία, αλλά εφαρμό-

ζονται κατ' αναλογία και στις κινηματογραφικές αφηγήσεις. Η συνεπής ακολουθία της οπτικής γωνίας στη συνάρμωση των πλάνων είναι πολύ σημαντικό στοιχείο για την επιτυχία μιας κινηματογραφικής αφήγησης ως όλου, στο οποίο επιδιώκεται να διατηρείται αμείωτο το ενδιαφέρον των θεατών και πρέπει να αποτελεί οδηγό στις αποφάσεις ενός/μίας έμπειρου/-ης μοντέρ/-έζ.

Μέσα από την ανάλυση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων συζητείται στην τάξη η κατά περίπτωση οπτική γωνία της αφήγησης και πώς αυτή προσδιορίζεται μέσω των εκάστοτε επιλογών του/της μοντέρ/-έζ, τόσο σε επίπεδο πλάνων όσο και σε μακρο-δραματικό επίπεδο.

2.4.ΣΤ.5 | ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΜΑΚΩΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να καταγράψουν την κλιμάκωση και αποκλιμάκωση του ρυθμού σε παραδειγματικές ταινίες.

Η κλιμάκωση και η αποκλιμάκωση μπορούν να αποτελούν βασικούς όρους της σεναριογραφίας, αλλά η απόδοσή τους στο τελικό οπτικοακουστικό έργο εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις επιλογές του/της σκηνοθέτη/-τριας και του/της μοντέρ/-έζ. Προτείνονται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια σημαντικές κινηματογραφικές ταινίες μεγάλου μήκους και ανατίθεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να καταγράψουν σε διάγραμμα χρονοσειράς τα σημεία καμπής της αφήγησης παράλληλα με την εναλλαγή των πλάνων και των σκηνών. Μέσα από αυτή τη λεπτομερειακή άσκηση αποτυπώνεται ο εξωτερικός ρυθμός του μοντάζ της ταινίας παράλληλα με τα σημαντικά σημεία του σεναρίου, με σκοπό να συζητηθεί η κατά περίπτωση μέθοδος δημιουργίας κλιμάκωσης και αποκλιμάκωσης. Εάν επιθυμούν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να καταγράψουν επιπλέον εκφραστικά μέσα στην ίδια χρονοσειρά, όπως π.χ. την ύπαρξη μουσικής, ώστε να αποτυπώσουν πληρέστερα τα στοιχεία που συνθέτουν τον γενικό ρυθμό της ταινίας και να κατανοήσουν πώς ο γενικός ρυθμός αλληλεπιδρά με την ιστορία και την εμπειρία της θέασης. Έτσι, αναλύουν για παράδειγμα δραματουργικά τη χρήση του μοντάζ σε σημαντικές σκηνές διαλόγου, διακρίνουν την κλιμάκωση και αποκλιμάκωση του ρυθμού σε σκηνές δράσης (π.χ. σκηνές καταδίωξης), ερευνώντας τη δραματουργική χρήση του μοντάζ σε αυτές κ.λπ.

Μέσα από την παραπάνω άσκηση γίνεται κατανοητό πώς το σύνολο μιας κινηματογραφικής ταινίας αποτελεί μια κατασκευή που συνδυάζει πολλά επιμέρους στοιχεία που αλληλεπιδρούν μεθοδικά μέσω του μοντάζ για να δημιουργήσουν ένα ενιαίο και αυτόνομο καλλιτεχνικό δημιούργημα.

2.4.ΣΤ.6 | ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αναλύει παραδείγματα κινηματογραφικών ταινιών στα οποία υπάρχουν αναδρομές (flashbacks) και προλήψεις (flashforwards). Οι κλασικές κινηματογραφικές αφηγήσεις συνήθως δομούνται γραμμικά ως προς τον χρόνο, αλλά υπάρχουν πολλά σημαντικά παραδείγματα όπου η γραμμικότητα διακό-

πτεται από αναδρομές ή/και προλήψεις. Με άλλα λόγια, σε μακροδραματικό επίπεδο, μπορεί να παρεμβάλλονται σκηνές από το παρελθόν ή/και το μέλλον της ιστορίας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια παρουσιάζει σημαντικά παραδείγματα για να αναλυθούν στην τάξη μέσα από κριτική ανταλλαγή απόψεων. Προτείνονται οι ταινίες *Μετά τα μεσάνυχτα* (Νίκολας Ρεγκ, 1973), *Έγκλημα στον Νείλο* (Τζον Γκίλερμιν, 1978), *Μη αναστρέψιμος* (Γκασπάρ Νοέ, 2002) και *Η ανατομία μιας πτώσης* (Ζυστίν Τριέτ, 2023). Μπορεί να εξεταστεί και η ιδιαίτερη περίπτωση της τηλεοπτικής σειράς sitcom *How I met your mother* (2005-2014). Ακολουθεί ημικατευθυνόμενη συζήτηση, όπου τίθενται ερωτήματα όπως: Είναι εμφανής η χρονική μετατόπιση και, αν ναι, από την αρχή ή αποκαλύπτεται αργότερα; Με ποιον τρόπο υποδεικνύεται κινηματογραφικά ότι βρισκόμαστε σε διαφορετικό χρονικό σημείο της ιστορίας; Υπάρχουν κάποιες μεταβάσεις που χρησιμοποιούνται συνήθως για να υποδείξουν χρονική μετατόπιση σε ένα οπτικοακουστικό έργο; Διακρίνετε κάποια διαφορά στην απόδοση της αναδρομής από αυτή της πρόληψης;

Μέσα από την παραπάνω διαδικασία οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν εις βάθος την αρκετά συνηθισμένη τεχνική των αναδρομών και των προλήψεων, ώστε να μπορούν να την εφαρμόσουν και οι ίδιοι/-ες ως επαγγελματίες μοντέρ/-έζ.

2.4.ΣΤ.7 | ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΟΝΤΑΖ

Η καταληκτική αυτή μαθησιακή υποενοότητα δίνει τη δυνατότητα στους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να παρουσιάσουν μια ολοκληρωμένη σύγκριση δύο διαφορετικών οπτικοακουστικών έργων της επιλογής τους ως προς το μοντάζ.

Ως κατάληξη όλων των μαθημάτων που έχουν παρακολουθήσει οι εκπαιδευόμενοι/-ες στα εξάμηνα των σπουδών τους, ανατίθεται μια εργασία στην οποία καλούνται να συγκρίνουν την προσέγγιση ως προς το μοντάζ σε δύο διαφορετικά οπτικοακουστικά έργα της επιλογής τους, τα οποία, όμως, θα πρέπει να έχουν ένα κοινό σημείο. Προτείνεται – για παράδειγμα – να συγκριθεί το μοντάζ μιας ταινίας με το μοντάζ στο τρέιλερ αυτής ή προτείνεται να συγκριθούν δύο διαφορετικές κατηγορίες έργων που έχουν μονταριστεί από τον/την ίδιο/-α μοντέρ/-έζ (π.χ. μια ταινία και ένα μουσικό βίντεο-κλιπ). Για να μπορέσουν να κάνουν την εργασία, θα πρέπει να τους έχει ανατεθεί από την αρχή του εξαμήνου και να την επεξεργάζονται σταδιακά, συνδυάζοντας τις γνώσεις τους, αποτυπώσεις στοιχείων σε σχεδιαγράμματα και έρευνα σε βιβλιογραφικές πηγές και το διαδίκτυο. Έτσι, μπαίνουν στη διαδικασία να ερευνήσουν διακεκριμένα παραδείγματα μοντάζ στη διεθνή εργογραφία, να μάθουν πώς εργάζονται οι συνάδελφοί τους και να συζητήσουν πώς επιδρά το μοντάζ στους/στις ίδιους/-ες.

Μέσα από την παραπάνω διαδικασία δίνεται η δυνατότητα στο τμήμα να αναπτύξει μια καταληκτική συζήτηση πάνω στο αντικείμενο των σπουδών τους και να εκφραστούν διάφορες απόψεις και διαπιστώσεις που έχουν προκύψει το προηγούμενο διάστημα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Bordwell, D. & Thompson, K. (2004). *Εισαγωγή στην τέχνη του κινηματογράφου* (μτφρ. Κ. Κοκκινίδη). Αθήνα: Εκδόσεις Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.
2. Τζούμα, Α. (1997). *Εισαγωγή στην αφηγηματολογία: Θεωρία και εφαρμογή της αφηγηματικής τυπολογίας του G. Genette*. Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.

Συμπληρωματικές

1. Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.
2. Murch, W. (2001). *In the blink of an eye: A perspective on film editing*. Los Angeles: Silman-James Press.

2.4.Z • ΕΙΔΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Είδη και μορφολογία εναλλακτικών μορφών οπτικοακουστικών έργων» έχει ως σκοπό να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εμβαθύνουν σε διάφορα είδη οπτικοακουστικών έργων που επικρατούν στις σύγχρονες πλατφόρμες διανομής, ώστε να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στη διαχείρισή τους στο στάδιο του μοντάζ στο πλαίσιο της μελλοντικής επαγγελματικής τους ενασχόλησης. Η θεωρητική ανάλυση και συζήτηση επιλεγμένων παραδειγμάτων θα συμβάλει στην αφομοίωση των συμβάσεων της δομής (φορμά) των ειδών αυτών, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη συμβολή του μοντάζ στην τήρηση των ανά περίπτωση προδιαγραφών. Για την ορθή υλοποίηση του μαθήματος απαιτείται η δυνατότητα προβολής παραδειγμάτων σε κάθε συνάντηση και προτείνεται η ανάθεση σύντομων εργασιών ανάλυσης σημαντικών παραδειγμάτων από την ύλη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Καταγράφουν τα μέρη που απαρτίζουν μια τηλεοπτική διαφήμιση,
- Συζητούν την ιστορική εξέλιξη των οπτικοακουστικών διαφημίσεων,
- Εντοπίζουν τα στοιχεία της δομής των τρέιλερ,
- Διακρίνουν τη συνηθισμένη δομή των τίζερ,
- Αναλύουν τη δομή της κάλυψης ζωντανών γεγονότων,

- Συγκρίνουν διαφορετικούς τρόπους κάλυψης μιας θεατρικής παράστασης,
- Αναλύουν σύγχρονα βίντεο-κλιπ,
- Περιγράφουν τη δομή των συνηθισμένων εταιρικών βίντεο,
- Αναλύουν βίντεο πετυχημένων vloggers ως προς τη δομή,
- Συζητούν τις δυνατότητες των βίντεο 360°,
- Κρίνουν τις δυνατότητες του τρισδιάστατου βίντεο (3D),
- Αναγνωρίζουν διαφορετικές τεχνικές ταινιών εμψύχωσης (animation),
- Συζητούν τις δυνατότητες της τεχνολογίας εικονικής πραγματικότητας (VR),
- Εξηγούν τη διαδραστικότητα σε σύγχρονα οπτικοακουστικά έργα, όπως βιντεοπαιχνίδια.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Τηλεοπτική διαφήμιση / Εταιρικό βίντεο / Τρέιλερ (trailer) / Τίζερ (teaser) / Βίντεο-κλιπ (video clip) / Vlog / Τεχνικές ταινιών εμψύχωσης (animation) / 360° βίντεο / Τεχνητή Νοημοσύνη (AI) / Επαυξημένη Πραγματικότητα (AR) / Εικονική Πραγματικότητα (VR).

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση της μαθησιακής ενότητας σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΒΙΝΤΕΟ
2	ΤΡΕΪΛΕΡ (TRAILER) ΚΑΙ ΤΙΖΕΡ (TEASER)
3	ΚΑΛΥΨΗ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ
4	ΜΟΥΣΙΚΟ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ (VIDEO CLIP)
5	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΒΙΝΤΕΟ
6	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΩΝ ΕΜΨΥΧΩΣΗΣ (ANIMATION)
7	ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Z.1 | ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΒΙΝΤΕΟ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην εις βάθος κατανόηση της αφηγηματικής δομής των τηλεοπτικών διαφημίσεων και των εταιρικών βίντεο από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Μέσα από παραδείγματα και ανάλυση τεχνικών μοντάζ, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τα εργαλεία αφήγησης και εκπαιδεύονται στη δημιουργία διαφημίσεων και εταιρικών βίντεο, ώστε να μπορούν να δημιουργούν βί-

ντεο που εξυπηρετούν τον σκοπό τους, δηλαδή την αποτελεσματική μετάδοση του μηνύματος και την προσέλκυση του κοινού.

Οι τηλεοπτικές διαφημίσεις και τα εταιρικά βίντεο αποτελούν ισχυρά εργαλεία επικοινωνίας για τις εταιρείες, καθένα με το δικό του αφηγηματικό στυλ και σκοπό. Οι οπτικοακουστικές διαφημίσεις –οι οποίες έχουν εξελιχθεί παράλληλα με την ανάπτυξη της τηλεόρασης και των νέων μέσων– χρησιμοποιούνται ευρέως για την προώθηση προϊόντων, υπηρεσιών και εκδηλώσεων. Αναδεικνύουν λύσεις σε κοινά προβλήματα και προβάλλουν τα πλεονεκτήματα των προϊόντων/υπηρεσιών για να πείσουν περισσότερους πελάτες. Από την άλλη, τα εταιρικά βίντεο στοχεύουν στη βελτίωση της επικοινωνίας της εταιρικής ταυτότητας και στην ενίσχυση των δεσμών της εταιρείας με τους πελάτες. Διαμορφώνουν μια θετική εικόνα για την επιχείρηση, αναδεικνύοντας την κουλτούρα και το όραμά της, προκειμένου να προσελκύσουν περισσότερους πελάτες. Συχνά, χρησιμοποιούνται επίσης για την ανάδειξη της κοινωνικής ευθύνης της επιχείρησης και την προώθηση νέων επιχειρηματικών στρατηγικών.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν συγκεκριμένα παραδείγματα διαφημίσεων και εταιρικών βίντεο, ώστε να κατανοήσουν τα μηνύματα που μεταδίδονται, να εντοπίσουν το κοινό στο οποίο απευθύνονται και να αναλύσουν τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται προκειμένου να εξοικειωθούν με τη δημιουργία βίντεο που εξυπηρετούν τον σκοπό τους, δηλαδή που προσελκύουν, εντυπωσιάζουν και πείθουν το κοινό να ανταποκριθεί στο κάλεσμά τους.

2.4.Z.2 | ΤΡΕΪΛΕΡ (TRAILER) ΚΑΙ ΤΙΖΕΡ (TEASER)

Η παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα στοχεύει στην εκμάθηση και κατανόηση των τεχνικών και αρχών που διέπουν τη δημιουργία των τρέιλερ (trailer) και των τίζερ (teaser), έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τον ρόλο που έχει η δημιουργία προωθητικού υλικού στην οπτικοακουστική βιομηχανία και να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την επιτυχή δημιουργία τέτοιων βίντεο.

Τα τρέιλερ και τα τίζερ αποτελούν σημαντικά εργαλεία προώθησης για ταινίες, τηλεοπτικές εκπομπές, βιντεοπαιχνίδια ή και βιβλία. Παρόλο που και τα δύο εξυπηρετούν παρόμοιους σκοπούς, διαφέρουν στην προσέγγισή τους. Τα τρέιλερ έχουν διάρκεια περίπου δύο έως τρία λεπτά και κυκλοφορούν μετά την ολοκλήρωση του οπτικοακουστικού προϊόντος. Παρουσιάζουν μια επισκόπηση της πλοκής, των χαρακτήρων και της ατμόσφαιρας για να δημιουργήσουν ενδιαφέρον και ανυπομονησία στο κοινό. Από την άλλη, τα τίζερ είναι σύντομα βίντεο που κυκλοφορούν ενώ το οπτικοακουστικό προϊόν είναι υπό παραγωγή. Παρουσιάζουν μια σύντομη σκηνή ή κάποια πλάνα, χωρίς να αποκαλύπτουν πολλές λεπτομέρειες για την πλοκή ή τους χαρακτήρες. Στόχος και στα δύο είδη είναι να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του κοινού, ώστε να ανυπομονεί να παρακολουθήσει το ολοκληρωμένο έργο.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν επιλεγμένα παραδείγματα που προβάλλονται στην τάξη και συζητούν τεχνικές μοντάζ, ώστε να

κατανοήσουν τις διαφορές μεταξύ των δύο ειδών. Στη συνέχεια, εργάζονται σε μια δοσμένη ταινία και σχεδιάζουν ένα τρέιλερ και ένα τίτλο, με στόχο να εφαρμόσουν τα όσα διδάχθηκαν.

2.4.Z.3 | ΚΑΛΥΨΗ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση και κατανόηση της δομής κάλυψης ζωντανών γεγονότων, είτε αυτά προορίζονται για απευθείας τηλεοπτική μετάδοση είτε πρόκειται να προβληθούν βιντεοσκοπημένα, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και εφόδια, ώστε να κατανοούν εις βάθος τον σχεδιασμό και την εκτέλεση κάθε παραγωγής, καθώς και τις διαφορετικές απαιτήσεις της εκάστοτε εκδήλωσης.

Ειδικότερα, ζωντανά γεγονότα είναι αυτά που βιώνονται σε πραγματικό χρόνο και παρακολουθούνται από κοινό, από κοντά, την ώρα που συμβαίνουν. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν αθλητικούς αγώνες, πολιτικά γεγονότα ή παραστάσεις τέχνης, όπως συναυλίες ή θεατρικά έργα. Μπορεί να μεταδίδονται απευθείας μέσω τηλεόρασης, επιτρέποντας στο κοινό να τα παρακολουθήσει από το σπίτι του, ή να βιντεοσκοποούνται για μετέπειτα προβολή. Και οι δύο τύποι μετάδοσης έχουν τα πλεονεκτήματά τους και τους περιορισμούς τους. Όπως έχει συζητηθεί και σε άλλες μαθησιακές ενότητες, η κάλυψή τους μπορεί να απαιτεί ειδικό εξοπλισμό και προετοιμασία, ενώ σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να απαιτείται και σχολιασμός ή ανάλυση κατά τη διάρκεια της μετάδοσης. Επιπρόσθετα, στην παρούσα υποενότητα, εξετάζονται εις βάθος ζητήματα δομής και ύφους σε τέτοιου είδους εκπομπές.

Επομένως, στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν τη δομή της κάλυψης διαφορετικών ζωντανών γεγονότων για να κατανοήσουν πώς η αφήγηση εστιάζεται σε διαφορετικές πτυχές, ανάλογα με τη φύση του γεγονότος, το κοινό και τους στόχους της μετάδοσης, έτσι ώστε να εξοπλιστούν με τα απαραίτητα εφόδια και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις προκλήσεις που παρουσιάζουν οι ζωντανές μεταδόσεις.

2.4.Z.4 | ΜΟΥΣΙΚΟ ΒΙΝΤΕΟ-ΚΛΙΠ (VIDEO CLIP)

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τις διάφορες μορφές αφήγησης που χρησιμοποιούνται στα μουσικά βίντεο-κλιπ –εγχώρια ή διεθνή– μέσα από την ανάλυση διαφορετικών προσεγγίσεων και τεχνικών, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες για τη δημιουργία επαγγελματικών μουσικών βίντεο που μπορούν να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του κοινού.

Τα μουσικά βίντεο προσθέτουν μια οπτική διάσταση στο τραγούδι, προσφέροντας μια εικόνα που συνδέεται άμεσα με τη μουσική που ακούγεται. Αυτό επιτρέπει στο κοινό να ζήσει μια ολοκληρωμένη εμπειρία και να ενσωματώσει τη μουσική στην αισθητική του αντίληψη. Επιπλέον, οι καλλιτέχνες μπορούν να ενισχύσουν το μήνυμα του τραγουδιού με εικόνες και συμβολισμούς, ενώ μπορούν επίσης να χρησιμοποιή-

σουν το βίντεο-κλιπ ως μέσο προώθησης της δουλειάς τους. Μάλιστα, ένα εντυπωσιακό βίντεο-κλιπ μπορεί πράγματι να προσελκύσει επιπλέον κοινό και να αυξήσει την ακροαματικότητα του τραγουδιού.

Σε συνέχεια της ενασχόλησης των εκπαιδευόμενων με το μουσικό βίντεο-κλιπ σε προηγούμενες ενότητες, εδώ εξετάζεται εις βάθος ό,τι αφορά την ποικιλία της αφήγησης του είδους, ως προς την προσέγγιση και τη δομή. Μπορεί να δομούνται γύρω από μια ιστορία με αρχή, μέση και τέλος, μοιάζοντας με μια ταινία μικρού μήκους, ή να επικεντρώνονται στην ερμηνεία του/της καλλιτέχνη/-ιδας ή του συγκροτήματος. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν κινούμενα σχέδια ή συμβολισμούς που ενισχύουν το μήνυμα του τραγουδιού, ή ακόμα και σουρεαλιστικές προσεγγίσεις. Κάθε προσέγγιση έχει τη δική της μοναδικότητα και επηρεάζει τον τρόπο που αντιλαμβάνεται το κοινό το τραγούδι και το μήνυμά του.

Συνεπώς, στο πλαίσιο της υποεπότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναλύουν παραδείγματα διαφορετικών τύπων μουσικών βίντεο και ερευνούν τις επιδράσεις τους στο κοινό. Στη συνέχεια, παρουσιάζουν στην τάξη μουσικά βίντεο της επιλογής τους και αναλύουν τους λόγους που τους/τις συγκινούν.

2.4.2.5 | ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΒΙΝΤΕΟ

Στη συγκεκριμένη υποεπότητα αναλύονται οι διάφορες μορφές βίντεο που δημιουργούνται με σκοπό την προβολή στο ίντερνετ, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν πλήρη κατανόηση του τρόπου δημιουργίας τέτοιου περιεχομένου και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη δημιουργία ποιοτικού διαδικτυακού περιεχομένου.

Τα διαδικτυακά βίντεο αποτελούνται από περιεχόμενο που δημιουργείται και διανέμεται μέσω διάφορων πλατφορμών προβολής ή/και μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Αυτά τα βίντεο μπορεί να περιέχουν εκπαιδευτικό περιεχόμενο, να καταγράφουν εντυπώσεις για προϊόντα, να έχουν χιουμοριστικό χαρακτήρα κ.ά. Ένα είδος βίντεο που ξεχωρίζει ιδιαίτερα είναι τα vlogs, τίτλος που προκύπτει από τη συντομογραφία του όρου video blog. Το βίντεο αυτό δημιουργείται και παρουσιάζεται από τους/τις ίδιους/-ες δημιουργούς του, συνήθως μέσω προσωπικών καναλιών σε πλατφόρμες. Τα vlogs περιέχουν προσωπικό περιεχόμενο που συνοδεύεται από την αφήγηση του/της δημιουργού και μπορεί να αφορά καθημερινές δραστηριότητες, ταξίδια ή συζητήσεις για θέματα προσωπικού ενδιαφέροντος ή κοινωνικά θέματα. Κατά βάση, ανήκουν στην κατηγορία των προσωπικών ή ζωντανών ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης. Ένα άλλο διαδεδομένο είδος είναι το podcast, που επικεντρώνεται στην ηχητική πληροφορία και συνήθως έχει τη μορφή συνέντευξης.

Η αγορά των διαδικτυακών βίντεο έχει γνωρίσει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, με ορισμένους/-ες επαγγελματίες να δραστηριοποιούνται στη δημιουργία περιεχομένου για το ίντερνετ. Συνεπώς, στο πλαίσιο αυτής της υποεπότητας, εξετάζονται, μέσω ανάλυσης μελετών περίπτωσης, τα παραπάνω είδη βίντεο, με στόχο

να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μια σφαιρική κατανόηση της αισθητικής τους, ώστε να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη δημιουργία ποιοτικού περιεχομένου και να προσαρμοστούν παράλληλα στις απαιτήσεις μιας διαρκώς εξελισσόμενης αγοράς.

2.4.Z.6 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΩΝ ΕΜΨΥΧΩΣΗΣ (ANIMATION)

Σε αυτή την υποενότητα παρουσιάζεται μια επισκόπηση των διαφορετικών τεχνικών ταινιών εμψύχωσης (animation), έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διευρύνουν το φάσμα των γνώσεών τους και να κατανοήσουν περισσότερα είδη έργων και παραγωγών.

Οι τεχνικές δημιουργίας ταινιών εμψύχωσης είναι ποικίλες και προσφέρουν μια ευρεία γκάμα επιλογών στους/στις δημιουργούς, ανάλογα με το στυλ και τις ανάγκες του κάθε έργου. Ανάμεσα σε αυτές τις τεχνικές περιλαμβάνονται: α) η παραδοσιακή τεχνική κινούμενης εικόνας (traditional animation): τα επιμέρους καρέ της ταινίας σχεδιάζονται με το χέρι σε χαρτί και στη συνέχεια συνδυάζονται για να δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση της κίνησης. β) η δισδιάστατη κινούμενη εικόνα (2D animation): οι χαρακτήρες, τα αντικείμενα και το περιβάλλον απεικονίζονται σε δύο διαστάσεις και οι κινούμενες εικόνες δημιουργούνται μέσω της επεξεργασίας του υπολογιστή. γ) η τρισδιάστατη κινούμενη εικόνα (3D animation): η κίνηση δημιουργείται σε τρισδιάστατο περιβάλλον, επιτρέποντας στους/στις δημιουργούς να δημιουργήσουν ρεαλιστικές αναπαραστάσεις αντικειμένων, χαρακτήρων και περιβαλλόντων. δ) η τεχνική του stop-motion animation: η κίνηση δημιουργείται με τη σταδιακή μετακίνηση των αντικειμένων και τη λήψη φωτογραφιών καρέ-καρέ. Κάθε καρέ απεικονίζει μια μικρή μετατόπιση των αντικειμένων ή των χαρακτήρων που συμμετέχουν στη σκηνή, δημιουργώντας έτσι την εντύπωση της κίνησης όταν αυτά προβάλλονται σε γρήγορη εναλλαγή.

Κάθε μία από τις παραπάνω τεχνικές προσφέρει μια μοναδική προσέγγιση στη δημιουργία κινούμενων εικόνων και επιτρέπει στους/στις δημιουργούς να εκφράσουν τη δημιουργικότητά τους με βάση τις ανάγκες και τις προτιμήσεις τους. Συνεπώς, στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με διάφορες τεχνικές του animation, αναλύοντας συγκεκριμένα παραδείγματα, ώστε να ενισχύσουν την αντίληψή τους στον τομέα αυτόν και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις απαιτήσεις του σύγχρονου ψηφιακού περιβάλλοντος.

2.4.Z.7 | ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξερεύνηση και κατανόηση των νέων ψηφιακών εργαλείων που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία, όπως τα βίντεο 360°, η Τεχνητή Νοημοσύνη (AI), η Επαυξημένη Πραγματικότητα (AR) και η Εικονική Πραγματικότητα (VR), έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τις νέες τάσεις και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς.

Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών έχει επηρεάσει πολλούς τομείς της σύγχρονης ζωής, από την εκπαίδευση και τις επιστήμες έως την τέχνη και την ψυχαγωγία. Στην οπτικοακουστική βιομηχανία, οι ψηφιακές τεχνολογίες ανοίγουν νέους ορίζοντες στους/στις καλλιτέχνες/-ιδες, επιτρέποντάς τους/τις να δημιουργήσουν έργα που προηγουμένως θεωρούνταν αδύνατο να υλοποιηθούν και, παράλληλα, επαναπροσδιορίζουν τον τρόπο αλληλεπίδρασής τους με το κοινό. Για παράδειγμα, η τεχνολογία των βίντεο 360° επιτρέπει στους/στις θεατές/-τριες να παρακολουθούν τα βίντεο σφαιρικά, δίνοντάς τους την αίσθηση ότι βρίσκονται μέσα στον χώρο της δράσης. Η Τεχνητή Νοημοσύνη (Artificial Intelligence, AI) επιτρέπει τη δημιουργία προσαρμοσμένου περιεχομένου και αυτοματοποιεί τις διαδικασίες, ενώ η επαυξημένη και η εικονική πραγματικότητα προσφέρουν νέους τρόπους αλληλεπίδρασης με τα έργα τέχνης. Τέλος, η χρήση διαδραστικών βίντεο επιτρέπει στο κοινό να συμμετέχει ενεργά στο περιεχόμενο, δημιουργώντας μια εμπειρία εμπύθισης.

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποενότητας, εξετάζονται οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες στην οπτικοακουστική βιομηχανία, η εφαρμογή τους μέσα από ανάλυση μελετών περίπτωσης, καθώς και οι προοπτικές που προσφέρουν, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν ενδιαφέρον για τις νέες τάσεις στην τεχνολογία και να εξοικειωθούν με τις τεχνικές και την ορολογία τους, προκειμένου να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους/τις συνεργάτες/-ιδές τους στην αγορά εργασίας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Butler, J. (1999). *Τηλεόραση, τέχνη και τεχνική* (μτφρ. Η. Μπόλη). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Elin, L. & Lapidés, A. (2003). *Designing and producing the television commercial*. London: Pearson.

Συμπληρωματικές

1. Fuller, P. (2019). *Storytelling Through Video: 7 Steps for Producing & Promoting Video Content*. [s.l.]: Independently Published.
2. Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Grant, I. & Kelly, K. (2008). *New media: A critical introduction* (2nd edition). London: Routledge.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και η βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων, αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων και τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές, αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, η μελέτη της εκάστοτε περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ. προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων, υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και η δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορεί να αξιοποιηθεί και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας *κοινότητας μάθησης*, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και μετά από αυτήν, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τον τρόπο μελέτης των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού και επαγγελματικών περιοδικών, της εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, όπως και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο και ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις, σχετικά με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης μπροστά σε απαιτήσεις και αναγκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και στους εργαστηριακούς χώρους της ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις που επισκέπτονται για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και στο επάγγελμα, αλλά και ευρύτερα, όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει,
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. ΠΔ 3046/304/1989, ΦΕΚ 59/Δ/3-2-1989), όπως ισχύει,
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318/Β/2015), όπως ισχύει,
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει,
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω, παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας, καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Δεν προβλέπεται κάποια ειδική οδηγία σχετικά με κανόνες υγείας και ασφάλειας πέραν των γενικώς προβλεπόμενων διατάξεων που προαναφέρονται.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

Δεν προβλέπεται κάποια ειδική οδηγία σχετικά με τα μέσα ατομικής προστασίας πέραν των γενικώς προβλεπόμενων διατάξεων που προαναφέρονται.

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού κατά τη διάρκειά της οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των ΣΑΕΚ και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια, αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία³, και αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8), ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

3 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Μέρος Δ΄ του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται:

- α) Φορείς προσωρινής απασχόλησης
- β) Νυχτερινά κέντρα
- γ) Φορείς παροχής καθαριότητας και φύλαξης
- δ) Πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από τη ΣΑΕΚ φοίτηση. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας, ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο/-η στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με αυτήν του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης ως «εκπαιδευτή στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η ίδιος/-α ο/η ασκούμενος/-η κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε, αλλά και τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση της Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' φοίτησης στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πλέον να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής άσκησης της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία. Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκουμένων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης,
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά, αν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές,
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότης/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση,
4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ της μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης,

5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας,
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση, όπου απαιτείται, όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση, σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης, της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για σχετικό έλεγχο.
10. Υποβολή, μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης, του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοσή του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής άσκησης και του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος, στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολου-

θηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής άσκησης. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα προς την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπευθύνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων» οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τομείς που σχετίζονται με την παραγωγή οπτικοακουστικών έργων, σε φορείς/επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο μοντάζ οπτικοακουστικών έργων, όπως σε εταιρείες παραγωγής ή/και διανομής τηλεοπτικών, κινηματογραφικών και γενικότερα οπτικοακουστικών έργων, σε τηλεοπτικούς σταθμούς, σε εταιρείες διαφήμισης και επικοινωνίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες απασχολούνται σε θέσεις εργασίας βοηθού μοντέρ/-έζ.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με αυτήν του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των πρακτικά ασκουμένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/-τριών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδεδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος του/της αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση, το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκουμένων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας και μάλιστα υπό πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι ασκούμενοι/-ες στην πρακτική άσκηση καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική και την επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης δίνεται η δυνατότητα στον/στην ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Μοντέρ Οπτικοακουστικών Έργων» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
A. «Προετοιμασία εξοπλισμού για το μοντάζ του οπτικοακουστικού έργου»	• Εκτίμηση των τεχνικών απαιτήσεων του έργου, • Καθορισμός του ενδεικνυόμενου εξοπλισμού και λογισμικού μοντάζ για την εκτέλεση της εργασίας, • Σύνδεση τμημάτων εξοπλισμού του συστήματος μοντάζ, • Έλεγχος καλής λειτουργίας του συστήματος μοντάζ, • Επίλυση λειτουργικών προβλημάτων του συστήματος μοντάζ, • Συνεργασία με τεχνική υποστήριξη για την αντιμετώπιση δυσλειτουργιών του συστήματος μοντάζ.	• Σταθμός εργασίας μη γραμμικού μοντάζ (Nonlinear Editing), • Επαγγελματικό λογισμικό μοντάζ πρόσφατης έκδοσης.
B. «Προεργασία πριν από τη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου» συνέχεια >>	• Συγκέντρωση και ποσοτικός έλεγχος πρωτογενούς υλικού γυρισμάτων, • Συγκέντρωση και ποσοτικός έλεγχος αρχειακών υλικών βίντεο και ήχου, • Εξακρίβωση πνευματικών δικαιούχων αρχειακού υλικού, • Φόρτωση στον Η/Υ πρωτογενών υλικών (βίντεο, εικόνας και ήχου), • Μετατροπή πρωτογενών υλικών (βίντεο, εικόνας και ήχου), • Δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας, • Αρχαιοθέτηση υλικού στο λογισμικό μοντάζ, • Ποιοτικός έλεγχος και εντοπισμός προβληματικών σημείων στο πρωτογενές υλικό,	• Σταθμός εργασίας μη γραμμικού μοντάζ (Nonlinear Editing), • Επαγγελματικό λογισμικό μοντάζ πρόσφατης έκδοσης.

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Β. «Προεργασία πριν από τη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου»	• Μελέτη σεναρίου και σκηνοθετικής προσέγγισης, • Συνεργασία στον καθορισμό της δημιουργικής μεθοδολογίας και διάρκειας της εργασίας του μοντάζ, • Αξιολόγηση επιμέρους λήψεων, • Πρώτη επιλογή λήψεων (ξεσκαρτάρισμα), • Συγχρονισμός εικόνας και ήχου σύγχρονων λήψεων, • Συγχρονισμός πολυκάμερων λήψεων.	
Γ. «Συνάρμωση του οπτικοακουστικού υλικού έως την πρώτη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου» συνέχεια >>	• Επιλογή λήψεων, • Συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια για την επιλογή λήψεων, • Μοντάζ σκηνών μυθοπλασίας, • Μοντάζ σκηνών ντοκιμαντέρ, • Μοντάζ επιμέρους σκηνών οπτικοακουστικού έργου, • Συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια για το μοντάζ, • Δημιουργία ενοτήτων σκηνών (σεκάνς), • Δημιουργία της πρώτης σύνθεσης του οπτικοακουστικού έργου (rough cut), • Αξιολόγηση αποτελεσμάτων δοκιμαστικής προβολής σε ενδεικτικό κοινό, • Συνάντηση συνεργασίας για το μοντάζ με άλλους/-ες συντελεστές,	• Σταθμός εργασίας μη γραμμικού μοντάζ (Nonlinear Editing), • Επαγγελματικό λογισμικό μοντάζ πρόσφατης έκδοσης.

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Γ. «Συνάρμωση του οπτικοακουστικού υλικού έως την πρώτη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου»	• Συζήτηση προτάσεων αλλαγών και διορθώσεων πρώτου μοντάζ, • Καταγραφή συμπληρωματικού υλικού που απαιτείται για την αποπεράτωση του έργου, • Καταγραφή τεχνικών αδυναμιών που χρήζουν ειδικής επεξεργασίας.	
Δ. «Δημιουργία της τελικής μορφής του οπτικοακουστικού έργου» συνέχεια »	• Δημιουργία βασικών εφέ εικόνας, • Δημιουργία τίτλων, • Δημιουργία υποτίτλων, • Χρωματική διόρθωση (colour correction), • Χρωματική διαβάθμιση (colour grading), • Εντοπισμός και καταγραφή σημείων που χρήζουν μουσικής επένδυσης, • Διαμόρφωση προτάσεων μουσικής επένδυσης, • Έρευνα για ηχητικά εφέ και ηχητικές ατμόσφαιρες σε αρχεία και ηχητικές βιβλιοθήκες, • Οργάνωση ηχητικού υλικού σε ξεχωριστά κανάλια (track laying) για τη μίξη του ήχου, • Μίξη ήχου, • Προετοιμασία για αποστολή υλικού σε εξειδικευμένο εργαστήριο επεξεργασίας εικόνας, • Προετοιμασία για αποστολή υλικού σε εξειδικευμένο εργαστήριο επεξεργασίας ήχου,	• Σταθμός εργασίας μη γραμμικού μοντάζ (Nonlinear Editing), • Επαγγελματικό λογισμικό μοντάζ πρόσφατης έκδοσης.

συνέχεια »

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνεχία Δ. «Δημιουργία της τελικής μορφής του οπτικοακουστικού έργου»	• Συνεργασία με προσωπικό εργαστηρίων ήχου και εικόνας, • Επανένταξη υλικών στο μοντάζ έπειτα από ειδική εργαστηριακή επεξεργασία, • Εξαγωγή παραδοτέων τελικής μορφής του οπτικοακουστικού έργου.	

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.A • ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΝΤΑΖ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες μαθαίνουν να προετοιμάζουν τον απαιτούμενο εξοπλισμό για τη διενέργεια μοντάζ ενός οπτικοακουστικού έργου, ανάλογα με τη διαθέσιμη υποδομή και τη μέθοδο εργασίας που ακολουθεί ο/η υπεύθυνος/-η μοντέρ/-έζ.

Ο χώρος εργασίας μπορεί να είναι ένα επαγγελματικό στούντιο αποπεράτωσης (post-production) για κάθε είδος οπτικοακουστικού έργου ή ένας τηλεοπτικός σταθμός που διαθέτει τουλάχιστον έναν σταθμό εργασίας για μη γραμμικό μοντάζ (Nonlinear Editing) με εγκατεστημένη κάποια σχετικά πρόσφατη εφαρμογή επεξεργασίας βίντεο.

Μέσα από την παρατήρηση του εργασιακού χώρου και τις οδηγίες του/της υπευθύνου/-ης μοντάζ, καθορίζουν τον ενδεικνυόμενο εξοπλισμό του συστήματος μοντάζ για την εκάστοτε εργασία, σύμφωνα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά των πρωτογενών υλικών και των παραδοτέων. Μπορούν να εξασκήσουν κάποιες από τις δεξιότητες που ανέπτυξαν την περίοδο των σπουδών τους, επιλέγοντας και προτείνοντας το κατάλληλο λογισμικό για την εκάστοτε εργασία σύμφωνα με τις τεχνικές απαιτήσεις του έργου, όπως τις έχουν εκτιμήσει. Καλούνται να συνδέουν τα επιμέρους τμήματα του εξοπλισμού του συστήματος μοντάζ σύμφωνα με τις οδηγίες και τα εγχειρίδια των κατασκευαστών, καθώς επίσης να ελέγχουν και να μεριμνούν για την καλή λειτουργία του συστήματος μοντάζ.

Σε περίπτωση που χρειαστεί –και πάντα με την καθοδήγηση των υπευθύνων του χώρου εργασίας– επιλύουν απλά προβλήματα λειτουργίας του εξοπλισμού του συστήματος μοντάζ, ανατρέχοντας στα εγχειρίδια των κατασκευαστών και σε ειδικές ιστοσελίδες τεχνικής υποστήριξης. Τέλος, μαθαίνουν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με την αρμόδια ομάδα τεχνικής υποστήριξης για την αντιμετώπιση πιθανών βλαβών στη λειτουργία του συστήματος μοντάζ, τηρώντας τους κώδικες επαγγελματικής επικοινωνίας και τα χρονοδιαγράμματα εργασίας.

5.1.B • ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Μέσω της πρακτικής άσκησης στο κομμάτι της προεργασίας πριν από τη σύνθεση ενός οπτικοακουστικού έργου, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ουσιαστικά εξοικειώνονται με την αρμοδιότητα του/της βοηθού μοντέρ/-έζ. Ο χώρος εργασίας μπορεί να είναι ένα επαγγελματικό στούντιο αποπεράτωσης (post-production) για κάθε είδος

οπτικοακουστικού έργου ή ένας τηλεοπτικός σταθμός που διαθέτει τουλάχιστον έναν σταθμό εργασίας για μη γραμμικό μοντάζ (Nonlinear Editing) με εγκατεστημένη κάποια σχετικά πρόσφατη εφαρμογή επεξεργασίας βίντεο.

Αρχικά, φορτώνουν με προσοχή στον Η/Υ τα αρχεία (βίντεο, εικόνες και ήχου), τα οποία θα αποτελέσουν την πρώτη ύλη για τη σύνθεση του οπτικοακουστικού έργου. Παραλαμβάνουν και ελέγχουν το πρωτογενές υλικό αρχείων βίντεο και ήχου, αντιπαραβάλλοντάς τα με την αναφορά των γυρισμάτων για να το αρχειοθετήσουν σύμφωνα με τις ανάγκες και τις οδηγίες του/της υπευθύνου/-ης μοντάζ. Ενδέχεται να παραλάβουν δευτερογενές υλικό αρχείου ή υλικό από βάση δεδομένων που ενδεχομένως θα αξιοποιηθεί στη σύνθεση του έργου, το οποίο χρειάζεται να καταγραφεί και να αντιπαραβληθεί με τις άδειες χρήσης και τους πνευματικούς δικαιούχους.

Αφού μελετήσουν το σενάριο και τη σκηνοθετική προσέγγιση, αναγνωρίζοντας τις προθέσεις του έργου, αρχειοθετούν το πρωτογενές υλικό σε σκηνές ή ενότητες, σύμφωνα με τη μεθοδολογία σύνθεσης και το λογισμικό μοντάζ που χρησιμοποιούν. Ελέγχουν ποιοτικά το πρωτογενές υλικό, εντοπίζουν προβληματικά σημεία και εκτιμούν τη δυνατότητα αντιμετώπισής τους. Μετατρέπουν αρχεία βίντεο, εικόνες και ήχου σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες προδιαγραφές του λογισμικού μοντάζ και πάντα σύμφωνα με τις ανάγκες και τις οδηγίες του/της υπευθύνου/-ης μοντάζ. Έχουν υπόψη τους να δημιουργούν αντίγραφα ασφαλείας σε τακτά χρονικά διαστήματα. Καθορίζουν και παρακολουθούν σε συνεργασία με άλλους/-ες συντελεστές (της παραγωγής, της σκηνοθεσίας, της δημοσιογραφικής επιμέλειας κ.ά.) την ενδεικνυόμενη δημιουργική μεθοδολογία και διάρκεια της εργασίας του μοντάζ (χρονοδιάγραμμα εργασιών), ανάλογα με το είδος του έργου και τις συνθήκες παραγωγής. Αξιολογούν το δυναμικό και τη συνολική αξία κάθε επιμέρους λήψης και αρχείου στην κατεύθυνση της σύνθεσης του έργου, λαμβάνοντας υπόψη και τις παρατηρήσεις των υπευθύνων. Εφόσον ζητηθεί, διενεργούν την πρώτη επιλογή λήψεων –το λεγόμενο «ξεσκαρτάρισμα»– και συγχρονίζουν εικόνα και ήχο σύγχρονων μονοκάμερων ή/και πολυκάμερων λήψεων.

5.1.Γ • ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Καθώς ο/η μοντέρ/-έζ προχωράει στην πρώτη σύνθεση ενός οπτικοακουστικού έργου, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν την εργασία σε επαγγελματικό περιβάλλον και να μαθητεύσουν έμπρακτα. Εφόσον ζητηθεί, επιλέγουν σε συνεργασία με τους/τις αρμόδιους/-ες τις λήψεις και γενικότερα το μέρος του πρωτογενούς υλικού κινούμενων εικόνων και ήχων που είναι καταλληλότερο για να ενταχθεί στην ταινία, σύμφωνα με τη λειτουργία και το ύφος της. Εξασκούνται στο να επικοινωνούν με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια δημιουργικά στο πλαίσιο μιας μη ανταγωνιστικής, επαγγελματικής συμπεριφοράς.

Στο πλαίσιο της συνεργασίας και ανάλογα με το είδος των έργων που αναλαμβάνει η εταιρεία στην οποία διενεργείται η πρακτική άσκηση, μοντάρουν σκηνές έργων

μυθοπλασίας σύμφωνα με τους κανόνες συνέχειας και τις αρχές της δραματοουργίας, μοντάρουν σκηνές ντοκιμαντέρ τεκμηρίωσης σύμφωνα με τις τεχνικές του επεξηγηματικού μοντάζ ή μοντάρουν σκηνές του εκάστοτε είδους οπτικοακουστικού έργου, ενώνοντας μεμονωμένα πλάνα και ήχους, σύμφωνα με τον σχεδιασμό του σεναρίου και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις του κάθε είδους. Τελικά, δημιουργούν ενότητες σκηνών (σεκάνς), ενώνοντας τις σκηνές σε σειρά, και διαμορφώνουν την πρώτη σύνθεση (rough cut) του οπτικοακουστικού έργου σύμφωνα με το σενάριο και τις συνήθειες πρακτικές ανά περίπτωση.

Συνιστάται να συμμετέχουν σε διαδικασία αξιολόγησης των ενδιάμεσων σταδίων μοντάζ σε συνεργασία με τον/τη σκηνοθέτη/-τρια και τους/τις λοιπούς/-ές συνεργάτες/-τριες και να καταγράφουν τα αποτελέσματα δοκιμαστικής προβολής σε ενδεικτικό κοινό, ώστε να εισηγούνται διορθώσεις για τη βελτίωσή τους. Στον βαθμό στον οποίο τους ζητείται, συζητούν και διατυπώνουν προτάσεις αλλαγών και διορθώσεων στο μοντάζ και στην τελική δομή του οπτικοακουστικού έργου. Εξασκούνται στο να εντοπίζουν τα σημεία όπου εμφανίζονται τεχνικές αδυναμίες και όπου χρειάζεται ειδική επεξεργασία εικόνας και ήχου. Τέλος, μαθαίνουν να προτείνουν και να περιγράφουν με σαφήνεια τυχόν συμπληρωματικό υλικό που απαιτείται για την αποπεράτωση του έργου.

5.1.Δ • ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΤΕΛΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΤΟΥ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Κατά την τελική διαμόρφωση ενός οπτικοακουστικού έργου στο εργασιακό περιβάλλον, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με διαδικασίες και ειδικότητες που ακολουθούν το στάδιο του αμιγούς μοντάζ της εικόνας.

Αρχικά, ως προς την εικόνα, δίνεται η ευκαιρία να εξασκηθούν στη δημιουργία βασικών εφέ εικόνας και τίτλων. Συνεργάζονται με τον/την κόλοριστ στη βασική χρωματική διόρθωση (colour correction), ώστε να υπάρχει ομοιογένεια των εικόνων που ανήκουν στην ίδια σκηνή, αλλά και στην περαιτέρω χρωματική διαβάθμιση (colour grading), ώστε να υπηρετείται το αισθητικό όραμα της διεύθυνσης φωτογραφίας.

Ως προς τον ήχο, ενδέχεται να ζητηθεί να εντοπιστούν τα σημεία του έργου όπου κρίνεται αναγκαία η μουσική επένδυση και να γίνουν προτάσεις σε ό,τι αφορά το είδος της μουσικής. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες μπορούν να ερευνούν και να εντοπίζουν τα ηχητικά εφέ και τις ηχητικές ατμόσφαιρες που χρειάζονται για την επένδυση του οπτικοακουστικού έργου, αναζητώντας σε αρχεία και ηχητικές βιβλιοθήκες. Οργανώνουν το σύνολο του ηχητικού υλικού σε ξεχωριστά κανάλια για τη μίξη του ήχου (track laying), διαχωρίζοντας πρόζα, ηχητικά εφέ, ηχητικές ατμόσφαιρες και μουσική. Σε συνεργασία με την ομάδα επεξεργασίας ήχου, συμμετέχουν στην εκτέλεση βασικής μίξης του ήχου, παράγοντας ένα ισορροπημένο και άρτιο συνολικό ηχητικό αποτέλεσμα.

Σε κάθε περίπτωση, συμμετέχουν στην προετοιμασία και αποστολή του υλικού σε εξειδικευμένα εργαστήρια εικόνας και ήχου για περαιτέρω επεξεργασία, σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες προδιαγραφές. Συνεργάζονται με το αντίστοιχο προσωπικό των εργαστηρίων ήχου και εικόνας, ώστε να επιτευχθεί το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Επανεντάσσουν τα υλικά μετά την ειδική επεξεργασία στο μοντάζ του έργου. Εξάγουν το τελικό οπτικοακουστικό έργο σε μια ποικιλία παραδοτέων μορφοτύπων, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές του εκάστοτε μέσου προβολής και τις σχετικές συμβάσεις παραγωγής. Εάν απαιτηθεί, βάζουν υπότιτλους βάσει του σεναρίου και της μεταφρασμένης λίστας διαλόγων.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στη μαθησιακή διαδικασία και περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης, ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων, να εμπλέκει τον/την εκπαιδευόμενο/-η σε νέες εμπειρίες και να τον/την εισαγάγει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας, αποτελώντας επαγγελματικό πρότυπο. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας που παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών ρόλων/θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα, όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτούνται, τις συνθήκες υπό τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation) κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνά διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και κατά συνέπεια τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνίσταται για ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση, καθώς απαιτείται χρόνος και άρα ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του/της το εξάμηνο υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

Α | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αρχιτεκτονίδης, Β. (2018). *Θεωρία βασικών γνώσεων της μουσικής μέχρι την αρμονία*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαγρηγορίου-Νάκα.
- Bordwell, D. & Thompson, K. (2004). *Εισαγωγή στην τέχνη του κινηματογράφου* (μτφρ. Κ. Κοκκινίδη). Αθήνα: Εκδόσεις Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης.
- Bordwell, D. & Thompson, K. (2018). *Ιστορία του κινηματογράφου: Μια εισαγωγή* (μτφρ. Ρ. Κολαΐτη & Ν. Λερός). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Breschand, J. (2006). *Ντοκιμαντέρ: Η άλλη όψη του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Butler, J. (1999). *Τηλεόραση, τέχνη και τεχνική* (μτφρ. Η. Μπόλη). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Βαλούκος, Σ. (2008). *Ιστορία του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Βαλούκος, Σ. (2018). *Ιστορία της ελληνικής τηλεόρασης (1960-2018)*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Βουγιούκας, Δ., Δρόσος, Δ., Καλλίγερος, Ε., Κοκολάκης, Σ. & Σκιάνης, Χ. (2015). *Εισαγωγή στην επιστήμη των υπολογιστών & επικοινωνιών* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/4582>
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2017). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Ηχοληψία»* (έκδοση Α'), του Ν. 4186/2013. Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spondon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2017). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Μουσική Τεχνολογία»* (έκδοση Α'), του Ν. 4186/2013. Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2017). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Τέχνη Σκηνοθεσίας»* (έκδοση Α'), του Ν. 4186/2013. Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2019). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Τέχνη Σκίτσου – Εικονογραφίας – Γραφικών»* (έκδοση Α'), του Ν. 4186/2013. Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2021). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Χειριστής Ηλεκτρονικής Συνάρμωσης Εικόνας (MONTEUR)»* (έκδοση Α'), βάσει της υπ' αριθ. ΦΒ6/33022/Κ3/23-03-2021 Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ 1315/Β/05-04-2021). Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (χ.χ.). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Εικονολήπτης»*, του Ν. 2009/1992 (παλαιές ειδικότητες). Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (χ.χ.). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Μουσική και Φωνητική Κατάρτιση»*, του Ν. 2009/1992 (παλαιές ειδικότητες). Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (χ.χ.). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Μουσική με Τεχνολογία»*, του Ν. 2009/1992 (παλαιές ειδικότητες). Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (χ.χ.). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Σκηνοθέτης Τηλεόρασης»*, του Ν. 2009/1992 (παλαιές ειδικότητες). Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (χ.χ.). *Οδηγός σπουδών ΙΕΚ ειδικότητας «Χειριστής Ηλεκτρονικής Συνάρμωσης Εικόνας»*, του Ν. 2009/1992 (παλαιές ειδικότητες). Ανακτήθηκε στις 10 Ιουνίου 2022 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γεωργακοπούλου, Α. & Γούτσος, Δ. (2011). *Κείμενο και επικοινωνία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Δενδρινός, Μ. & Κουής, Δ. (2016). *Βασικές αρχές και τεχνολογίες στην επιστήμη της πληροφόρησης* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/6447>

Eargle, J. (1999). *Μουσική ακουστική τεχνολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Everest, F. A. (2011). *Εγχειρίδιο ακουστικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

- Field, S. (1986). *Το σενάριο: Η τέχνη και η τεχνική. Οι βάσεις της σεναριογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάλβος.
- Hedgcoe, J. (2010). *Το νέο βιβλίο του φωτογράφου: Ο απόλυτος οδηγός για την τέχνη της φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου.
- Huet, A. (2008). *Το σενάριο*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Jacobs, L. (1998). *Τα εκφραστικά μέσα του κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Καθρέφτης.
- Καβάγιας, Γ. (1994). *Έτοιμοι... Μοτέρ... Πάμε....*. Αθήνα: Εκδόσεις Σχολής Σταυράκου.
- Καβάγιας, Γ. (2005). *Ο κινηματογράφος χωρίς μυστικά και η τέχνη του οπερατέρ*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Καλαμπάκας, Ε. & Κυριακούλάκος, Π. (2015). *Η οπτικοακουστική κατασκευή [Προπτυχιακό σύγγραμμα]*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2022 από: <http://hdl.handle.net/11419/5709>
- Καλογεροπούλου-Kallas, Χ. (2006). *Η τέχνη της επιμόρφωσης και της αφήγησης στον κινηματογράφο: 66 ασκήσεις και 1 μέθοδος*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
- Καρακάσης, Α., Γούσιος, Χ. & Κεφαλάς, Κ. (2015). *Εφόδιο για νέους ντοκιμαντερίστες*. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3870>
- Καρακάσης, Π., Μαλλιάρου, Θ., Παπαδαντωνάκης, Α. & Τσιρώνη, Γ. (2022). *Οδηγός κατάρτισης ειδικότητας ΙΕΚ «Μοντάζ Οπτικοακουστικών Έργων»*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας.
- Καρακίτσιος, Χ. (2023). *Σύγχρονες τεχνικές ηχογράφησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Καρτεζιάδης, Π. (2008). *Βασικά μαθήματα φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Φωτογράφος.
- Κέφαλος, Ε. (2020). *Εφαρμοσμένη ψηφιακή τεχνολογία ήχου*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

- Κολοβός, Ν. (1999). *Κινηματογράφος: Η τέχνη της βιομηχανίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Κοσμόπουλος, Β. & Παπακωνσταντίνου, Γ. (2012). *Στοιχεία κινηματογραφικής γλώσσας: Σχεδιασμός και παραγωγή ενός εκπαιδευτικού βίντεο. Εικονογραφημένο σενάριο-storyboard*. Βόλος: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.
- Λαζαρίνης, Φ. (2015). *Πολυμέσα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/2045>
- McKee, R. (2017). *Το σενάριο: Ουσία, δομή, ύφος και βασικές αρχές*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Μπρακατσούλας, Ε., Τσαμούταλος, Κ., Τσίντζος, Π. & Τσιρώνης, Π. (2016). *Εκπομπή & λήψη τηλεοπτικού σήματος: Μέρος Β' (εργαστήριο) – Β' ΕΠΑ.Λ. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»*.
- Νικολαΐδου, Α. & Παραδείση, Μ. (2017). *Από τον πρώιμο στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο: Ζητήματα μεθοδολογίας, θεωρίας, ιστορίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Παπαδάκης, Α. (2015). *Ψηφιακή τηλεόραση* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/5005>
- Παπαχρίστου, Α. (2001). *Περί μουσικής και ηχοληψίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Νάκα.
- Ποδάρα, Α. (2021). «Η περίπτωση της ελληνικής τηλεόρασης», στο: *Διαδίκτυο, οπτικοακουστικό περιεχόμενο και νέα μέσα*, σσ. 94-123. Ανακτήθηκε από: <https://ikee.lib.auth.gr/record/333392/files/GRI-2021-31686.pdf>
- Πυργιώτης, Δ. (2000). *Μουσική θεωρία και πρακτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Fagotto.
- Pinel, V. (2006). *Το μοντάζ*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Ρετσίλας, Μ. (2010). *Εισαγωγή στη σκηνοθεσία του κινηματογράφου και της τηλεόρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

- Ρούβας, Α. & Σταθακόπουλος, Χ. (2005). *Ελληνικός κινηματογράφος* (2 τόμοι). Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Reader, K. (2000). *Ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου*. Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως-Θεονύμφη Βενιανάκη.
- Rich, C. (2006). *Ειδησεογραφία και ρεπορτάζ. Μια διδακτική μέθοδος* (μτφρ. Ε. Καρυπιάδου). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Σαράντης, Π. & Τσαμουτάλος, Κ. (2014). *Αναλογική και ψηφιακή τηλεόραση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Σηφάκη, Ε., Στάμου, Α. & Παπαδοπούλου, Μ. (2020). *Η ανάδυση ενός νέου κύματος στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο: Διαδικασίες καλλιτεχνικής παραγωγής, καθιέρωσης και επικοινωνίας στον κόσμο της τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ).
- Σκιαδόπουλος, Σ. (2009). *Ο μαγικός κόσμος της φωτογραφίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ακαδημία Δημιουργικής Φωτογραφίας.
- Σκοπετέας, Ι. (2015). *Η δημιουργία της μυθοπλαστικής αφήγησης και τα είδη των κινηματογραφικών ταινιών* [Προπτυχιακό σύγγραμμα]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2022 από: <http://hdl.handle.net/11419/5729>
- Σκοπετέας, Ι. (2016). *Κάμερα, φως και εικόνα στην ψηφιακή οπτικοακουστική καταγραφή: Κινηματογράφος, τηλεόραση, νέα μέσα*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.
- Σολδάτος, Γ. (2000). *Ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου* (8η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Αιγόκερως.
- Στεφανή, Ε. (2016). *Ντοκιμαντέρ: Το παιχνίδι της παρατήρησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.
- Τσινίκας, Ν. (2005). *Ακουστικός σχεδιασμός χώρων*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- ΦΕΚ 127/Α/13-5-1981. Νόμος 1158/1981. *Περί οργανώσεως και διοικήσεως σχολών Ανωτέρας Καλλιτεχνικής Εκπαιδεύσεως, Κρατικού Βραβείου Θεάτρου και καταργήσεως Αδείας Ασκήσεως Επαγγέλματος Ηθοποιού*.

Vasse, C. (2008). *Ο διάλογος: Από το γραπτό κείμενο στην ταινία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Zettl, H. (1999). *Εφαρμοσμένη αισθητική στην τηλεόραση και τον κινηματογράφο: Εικόνα, ήχος, κίνηση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Blum, R. (2001). *Television and screenwriting: From concept to contract*. London: Focal Press.

Bondebjerg, I. (2012). "Images of Europe, European images: Postwar European cinema and television culture", in: D. Stone (ed.). *The Oxford handbook of postwar European history*. Oxford: Oxford University Press.

Bosko, M. S. (2003). *The complete independent movie marketing handbook*. Studio City, CA: Michael Wiese Productions.

Brinkmann, R. (2008). *The art and science of digital compositing: Techniques for visual effects, animation and motion graphics* (2nd edition). Burlington: Morgan Kaufmann Publishers.

Brown, B. (2020). *The basics of filmmaking: Screenwriting, producing, directing, cinematography, audio, & editing*. New York: Routledge.

Campbell, J. (2008). *The hero with a thousand faces: The collected works of Joseph Campbell*. Novato, CA: New World Library.

Cleve, B. (2006). *Film production management* (3rd edition). Burlington: Elsevier/ Focal Press.

Cooper, P. & Dancyger, K. (1994). *Writing the short film*. London: Focal Press.

Creeber, G. (ed.). (2001). *The television genre book*. London: BFI.

Dancyger, K. (2019). *The technique of film and video editing: History, theory, and practice*. New York: Routledge.

Dinur, E. (2017). *The filmmaker's guide to visual effects: The art and techniques of VFX for directors, producers, editors, and cinematographers*. New York: Routledge.

- Dockery, J. & Chavez, C. (2018). *Learn Adobe After Effects CC for visual effects and motion graphics*. New York: Adobe Press.
- Elin, L. & Lapides, A. (2003). *Designing and producing the television commercial*. London: Pearson.
- Fissoun, D. (2022). *The Colorist Guide to DaVinci Resolve 18*. Melbourne: Blackmagic Design Pty.
- Fuller, P. (2019). *Storytelling Through Video: 7 Steps for Producing & Promoting Video Content*. [s.l.]: Independently Published.
- Giannetti, L. (2002). *Understanding movies* (9th edition). New Jersey: Prentice Hall.
- Goold, A. (2021). *The Video Editing Handbook: For Beginners*. New York: John Goold.
- Harrison, T. (2021). *Sound design for film*. Marlborough: The Crowood Press.
Ανακτήθηκε από: <https://www.perlego.com/book/3158107/sound-design-for-film-pdf>
- Holman, T. (2010). *Sound for film and television* (2nd edition). New York: Taylor & Francis.
- Hutcheon, L. & O'Flynn, S. (2012). *A theory of adaptation* (2nd edition). London: Routledge.
- Kahana, J. (ed.). (2016). *The documentary film reader: History, theory, criticism*. Oxford: Oxford University Press. Ανακτήθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2023 από: <https://www.scribd.com/document/346828355/The-Documentary-Film-Reader-History-Theory-Criticism-2016>
- Landry, P. (2017). *Scheduling and budgeting your film: A panic-free guide*. New York: Taylor & Francis.
- Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Grant, I. & Kelly, K. (2008). *New media: A critical introduction* (2nd edition). London: Routledge.
- Martin, S. (2013). *New waves in cinema*. Harpenden: Oldcastle Books.

- Murch, W. (2001). *In the blink of an eye: A perspective on film editing*. Los Angeles: Silman-James Press.
- Okun, J. A. & Zwerman, S. (eds.). (2020). *The VES handbook of visual effects: Industry standard VFX practices and procedures* (3rd edition). New York: Routledge.
- Owens, J. (2020). *Television production*. New York: Routledge.
- Pearlman, K. (2016). *Cutting rhythms*. New York: Taylor & Francis.
- Rabiger, M. (2009). *Directing the documentary* (5th edition). Burlington: Focal Press/Elsevier.
- Rose, J. (2014). *Producing great sound for film and video: Expert tips from preproduction to final mix* (4th edition). New York: Routledge.
- Ryan, M. A. (2015). *Film + video budgets*. Studio City, CA: Michael Wiese Productions.
- Schwartz, L. M. (2007). *Making music videos: Everything you need to know from the best in the business*. New York: Billboard Books.
- Sweetow, S. (2016). *Corporate video production: Beyond the board room (and out of the bored room)* (2nd edition). New York: Routledge.
- Zettl, H. (1976). *Television production handbook*. Belmont, CA: Wadsworth Pub.

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- Adobe. *Premiere Desktop Help*. Ανακτήθηκε από: <https://helpx.adobe.com/premiere-pro/user-guide.html>
- American Film Institute (AFI). *American Film Institute*. Ανακτήθηκε από: <https://www.afi.com>
- Blackmagic Design. *DaVinci Resolve – Training*. Ανακτήθηκε από: <https://www.blackmagicdesign.com/products/davinciresolve/training>
- CinemaPalette. *CinemaPalette*. Ανακτήθηκε από: <https://cinema-palette.web.app/>

Cinestudy. *Editing challenge*. Ανακτήθηκε

από: <https://cinestudy.org/tag/editing-challenge/>

Epic Light Media. *Master CINEMATIC LIGHTING* [Video]. YouTube. Ανακτήθηκε

από: <https://www.youtube.com/watch?v=vAlmXQgUPkU>

Εθνική Ακαδημία Ψηφιακών Ικανοτήτων. *Μαθήματα*. Ανακτήθηκε

από: <https://nationaldigitalacademy.gov.gr/mathimata>

Ένωση Ελλήνων Κινηματογραφιστών [Greek Society of Cinematographers (GSC)].

Ένωση Ελλήνων Κινηματογραφιστών. Ανακτήθηκε από: <https://gsc.com.gr/>

Film Riot. (2022, April 28). *Color Grading 101 – Everything You Need to Know* [Video].

YouTube. Ανακτήθηκε από: <https://www.youtube.com/watch?v=pAh83khT1no>

No Film School. *Cinematography & Cameras*. Ανακτήθηκε

από: <https://nofilmschool.com/topics/cinematography-cameras>

No Film School. *Movies & TV*. Ανακτήθηκε

από: <https://nofilmschool.com/topics/movies-tv>

No Film School. (2026, March 9). *13 Film Lighting Techniques Every Filmmaker Should*

Know. Ανακτήθηκε από: <https://nofilmschool.com/lighting-techniques-in-film>

Stop Motion Studio. *Let's Make a Movie*. Ανακτήθηκε

από: <https://www.stopmotionstudio.com/>

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων «Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας «Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

